

ספר

נור המבחן

והוא

שואל ומשיב

יכיל בקרבו כל כללי ודיני איסור והיתר להלכה ולמעשה, משלחן צרוף יורה דעה וכל הפוסקים קדמאי ובתראי עד אחרון שבאחרונים, עם מקור ההלכה המציין את מקורם בשלחן ערוך ופוסקים מסודר בסדר יפה אף נעים על כל הסימנים שביורה דעה בדרך שאלה ותשובה, לגסות את התלמידים, בחורי הישיבה, המתעדים להוראה ורוצים לעמוד על המבחן בכדי להשיג סמיכה ולהורות בניני איסור והיתר.

המבחן

נור

הלכות בשר בחלב

מכילה שבע מאות והמשים וחמש, שאלות ותשובות

נלקט ונסדר על ידי

הרב מאיר יהושע ראזענבערג

בהגאון יהודא יודל שליט"א.

רב ואב"ד ספרינגפיעלד, מאסס.

(מלפנים רב ואב"ד בעיר האליאק מאסס, ובעיר לאנג ברענטש, נ"ד"ש, ובעיר פליינגפיעלד, נ"ד"ש.)

הספר הזה נועד לשיבות ולבתי מדרש
לרבנים, ונחוצ לרבנים ובעלי-הוראה.

בילגורייא

העתק הוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"א

נדפס בדפוס של ר' שלמה וויינבערג

לפ"ק

תרצ"ב

שנת

Copyright, 1932, by
RABBI MEYER J. ROSENBERG

הבעת תודה!

לשוב יזכר בני היקר והנחמד, מופלג ומופלא, זך השכל, חריף
ובקי ומצוין בכשרונות נעלים, המסתופף בישיבת רבינו יצחק
אלחנן בניוירוק.

מר ישראל שלמה שיחי

שהעתיק את הספר הזה לדפוס תשואות הן חן לו!

המחבר.

PRINTED IN POLAND

Zakłady Graficzne „Wiedza”.
W-wa, Bielańska 9.

הסכמות

הסכמת הגאון המפורסם, חוקר ומקובל, שר התורה, אביר
הרוצים, פאר הדור, נזר ישראל ותפארתו, צדיק יסוד
עולם, וכו' וכו', הרב הראשי לארץ ישראל ונשיא הרבנות הראשית,
מרן כקש"ת רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, מעיה"ק
ירושלים תובב"א.

ב"ה. יום כ' לחדש שבט תר"צ.

שלום רב לכבוד ידי"נ הרב הגאון המובהק והמפורסם, חו"ב,
סוע"ה, מוה"ר מאיר יהושע, בן ידי"נ הגאון הצדיק המפורסם
מוהר"י יודל ראזענבערג שליט"א.
שלום רב בכפילא באה"ר.

אחדשה"ט

לשמחת לבבי הגיעני קונטרסיו הנחמדים, מספרו היקר דכתר"ה
כור המבוקש ומדי הציצי בו מצאתי כולו אומר כבוד פעולת גבר.
הכס בעוז, אשר יהי בע"ה לתועלת רבה, לצעירים תופשי התורה, המתאמצים
לאחוז בקרני ההוראה הלכה למעשה, שאחרי השקידה הנכונה במקורות
הראשונים בגמ"ת ופוסקים, בדברי השו"ע ומפרשיו, והטור עם הב"י, שבלעדיו
אי אפשר לסדר סדרי הוראה בידיעה ברורה, מה טוב ונכון הוא שיסודרו
להם עניני הוראה עפ"י היקף חשוב של מסקנות גדולי האחרונים, כאשר
השכיל לעשות כתר"ה בספרו היקר. יהי ד' עמו ויוסיף תת תגובת קודש
לזכות את הרבים, וירומם אף ינשא, ונוכה כולנו יחד לראות בקרוב ב"ב
בישועת עם ד' וחבל נחלתו, כנה"ר ונפש ידי"ע דוש"ת באה"ר, החותם בכרכה
נאמנה מהר הקודש מירושלם.

הק' אברהם יצחק הכהן קוק.

(מקום החותם)

ברכת אב

אלה דברי אבא מארי, עטרת ראשי ומחמד נפשי, הגאון המובהק, המפורסם בעולם בחבוריו היקרים והמחוכמים. אוצר התורה והיראה, סועיה חוקר ומקובל, חסידא ופרישא, נזר ישראל ותפארתו, וכו' וכו' וכו', כש"ת, מוהר"ר יהודא יודל ראזענבערג שליט"א, ראב"ד לקהלות האורתודוכסים דעיר מאנטרעאל, מדינת קאנאדא. (מלפנים ראב"ד בערים רבות בפולין).

ב"ה יום ט' טבת, שנת תר"ץ, מאנטרעאל.

החיים והשלום אל כבוד בני יקירי, הגאון המפורסם וכו', וכו', כש"ת מוה"ר מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, ראב"ד פליינפעלד, נד"ו.

מה מאד יגל לבי ותעלוזנה כליותי בראותי מעשה ידי בני משוש לבי שלקח על עצמו עבודה קשה לקבץ נפזרים, הלכות פסוקות מספרי פוסקים הגדולים והמפורסמים ראשונים ואחרונים אשר בית ישראל נשען עליהם, ספר זה אין צריך להסכמות, כי הלא ילקוט הלכות פסוקות הוא זה. ומה גם כי במקומות שיש חלוקי דעות בפוסקים האחרונים מובא בו שתי הדעות למען יבחר הבוחר ויכריע על פי דעת תורה שבמוחו. דבר מועיל וטוב מאד הוא ספר כזה בימינו אלה זמן קטנות המוחין לרגלי עול הגלות, ובאנו להמצב שאמרו חז"ל, לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה. לכן אברך ליוצרי ובוראי שזכניי בבן טוב, אין טוב אלא תורה, אשר יעמול להפיץ תורה בישראל.

ואתה בני חזק והתחזק, לך בכחך זה ופיצו מעינותיך חוצה. והשי"ת יהי בעורך להוציא מכה אל הפועל מפעלך הגדול, וימצא ספרך חן בעיני כל לומדי תורה. ומברכתי ומברכתם תבורך בכטו"ס.

אבין הדורש שלומך והצלחתך כל הימים

יודל ראזענבערג

חופ"ק מאנטרעאל קאנאדא.

מחבר הספרים המפורסמים: "ידות נדרים"
על מס' נדרים, "זהר תורה" (העתקת הוהר הקדוש
לעברית), "לקוט אליהו הנביא" עם "אור צה"י סי'
רפאל המלאך", "רפואות הנפש ורפואות הגוף"
"קריאה הקדושה", "מקה יהודה" ועוד ועוד.

הסכמת הגאון המובהק המפורסם דקרתא קדישא דירושלם.
 גבר חכם בעוז, צדיק יסוד עולם, בקי בכל חדרי
 התורה, סופ"ה, אביר הרועים, גאון יעקב ופאר ישורון, מרן
 רבי יוסף חיים זאנענפעלד שליט"א, רב ואב"ד לקהלת
 האשכנזים בעיה"ק ירושלים, תובב"א.

ב"ה יום ז' לחדש שבט, שנת תר"ץ פעה"ק ירושלים ת"ו.

שלום וברכה למע"כ הרב הגאון המפורסם וכר, כש"ת מוה"ר
 מאיר יהושע ראזענבערי שליט"א, אב"ד פליינפיצלד.

אחד"ש כת"ר שליט"א.

מכתבו היקר מיום טו"ב טבת בצרוף ספרו הנחמד, עומקא של הלכה
 יקונטי מהספר, כור המבחר" אשר הוא עומד להוציא לאור בע"ה, הגיעני
 לנכון.

והנה אין דרכי לבוא בהסכמות באשר יודע אני שאין אני ראוי לכך,
 אולם בהיות שיש לו הסכמות מהרבה גאונים שליט"א הנני מצטרף בברכה
 לכת"ר שליט"א שיפוצו מעינותיו חוצה להשכיל ולהורות לחזק את ידי
 חלומדים בפלפולא דאורייתא ובהלכה למעשה ויוזכה להרביץ תורה ולראות
 בהרמת קרנה וקרן ישראל בב"א, כעתירת החותם בברכה המחכה לישועת
 קרובה.

יוסף חיים זאנענפעלד

רב ואב"ד לקהלת האשכנזים בעיה"ק ירושלים תובב"א.

ג. ב.

בפלפולו ההמוק של, עומקא של, הלכה" שמחתי מאד. דג"ל.

מקום החותם

הסכמת הרב הגאון האמתי, מאיר עיני חכמים בהלכת,
אשכול הכופר, אוצר בלום, רב פעלים לתורת
ולתעודה, החכם הכולל מחבר ספרים יקרים ונחמדים, מוה"ר
חיים הירשענוואן שליט"א, רב ואב"ד דעיר הובאקען
הסביבה, נדו"ש.

ג'יה יום א', י"ט לחדש טבת התר"ץ.

לכבוד יד"ג הרב הגאון, חכים ורבי איש האשכולות, מוהר"ר
מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, ראב"ד דעיר
פליינפיצער, נ. דו.

אחרי דרישת שלומו הטוב !

קבלתי את הקונטרס (לדוגמא) מספרו היקר, **כור המבחי** לבחינת
 התלמידים בחורי הישיבה המתעתדים להוראה, ואם שאין דעתי נוחה מספר
 הקצורים בהוראה, שה"קצור ש"ע" והדומה לו, יצרו לנו המון בורים מתרברבים
 ונוטל כבוד התורה מת"ח אמתיים, אמנם עבודתו היא דבר שהזמן גרמא
 לפי מצב הישיבות עתה, אשר הספר הלז יכריח את התלמידים שלא יעשו את
 התורה טפל והמדעים החצונים עיקר ופשוט שראשי הישיבות ישגו ויגם
 יכירו וידעו אם התלמידים למדו מן המקור או ששנו רק את התשובות של
 ספרו היקר, ומי יתן שהרבנים הצעירים מהישיבות ידעו להשיב על כל
 השאלות אשר כתרה"ה סדר בספרו היקר לפי מקורם. או היינו בטוחים שלא
 תשתכח תורה מישראל.

הנני אומר לפעלא טבא, חפץ ד' בידו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה.
 ברוך מקים את התורה הזאת ולא תמוש התורה מפי זרעו וזרע זרעו עד
 צולם, כעתירת יידו מלו"ג.

חיים הירשענוואן

רב ואב"ד דהובאקען והסביבה.

מחבר הספרים : מלכי בקדש" ששה חלקים, ס' , תרושי הרה"ה על
 תורות בבלי וירושלמי, ס' , אלה דברי הברית" ג' חלקים, ס' , תורת
 התנך הישראלית, ס' , מוצאי מים, ס' , ימים מקדם, ס' , מוסדות
 תושבע"פ, ס' , עשרת זקנים ועוד ספרים שונים.

מכתבי-תהלה וחות-דעת נאוני זמננו וראשי-הישיבות שליט"א.

בצוה"י. יום ר' לחדש תשרי ועשי"ת, תרצ"א, פעה"ק טבריא ת"ו.

אל מע"כ הרב הגאון המפורסם לשם ולתהלה, מרבי פעלים לתורה והלכה, דורש לציון וכו', וכו', מוה"ר מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, אב"ד לקהלות ישראל בעיר פליינפעלד, נ. דזש.

אחרי תפארת השלום והנרכה כיאות להדר"ג.

קבלתי ספרו היקר **"כור המבוק"**, ונהנתי ממנו מאד שהוא מסודר בסדר יפה, והוא ספר שימושי רק בשביל הלומדים הגדולים שכבר יודעים מקורות וטעמי הדינים, וע"י ספרו יחזרו על עיקרי הדינים ויזכרו ע"ז הטעמים והנימוקים. ה"ת יהי בעזרו. וכדי להראות לו שעיינתי בספרו אמרתי לרשום פה מ"ש כת"ר בדף י"ג ע"א בשר שלא נמלח ששמוהו בחכי טבריא הוי חליטה ומותר בדיעבד, עכ"ל. ובפ"ת שם כ' מותר לבשל כר, משמע לכתחילה, אך לפי מ"ש כת"ר הטעם משום חליטה שפיר כ' בדיעבד, אבל במקור הדין באגודה כ' מותר לבשל בחמי טבריא כמו שהולכים והיינו דחמי טבריא נובעים ומתפשטים והולכים כנהר ולכן מותר לבשל לכתחילה דכל מה שיוצא מהבשר אזיל לי ואינו נבלע שוב בבשר, ואין הטעם משום חליטה, דאפשר רק חמי האור בכוחם לחלוט, ולכן אם היו החמי טבריא עומדים גם בדיעבד אסור.

שם באות ס"ב כתבתי בצדו יעיין מ"ש כת"ר בפרוודור אות ה'. והנני ידידו דו"ש אשרו וטובו כה"י.

משה קליערס

האב"ד בעיה"ק טבריא ת"ו, ור"מ בישיבת "אור תורה".

ב"ה. ועש"ק קרת, תר"ץ לפ"ק. סאטמאר (רומניה).

כבוד הרב הגאון הגדול, חו"ב, חובר חבורים מחוכם, מוה"ר מאיר יהושע ראזענבערג נר"ו. אבד"ק פליינפעלד.

קבלתי ספרא דמרי טב, **"כור המנח"**, והלכות גדולות שנו כאן, קבוץ כעמיר גורנו בסדר נכון מאד לתועלת המורים, כי ימצאו בספרו היקר כל הדינים השייכים להלכות מליחה מכל הפוסקים והמקום שבעלי תשובות עורכים, ואני תפלה כי יזכה ד' לברך על המוגמר על כל סימני יו"ד ח"ו, והמתחיל במצוה אומרים לו גמור, יפה שעה אחת קודם, ישוטטו רבים בספרו היקר ותרבה הדעת, כנפש ידידו הדש"ת.

יצחק הק' קליין, ראב"ד ק"ק הנ"ל.

ב"ה. יום ה' ט' לחדש סיון, תר"צ, וולאזין.

כבוד ידי"נ הרב הגאון המובהק המפורסם לתהלה, רב
פעלים לתורה וכל דבר סגלה כו, כש"ת מוה"ר
מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, ראב"ד בעיר
פליינפעלד.

אחדשכתר"ה ש"י.

יִקְרָת מכתבו מיום ר"ח אייר העבר הגיעני במועדו, ושמחתי לקול
הבשורה כי שלח מעכת"ה ש"י לידי את ספרו הנכבד **„כור המבחקן“**. ואשר
ע"כ נתאחרתי בתשובתי עד בוא ספרו היקר לידי, וזה שלשום אשר קבלתי
את ספרו, ועיינתי בו כבקשת כתר"ה ש"י, ומצאתי בו טעם לשבח בתוכנו
ובסגנונו ובסידורו הטוב והנכון אשר השכיל מעכת"ה ש"י לעשות, ואקוה כי
יהי לתועלת הרבים ויהנו מיני רבנן ותלמודיהן, וה' יהי בעזרו להוסיף
ולהפיץ מעינותיו הוצה, ויאותרו רבים לאורם ובכל אשר יפנה ישכיל ויצלית
ככל נפשו ולבבו.

והנני ידידו הדוש"ת באהבה, מחכה לתשועת ה'.

יעקב שפירא

אב"ד ור"מ דק"ק וולאזין

בע"ה. יום י"א לחדש כסלו, תרצ"א. פה פלז.

כבוד הרב הגאון המפורסם לשם ולתהלה, כש"ת מוהר"ר מאיר
יהושע רוזנברג שליט"א, רב ואב"ד בעיר פליינפעלד. נ. דזש.
שלך וברכה!

אחר דרישת שלומו הטוב.

אשיב בזה תודה וברכה לכתר"ה בעד הספר היקר **„כור המבחקן“**.
שבו הראה כת"ר כחו הרב וחילו לאורייתא, בקיאות נפלאה בדיני איסור
והיתר, ואומנות מצוינה למסר כל זה בסדר נעלה ובקצור נמרץ, מורה דרך
קצרה לתלמידי חכמים להיות דבריהם מועט מחזיק את המרובה, יהי ד' עמנו
ויחזק כחו ואוגו להוציא יתר ספריו לזכות את הרבים.

מנאי ידידו מברכו בכ"ט, דוש"ת

אברהם יצחק בלאך

בהגאון מוהר"ל זצוק"ל

אב"ד ור"מ בקלן, ליטא.

ב"ה יום ד', כ' לחדש חשוון, תרצ"א.

שלום וברכה לכבוד הרב הגאון המפורסם לתפארת בישראל,
איש חמודות, כש"ת ר' מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א,
הגאב"ד דעיר פליינפעלד.

אחר ד"ש כ"ג הטוב כמשפט.

באתי להודיע לכת"ר הרטנה, כי קבלתי את המנחה היקרה ספרו
"כור המבחן" ומאד התענגתי כי כולו אומר כבוד, דבר מועיל וטוב ספרים
כאלה לבני הישיבה. ואין אני ראוי ליתן הסכמות בכלל, ובפרט לרב גאון
ומפורסם כמוהו, אשר יש לו הסכמות מהגאונים הגדולים דומננו, אך לחות
את דעתי את הנחיצות להדפיס ספרים כאלה בזמן הזה, אנכי הייתי ר"מ
בהישיבה הגדולה פה ווילנא הנקרא "ישיבה ראמיילעס" ארבעים שנה, וכמה
פעמים למדתי עם בני הישיבה מס' חולין עם חלק ראשון יורה דעה, וכמה
מבני הישיבה המצוינים המה רבנים בפה ובאמריקא, ומי כמוני יוכל להגיד
את התועלת אשר יהי' מהספרים כאלה להתלמידים המתעדים להיות רבנים
בישראל להלכה ולמעשה, ע"כ בקצרה באתי לברך את כבוד גאונו, יתן ה' כי
חפץ ה' יצליח בידו להגדיל תורה ולהאדירה, וכל המוכה את הרבים זכות
הרבים תלוי בו, ויזכה להפיץ תורה בישראל וירום קרן כ"ג בכבוד והדר.

ידידו המברכו מלב ונפש

אברהם צבי הירש גראזענסקי

מנהל הישיבה הגדולה והקדושה

"ראמיילעס" בוויילנא.

ב"ה יום ט' לחדש שבט, שנת תרצ"א.

כבוד הרב הגאון המפורסם וכו' וכו', כש"ת

מוהרמ"י ראזענבערג שליט"א!

ראב"ד דעיר פליינפעלד.

אחדשכ"ת בכבוד כראוי!

בדבר ספרו הנכבד של כתרה שליט"א "כור המבחן" עינתי בו
למצאתי שטוב הוא לא רק למבחן אך גם לעיון להלכה למעשה.
ע"זכה כתרה להוסיף ולחדש חדשי אורייתא, ויתבררן שמעתתי בעלמא,
ויהנו רבים מאור תורתו וחכמתו הרבה.

בדש"ת ברנשי כבוד וברכה והוקרה רבה

אליעזר יהודא פינקל

ר"מ ומנהל ישיבת מיר

(נוסדה בשנת תקצ"ו)

בע"ה.

לכבוד האי גברא רבא ונהירא
 הבקי בכל חדרי התורה לבאר כל חמירא
 להרב הגאון הגדול המהולל בשערים
 חריף ובקי סיני ועוקר הרים
 מקור מים חיים עינים להאיר
 כקש"ת מוה"ר מאיר יהושע ראזענבערי נרו יאיר
 מגדולי חכמי עם נחליאל.

שלום וברכה מאלקי ישראל !

אחדש"ה. בברכת שלמא רבא למר ולתורתו הנני לקיים ברגשי תודה את
 קבלת ספרו היקר והנחמד "בזר המבחר" על הלכות מליחה,
 אשר ברכתני עליו ברכת הנהנין, כי מכותלי בית מדרשו נראה ערך פישת
 גדולת מחברו, שמשנתו קב ונקי וידינו רב לו לסדר ההלכה בסדר נאה.
 ועל אשר בענותנותו הרבני לחות דעתי על ספרו, אני אומר שאך למותר
 להאריך בשבח מהות ספרו ולאמר עליו "כי הוא זה", ובפרט אם המחבר
 אדם גדול כמותו, אשר יצא לו מוניטין בעולם והעידו עליו בעלי תריסין
 גזוני זמננו, כי אתמחי גברא שמעשי ידיו להתפאר, כשמן זית זך למאור —
 אך שלא לעבור על דעת חברי ורצונו של אדם זה כבודו, אני מוסיף על
 הראשונים ואומר: נתתי שמחה בלבי בראותי, שהעיר ד' את לבב כהדר"ג
 לסדר את פסקי ההלכות בדרך שו"ת ולהוציא כלי חפץ זה לאורה, אשר
 יוציל להטיב ולהחזיק במעוז התורה — כי לפי משפט שכלי הדל גודל התועלת
 הספר היקר הזה, לא לבד לתופשי התורה הצעירים לימים לחזור על משנתם
 במעט עמל ובאופן קל ובדרך קצרה לעמוד בנסיון, וגם להקל המשא מעל הרב
 השואל, באשר שהשאלות והתשובות מסודרות לפניו בסדר נאה ובהלכה ברורה,
 ומוכנות לפניו כשלהן ערוך — אלא הוא דבר השווה לכל נפש יפה למופלגי
 התורה, כי הדרך אשר דרך כ"ת לסדר את הדינים בדרך שואל ועונה ערב
 ונעים להלומד ומושך את לבו, אשר הוא מסגל לזכרון, לקיים את הלמוד
 כמסמר נטוע, ומלב הלומד לא במהרה יזוע — ולמען יהי הספר היקר הזה שלם
 בכל גדותיו מה טוב ומה נעים אם יתקן עוד בסופו לוח המפתח ע"ס א"ב. —
 ואחתום ביותרת הכבוד ובברכה שיזכה בקרוב לברך על המוגמר כנפשו
 וכנפש מו"מ.

כ"ד הכותב לכבוד התורה והמחבר פה בערלין הבירה
 יום ג' שנכפל בו כי טוב, כי לחדש מרהשון, תרצ"א לפ"ק.

שלמה בן ליהודה"ג ר' דוד זצ"ל

לבית פראנקפורטער

רב דקהל יראים בערלין, מחבר, הצעה ע"ד ש"ע
 כ"ל מסודר ע"ס א"ב עם תמונות וציורים, וקונטרס
 חמום אלקטרי בשבת

ב"ה, יום ה' בלק, י"ד תמוז, תר"ק, ווארשא.
 כבוד ידידי הרב הגאון המפורסם זכר, מוהר"ר מאיר יהושע
 ראזענבערג שליט"א רב אבד"ק פליינפעלד, נדו"ש.

באהבה רבה קבלתי את ספרו היקר, **כור המבחן**, בצרוף מכתבו
 החביב, ונהניתי מספרו מאד. שמח אני לחיות בהצלחתו ועליתו מעלה
 מעלה. אהבת ידידתנו התקועה בלבנו מאז עוד תוקד בקרבי לזכרון תמיד. לא
 אוכור שום מקרה לקבל מכת"ר איזה מכתב, אשר לא עניתיו.
 מקרב לבבי הנני לברכה, אשר יצליחתו ה' לבצע מחשבתו הטובה
 להוציא לאור את ספרו היקר, **כור המבחן** על כל חלק היוד לרוות צמאון
 ומשתוקקים ומתגעגעים להשתמש בו וליהנות ממנו.
 לעתות הפנאי אשתדל אי"ה לכתוב לו איזה הערות, אשר מצאתי
 בספרו היקר בעת עלעלי בו.
 בהבעת ברכה ותפלה אשר שמו הטוב יפרח וישגשג לתהלה ותפארת,
 הנני חותם ברוב כבוד והוקרה.

שלמה דוד כהנא
 ראב"ד בווארשא, פולין.

ב"ה, ווארשא, יום א' תרומה, תרצ"א.

שפעת שלמא רבא, וברכתא רבתא, וכל טבא, לכבוד האי גברא
 רבא ויקרא, ה"ה הרב הגאון החוב"ב טובא, מפורסמא רבתא,
 מחבר חיבורא חכימא, איש חמודתא זכר, כש"ת מוה"ר
מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, אבד"ק פליינפעלד יצ"א.
 במדינת אמעריקא, בעהמח"ס, **כור המבחן**.

אחדשה"ט, מה מאד התענגתי בספרו היקר, **כור המבחן** על ה'
 מליחת, כי באתי על **כור המבחן** וראיתי שטוב עשה בעמיו והגדיל לעשות
 בסדר יפה אף נעים כל דיני או"ה להלכה ולמעשה מש"ע יוד וכל הפוסקים
 בדרך שא לו ות שו בו ת לחדד שכל צעירי הוראה, וספרו זה יהי תועלת
 מסוימה לחניכי הוראה. וגם למורי-הוראה יש בזה תועלת לזכירה, ובכן
 אמרתי לפעלא טבא, יישר כחו וחילו לאורייתא, וראוי ונכון להפיץ זה הספר
 בישראל, ואברכהו כי יתן הש"ת חנו בעיני כל רואיו, ויזכה לברך על המוגמר
 ביתר החלקים אי"ה על כל היוד, ותקותי חזקה שכל מי שיבוא על **כור**
המבחן יהלל ויפאר מעשיו.

דברי המדבר למען כבוד התורה ולומדי, ידידו הדושת באה"ר

יהונתן הלוי אייבעשיץ, מו"צ ב"ה ווארשא.
 בעהמח"ס שו"ת, שערי יהונתן ושאר ספרים.

ב"ה. ירושלים, יום ב' כ"ו מרחשון, שנת "תפאר".
תפארת גדולה ועטרת ישועה לידיד ד' וידיד נפשי למע"כ
הרב הגאון חו"ב, סוע"ה, פאר ישראל, כש"ת מוה"ר מאיר
יהושע ראזענבערג נ"י ויורת, הגאב"ד דעיר פליינפייעלד.

ספרו היקר ס' "כור המבחן" על הלכות מליחה קבלתי, ורב עונג
ונחת קבלתי וברכתי ברכת הנהנין על פעולת הספר היקר אשר הוא דבר
השוה לכל נפש, הן להרבנים הישישים אשר למדו הרבה פוסקים ראשונים
ואחרונים, והן לתלמידים הצעירים. להישישים - להקל מעליהם חיפוש
הראשונים, ולהצעירים הוא דוגמאות העיקרים אשר מזה ידע לבהור בדרכי
הוראה מכל הפרחי שושנים מגדולי אחרונים אשר אנו שותים מימיהם הקדושים.
ואברך לדי' הטוב שנתן לכתרה"ה לב רחב להבין דברי חכמים ולסדרן יפה
למען יובנו בנקל, ותקוית חזקה שיכבדני גם לברך על המוגמר בשאר הלכות
אשר תצאינה לאור בעזה"ש יתברך.

ידידו ע"ז הדר"ש באהבה רבה ובאהבת עולם כשמואל ורבנן

רפאל שמואל ראפאפארט

רב בשכונת זכרון משה, ירושלים א"י.
(מלפנים רב אב"ד בספרינגפייעלד, מאסס)

ב"ה. יום ה' כ"ב מרחשון, ברלין.

לכבוד הרב הגאון המפורסם, מוהרמ"י ראזענבערג
שליט"א, אבד"ק פליינפייעלד.

את מנחתו היקרה ספרו "כור המבחן" על הלכות מליחה קבלנו
ברצון, ותודה רבה לכת"ר על הנאילו לזכות את בית מדרשנו בספר יקר
ורב-התועלת כזה. כל תופשי ישיבה ומורי הוראה לתלמידים יודו לכת"ר על
מלאכתו זו שיש עמה חכמה וכשרון וטוב טעם ודעת, והלואי שירבו כמותו
מחברי ספרים מעולים ונחוצים בדורנו זה דור של סדרת המוח ופזור הנפש
הגורמים לשכחת התורה שתהא מתרכית והולכת.
די' יחזקה ויאמצהו להגדיל תורה ולהאדירה ולזכות את הרבים.

יחיאל יעקב וויינבערג

ר"מ בבית המדרש לרבנים מיסודו של
מרן הגאון הצדיק ר' עזריאל הילדעסהיימער זצ"ל.

נ. ב.

נמצאים אתי עוד הרבה הסכמות ומכתבי-ההלה מגאונים וראשי-ישיבות.
ואי"ה בחלקים הבאים יודפסו.
המחבר.

חות-דעת של העתון החרדי, ההד' בירושלים ז 13

הספר "כור המבחק" שגלקט ונסדר ע"י הרב מאיר יהושע רוזנברג דב ואב"ד פליינפיצלד, מכיל תמצית פסקי הלכות למעשה, כפי שנתבררו והוכרעו ע"י הפוסקים, ראשונים ואחרונים וגם את טעמיהם ונמוקיהם, והם מסודרים עפ"י היורה דעה בצורה של שאלות ותשובות עם ציוני המקורות. הספר נועד לתלמידים שמלאו כרסם בש"ס ופוסקים, קרו ושנו ושמשו כל צרכם, אלא שיש להם צורך לסכם את רובי תורתם להלכה ולמעשה. הספר מצטיין בסדורו הנאה, בטוב טעמו ובסכום הקצר והבהיר של כמה שאלות מסובכות. אבל דוקא מפני שהוא מושיט בקנה עקרי פסקי ההלכות יש לחשוש שישתמשו בו גם תלמידים שלא שמשו כל צרכם ושלא רכשו לעצמם את הידיעות במקורות ראשונים ואחרונים הדרושות למורי הוראה בישראל. גם המחבר בעצמו עומד על הדבר הזה וגם על כל הסומכים להוראה להזהיר ולהזהר בדבר.

ההד' שנה ששית, חוברת א', תשרי תרצ"א.

חות-דעת של הירחון, יבנה' בלבו

הפתעה גדולה הביא הרה"ג המחבר בהוצאת ספרו "כור המבחק" שהנהגו הופעה חדשה לגמרי במקצוע ספרות ההלכה, אשר ערכו רב מאד. הספר הזה הנועד לישיבות ולבתי מדרש לרבנים, יכיל בקרבו כל כללי ודיני איסור והיתר להלכה ולמעשה משלחן ערוך יו"ד, עם "מקור ההלכה" המציין את מקורם בשלחן ערוך ופוסקים קדמאי ובתראי, ומסודר בסדר יפה אף נעים על כל הסימנים שביו"ד בדרך שא לה ות שו בה לנסות את התלמידים הרוצים לעמוד על המבחן ולהורות בדיני או"ה.

והנה אמרו הז"ל, לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה, וכבר אחזר בשטה זו בכל מקצועות הלמוד ומקום הניחו להרה"ג המחבר להתגדר בו בספרו זה שיא"י לתועלת גדולה להלומדים ולהתלמידים הצעירים המתעתדים להוראה שיהי' להם הספר לעינים ולמורה.

הספר מכיל תמ"א שאלות ותשובות בהלכות מליחה, ויהא רעוא שיוציא בקרוב גם על שאר ההלכות לברך על המוגמר ולהביא ברכה לבית-ישראל.

יבנה' שנה ג' חוברת י"ג י"ד, תרצ"א.

גלוי דעת !

הספר הזה איננו נועד לתלמידים שלא יגעו ללמוד ש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, כי תלמידים כאלה ימששו בקצורי דינים כאשר ימשש העור באפלה ולא נוגה לו אור האמת, ולעולם לא יתברר להם הרין לאמתו; אבל נועד הוא לאוחס בחורי הישיבה שלמדו ההלכות בדברי הגמ' והראשונים ובמור ושלחן ערוך, וירדו כבר לעמקי ההלכות על מקורן; לתלמידים כאלה יהי הספר הזה לתועלת גדולה להקל עליהם להעלות על זכרונם תוכן ההלכה ולחזור בקצרה על סדר למורם, למען ירעו לתת תשובות נכונות על השאלות השייכות להלכה הזאת, בשעה שיעמדו על המבחן בבדי לקבל סמיכה בהוראת איסור והיתר, גם לבעלי-הוראה ימשש הספר הזה למפתח לחפש הנאמר בזה בתשובות וסגרי חכמי הדורות, כי בלי שיון בנקף התשובה ומקור הדברים, אין דרון ולהורות מפי העוקשים אף אם ממקור נאמן יצאו, כאשר כבר הרעישו על זה חכמי כל דור ודור.

המחבר

פרוודור להלכות בשר בחלב

(הכללים דנחוצים לכל תלמיד לדעת. טרם הנסו לטרקלין
ביתה יוסף ללמוד הלכות בשר בחלב.)

החקן עצמך בפרוודור
כדי שתכנס לטרקלין
(אבות פ"ד)

א. שאלה: איסור בשר בחלב, היכן נמלא בתורה?

תשובה: כתיב בתורה ג' פעמים, לא תבשל גדי בחלב אמו, וקבלו חז"ל:
א' לאיסור אכילה, ב' לאיסור הנאה, ג' לאיסור בשול. ועוד
קבלו, דאפי"ג דכתיב, גדי, לאו דוקא, אלא הוא הדין כל בשר בהמה
טהורה אסור בחלב, אלא שדבר הכתוב בהנה, שכן היה דרכם לבשל גדיים
בחלב.

ב. שאלה: האם גם בשאר איסורין אסרה התורה הנאה כמו אכילה?

תשובה: רק בבשר בחלב הדין הוא דכשנתערבו יחד ע"י בשול הראוי,
נאסרו שניהם באכילה ובהנאה מן התורה, אבל בשאר איסורין,
רובן מותרין בהנאה, חוץ מחמץ בפסח, וערלה, וכלאי הכרם.

ג. שאלה: הנאה כיצד?

תשובה: בשר בחלב האסור באכילה מן התורה אסור גמי בהנאה, ואף
שאכל שלא כדרך אכילה והנאה, אסור ולוקה, והוא מהנקברין;
ואם שרפו, דעת הרמב"ם דהאפר אסור בהנאה מן התורה; ואסור להאכיל
לבהמה, חיה, ופוף, ואף לכלבים של הפקר אסור להאכיל, אלא ישליכנו לבית
הכסא או לנהר. (ש"ע סי' פ"ז, ופרי מגדים בפתיחתו להלכות בב"ה).

ד. שאלה: האם בשר בחלב כזה שאינו אסור מן התורה, גם כן אסור בהנאה?

תשובה: כל בשר בחלב שאינו אסור מן התורה, מותר בהנאה; ולפי זה, בשר
בחלב שנאסר ע"י כבוש ומליחה, מותר בהנאה, שאינו אסור אלא
מדרבנן, דרק ע"י בשול אסרה תורה; ויזהר לתת אותם לגוי קודם שיבשלו
ישראל, כדי שלא יאסר בהנאה ע"י בשול ישראל, אף שבולעו מקודם ע"י
כבישה, מ"מ כשיבא לבשל יהא נאסר מן התורה, וגם יהי חייב משום
בשול.

ה. שאלה: בשר בחלב שאסור בהנאה, אם לוקה על ההנאה?

תשובה: זאת היא מחלוקת הרמב"ם ושאר פוסקים, אבל על בשולו ודאי
לוקה מן התורה.

שאלה

ו. שא"ה : בטול כילד ?

תשובה : אסור לבשל כל מין בשר בהמה טהורה בחלב מן התורה ; ושיעור בשול שיהי לוקה עליו הוא כזית משניהם כשיעור אכילה. ולא דוקא כמו חצי זית מזה וחצי מזה, דהוא הדין אם מין אחד הוא יותר מחצי זית, והשני משלימו לזית. ואם אין בין שניהם כזית אינו לוקה, אבל מ"מ הוא אסור. והפרי מגדים מסתפק בזה בחצי שיעור, אי אסור בבשול ובהנאה מן התורה כמו אכילה, או דאינו אסור רק מדרבנן. והצל"ח (בפסחים דף כ"ב) תולה זה בפלוגתא, דלדעת הרמב"ם אסור ולשאר פוסקים עד כזית, והגר"א בתשובותיו סי' קצ"ו מביא דשיעורו בהנאת פרוטו

ז. שא"ה : מה הוא שיעור הזמן של הכיסול שתחייב עליו מלקות ?

תשובה : שיעור הבשול שתחייב עליו הוא כשמבשלו עד שיהי ראוי לאכילה קצת, היינו שליש בשולו למאכל כל אדם.

ח. שא"ה : האם גם לליה וטיגון המה בכלל בטול ?

תשובה : מחלוקת הפוסקים בזה : הפרי חדש ועוד אחרונים כתבו דהוי כבשול ואסור מן התורה, אבל המנחת יעקב ומקצת אחרונים כתבו דלא הוי בכלל בשול. ולהלכה פסק הפרי מגדים להקל בהפסד מרובה דלא הוי בכלל בשול ואינו אסור מן התורה.

ט. שא"ה : איך הוא הדין בנכר בחלב בספק בטול ?

תשובה : הפרש יש בזה בין בשר בחלב לשאר איסוריין, דבבשר בחלב ספק אי נפל לכלי ראשון, אסור מספק, ולכלי שני מותר מספק, ואף דכלי שני פליט, מ"מ אינו מבשל ; ואילו בשאר איסוריין, אף בכלי שני אסור עכ"פ אם ספק נפל ללח צלול. ובדמ הוא להיפך, דבכלי ראשון ספקו לקולא, דדמ שבשלו דרבנן, ובכלי שני ספקו לחומרא.

שא"ה : מה הוא החלוט גבידבשר בחלב ?

תשובה : החלוט הוא, דבשר בפני עצמו מותר, וחקלב בפני עצמו מותר, וכשבאו יחד ע"י בשול, נחשב הבשר לבשר נבלה, והחקלב נחשב לחלב היוצא מבהמה טמאה.

יא. שא"ה : טאם גם בטאח איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה ?

תשובה : זאת היא מחלוקת הפוסקים : שיטת רבינו אפרים היא דרק בבשר בחלב אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, אבל לא לגבי שאר איסוריין ; והטעם הוא דבשלמא חתיכת בשר שבלעה חלב דבזה לא שייך לומר דבלע הבשר איסור, דהא החלב עצמו מותר כמו הבשר, אלא דהאיסור בא מחמת דחקלב ובשר נתערבו יחד, לכן לא נקרא זה בליעת איסור, אלא שניהם ביחד נעשו לגוף האיסור. ובאם חתיכה זו שבלעה חלב נפלה לקדרה של היתר, צריך שפיר להיות סי' נגד כל החתיכה כלה, מאחר דכל החתיכה ע"י שבלעה חלב בתוכה נעשית לגוף האיסור ; אבל חתיכת היתר שבלעה חלב, זה נקרא רק בליעת איסור, דהחקלב גם כשהיה בפני עצמו הי' אסור, ובזה שהחתיכה בלעה איסור, החתיכה נשארת גם עתה בהיתר כמקודם, אלא דנמצא בחתיכה זו בליעת איסור ; ולכן כשהחתיכה זו נפלה לתבשיל של היתר, אין צריך להיות סי' אלא רק נגד בליעת איסור, ולא נגד כל החתיכה. דלא

דלא אמרינן בזה חתיכה נעשית נבלה. וכל הפוסקים חולקים וסוברים דגם בשאר איסורין אמרינן חתיכה נעשית נבלה, והיינו רק מדרבנן; ונפקא מינה להקל בספקן.

יב. שאלה: אפשר לסוחטו, דק"ל בכל מקום דלכורה מה הוא טעם וחסנרל בזה?

תשובה: לפי דעת הפוסקים דסוברים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבלה בשאר איסורין, ממילא הוא הדין דחתיכת בשר שבלעה איסור ואין בחתיכה סי' לבטל האיסור ונאסרה, ואח"כ נפלה החתיכה הנאסרת לקדרה אחרת, איצ' לשער סי' בהקדרה נגד כל החתיכה, אלא נגד האיסור הבלוע בה; ולפי זה יש סברא לומר דגם החתיכה בעצמה הנאסרת חוזרת להכשרה, כיון שהאיסור נפלס ממנה לתוך הקדרה, ונתבטל בשיים. ועל זה אמרו בגמרא שיש פלוגתא בזה ב"אפשר לסוחטו" — היינו, במקום שאפשר לסחוט האיסור עכשיו שיצא כלו ממנה ויתפשט בקדירה שניה — אם מותר או אסור. ואנן קיי"ל ד"אפשר לסוחטו" אסור. ויש בזה בי' טעמים:

א) דלא ידעינן אם נפלט כל האיסור ממנה לקדרה שנפלה, וא"כ יינן דלא ידעינן לעולם כמה פלטה וכמה נשאר אצלה, ע"כ אפילו הפוסקים הסוברים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבלה בשאר איסורין, אף שיש סי' כנגד האיסור שבלעה החתיכה וסגי בס', מ"מ החתיכה נשארת באיסורה לעולם, דלא ידעינן כמה פלטה וכמה נשאר אצלה.

ב) דאף שנשחט האיסור לגמרי מן החתיכה שם כשהיא בקדרה, אפ"ה אי אפשר שלא נשאר בה עכ"פ חלק ששים מהאיסור, דודאי הרוטב מחלק הטעם בשוה ונשאר בכל אחד חלק סי'. נמצא דנשאר בהחתיכה משהו מהאיסור שנבלע בה כשהיתה בפני עצמה; ואף שעל ידי המשוה הזה אין נרגש בה טעם איסור כלל עכשו, אפ"ה, כיון דמתחלה נקרא עלי' שם איסור, ע"כ גם עתה אף שיצא ממנה טעם האיסור לקדרה, מ"מ ע"י המשוה הזה שנשאר בה נשאר עלי' שם האיסור דמקודם ואסורה לעולם. והן לטעם האי' והן לטעם הבי' אינו נכנס דין זה ד"אפשר לסוחטו" בגדר ספק כלל, דהא דלא ידעינן כמה פלטה וכמה נשאר אצלה לא הוי ספק כלל, דהיכא דלא אפשר לעמוד על שיעורו לא הוי ספק כלל דדמי לכהל (בסימן צ'). ועיין בפרמ"ג (סי' ק"ח); ופשיטא לפי הטעם השני דלא הוי ספק כלל דודאי משהו נשאר בה, ואינה חוזרת להיתר לעולם עי"ז.

יג. שאלה: לדין דק"ל חתיכה נעשית נבלה אף בשאר איסורין, מאי נפקא מינה בזה אם אפשר לסוחטו אסור או מותר?

תשובה: נפקא מינה אף לדין היכא דלא נודעה התערובות עד לאחר שנתוסף עד סי' (בסי' צ"ט) וכן מלח שאיסורו מצד עצמו שנפל לקדרה, דאינו בטל אפילו באלף, וכל מה שבקדרה אסור, אבל לא נעשית נבלה אף לדין, דכל מה שאוסר למעלה מסי' גם לדין לא אמרינן חתיכה נעשית נבלה בכהאי גונא, והיתה החתיכה עצמה מותרת; אבל מטעם ד"אפשר לסוחטו" אסור נשארה החתיכה באיסורה לעולם. (פרי מגדים סי' ק"ח) שאלה

כור המבחן

יד. שא"ל: חתיכה שכלעה איסור לא ע"י צטול, רק ע"י מליחה, והאיסור הוא מיני, ונפלה לקדרה ויש ס' כנגד האיסור, אי אמרינן בזה גם כן הדין ד'אפשר לסוחטו' איסור או לאו, ומותרת גם החתיכה עלמה?
תשובה: בשו"ת נודע ביהודא חיו"ד סי' כ' כתב דאף דק"ל "אפשר לסוחטו איסור", וגם ק"ל "חתיכה נעשית נבלה" אף בשאר איסורין, מ"מ אם החתיכה בלעה איסור רק ע"י מליחה והאיסור הוא מינו ונפלה לקדרה ויש ס' רק כנגד האיסור, אפ"ה יש מקום לומר דאפשר לסוחטו מותר, ומותרת גם החתיכה עצמה.

מו. שא"ל: "איסור דבוק" דק"ל דאסור, מה הוא הטעם והסכרה בזה?
תשובה: אם נפל איסור לקדרה שיש ס' כנגדו, אף שהאיסור נפל שם על איזה חתיכה, אפ"ה הכל-מותר לכולי עלמא, דאמרינן שהרוטב מבלבל טעם האיסור בכל החתיכות, ומוליך אותו בכל הקדרה בשוה, ובטל בס'; אבל חתיכת היתר שאיסור דבוק בה שנפלה לתבשיל, ואין בתבשיל ששים כנגד האיסור הדבוק בחתיכה רק בצרוף, גם החתיכה, ואז יש ס' כנגד האיסור הדבוק, הדין הוא דהתבשיל אסור, וצריך ס' בהתבשיל כנגד כל החתיכה שהאיסור דבוק בה. ויש בזה ב' טעמים:
(א) כיון שהאיסור דבוק בהחתיכה, חיישינן שמא פעם אחת הוציאו אותה רותחת חוץ לקדרה, ונאסרה כלה; או שמא פעם אחת נשארת לבדה ברוטב בסוף הערוי.

(ב) כיון שהאיסור דבוק בה, ממהרת לבלוע האיסור תחלה יותר משאר התבשיל שבקדרה. וא"כ לפי טעמים הללו, לדידן דק"ל "חתיכה נעשית נבלה" אף בשאר איסורין, דמיא חתיכה זו שהאיסור דבוק בה לחתיכה שבלעה איסור ואין בה ס' כנגד הבליעה, דאסורה כל החתיכה; וכשנפלה חתיכה זו לתבשיל צריך להיות ס' כנגד כל החתיכה.

מו. שא"ל: האם יש איזה חלוק לדינא בין איסור שדבוק מתולדתו, ובין איסור שגדבק בהחתיכה אחרי כן?

תשובה: מחלוקת הפוסקים בזה: הים של שלמה (בפרק כל הבשר סי' מ"ט). כתב להדיא דאם האיסור גדבק באחת מן החתיכות ע"י בשול הרי הוא כאילו ה"י האיסור דבוק בהחתיכה מתולדתה, והוי איסור דבוק להצריך ס' נגד כל החתיכה; אבל הש"ך (בסי' ע"ב סי"ק י"ז) השיג על המהרש"ל בזה וסובר דלא מקרי בכהאי גונא, איסור דבוק.

זו. שא"ל: מה היא פלוגמת וסכרת הפוסקים בענין, טעם כעיקר?
תשובה: במ"ס עבודה זרה דף ס"ז איתא: אמר ר' אבהו, אמר ר' יוחנן, כל שטעמו וממשו הוא דלוקין על אכילתו, אבל טעמו ולא ממשו, אין לוקין. פ"י דדוקא אם אכל איסור ממש כגון חלב או נבלה הוא דלוקין, אבל אם אכל טעם של איסור, כגון שנפלה חתיכת בשר נבלה למאכל היתר, וזרק הבשר נבלה לחוץ, ולא נשאר רק טעם, ואכל, הדין הוא דעל מאכל כזה שאין בו ממשות של איסור רק טעם, אין לוקין על אכילתו.
דינו

דינו של רש"י: — וכתב רש"י: מכאן נראה ש"טעם כעיקר" לאו דאורייתא, אלא מדרבנן, הוא דאסור כשאין ממשות איסור אלא טעם של איסור, דמאחר דאינו לוקה על טעם לחוד, ואי הוה דאורייתא אמאי אינו לוקה, שמע מינה דטעם לחוד אינו אסור מדאורייתא אלא מדרבנן, ועל איסור דרבנן אינו לוקה על אכילתו.

דינו של הר"ר יוסף: — ותוס' הביאו בשם הר"ר יוסף דלעולם טעמו של איסור ג"כ מדאורייתא מדאצריך קרא שכל כלי מדין צריכים הגעלה להוציא בליעת איסור שיש בכלי, אלמא דאף בבליעת כלי שאינו אלא טעם לחוד ולא ממש, אפילו הכי אסור כל זמן שלא הגעילה, כדכתיב בתורה גבי כלי מדין, "כל אשר יבא באש תעבירו באש", פי' דצריך ליבון, "וכל אשר יבא במים" צריך הגעלה; והא דאין לוקין על טעם כמו על ממש, בזה יש סברא לחלק: דבשלמא ממשו של איסור, דהיינו בשר נבלה, דאיסורו הוא בלאו כדכתיב לא תאכל כל נבלה, ונמצא מי שאוכל בשר נבלה עובר על לאו, שפיר הוא דלוקין על שעבר על לאו שבתורה, אבל כשאין בהאיסור ממש אלא טעם אף דהוי ג"כ מדאורייתא, מדכתיב כל אשר יבא באש וגו', אבל זה אינו לאו אלא עשה, וכל שאיסורו משום עשה, האוכלו אינו לוקה, נמצא לפי"ו דאף דלענין איסור דין טעם כדין ממש שאסור ג"כ מדאורייתא, אבל לענין מלקות יש חלוק בין ממש לטעם.

סברת ההוס': — ותוס' כתבו דאין נראה לחלק, דאף שטעם נלמד מקרא דכל אשר יבא באש וגו', מ"מ לאחר דגלי קרא דטעמו של איסור הוא כמו ממש לענין איסור, הדרא לדוכתי' והוי הטעם כמו ממש אף לענין דעובר על טעם ג"כ בלאו, דהעשה מהני לחשוב הטעם כמו ממש, וא"כ כשהוא ממש, יש לאו על טעם כמו שיש לאו על ממש, וא"כ קשה קושי' ראשונה אמאי לוקה על ממש ואין לוקה על טעם, הא בתרוויהו יש לאו: ע"כ פי' התוס' בשם ר' אליהו דהא דאמר ר' יוחנן דעל ממשו לוקין היינו ביש בו כזית בכדי אכילת פרס, וטעמו ולא ממשו דאינו לוקה, היינו בשאין בו כזית בכדי אכילת פרס; אבל אין חלוק בין טעם ובין ממש, אלא כי היכא דממשו הוא מדאורייתא, כך כשאין בו ממש אלא טעם לחוד ג"כ אסור מדאורייתא, ד"טעם כעיקר" מדאורייתא. וכך הביאו הפוסקים שתי דיעות רש"י ורבינו תם: דרש"י סובר ד"טעם כעיקר" לאו מדאורייתא, ור"ת סובר דטעם כעיקר מדאורייתא.

ית. שא"ל: איך הוא הדין כנגד בחלב לענין טעם כעיקר?
תשובה: (א) אף דבשאר איסורין יש פוסקים דסוברים דטעם כעיקר אינו אסור אלא מדרבנן, מ"מ בבשר בחלב לכו"ל עלמא, טעם כעיקר" הוי מן התורה; ולא מבעיא בשר שקבל טעם מחלב דיש אומרים דהוי ממשו של איסור, אלא אפילו חלב שקבל טעם מבשר ג"כ נאסר החלב; וכן קדרה שבשל בה בשר ובתוך מצת לעת בשל בה חלב אסור מן התורה לכו"ל עלמא, אף למ"ד טעם כעיקר דרבנן.

(ב) ואף לדידן דבשאר איסורין הוי ג"כ טעם כעיקר מן התורה, מ"מ הבדל יש, דאילו בבשר בחלב לוקה על כזית מבשר או מחלב, או

כור המבחן

משניהם יחד. ובשאר איסורין אינו לוקה על טעם כציקר.

י. שאלה: מה הוא הדין של של חתיכה הראויה להתכבד?

תשובה: בש"ע ובפוסקים (סי' ק"א) מבואר דחתיכה הראויה להתכבד לפני אורחים ישראלים, יקרים, וחשובים, דינה כבריה דאפילו בארץ לא בטלה מדרבנן. אבל מן התורה בטלה.

כ. שאלה: מה היא החשיבות של חתיכה הראויה להתכבד? לאינה בטלה מדרבנן?

תשובה: במס' זבחים דף ע"ב כתבו התוס' (בד"ה אלא) דחשיבות חתיכה הראויה להתכבד היא מטעם דעי"ז מקרי, את שדרכו להמנות, והוי עלי' החשיבות דדבר שבמנין. אך הרשב"א בחדושו ליבמות דף פ"א מסיק דחשיבות חתיכה הראויה להתכבד דלא בטלה היא לאו משום חשיבות מנין, אלא משום חשיבות כבוד שבה לא בטלה.

כא. שאלה: האם יש איזה חלוק בין צקר בחלב לשאר איסורין לענין חתיכה הראויה להתכבד?

תשובה: (א) בשאר איסורין הדין הוא דחתיכה הראויה להתכבד דלא בטלה מדרבנן צריכה שתהי' אסורה מחמת עצמה, כגון נבלה, ואפילו נתנבלה מחמת מיתה, ואפילו כחושה מאד, או טרפה; אבל אם נאסרה ע"י בליעה, דהיינו שקבלה טעם מאיסור, לא הוי עלי' דין הראויה להתכבד אף לדין דקיימא לן חתיכה נעשית נבלה בשאר איסורין. אבל בבשר בחלב, החתיכה שנאסרה ע"י הבליעה נחשבת לגוף אחד, ומקרי איסור מחמת עצמו, והוי עלי' דין חתיכה הראויה להתכבד דלא בטלה אף באלף. (ב) בשר עוף בחלב אף דאסור רק מדרבנן, או בשר בחלב שנאסר ע"י נבישה או מליחה, נמי מקרי ראויה להתכבד, דשניהם הם גוף האיסור ולא דמי לשאר איסורין.

כב. שאלה: חתיכה הראויה להתכבד מבשר בחלב שהיא אסורה בהנאה, ונתערבה בשתי חתיכות נבלה, מהו שיהי' בטלה לענין הנאה?

תשובה: בזה דעת הפרי מגדים (בשער התערובות) והחות דעת להקל דמותרות בהנאה.

כג. שאלה: מה הוא הדין של חתיכה שנאסרה ע"י איסור צקר בחלב רק כדי קליפה, והחתיכה היא ראויה להתכבד?

תשובה: אם הקליפה אינה ראויה להתכבד, או החתיכה בטלה, אבל אם הקליפה ראויה להתכבד, דעת הש"ך (בסי' ק"א) דאינה בטלה; ודעת הכרתי ופתי להקל, דבטלה.

כד. שאלה: מה הוא הדין של חתיכה שנאסרה ע"י איסור צקר בחלב כדי נטילה, והחתיכה היא ראויה להתכבד?

תשובה: מדברי הרמ"א (שם) נראה דאין חלוק, דאף שנאסרה החתיכה כדי נטילה אבל אם הנטילה אינה ראויה להתכבד, או בטלה; אך הבית לחם יהודא כתב להחמיר דאם החתיכה ראויה להתכבד, אף שהנטילה אינה ראויה להתכבד, אינה בטלה (ועיין בחכמת אדם כרך ג"ג, דאין כן דעת אחרונים)

כה. שאלה: מה הוא הדין של טעם לפגם?

תשובה: (א) כל איסורין שבתורה שנסתרו ונפגמו עד שאינן ראויין עוד לאכילת אדם, מותרין, שנאמר לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה, וגו', וקבלו חז"ל דנבלה הראויה לגר קרויה נבלה, ושאינה ראויה לגר לא קרויה נבלה; ומותר מן התורה באכילה כל מאכל איסור אם נפסל מאכילת אדם, אך מ"מ מדרבנן אסור לכתחלה. והפרי חדש סובר דגם מדרבנן אינו אסור; רק האיסור הוא משום בל תשקצו משום מיאוס. ולהלכה, דעת רוב אחרונים דלא כפרי חדש.

(ב) טעם לפגם דמותר הוא דוקא שהמאכל נפסל לגמרי מאכילת אדם. ואינו ראוי כלל אפילו ע"י הדחק לשום אדם; אבל אם ראוי ע"י הדחק למאכל אדם אסור מן התורה ולוקה עליו.

(ג) טעם לפגם דמותר היינו דוקא בדברים שהיו מתחלה משובחים וראוים לאכילה, ואח"כ נפגמו מאכילת אדם; אבל דברים אשר מתחלה ברייתם היו פגומים, והתורה אוסרתן ג"כ, ועתה נפגמו ונסרחו יותר, יש בזה מחלוקת הפוסקים: דעת הפרי חדש דהם אסורים מן התורה כמקודם ובמלתייהו קיימי, ודעת שאר פוסקים להקל, דכיון שעתה נסרחו יותר פקע מצלייהו איסור התורה דמקודם.

כו. שאלה: טעם לפגם דליתו חוסר הכתשיל, מה לנו של הכלי?

תשובה: דעת הרמ"א (בסי' ק"ג) דהקדרה אסורה והאחרונים מבארים דבריו: היינו שהקדרה אסורה לכתחלה לבשל בה תבשיל, אף שהאיסור הראשון הי' ג"כ בה לפגם, דגזרינן אטו לשבח, כמו דגזרינן כלי שאינו בן יומו אטו בן יומו, דאם נתיר הקדרה של איסור לבשל בה תבשיל בזמן שהאיסור הראשון היה בה לפגם, חיישינן שמא יבשל בזאת הקדרה תבשיל אף בשעה שהאיסור הראשון היה בה לשבח; ועוד חיישינן מפני הרואין, כשיראו שיבשל בקדרה של איסור, אזי לא ידעו כי התירו לו מהמת שהאיסור הראשון הי' לפגם בזה התבשיל, אבל יסברו שמותר לבשל בקדרה של איסור כזה שהיה ג"כ לשבח, ודומה ממש להגזרה של כלי שאינו בן יומו אטו כלי בן יומו. ומסתימת הפוסקים נראה דאין חלוק כלל בין כשהאיסור פגם לגמרי התבשיל עד שכל התבשיל קץ לאכלו ואינו ראוי כלל לאכילת אדם, ובין כשהאיסור לא פגם לגמרי התבשיל הראשון. רק פגם כל שהוא, כי מ"מ הקדרה קבלה טעם מושבח מהאיסור, ומה לנו אם האיסור נותן טעם לפגם בהמאכל. ע"כ ודאי גזרינן בהקדרה הזאת כמו בקדרה שאינה בת יומה (ועיין בזה בפרי מגדים).

כו. שאלה: מה היא סדרת הפוסקים דין, נ"ט כר נ"ט?

תשובה: דגים שנתבשלו או נצלו בקדרה של בשר, מותרים הדגים לאוכלם בחלב, מפני שאין הדגים מקבלים טעם מבשר ממש אלא מהכלים, והוי ג"ט בר ג"ט (נותן טעם בר נותן טעם) דהתירא, דהבשר נותן טעם בהקדרה, והקדרה נותנת טעם בדגים, ועדיין היתר הוא, וטעם בשר כזה קלוש הוא, ולא יוכל לחול על טעם בשר כזה עם בשר — בחלב. לכן מותרים הדגים לאוכלים בחלב.

כור המבחן

כת. שאילה: האם יש חיוב חלוק בין נטר בחלב לשאר איסורין בטעמן נ"ט
בר נ"ט ?

תשובה: נ"ט בר נ"ט דאינו אוסר הוא רק דהיתירא כמו בשר בחלב, אבל
באיסור, דהיינו קדרה שבשל בה איסור ואח"כ בשל בה
איזה מאכל, אף דגם בזה נוכח לומר "נ"ט בר נ"ט", היינו: האיסור נותן
טעם להקדרה, והקדרה נותנת טעם להמאכל, והוי ג"כ נ"ט בר נ"ט, אפילו
הכי אסור המאכל, דאף דטעם איסור קלוש הוא, אצפ"כ בכחו לאסור,
דדבר איסוד יכול לאסור דבר היתר אף שקלוש הוא; אבל בדגים שנתבשל
בקדרה של בשר דמותרים לאוכלם בחלב, נ"ט בר נ"ט הוא דהיתרא, וא"כ
האיסור צריך עתה לחול כיון שעד עתה הי' מותר; לכן צריך דוקא לקבל
טעם ממש, דהיינו מבשר עצמו, אבל לא טעם קלוש דהיינו מקדרה של בשר,
דזה הטעם מקדרה של בשר אין בו כח לצשות שם "בשר—בחלב":

בט. שאילה: מה היא סכרת הפוסקים צדין דבר חריף ?

תשובה: (א) אם חתך בסכין של בשר דבר חריף דהיינו צנון או תמרא
וכדומה, הדבר חריף אגב חריפות ודוחקא שלו מפליט
ומבליע ועושה הטעם הפגום מה שבלוע בכלי לשבח, דהחורפא ממתקו
ומשביחו, והכלי שאינו בן יומו נעשה ע"י החריפות הזאת כאילו הוא בן
יומו מתבשל שנתבשל בו מכבר; לכן לא שייך בדבר חריף הדין דאינו
בן יומו.

(ב) עוד פועל הדבר החריף דמשוי לאיסור בלוע כאילו ישנו בעין, דאגב
חריפות ודוחקא דכלי פולט הכלי גוף הטעם שבו, והוי כמו שהאיסור
ישנו לפנינו בעין, ולכן לא שייך לומר בדבר חריף ההיתר של נ"ט בר נ"ט,
כיון דהחריף מוציא עיקר הטעם ע"י דוחקא או ע"י בשול, דהיינו — הבשול
פועל הפליטה מהקדרה, והחריפות פועלת שהתבשיל יבלע טעם גדול מהכלי
כמו מאיסור בעין ממש; אבל חריפות בלא דוחקא או בלא בשול, רק בהנחה
בעלמא בתוך הכלי, אינה עושה כלה, דאינו מוציא יבש ביבש בלא דוחקא.

ג. שאילה: האם חריפות מפליטה ומבליעה כמו בטול או ללי ?

תשובה: דעת המחבר היא דבשול או צלי מפליט ומבליע יותר מחריפות
ודוחקא, ולכן הדין, דדבר האוסר מחמת חריפות אינו אוסר יותר
מכדי נטילה, מחמת דהטעם אינו מתפשט יותר מכדי נטילה; אבל דעת
הרמ"א היא דלכתחלה חיישינן לדעת הפוסקים דס"ל דחריפות ודוחקא אוסרים
בכולו, מחמת דהטעם מתפשט בכולו כמו בבשול, ובדיעבד אנו סומכין על
המחבר דאינו אוסר יותר מכדי נטילה, ולכן א"צ ששים רק כנגד
הנטילה.

ד. שאילה: מה היא סכרת הפוסקים צדין דכללים שנחתכו בטעמן כל נטר
ונפלו לחלב ?

תשובה: בצלים^ט שנחתכו בטעמן של בשר בן יומו, ואח"כ נפלו הבצלים
לחלב, אין צריך להיות ס' רק נגד בליעת בשר שבבצלים,
דהיינו נגד הסכין, אבל נגד הבצלים גופא אין צריך להיות ס' דהא לא
שייך

שייך כאן לומר דהבצלים גופייהו יהי להם דין בשר, דבהיתר לא שייך לומר
„חתיכה נעשית נבלה“.

והביא הש"ך בשם מהר"ם לובלין, דאם יש ס' בקדרה נגד
בליעת בשר, או אף הבצלים גופייהו מותרים לאכול ואינו צריך להשליכם.
ודין זה חדוש הוא, מאחר דבכל מקום הדין הוא דבאם חתיכה בלעה
איסור ואח"כ נפלה לקדרה שיש בה ס' נגד האיסור, אעפ"כ החתיכה נשארת
באיסורה, אפילו להפוסקים דסבירי דבשאר איסורים לא אמרינן חתיכה נעשית
נבלה; אלמא דאמרינן דהחתיכה נשארת באיסורה, וא"כ הכא נמי נימא ג"כ
דהבצלים נשארו באיסורם כמקדם, ואמאי יהיו הבצלים מותרים לאכול עם
החלב שבקדרה? ברם, הש"ך והט"ו נתנו טעם לזה, דבשלמא חתיכה שבלעה
איסור דקיימא לן דאין האיסור יכול לחזור להיתרא, ולכן גם הדין דאף
אחרי שנפלה לקדרה שיש בה ס' נגד האיסור, מ"מ החתיכה נשארת באיסורה
כמו קודם נפילתה לקדרה; אבל הכא דקודם שנפלו הבצלים לחלב
הבצלים היו מותרים, אלא שהי' בבצלים טעם בשר, ולכן עתה כשנפלו
לחלב ויש ס' נגד בליעת בשר, הבצלים הוי כשאר דברים שבקדרה,
ומותרים.

ג.ב. שא"ה: מה ה"ל סכנת הפוסקים צדין, איסור המעמיד?
תשובה: דבר המעמיד כמו עור הקיבה בחלב שדרכם של עושי גבינה
להעמיד גבינה בעור הקיבה, דהיינו שמשמים חתיכת עור הקיבה
לחלב, ועי"ז החלב נקפה ונעשה גבינה, ועור הקיבה הזה נקרא „דבר
המעמיד“, מפני שמעמיד החלב. ויש בזה חלוק לדינא: דאם העמיד את
החלב בעור קיבת נבלה, בזה הדין דאפי' אם יש ס' בחלב נגד עור הקיבה,
לא בטל, מחמת דהדין הוא ד„איסור המעמיד“ לא בטל אפי' באף, אבל
אם נתן לחלב עור הקיבה מבהמה כשרה, בזה הדין דכשיש ס' בהחלב
נגד עור הקיבה, או בטל מאחר דעור הקיבה קודם שנתנו לחלב היה
היתר, ועתה כשבא לתוך החלב אינו נתן טעם כלל בהחלב, דהא יש ס'
בחלב נגדו, נמצא דלא הי' מעולם „איסור המעמיד“.

ודוקא כשלא הי' בחלב אלא איסור המעמיד לבד, אבל אם היה
ג"כ ביחד עם המעמיד של איסור דבר המעמיד של היתר, הוי ל"י, זה וזה
גורם, וכלל הוא בכל מקום ד„זה וזה גורם מותר“, והביא הט"ו בשם התוס'
דהיינו דוקא היכא דהאיסור לבדו אינו בכח להעמיד אלא בצרוף ההיתר,
או אמרינן דהוי „זה וזה גורם“, ומותר; אבל אם באיסור לבדו יש כח
להעמיד בלעדי ההיתר, או אפי' כשיש עוד דבר המעמיד של היתר לא
נקרא „זה וזה גורם“, דמאחר דהאיסור אינו צריך לצרוף ההיתר, הוי כאילו
האיסור לבדו הוא המעמיד, ולכן אסור אפי' כשיש ס' נגדו, וכתב הפרי
מגדים: דאנן קי"ל ד„מעמיד“ ו„לטעמא עבידי“ אין בטלין, ומ"מ יש הבדל
ביניהם, כי „מעמיד“ קי"ל דהוי רק דרבנן ובטעמא, י"א דהוי ד"ת כל
שנגש הטעם אפילו באף, ומיהו אם נאבד הטעם במיפוטו ואין מרגישינן
בלל ודאי דבטל אף דלטעמא עבידי.

ג.ב. שא"ה: אם מותר לכתחלה לערב איסור צהיתר כדי לצטלו?

תשובה

כור המבחן

תשובה : אפי' איסור דרבנן אסור לערב לכתחלה בהיתר כדי לבטלו. והטעם דאין מבטלין איסור לכתחלה הוא, לפי דעת הפרי מגדים, דשמא לפעמים יהי' האיסור מעט יותר ויהי' כדי נתינת טעם, ואם נתיר לו לבטל יבא פעמים לידי איסור דאורייתא; וגם איסור דרבנן אין לבטלו מהאי זעמא משום דכעין דאורייתא תקנו רבנן. ולפי'ז היכא דלא אפשר בשום אופן לבא לידי נתינת טעם, מותר לבטל אף לכתחלה.

ד. שאלה: אם יש חלוק בבשר בחלב בין חס ללונן ובין עילאה לתחתה ?

תשובה : (א) בשר והלב רותחין שנותרבו יחד, ואפי' בשר צונן לתוך חלב רותח או חלב צונן לתוך בשר רותח, הכל אסור אם אין ס', דתתאה גבר, והתחתון יש לו כח לחמם גם העליון והוי כמו שניהם חמין; אבל חלב רותח שנפל על בשר צונן, או בשר רותח שנפל לתוך חלב צונן אמרינן להיפך, דהתחתון שהוא צונן מצנן גם לעליון. והוי כמו שניהם צוננים, וככלל הוא דצונן אינו אוסר, אך אמרינן דקודם שמצנן ההיתר בולע פורתא מהאיסור דהיינו כדי קליפה, ולכן הדין דההיתר נאסר כדי קליפה (ש"ע סי' צ"א).

(ב) וכתב הש"ך דדוקא באיסור מגופי' הוא דאמרינן לגבי חס לתוך צונן דאוסר מיהת כדי קליפה, אבל אם לא הי' רק איסור בלוע ונפלה חתיכה זו בתערובות חס לתוך צונן, בזה אמרינן דתתאה גבר שהוא צונן, והוי שניהם צוננים ואינו אוסר אפי' כדי קליפה, ולא אמרינן שעכ"פ קודם שמצנן יהי' אוסר דבלע פורתא; זה אינו, דמאחר דלהוציא הבלוע אין לו כח, כי התחתון הוא צונן, לכן אפי' עוד קודם שמצנן אין לו כח זה להוציא הבלוע, ומש"ה אינו אוסר כלל אפי' כדי קליפה.

ד. שאלה : אם יש חלוק בליסורים בין כחוש לשמן ?

תשובה : זאת היא מחלוקת המחבר והרמ"א. דעת המחבר היא דיש חלוק בין כחוש לשמן, דאם נפל איסור על חתיכת בשר בשעת צליה, או הדין כך: אם הי' האיסור כחוש אין נאסר הבשר רק כדי נטילה. דדוקא רוטב הוא דיש בו כח להבליע בכל החתיכה, אבל כאן דלא הי' רוטב, אין כח בחמימות להבליע אלא רק כדי נטילה; ואם הי' האיסור שמן, אזי נאסרה כל החתיכה, מאחר דהשומן מפעפע ויש בו כח להתפשט בכל החתיכה כמו ברוטב ולכן צריך להיות בחתיכה ס' נגד כל האיסור כמו בבשול; ואפי' אם יש בחתיכה זו ס' נגד האיסור, אפי' צריך ג"כ נטילה במקום שהאיסור נפל, דשם האיסור יותר נדבק; ובזה חמור צלי מבשול. דבבשול איסור עם היתר צריך רק ס', ובצלי צריך שניהם: ס' וגם נטילת מקום. והרמ"א חולק וסובר דתמיד צריך ס' וכדי נטילה אפי' באיסור כחוש. מטעם דאין אנו בקיאין בין כחוש לשמן.

ד. שאלה : אם הליסור ס' כחוש והסיתר ס' שמן ?

תשובה : דעת המחבר היא דאף אם האיסור בעצמו הי' כחוש, אלא שהחתיכה של היתר היתה שמנה, או ג"כ נאסר עד ס', דאמרינן דההיתר מפטם לי' לאיסור, ועי'ז יש כח להאיסור לבלוע בכל החתיכה. וכל הפוסקים מתמיהים על פסק זה: הלא האיסור עצמו אין לו כח להבליע.

כור המבחן

להבליע בהיתר רק כדי נטילה ולא יותר, מאחר דכחוש הוא, ומאי מועיל בזה דההיתר הוא שָׁמֵן. הא כלל הוא בכל מקום דאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לאסור, וכאן האיסור אין לו כח לאסור רק עד כדי נטילה, והאין יכול ההיתר הַשָּׁמֵן לאסור יותר מכדי נטילה? ולכן כתבו כל הפוסקים דחדוש גדול משמיענו המחבר בדינו זה דההיתר מפטם ל"י לאיסור."

ד. שאלה : חלב אי מקרי כחוש או שָׁמֵן?

תשובה : י"ש פוסקים דסוברים דדְּחֵלֵב מקרי כחוש, ויש שסוברים דמקרי שָׁמֵן מטעם דיש בו כח חמאה וחמאה מקרי ודא' שָׁמֵן. אבל נסיובי דחלבא ודאי מקרי כחוש לכולא עלמא. (ש"ך סי' צ"ב אות ג') ונפקא מינה בזה, דבְּחֵלֵב יש ספק ספקא, דאם שמו בכלי של חלב בן יומו חתיכת בשר רותחת יבשה ממש והכלי ג"כ רותח, אינו אוסר יותר מכדי קליפה בלא רוטב מכלי, מטעם ספק ספקא, דשמא אמרינן דְּחֵלֵב הוא כחוש, ושמא מכלי אינו אוסר יותר מכדי קליפה, כמבואר בסדר הנהגות הנשאל עם השואל מבעל הפרי מגדים באו"ח אית כ"ד. ושומן הנקלט מצ"ג חֵלֵב שקורין "סמטעני" לכולי עלמא מקרי שָׁמֵן וכחמאה יְחֻשֵׁב ומפפצ מחתיכה לחתיכה בלא רוטב.

ה. שאלה : אם זיעה אוסרת כמו בטול?

תשובה : אם קדרה עם בשר עומדת על הכירה מלמעלה ומבשלת, ותחתיה עומדת קדרה של חלב ומבשלת, והזיעה מהחלב היתה עולה על הקדרה של בשר, והיד סולדת מהזיעה במקום הבשר, אז הדין דהבשר נאסר אף שאין הבשר נוגע כלל בהחלב, דהזיעה של חֵלֵב הוי כמו חלב ממש, והזיעה הלא נוגעת בבשר, והוי כאילו הבשר והחלב היו בתערובות.

ו. שאלה : אם יש חלוק בין בשר בחלב לשאר איסורין צדין דמשערין לפי המדומע?

תשובה : ה"טז הביא בשם או"ח דרק בהיתר אמרינן דמשערין לפי המדומע, דהיינו : אם נפל כזית חֵלֵב לתוך קדרה של מים ואין בקדרה ס' נגד החלב, ואח"כ בשל באותו כלי בשר, אמרינן בזה דמסתמא בעת בשולו הראשון — בהמים — נתערב מעט מהחלב לתוך המים; ואם כן נתמעט מהחלב ע"י בשולו הראשון ולא נשאר בהקדרה רק חֵלֵב מעט, ומסתמא נגד המעט חֵלֵב שנשאר יש ס' בבשר שמבשל אח"כ; ולכן אף כשידעינן שאין בבשר ס' נגד כזית חֵלֵב, אעפ"כ הוא מותר מאחר דהחלב נתמעט ע"י בשולו הראשון, ואין כאן כזית שלם, רק מעט חֵלֵב, ונגד המעט מסתמא יש ס', ולכן הבשר מותר. אבל באיסורין לא אמרינן דמשערין לפי המדומע, היינו : אם נפל כזית איסור לתוך קדרה של מים, ואין בקדרה ס' נגד הכזית, ושפך המים, ואח"כ בשל בקדרה היתר, אז הדין דנאסר ההיתר הוה דהא אין בקדרה זו ס' נגד הכזית, ולא שייך לומר כאן דנתמעט הכזית ע"י בשול המים ששפך כנ"ל, דמאחר דבפעם הראשונה לא היה ס' נגד

נגד הכוית ממילא נאסר המים ונעשה נבלה, וא"כ יש הרבה איסור בקדרה ; ואפי' במקום דלא אמרינן , החתיכה נעשית נבלה, מ"מ הא לגבי איסור אמרינן בכל מקום דלא ידעינן כמה נפק מיני, וא"כ גם כאן אמרינן מי יודע כמה נתמעט מהאיסור בהקדרה בבשול הראשון ששפך, וחיישינן דלמא הכוית איסור עוד בשלימות ; ונמצא דאין כאן עוד בבשול שני ס' נגד הכוית, ולכן נאסר התבשיל השני ג"כ דדוקא לגבי היתר אמרינן דמשערינן דפי המדומע, אבל לא לגבי איסורין.

מ. שאלה: טיעור זה טל בטול 'איסורים בטעם, מנין לנו ? תשובה: זה ששיערו חכמים שהאיסורים בטלים בששים אינו מפורש בתורה, אלא שכך שיערו חז"ל דאפי' איסור חריף כמו בצל וצנון בכך הוא נותן טעם ולא יותר, ולכן אף שודאי יש דברים שגם בפחות מזה אין נותנים טעם, לא פלוג חכמים, וגזרו ואמרו שכל איסורי תורה בששים. ומצאו סמך לזה מן המקרא מורוע בשלה המורם מאיל נזיר ענותן לכהן ואסור לישראל, ועכ"ז מבשלין אותה עם שאר האיל שהוא מותר לישראל, ולא חששה התורה מה שהאיל קבל טעם מהזרוע, ושיערו שהזרוע הוא אחד מששים מן האיל, ושמע מיני דבטל בששים ; ואין זה דרשת גמורה שהרי זה הוא מין במינו, ואנן ילפינן לה לאינו מינו, אלא אסמכתא בעלמא היא. (תוס' חולין צ"ח, וכ"כ כל הראשונים).

מא. שאלה: הפוקקים מביאים המנהג טכנדי שלא יתערבו סכינים וכפות טל בשר וחלב יחד, והגו לרשום או לעשות חריץ בכפות או סכינים טל חלב ולא טל בשר, מה הוא הטעם של המנהג הזה ?

תשובה: שמעתי בשם הגאון המפורסם רבי העשיל זצ"ל אב"ד דקראקא טעם בזה, שבאם ינהגו לרשום כף של בשר ולא של קלבי יש לחוש שמא יבא עני דבעל הבית, אחד ששכחו לרשום שום כף, ויתנו לו מאכל של בשר, ויסבור העני שהוא של קלבי מחמת שהכף איננה רשומה, וכשיבא לבית אחר וישאלו לו מה אכל, יאמר שהוא אכל מאכל של קלבי ויתנו לו מאכל של קלבי עוד פעם, ויבא לידי עבירה. אבל עכשיו שנהגו לרשום כף של קלבי, אפי' אם יבא עני לבית ששכחו לרשום את הכפות, ויתנו לו מאכל של קלבי, ויסבור העני שנתנו לו מאכל של בשר, ואח"כ יבא לבית אחר, וישאלו מה אכל, ויענה שאכל של בשר מחמת שלא נרשמה הכף, ואפי' אם יתנו לו עכשיו מאכל של בשר לא יבא לידי עבירה. אבל קצת קשה, דלפי טעם זה, אפי' כמו שנהגו עכשו לרשום כף של קלבי, ג"כ לחוש שמא העני שאכל בבית א' בשר יבא לבית אחר ששכחו לרשום ויאכל מאכל של קלבי, והוא יסבור שהוא של בשר מחמת שלא נרשמה הכף, ויבא ג"כ לידי עבירה ? ואולי י"ל דלא גזרינן על דמפרע שמא אכל בשר, רק גזרינן על להבא, כמו שמצינו גבי מת: שמא מת לא חיישינן, שמא ימות חיישינן.

מב. שאלה: האין מטערין איסור בס', ככדי נטילה, ככדי קליפה וכנרודה ? תשובה: (א) כשמטערין בס' מטערין ברוטב, ובקיפה (הוא הדק דק של בשר ותבלין המתקבץ בשולי הקדרה), ובחתיכות, וכשנויים

ומשערים ההיתר והאיסור כמו שבאו לפנינו, אעפ"י שהי' בהיתר יותר מתחלה ונתמעט בבשול ונבלע בקדרה, ואין חלוק בין מין במינו או מין בשאינו מינו (ט"ז וש"ך סי' צ"ט).

(ב) אין במה שבתוך הכלי ס' נגד כל הכלי; ולפעמים משכזת שיהא רוחב הכלי גדול כל כך שיחזיק מים שיהי' ס' נגדו, כגון שהמתכת דקה ורוחבו של הכלי גדול. (ש"ך סי' צ"ג).

(ג) סתם כלי יש במה שבתוכו ס' נגד קליפת הכלי, והיינו דוקא בשאר כלים, אבל בכלי שרחב ואינו גבוה, מסתמא ליכא ס' במה שבתוכו נגד קליפתו. (ש"ך סי' ס"ט).

(ד) אין חלוק בין יכף של עץ או של מתכות, דלעולם לא משערינן רק נגד מה שנתחב בהקדרה מהכף, ודלא כיש מי שאומר דכף של מתכות משערים בכלו משום ד, הם מקצתו חם כלו.

(ה) כל מקום שנוכר, כדי נטילה, הוא כעובי אצבע שהוא רוחב אגודל. (פסחים ע"ה: וברש"י; רא"ש גיד הנשה סי' כ"ד).

(ו) כל מקום שנוכר, כדי קליפה, צריכה שתהא גסה שתוכל להנטל כלה כאחת.

(ז) כל מקום שנוכר, נרידה, היא פחותה מקליפה. (ט"ז סי' צ"ו).

כור המבחן

הלכות בשר בחלב

סימן פ"ז.

א. שא"ל : איזה פעולה לריכה להטעות במעורבות בשר בחלב באופן שהאסור מן התורה ?

תשובה : תערובות בשר בחלב אסורה באכילה, בהנאה, ובבשול, מדכתיב בתורה ג' פעמים, לא תבשל גדי בחלב אמו, וקבלו חז"ל, אחד לאיסור אכילה, אחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בשול ; אבל מדהוציא הכתוב אכילה בלשון בשול, מזה אנו למדים שבשר בחלב אין אסור מן התורה אלא ע"י פעולת בשול דוקא.

ב. שא"ל : כבש, דק"ל בכל מקום שהוא כמבשל, או מלוח שהוא כרופת, האם נחשבו ג"כ כמו בשול גבי בשר בחלב, לענין שיחא אסור מן התורה ?

תשובה : בשר בחלב שנכבשו מעת לעת, או ע"י חומץ וציר כדי שיתחיל להרתית, דהוי בכל מקום כבשול, או בשר בחלב שנמלחו יחד, לכולי עצמא מותר מן התורה, ואסור רק מדרבנן. (א)

ג. שא"ל : בשר בחלב שנכבשו מעת לעת, או נמלחו יחד, ואח"כ בשלם ? תשובה : בשר בחלב שנתבשלו אחר כבוש ומליחה אסור מדאורייתא, ולכן יזהר לתת התערובות לעכ"ם קודם שיבשלנו, דלא יתחייב משום בשול שהוא מן התורה. (ב)

ד. שא"ל : בשר בחלב שנתבשלו פעם אחת, אם עובר ג"כ על איסור תורה אם מבשלם פעם שנית ?

תשובה : בשר בחלב שנתבשלו פעם אחת מותר לבשלם אח"כ ; אבל אם כל אחד נתבשל בפני עצמו, אסור לבשלם אח"כ יחד. (ג)

ה. שא"ל : אם היה אש על הכירה, וקדרה עם בשר בחלב שפחה ג' טפחים למעלה מהאש, האם נחשב זה ג"כ כמו בשול שהאסור מן התורה ?

תשובה : אינו חייב משום בשול בב"ח באופן הזה, וכו' לענין שבת אינו נחשב כבשול. (ד)

ו. שא"ל : אם ללי נחשב כמו בשול אלל איסור בשר בחלב ?

תשובה : (א) דעת הפר"ח, וכרתי ופלתי, ובית לחם יהודא, ופרי מגדים, ויד אפרים, ור' עקיבא איגרי, והכמת אדם, דצלי אצל האש בבשר בחלב הוי כמו בשול, ואסור מן התורה.

(ב) דעת הפרי תואר וחות דעת דאין אסור מן התורה, אלא מדרבנן.

דעת

מקור ההלכה

(ג) פרמ"ג הגר"ע
(ד) מהרשיק ס"ל צ"ב

(א) מחבר
(ב) פרמ"ג הגר"ע

כור הלכות בשר חלב סימן פו המבחן ח 15

א. דעת הזוה"מ סופר (חיו"ד סי' צ"ז) דצלי בכלל בשול אך באופן שמפצפצ דוקא, אבל לא בכחוש.

ז. שא"ל: אם טיגון נחשב כמו כשול אלל איסור בשר בחלב?
תשובה: (א) דעת הפרי חדש, ויד אפרים, וחכמת אדם, ומהרש"ק, ועוד אחרונים, דטיגון נחשב כמו בשול ואסור מן התורה.

ב. דעת המהר"ם שי"ף, ומנחת יעקב להקל. ובהפסד מרובה אפשר לצדד להתיר בהנאה. (ה)

ח. שא"ל: הסיכומאה ציורה גדולה, ופרח לתוכה עוף ומת כס, ולא הי' סי' נגד העוף?

תשובה: (א) אם העוף מת שם (דאם חי, דעת הרבה פוסקים דאינו בולע ואינו פולט) ולא היה סי' נגד העוף, החמאה אסורה באכילה ומותרת בהנאה; ואפילו בבשר בהמה הדין כן, וכגון דא, אמרינן דטיגון לא הוי כמו בשול. (ו)

ב. אם היה ספק אם הי' סי' נגד העוף, ונאבד העוף, אפילו הכי יש בזה איסור אכילה מן התורה מטעם נבלה.

ג. ולמכור לנכרי אסור, דיש בזה בליעה של אבר מן החי. (ז)

ט. שא"ל: חס לתוך חס ולוין לתוך חס, אם מקרי דרך כשול?

תשובה: אם נפל בשר חס לתוך חלב חס של כלי ראשון, או אפילו בשר צונן שנפל לתוך חלב חס, זה מקרי דרך בשול ואסור מן התורה. (ח)

י. שא"ל: חס לתוך לוין אם מקרי דרך כשול?

תשובה: חס שנפל לתוך צונן אסור כדי קליפה ואינו מבשל, דאדמיקר ל"י בלע ואינו אסור מן התורה. (ט)

יא. שא"ל: חס בחס בלא רוטב אם מקרי דרך כשול?

תשובה: (א) דעת הים של שלמה והפרי מגדים (בפתיחתו) דאם נגעה חתיכת בשר חמה לגבינה חמה בלא רוטב, אסורה רק מדרבנן, ומותרת בהנאה, דלא מקרי דרך בשול; ואם כן יש להקל בספקה.

ב. דעת המנחת שי, דהכרעת האחרונים היא, דאף חס בחס בלא רוטב אסור מן התורה.

יב. שא"ל: נפלה חתיכת בשר לכלי ראשון של חלב, וסלק החתיכה מיד בלא בליט כשולה?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (בהפתיחה) וגם ב"י סי' (פח) דכל שהיד סולדת

מקור ההלכה

- (א) פרי מגדים, דעין בחשובה בשמים ראש
(ב) סי' רפ"ה ובנרדע ביחודא סי' כ"ט.
(ג) פרי מגדים סי' צ"ח.
(ד) חתם סופר.
(ה) מחבר סי' ק"ה.
(ו) פרי מגדים בפתיחתו.

סולדת בו, ונפל לתוכו איזה דבר, אף אם סלקוהו מיד, אין שיעור לדבר, ואסור מן התורה.

(ב) דעת הפרי חדש, הלחם הפנים, והחות דעת, דאם לא נתבשל שלישי בשולו כמאכל בן דרוסאי אינו אסור מן התורה, ומותר בהנאה.

יג. שאלה: צער שור שנפל לכלי ראשון שהוסר מאש, אם מקרי דרך צבול? תשובה: אם נפל לכלי ראשון שהוסר מהאש, אף דבלע ופלט, הוי רק כמו כבוש, ומותר בהנאה. (י)

יד. שאלה: כלי שני, אם מקרי דרך צבול?

תשובה: כלי שני אסור רק מדרבנן אף בצבול. (יא)

טו. שאלה: ערוי מכלי ראשון שלא נפסק הקילות, אם מקרי דרך צבול?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (בפתיחתו) דערוי שלא נפסק מבשר כדי קליפה לפחות, ולכן הוי ספק איסור תורה.

(ב) דעת החות דעת (סי' צ"א וצ"ב וק"ה) דהוי מן התורה.

טז. שאלה: נתערב בחלב דבר הפוסס אותו עד שנכסל מאכילת אדם, ואח"כ

צטל עם החלב כזה צער, או להיפך, דצער שנכסל ונפנס או הסרית,

ושבו בשלו עם חלב, אם התערבות של צער בחלב כזה אסורה מן התורה?

תשובה: אף דקי"ל דמשונה בשר בחלב מכל איסורי אכילה, דכל איסורי

אכילה אין לוקין עליהן אלא בדרך הנאתן, מפני שלא שלהן

זכר בתורה בלשון אכילה, דמשמע דוקא דרך אכילה, אבל בב"ח לוקין אף

שלא בדרך הנאתן, ולכן אפילו אם עירב דבר מר לתוך קדרה של בב"ח

ואכלו חייב, (י) מ"מ זה דוקא אמרינן רק באופן שהתערבות של בב"ח

נעשתה מתחלה בלא ערוב דבר מר, כגון שמתחלה בשל הבב"ח בנותן טעם

ואח"כ עירב בהתערבות דבר מר, אבל אם תכף בתחלת הבשול של הבב"ח

עירב דברים מרים, או בנדון דידן, דבשר שהסרית ונפסד מאכילת אדם

ובשלו עם חלב, בזה לא אמרינן דאסור מן התורה, דדוקא דרך בשול אסרה-

תורה, וכל זמן שלא קבלה התערבות טעם משובח אינה אוסרת. (י)

יז. שאלה: צער בחלב שנפגמו מאוכל אדם מלך עלמן בלי ערוב דבר מר?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (בפתיחה) דלאחר שנעשו בשר בחלב

אסורים אפילו נפגמים מאוכל אדם; ומיהו אם נפלו לתבשיל

אחר אין אוסרים, דנותן טעם לפגם שרי, ובשל חד בתרי; (דלא כדעת הכותרי

ופלתי שאוסר).

(ב) ודעת החות דעת (בסי' ק"ג) דבבשר בחלב, אם נפסד מאכילת אדם

מצד עצמו, ולא ע"י ערוב דבר מר, פקע מיני איסור בשר בחלב, ושרי.

שאלה

מקור ההלכה

(יב) רמב"ם.

(יג) פרי מגדים ועד אחרונים.

(יד) הגר"א.

(יא) פרי מגדים בפתיחה.

יח. שאילה: וס מותר לנצל בורית עם חלב?
תשובה: אף שיש בבורית חלב, וחלב בחלב הוא אסור לבשל, מכל מקום מותר לבשל בורית עם חלב, כיון דהבורית כבר נפגמה. (י)

יט. שאילה: מה לעשות עם בשר בחלב הנאסר בהנאה?
תשובה: בשר בחלב שנאסר בהנאה צריך להשליך לבית הכסא או לנהר, ונכון לקברו. (ט)

כ. שאילה: בשר בחלב שנאסר בהנאה, אם מותר להאכילו לכלבים?
תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (בפתיחה) דאסור להאכילו אפילו לכלבים של הפקר, או לתת אותו לנכרי, אף על פי שאינו מכירו.
(ב) דעת המקור חיים (בסי' תמ"ח סק"י) דמותר להאכילו לכלבים של הפקר.

כא. שאילה: אם טרף בשר בחלב שנאסר בהנאה, מה דינו של האסר?
תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (בפתיחה) דהאסר אסור בהנאה מן התורה.

(ב) דעת המנחת יעקב דהאסר מותר משום דנתפרדה לחלוחית החלב ממנו.
כב. שאילה: האם איסור בשר בחלב נוהג דווקא בבשר גדי ובחלב של האם כמו שכתוב בתורה?

תשובה: "גדי" שכתוב בתורה לאו דוקא, שהוא הדין בבשר שור, שה' או עז. וגם "חלב אמו" שכתוב בתורה לאו דוקא, דלא שנא בחלב של האם, או בחלב של בהמה אחרת.

כג. שאילה: מה דינו של בשר של בהמה טהורה שנתבטל בחלב של בהמה טמאה?

תשובה: (א) דין של בשר בחלב אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה, אבל בשר טהורה בחלב טמאה או איפכא, מותרים בבשר ובהנאה. (טז)

(ב) ואפילו לענין אכילת בשר טהורה בחלב טמאה או איפכא, נמי לא גזרו רבנן משום בשר בחלב, רק הם כשאר איסורים. ונפקא מינה לענין "חתיכה נעשית נבלה" דהרבה פוסקים לא אמרינן "חתיכה נעשית נבלה" רק בבשר בחלב ולא בשאר איסורים, וגם לא הוי "חתיכה הראויה להתכבד" כמו בבשר בחלב, ולדידן דקיי"ל "חתיכה נעשית נבלה" גם בשאר איסורים, נפקא מינה, לענין דאם היה חצי החתיכה בתוך הרוטב, או לענין לח בלה, דבשאר איסורים בהפסד מרובה סומכין לומר דאין חתיכה נעשית נבלה, ובבשר בחלב צריך ס' נגד הכל אף בהפסד מרובה. (יז)
שאלה

מקור ההלכה

(טז) הגהות מהרש"ק
(יז) ט"ו, ש"ך, טרי מגדים, חכמת אדם.
(יח) מחבר.

בד. שאילה: בשר נבלה, או חלב שנתכשל בחלב?

תשובה: (א) בשר נבלה וחלב בחלב דוקא על בשולו ואסור בהנאה מן התורה. (יח)

(ב) ודעת הדגול מרבבה דמותר בהנאה במקום הפסד.

כה. שאילה: בשר טרפה שנתכשל בחלב?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים דבשר טרפה בחלב טהורה או איפא אסור בהנאה מן התורה עיי בשול, ולוקין עליו.

(ב) דעת הגרע"א דאם הזרפה היא מברייתה כגון יותרת וכיוצא בו, אין אסור אלא מחמת טרפה ולא משום בשר בחלב; ונפקא מינה לענין חתיכה נעשית נבלה, או בלח בלח ובהפסד מרובה. (כדלעיל בתשובה כ"ג)

כו. שאילה: מה דינו של בשר חי ועוף שנתכשל בחלב?

תשובה: (א) בשר חי ועוף בחלב, או אפילו בשר בהמה טהורה בחלב של חייה, מותרים בבשול ובהנאה וגם באכילה מן התורה.

ורק מדרבנן אסורים באכילה. (יט)

(ב) אבל משום מראית עין אסור בבשול, והולכין בספקו לקולא. (כ)

(ג) דעת הלבוש דהמחמיר לאסור בשר חי ועוף בחלב בהנאה, תבא עליו ברכה.

כז. שאילה: בשר חי ועוף שנתכשו בחלב?

תשובה: בשר חי ועוף על ידי כבישה בחלב נמי אסור מדרבנן. (כ"א)

כח. שאילה: אם יש איסור גם בבשר דגים וחגבים בחלב?

תשובה: דגים וחגבים בחלב אין בהם איסור אפילו מדרבנן. (כ"ב)

כט. שאילה: אם אין סכנה דבשר לנשל דגים עם חלב ולאכול?

תשובה: בדבר זה יש הרבה חלוקי דעות:

(א) דעת הט"ז והש"ך דאין שום סכנה בדגים וחלב, ומותר לבשל דגים עם חלב ולאוכלם יחד.

(ב) דעת הכנסת הגדולה, ובית לחם יהודא, ופרי מגדים, דדוקא דגים המבושלים עם חמאה או עם שומן הנקלט מצל גבי החלב אין סכנה, אבל בדגים המבושלים בחלב עצמו איכא סכנה.

(ג) דעת התשובות אדני פו, דיש סכנה נמורה בדגים עם גבינה, והוא הדין עם חלב, ואפי' בדיעבד אסור.

(ד) דעת הפתחי תשובה דהאידינא שכל העולם מבשלים דגים עם חלב, שרי. כיון דדשו בה רבים; וכן עמא דבר להתיר.

דעת

מקור ההלכה

(א) פרי מגדים, סי', סק"א.
(ב) מחבר.

(יח) פרי מגדים.
(יט) מחבר ותפ"ס.
(כ) אחרונים.

ה) דעת עיקרי הד"ט דצריך ליטול ידיו בין אכילת גבינה לדגים.

ז. שאלה : אם מותר להניח בשר בתוך חלב של שקדים, או דליוכל למחש משום מראית עין?

תשובה : א) דעת הרמ"א דדוקא בבשר בהמה צריך להניח שקדים אצל החלב משום מראית עין, אבל בבשר עוף אינו צריך, וליוכל למחש משום מראית עין.

ב) דעת הרש"ל, וט"ו, וש"ך, דאפילו בעוף שהוא רק מדרבנן חוששין משום מראית עין, ולכן בעוף ג"כ צריך להניח שקדים אצל החלב.

ג) דעת הפרי מגדים והפ"ת דבסעודות גדולות הוא דצריך להניח שקדים אצל החלב, דחוששין משום מראית עין, אבל בביתו אין צריך להניח.

ד) ובאם אין לו שקדים להניח אצל החלב, אין לאסור האכילה בשביל זה. (נ)

זא. שאלה : אם מותר לנכס בשר, בחלב של אשה?

תשובה : אסור לבשל בשר, בחלב של אשה, מפני מראית עין. (כ)

זב. שאלה : אם נפל חלב של אשה לתוך הנביל של בשר?

תשובה : א) החלב בטל ואין צריך שיעור. (כה)

ב) אם עירב במזיד אסור לו להקל לעצמו ולמי שנעשה בשבילו. (כז)

ג) בבשר עוף דעת הרמ"א דאין לחוש משום מראית עין, ודעת הש"ך להחמיר.

זג. שאלה : אם החשש של מראית עין נוהג ג"כ בנביל בשר עמא בחלב?

תשובה : א) דעת הרמ"א, והט"ו, וחכ"א דבשר טמא בחלב טהור או איפכא, אסור לבשל לכתחלה משום מראית עין.

ב) דעת הגרע"א דאסור אף בענין ששניהם הבשר וגם החלב טמאים.

ג) דעת הש"ך דרק באכילה שייך מראית עין, אבל בבשול לא שייך מראית עין, דהא יכול להיות שמבשל לצורך רפואה.

זד. שאלה : אם החשש של מראית עין נוהג ג"כ בנביל בשר חיה ועוף בחלב של שקדים או של אשה?

א) דעת הרבה פוסקים דאסור לבשל לכתחלה בשר חיי ועוף בחלב שקדים אם לא יניח שקדים אצל החלב, דחוששין משום מראית עין.

ב) הגרע"א הניח ב"צריך עיון" גם לאסור בהנאה משום מראית עין.

זה. שאלה : כל הני דלחסידי משום מראית עין, אם מותרים לטרוך רפואה?

תשובה : דעת הט"ו דכל מיני תערובות בשר בחלב דאסורים משום מראית עין מותרים לצורך רפואה אף בחולה שאין בו סכנת

שאלה

מקור ההלכה

(כה) פרי מגדים.

(כז) הגרע"א.

(כג) ש"ו.

(כד) מחבר.

דו. שא"ה: צ"ל הנמלח צעוף, אם מותרין להאכל בחלב?

תשובה: המנהג נתפשט להחמיר שלא לאכול בקלב ביצים הנמצאות בעוף, אפילו נגמר החלבון והחלמון, וגם הקליפה החיצונה קשה לגמרי; ואין להחמיר רק לכתחלה, אבל בדיעבד אם בשלן בקלב מותרות אפילו באין הפסד כלל. (יו)

דז. שא"ה: צ"ל הנמלחות בעוף, והן נגמרות בחלבון וחלמון, אך הקליפה החיצונה עדיין רכה היא, אם מותרין להאכל בחלב?

תשובה: גם בכהאי גוונא דעת האחרונים דמותרות להאכל בדיעבד אם בשלן בקלב, אף באין הפסד כלל.

דח. שא"ה: צ"ל הנמלחות בעוף, והן נגמרות בחלבון וחלמון, והקליפה החיצונה עדיין רכה היא ומעורות בגידין (היינו דלית בהו שרייקי סומקי). אם מותרות להאכל בחלב?

תשובה: אם מעורות הן בגידין, אפילו בדיעבד הן אסורות, דכיון דהן רכות, יש להן דין בשר.

דט. שא"ה: צ"ל קטנות שלא נגמרו אלא בחלמון לבד, אם מותרין להאכל בחלב?

תשובה: א) ביצים שאין להן אלא חלמון לבד, אעפ"י שאינן מעורות, אסור לאכלן בקלב אפילו בדיעבד.

ב) ובהפסד מרובה מותר, אעפ"י שלא נגמר אלא החלמון, ומעורה ג"כ. (יו)

ם. שא"ה: צ"ל הנמלחות במעי העוף, והיא לא נגמרה רק בחלמון לבד, וגם היא עדיין מעורה באשכול (היינו שמחברת בשדרה) אם מותר לאכול אחריה גבינה וחלב תכף?

תשובה: לאכול אחרי הבצים גבינה או קלב מותר אף כשהביצים לא נגמרו רק בחלמון לבד, ואף שמעורות עדיין באשכול, ואף על פי שמבואר בכמה מקומות דבכהאי גוונא הבצים חשובות כבשר ממש, מ"מ כאן, דכיון דמן התורה מותר לאכול קלב אף אחר בשר עוף ממש, רק דרבנן גזרו, ועל כן אמרינן דבבצים לא גזרו רבנן. (ט)

מא. שא"ה: צ"ל שהטילה התרנגולת במעי כדרכה, ועדיין קליפתה רכה, אם מותרת להאכל בחלב?

תשובה: ביצה כזאת מותרת להאכל בקלב אף לכתחלה. (י)

מב. שא"ה: המעטן או המכסל כשרי בחלב במעי עזריא?

תשובה: א) יש פוסקים דסוברים דבבשרי בקלב המעושן (דהיינו ששרו בשר בקלב, ואח"כ תלו אותו בעשן), או מבושל בחמי טבריא,

רק

מקור ההלכה

(ט) ש"ך ופרי מגדים, ודלא כהפרי חדש.

(י) שאלות יעביץ היא סי' ק"ב.

(ז) אחרונים.

(ח) ש"ך וביא.

כּוּר הַלְכוֹת בַּשֶּׁר בַּחֲלָב סִימָן עַד הַמִּבְחָן י"א

רק איסורא איכא, אבל אין לוקין עליו. (יא)
(ב) ויש סוברים דמעושן או מבושל בחמי טבריא אסור מן התורה מטעם ספק, ולוקין עליו. (יב)

בג. שא"ל: המנבל צטר במיחלב ?
תשובה: אם בשל בשר ^{י"ד} במיחלב (דהיינו קודם שעושין הגבינות מבשלין הנסיובי, והאוכף צף למעלה, ולא נשאר רק מים, וזהו נקרא „מיחלב“) פטור ממלקות, דאין בזה איסור תורה בבשול ואכילה מפני איסור בשריבחקב, אבל אסור הוא מדרבנן משום בשר בחלב, ולכן מותר בבשול ובהנאה. (יג)

כד. שא"ל: המנבל צטר נכסיוני לחלב ?
תשובה: (א) נסיובי דחלבא (וזהו חלב המתמזה מקפאון הגבינה בשעה שעושין הגבינות) אינו בכלל מיחלב, ואסור מן התורה. (יד)
(ב) ואפילו בהפסד מרובה אסור בהנאה. (טו)
(ג) ומיהו אם יש עוד צד ספק, אי מצטרף לספק ספקא להתיר בהנאה, זה צריך עיון. (יז)

כה. שא"ל: המנבל צטר, בחלב של שחיטה ?
תשובה: אם בשל בשר, ^{י"ז} בחלב שיצא מן הבהמה לאחר שחיטה, פטור ממלקות, אבל אסור הוא מדרבנן. (יז)

כו. שא"ל: המנבל צטר, בחלב של נבלה ?
תשובה: (א) דעת הש"ך ^{י"ח} דדין חלב של נבלה כמו חלב שחוטא, דפטור ממלקות, אבל אסור הוא מדרבנן.
(ב) דעת הפרי מגדים בכמה מקומות דפטור ממלקות, אבל אסור הוא מן התורה.

כז. שא"ל: המנבל צטר, בחלב של זכר דבהמה ?
תשובה: חלב של זכר ^{י"ט} דבהמה אין לוקין עליו ; אבל אסור הוא מדרבנן. (יח)

כח. שא"ל: המנבל צטר, בחלב של זכר דאדם ?
תשובה: חלב של זכר ^{כ"א} דאדם דינו כחלב אשה. (עיין תשובה ל"א).

כט. שא"ל: המנבל דס בחלב ?
תשובה: (א) דעת הש"ך ^{כ"ב} והפרי מגדים דאין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב, אבל איסורא דרבנן איכא. ותערובתו אסור עד ס'.

והגאון

בְּקוּר הַהֲלָכָה

(ה) פרי מגדים, ולא לפני חוש.
(ו) פרי מגדים.
(ז) ש"ך בדעת המחבר.
(ח) שם.

מחבר, ש"ך, כר"ם.
(ב) פרי חוש, הרמ"א, ופרי מגדים.
(ג) מחבר, רמ"א, ש"ך.
(ד) מחבר.

ב) והגאון רבי עקיבא איגר הניח ב"צריך-עיון" להתיר בבשול והנאה.
ג. שא"ל: המכיל בשר, בחלב של בת פקיעה?

תשובה: א) הגאון רבי¹¹ עקיבא איגר הניח ב"צריך-עיון".

ב) בתשובות, משיבת נפש¹² (חיו"ד) הניח בספיקא לדונו כק"ב של שחוטה.
ג) בנודה ביהודה (חיו"ד סוף סימן ל"ו) העלה דיש בזה איסור תורה.

נא. שא"ל: אם מותר לחמות אש תחת קדרה של נכרי שמצטלים בה פעמים
בשר ופעמים חלב?

תשובה: א) טוב לזוהר¹³ מלחתות אש תחת קדרה של נכרי, לפי שנבלע
בה בשר וחלב, וע"י שמחתה את האש בא לידי בשול בשר בחלב. (ט)

ב) ומטעם זה אסור ג"כ לבשל בבית ישראל בשר איסור או שאר דברים
בקדרה של נכרי דשמה יחתה; ולכן צריך להיות בבית ישראל בשביל
שפחה נכרית שתי קדרות: אחת של בשר ואחת של חלב. (י)

ג) אבל כל זה אינו אלא חומרא בעלמא, והעולם אינו נזהר בזה. (יא)

נב. שא"ל: אם אמרין דיש בשול אחר בשול בצטר בחלב?

תשובה: לדינא, בבשר בק"ב אמרינן, יש בשול¹⁴ אחר בשול; אבל
מ"מ הבלוע בתוך הקדרה מתערבות בשר בק"ב שיפלוט

לחוק ויתבשל, לזה לא חיישינן, דזה לא הוי דרך בשול; אבל לבשל
בשר בקדרה בת יומא של חלב, ודאי הוי דרך בשול, ואסור. (יב)

נג. שא"ל: אם אמרין ג"כ, יש בשול אחר בשול בצטר מבוכל וחלב
מבוכל?

תשובה: בשר מבושל וחלב מבושל אסור לבשולן אח"כ יחדיו, דיש
בשול אחר בשול; אבל חתיכת בשר שנתבשלה כבר בק"ב, מותר
לחזור ולבשלה; וגם זה צריך עיון. (יג)

נד. שא"ל: אם מותר לישראל לנצל בשול נכרי בשר בקדרה של חלב שאינה
בת יומא?

תשובה: כל שאין איסור רק מדרבנן לא גזרו בבשול והנאה; ומשום

מראית עין ליכא למגזר דמי יודע אם היא קדרה של
חלב; אבל מכל מקום יש לאסור מדכתב הרמ"א ד"אסור לחתות". (יד)

נה. שא"ל: מים רותחים מכלי ראשון שהיו סולדת בו שהדיו בהם כלי בשר,
אם מותר לערבם עם מים רותחים מכלי ראשון שהדיו בהם כלי
חלב ולתת המים לפני בהמה?

תשובה: א) לכתחלה יש להחמיר לערבם; ודוקא כשהם רותחים בשעת
שמערבם, הא לאו הכי לא הוי דרך בשול. (טו)

אבל

מקור ההלכה

(ג) פרי מגדים סי' ק"ה מ"ז סק"ב.
(ד) ס"ת בשם חמורי דניאל.
(ה) הרמ"א בשם מהר"ו ושי"ף.

(ט) רמ"א.
(ז) מרדכי.
(ח) ש"ך.
(טב) פרי מגדים.

(ב) אבל דעת הרמ"א היא דהמיקל לכתחלה ג"כ לא הפסיד.
 (ג) והגאון רבי עקיבא איגר הניח ב"צריך-עיון" לאסור לערב כהאי גוונא מטעם איסור מבטל.

(ד) דבר המתערב אפילו אם התחתון רותח, אם נתן בו מים צוננים מרובים עד שאין היד סולדת בהם, אין בזה משום בשול לענין שבת וכיוצא בו. (מ)
 נו. שא"ל: האם מותר להשתמש בכלי צעוטין צו מים לחפירת הראש?
 תשובה: (א) בהמים ששזמשין לחפירת הראש מערבין אפר שעל כירה שמתערב שם בשר בחלב, ולכן יש להחמיר לכתחלה להשתמש בכלי זה. (מ)

(ב) אבל דעת הרמ"א היא גם בזה דהמיקל לכתחלה לא הפסיד.
 נו. שא"ל: האם מותר להשתמש בקדרות של תנור בית החורף שנתו עליהן פעמים צקר ופעמים חלב מהקדרות שמבשלין בהם בהתמורים האלה?
 תשובה: (א) הרמ"א מביא בשם מהרי"ו שיש לאסור להשתמש בקדרות האלה.

(ב) אבל דעת הרמ"א היא דהמיקל בזה אפ"י לכתחלה ג"כ לא הפסיד.
 (ג) והש"ך מביא בשם ת"ח דקדרות של מתכת לכתחלה גמי אין להחמיר, משום דמתלבנות, והבלוע בהן בודאי נשרף.
 נח. שא"ל: המבשל סליח בחלב?

תשובה: המבשל שליח (היינו הולד הנמצא במצי אמו) בחלב, דינו כמבשל בשר בחלב, ואסור מן התורה, ולוקין עליו, וכל שכן האוכלו. (מ)
 נט. שא"ל: המבשל סליח בחלב?
 תשובה: המבשל שליח (היינו המצי שהולד מונח בתוכו) בחלב פטור, וכן האוכלו פטור ממלקות, ואיסורא מיהא איכא, דבאכילה אסור עכ"פ מדרבנן. (מ)

ס. שא"ל: המבשל גידין או קרנים וטלפים הרכים בחלב?
 תשובה: דינם כמו בתשובה הקודמת.
 סא. שא"ל: המבשל טלמות בחלב?
 תשובה: (א) עצמות שיש בהן מוח או עצמות הרכין דינן כבשר, והמבשלין בחלב אסור מן התורה ולוקין אותו. (ג)

(ב) עצמות שאין בהן מוח, דעת המנחת יעקב והפרי מגדים דינן כשליא וגידין, והמבשלין בחלב אסור רק מדרבנן, ודעת הבית לחם יהודא, ויד אפרים להתיר לגמרי.

עצם

מקור ההלכה

(מ) מחבר, ש"ך, פרי מגדים.
 (ג) מנחת יעקב.

(ב) חות דעת ס"י צ"א.
 (מ) הרמ"א בשם מהרי"ו.
 (מ) מחבר.

ג. עצם שנמצא בתבשיל וספק אם היה בו מוח, וליכא ס', דעת המנחת יעקב להחמיר דוקא בעצם הרגיל להיות בו מוח, ודעת הבל"י להתיר, דלא מחזקינן איסורא. (ועיין בסימן צ"ט).

כב. שאלה : המכיל עור בחי'?

תשובה : א) עור בחלב פטור ממלקות, אבל איסורא דרבנן איכא (כדלעיל בתשובה נ"ט).

ב) אלה העורות שנחשבינן מן התורה כבשר (דהיינו עור שליל ועיר שתחת האליה), אם נחשבו גם לענין בשר בחלב כמו בשר ממש שיהיו אסורים באכילה ובהנאה, בזה מסתפק הפרי מגדים.

כג. שאלה : אם חלב הנמלא בקיבה נחשב כחלב ממש להיות אסור לבשל בו בשר?

תשובה : בזה הדין יש הרבה חלוקי דעות.

א) דעת הרי"ף והרמב"ם דאף שהחלב הנמצא בקיבה הוא צלול, מ"מ נפקא ל"י מתורת אוכל, וחשיב פירשא.

ב) דעת רבינו תם והרא"ש דרק אם החלב קרוש מותר, אבל אם הוא צלול אסור.

ג) דעת רש"י דאפילו אם החלב קרוש נמי אסור.

ד) הרמ"א סובר כר"ת דקרוש מותר; הרי"ן, הרש"ל, ואו"ה סוברים כרש"י; והחכמת אדם כתב דבהפסד מרובה יש להתיר בקרוש. (יא)

כד. שאלה : חלב הנמלא בקיבה, אם מותר להניחו בקיבה עד שיטמן שמה? תשובה : א) לכתחלה אין להניח בהקיבה החלב עד שיצטנן בתוך הקיבה,

משום דהחלב שנמצא בתוך הקיבה אחר שחיתת העגל או הגדי, הוא חריף וחזק, ויש לחוש שהחלב יפליט ויבליע מפני חריפותו, ויקבל טעם הבשר מעור הקיבה.

ב) ובדיעבד, אין לחוש כל זמן שלא נמלח החלב בקיבתו כל כך עד שאינו נאכל מחמת מלחו, ושהה במלחו כשיעור כדי שיתננו על האש ויתחיל להרתית, דאז אסור מטעם דמליח כרותח; או כל זמן שלא עמד החלב בהקיבה כ"ד שעות, אפילו בלא מליחה, דבזמן כזה הוא כבוש ואסור. (ג)

כה. שאלה : אם מותר להעמיד גבינה בחלב הזה טמא בקיבה, ונמלח לו נכבש?

תשובה : חלב שנמצא בקיבה ומלחו החלב כל כך עד שאינו נאכל מחמת מלחו, ושהה במלחו עד כדי שיתננו על האש ויתחיל להרתית, או שהניחו החלב בהקיבה מעת לעת שלם עד שיהי' כבוש, אסור

לכתחלה להטיל מקצת מהחלב הזה לתוך יורה של חלב אחר בכדי להקפות עם

מקור ההלכה

עם חריפות שבו את החלב האחר, ולעשות ממנו גבינות, בין שהחלב מהקיבה הוא צלול ובין שהוא קרוש, משום דבחלב של הקיבה נבלע טעם בשר, והטעם הזה של בשר יתן טעם בהגבינה. (ג)

פו. שא"ה : בדיעבד, אם העמיד הגבינה בחלב שמלחוהו או שכנסוהו בקיבה ?
תשובה : (א) אם החלב של הקיבה היה צלול, או אוסר כל הגבינות
אם אין ס' בהגבינות נגד החלב של הקיבה ; ובאם היה ס'
בהגבינות נגד החלב של הקיבה, הכל מותר.

(ב) אם החלב של הקיבה היה קרוש אינו אוסר כלום אפי' לא היה ס' בחלב של הגבינות נגד החלב של הקיבה. (יד)

(ג) אם צריך להיות ס' עכ"פ נגד עור הקיבה, בזה יש לעיין. (נה)

פז. שא"ה : אם היה החלב של הקיבה ללול ואח"כ נקרק ?
תשובה : (א) דעת הרמ"א והש"ך והפרי מגדים דבהפסד מרובה דוקא יש להקל. (ולא ככרתי ופלתי).

(ב) ועל ידי בשול, או בצלול ואח"כ נקרוש אפילו בהפסד מרובה יש להחמיר. (יז)
פח. שא"ה : ספק אם היה ללול או קרוש ?

תשובה : מבררי הפוסקים משמע דבספק אם היה צלול או קרוש ג"כ בעינן הפסד מרובה דוקא, וצריך עיון.

פצ. שא"ה : בהמה טרפה שינקה מכשרה ואח"כ נמלא בקיבתה חלב קרוש, אם מותר להעמיד בחלב הזה גבינות ?

תשובה : לכתחלה נוהגין לאסור מחמת מראית עין, ואפילו לא נמלח כלל החלב, ולא שהה שם מעת לעת שלם ; אבל בדיעבד מותר

בדין כל חלב קרוש, אף בנמלח החלב היטב, ושהה כשיעור מליחה, ואף שאין ס' בהגבינות כנגדו. (יח)

פד. שא"ה : בהמה כשרה שינקה מטרפה, ואח"כ נמלא בקיבתה חלב קרוש, אם מותר להעמיד בחלב הזה גבינות ?

תשובה : זהו מותר אף לכתחלה, ודוקא כשלא נמלח החלב, או לא שהה שם מעת לעת.

פע. שא"ה : בהמה כשרה שינקה מטרפה, ואח"כ נמלא בקיבתה חלב ללול, והעמיד בחלב הזה גבינות ?

תשובה : (א) הגבינות אסורות אף אם אין ששים בהגבינות כנגד חלב הקיבה, ואף שלא נמלח החלב ולא שהה כלל, דבזה האיסור אינו תלוי כלל בטעם הבשר של הקיבה אלא טעם האיסור הוא משום שהחלב הוא מקיבת טרפה.

אבל

מקור ההלכה

(ג) ש"ך.
(ד) אחרונים.

(ג) מחבר, ט"ז, ש"ך, ופרי מגדים.
(ד) רמ"א, ט"ז, ש"ך, ופרי מגדים.
(ה) פרי מגדים.

ב) אבל טרפה שינקה מכשרה ונמצא בקיבתה חֶלֶב צלול, והחֶלֶב לא נמלח ולא שהה מעת לעת, והעמיד ע"י גבינות, הגבינות מותרות. (יח)
 עב. שא"ל: אם העמיד גבינות בחלב של קיבה, וחלב הקיבה היה מזהמה כשרה שינקה מערפה, והחלב היה ללול ואח"כ נקרא ?

תשובה: יש להתיר בהפסד מרובה. (ט)

עג. שא"ל: אם העמיד גבינות מחלב הקיבה שלא שהה שיעור מליחה ?

תשובה: החֶלֶב שבקיבה נאסר כדי קליפה וצריך להיות על כל פנים ס' בהגבינות נגד הקליפה. (ט)

עד. שא"ל: אם החלב של הקיבה נמלח מליחה מועטת ולא שהה שיעור מליחה, והעמיד הגבינות ואח"כ צל הגבינות ?

תשובה: בזה אפשר דאין להקל דתו הוי דבר חורה.

עה. שא"ל: עור קיבה, או שאר בני מעיים שגמיצשו היטב עד שנעשו כעץ, אם מותר למלא אותם בחלב ככדי להעמיד גבינות ?

תשובה: בזה הדין יש חלוקי דעות:

א) אם אין ששים בהחֶלֶב כנגד העור, או מדינא מותרות הגבינות, כיון שהצור הוא כעץ ואין בו שום טעם כלל. (יא) אבל לכתחלה אין לעשות כן. (סב)

ב) ובאם יש ששיר בהחֶלֶב כנגד העור, או מותר אף לכתחלה להעמיד בו ואין בכהאי גונא משום בטול איסור לכתחלה. (יג)

עו. שא"ל: אם מותר להעמיד ג"כ גבינות בעור הקיבה ע"י צלול או ע"י שריה מעת לעת ?

תשובה: א) דעת השו"ת הפארת צבי והנודע ביהודא להתיר אף ע"י בשול וכ"ש ע"י שריה מעת לעת כיון שהעור הוא כעץ, ואין בו לחלוות כלל.

ב) דעת הפרי מגדים להחמיר ע"י שריה מעת לעת וכ"ש ע"י בשול, משום דע"י בשול וע"י שריה מעת לעת חוזר הצור ומתרכך ונותן טעם, ולכך אין היתר להעמיד גבינות בעור הקיבה רק ע"י מליחה, וכשיעור כדי שיתגר על האש וירתיח.

ג) ודוקא בקיבה שאיסורו משום בשר בחֶלֶב מהני נתיבש כעץ, אבל בשל איסור לא פקע במה דנתיבש כעץ. (יד)

עו. שא"ל: העמיד גבינה בעור קיבת נבלה, טרפה, וטמאה ?

תשובה: בדין זה יש הרבה חלוקי דעות:

דעת

מקור ההלכה

טז	אחרונים.
טז	ש"ך, ופרי מגדים, והכנפי יונה החמיר גוה.
טז	הגרע"א, וחתם סופר (סי' פ"א), ועיין בערוגות הבושם.
טז	אחרונים.
טז	אחרונים.
טז	רמ"א.

א) דעת המחבר דאם העמיד בעור קיבת נבלה, טרפה, וטמאה, (דהיינו שנתן חתיכות חפור בחלב ועי"ז נקפה הקלב ונעשה גבינה) אוסר בכל שהוא, דדבר המעמיד האיסור מעצמו ולא ע"י תערובות, לא בטל אפי' בארף, וכמו כן אם העמיד בערלה ובשמרי יין נכף, ובשמרים מתבואה חדשה, וכיוצא בו, אוסר בכל שהוא.

ב) דעת הרמ"א דדוקא אם לא היה שם מעמיד אחר של היתר עם האיסור, רק האיסור לבד, אז אוסר בכל שהוא; אבל אם היה שם ג"כ מעמיד היתר, אזי אם יש ששים בקלב כנגד האיסור, מותרת הגבינה, דהוי "זה וזה גורם".

ג) דעת הט"ז והש"ך דדוקא כשאין באיסור לבד כח להעמיד בלא ההיתר, אזי אמרינן דהוי "זה וזה גורם" ומותר; אבל אם יש בהאיסור כח להעמיד בלא ההיתר, לא מהני ששים כלל.

ד) דעת הפרי חדש והחכמת אדם דבאם יש רק כח בהאיסור לבד להעמיד בלא ההיתר, אף שכבר העמיד בהיתר, והאיסור נפל אחר כך, אפילו הכי לא בטל אפי' בארף, ולא אמרינן "זה וזה גורם".

ה) דעת הבית לחם יהודא בשם כנסת הגדולה להתיר בששים אף שיש באיסור לבד כדי להעמיד בלא צירוף ההיתר. (סו)

עת. שאלה: הא דקו"ל דזה וזה גורם מותר, הוא רק בדיעבד, או גם לכתחלה מותר?

תשובה: מדברי הש"ס ופוסקים ובר"ן ע"ז (סוף פרק כ"ה) מבואר ד"זה וזה גורם" דמותר היינו רק בדיעבד, אבל לכתחלה אסור, דהוי כמבטל איסור לכתחלה במזיד.

עט. שאלה: כמה זמן לריך דבר המעמיד לשהות ולעשות פעולתו בכדי שיאסור? תשובה: א) דעת האחרונים שהדבר המעמיד צריך דוקא לשהות ולעשות פעולתו מצת לעת ואז יאסור.

ב) דעת הכרתי ופלתי, ופרי מגדים, דאם עשה הדבר המעמיד פעולתו, אף שלא שהה מצת לעת, ג"כ אסור.

פ. שאלה: לוקער שמערבין בו חלב בהמה טהורה בזמן שמבשלין אותו, אם מותר לאכלו עס בשר ביחד?

תשובה: הרדב"ז בתשובותיו התיר, וכן בשער המצות לרבינו הר"ח וויטאל (פי' משפטים) מביא: ואני ראיתי למורי שאכל עס בשר ביחד; וכן התירו האחרונים, ודלא כפ"ח.

פא. שאלה: שלחופית של דג טמא שמייבשין אותו ונותנין לתוך יין או לתוך משקה מייבש בכדי להשקיט השמרים ולעשות המשקה ללול אם לאסור מטעם כבוס כמבטל?

תשובה

תשובה : הנודע ביהודא (חיו"ד סי' כ"ו) העלה להתיר מכמה טעמים.

פב. שא"ה : קדרה טעירו לתוכה רוטב נכילה חס מכלי ראשון שהיד סולדת בו, ואח"כ בשלו בו היתר, מה דין התבשיל?

תשובה : התבשיל שרי בהפסד מרובה, משום דקיי"ל דערוי אינו מבשל רק כדי קליפה, ובהתבשיל בודאי יש סי' נגד קליפת הכלי ;

מיהו זה רק בהפסד מרובה, אבל באין הפסד מרובה יש לאסור, דאם כלי שני מפליט ומבליע בכולו, כל שכן ערוי ; ולכן יעשה כך : אם התבשיל הוא צלול, ישפכנו בפעם אחת לכלי אחר, ובאם הוא מאכל עב שצריך להוציאן בכף, ואם ישאר מעט בקדרה שלא יהיה בזה המעט סי' נגד קליפת הכלי אזי יאסר, דמכלי יוצא האיסור אף בלא רוטב, ע"כ יניח התבשיל בקדרה עד שיצטנן, ואז יקח בכף את המאכל, ויתננו לתוך כלי אחר. (ס)

פג. שא"ה : כלי שהיה כבוס צמוכו חלב מעט לעת, והכלי היה חדש, או אינו בן יומו, ובשלו בו אח"כ בשר בהמה, מה דינו של הבשר ?

תשובה : הבשר אסור בהנאה, דאף דהכלי בלע ע"י כבישה, מ"מ הלא פלט אח"כ ע"י בשול. (ס)

פד. שא"ה : כלי שהיה כבוס צמוכו חלב מעט לעת, ובשלו בו אח"כ בשר טוף, מה דינו של הבשר ?

תשובה : אף דבשר טוף בחלב הוי רק דרבנן, ובכבוש דרבנן י"ל דאינו אוסר אלא כדי קליפה, מ"מ חלילה להקל, והתבשיל אסור באכילה ; אבל מ"מ מותר בהנאה. (ס)

פה. שא"ה : כזית חלב שנפל על חתיכה טיש צה כ"ט זיתי בשר, וגאסרה, ואח"כ נפלה החתיכה הזאת שנאסרה לבשר אחר, ויש סי' בהבשר האחר נגד הכזית חלב ולא נגד החתיכה, מה דינו של הבשר ?

תשובה : החתיכה שנאסרה מקודם נשארה באיסורה בהנאה, ושאר בשר

מותר בהנאה, כיון דהחלב בטל, ואין בשאר בשר טעם חלב כלל,

אלא דקבל טעם מהחתיכה של איסור שנעשית נבלה, וזה הוי כאילו קבל הבשר טעם משאר איסורין, ולכן מותר הבשר בהנאה ; אבל אם החלב לא נבטל ועדיין נותן טעם בשאר בשר, אוסר אפ"י עד אלף פעמים בהנאה ; וכן הדין גם להיפך דכזית בשר שנפל לני"ט זיתי חלב, ואח"כ נתערב עם חלב אחר. (ס)

פו. שא"ה : חמאה שנשלו בקדרה של בשר בת יומא, חס מותר להדליק מן החמאה, להאיר הבית ?

תשובה : אסור להדליק מן החמאה להאיר הבית, מטעם שאסור בהנאה וגם

מקור ההלכה

(סח) שם.

(טז) עפ.

וגם להדליק בה נר חנוכה אסור. (י)

פז. שאילה : נרות שנעשו ע"י תערובות חמאה וחלב, אם מותר להדליקן
תשובה : נרות שנעשו ע"י תערובות חמאה ו"י וחלב (היינו מחמת שחלב
הוא ביוקר האומנים עורבים בהחלב חמאה, ועושין מהם נרות)
אסור להדליקן דאסורים בהנאה, וכן עוברים ע"ז משום בשול בשר בחלב. (עא)

סימן פח.

א. שאילה : אם מותר להעלות בשר על השלחן שאוכל עליו גבינה, או להיפוך ?
תשובה : אסור להעלות אפי' בשר חיה ועוף. על השלחן שאוכל עליו
גבינה, והוא הדין גבינה על השלחן שאוכל עליו בשר ברמה
חיה ועוף, דשמא יבא לאכלם יחד. (א)

ב. שאילה : אם מהני להעמיד אללו שומר שישיג עליו שלל לאכלם יחד ?
תשובה : אפי' להעמיד אצלו שומר שישיג עליו לא מהני. (ב)

ג. שאילה : אם מותר להעלות לחם של איסור על השלחן שאוכל עליו ?
תשובה : דחם של איסור אסור להעלות על השלחן שאוכל עליו כדרך
שאסור בבשר וחלב. (ג)

ד. שאילה : אם מותר להעלות בשר נבלה על השלחן שאוכל עליו בשר כשר ?
תשובה : בשר נבלה מותר להעלות על השלחן שאוכל עליו בשר כשר,
דמחמת דמבדיל מיני' לא יבא לאכלו. (ד)

ה. שאילה : אם אחד הוא מותר הנאה מדבר או אסר אכילה על ענמו, אם
מותר להעלות את הדבר הזה על השלחן ?
תשובה : אפילו אם נדר הנאה מדבר, אסור לו להעלות את הדבר הזה
על שלחנו דלא בדי' מיני'. (ה)

ו. שאילה : אם מותר להעלות בשר וגבינה על השלחן שמסדר עליו המאכלים ?
תשובה : על השלחן שמסדר עליו את התבשילים מותר לתת זה בצד זה
אפי' בשר וגבינה. (ו)

ז. שאילה : אם שני בני אדם אוכלים על שלחן אחד, זה בשר זה גבינה,
ואינם מכירים זה את זה, האם גם אז אסור להעלות בשר וגבינה
על שלחן אחד

תשובה

מקור ההלכה

(א) ש"ת שער אפרים ועין בתשובות	(ב) הגר"א בשם גן המלך
(ב) שו"ת ח"א ס' ל"ח.	(ג) ש"ך.
(גא) הס"ת בשם אחרונים.	(ד) ש"ך.
	(ה) ש"ך.
	(ו) מחבר.
(א) מחבר וש"ך.	

תשובה : הא דאסור להעלות על שלחן אחד בשר וגבינה הוא דוקא כשאוכל עם בני ביתו או שאר בני אדם המכירים זה את זה שאינם מתביישים זה מזה (אפי' אין ביניהם אחוה וריעות כל כך) ויש לחוש שיאכל כל אחד ממה שיש לחברו, אבל בשני בני אדם שאינם מכירים זה את זה מותר לעולם ז)

ת. שאילה : אם שני בני אדם שאוכלים על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה. מכירים זה את זה, אבל יושבים המה רחוקים אחד מהשני, האם גם אז אסור להעלות בשר וגבינה על שלחן אחד ?
תשובה : אם יושבים רחוקים כל כך עד שלא יוכל אחד לפשוט ידו וליטוף ממאכל חברו, או שרי לכולי עלמא, אף שמכירים זה את זה, ה)

מ. שאילה : שני בני אדם המכירים זה את זה אוכלים על שלחן אחד. אבל גם אחרים אוכלים על שלחן זה, אם גם אז אסור להעלות בשר וגבינה על שלחן אחד ?

תשובה : אם גם אחרים אוכלים על שלחן זה, מותר להעלות בשר וגבינה ואפילו במכירים זה את זה, ט)

י. שאילה : שני בני אדם שנדרו הנאה זה מזה, אם מותר להם לאכול בשר וגבינה על שלחן אחד ?

תשובה : אם נדרו הנאה זה מזה, מותרים לאכול זה בשר וזה גבינה על שלחן אחד אפילו בקרוב מקום, דכיון ששונאים המה זה לזה לא יטול האחד ממאכל חברו. י)

יא. שאילה : שני בני אדם שמכירים זה לזה ויש ביניהם אחוה וריעות, אם מותרים לאכול בשר וגבינה על שלחן אחד אם עשו איזה היכר, על השלחן ?
תשובה : אם עשו ביניהם איזה היכר, מותר להם להעלות בשר וגבינה על שלחן אחד. יא) ואיזה הוא היכר, כגון :

- א) אם כל אחד אוכל על מפה מיוחדת. יב)
- ב) אפילו אם אוכלים על מפה אחת, אבל נותנים ביניהם פת שלם ואין אוכלים מזה הפת משום היכרא. יג)
- ג) אם נותנים ביניהם כלי, אפי' כלי ששותים ממנו, ואם לא משום היכרא אין דרכו לעמוד על השלחן. יד)
- ד) אם נתנו מנורה על השלחן ביום, או דבלאו הכי לא היתה עומדת באמצע השלחן אלא בסוף השלחן. טו)

אם

מקור ההלכה

- ז) מחבר, סי' ש"ך, ופרי מגדים.
- ח) בי"ח בשם רש"ל ועוד אחרונים.
- ט) אחרונים, ועיין בתשובת משאת בנימין.
- י) ש"ך, ופרי מגדים.
- יא) מחבר.
- יב) מחבר.
- יג) ברני יוסף בדעת המתבר, ודלא כפרי מגדים.
- יד) רמ"א.
- טו) ש"ך.

(ה) אם נתנו על השלחן מנורה שגבוה קצת. (ט)
 (ז) אם העמידו קנקן על השלחן, ואפי' שניהם שותים ממנו בכלים קטנים
 אבל אי לאו משום היכרא לא היה עומד הקנקן על השלחן. (י)
 (ח) אם אין דרך כל אחד לאכול מפת המיוחד לו, אלא שאוכלים כל שנה מפת
 אחד, והשתא אוכל כל אחד מפת אחר, אף שכל אחד שלם בעד פת שלו, גם
 זה הוי היכרא. (י"ח)

(ח) ואפי' אם יש לשניהם הוצאה אחת, מהני היכרא. (י"ט)
 יב. שא"ל: שני בני אדם שאוכלים זה בשר וזה גבינה, אם מותרים לשמות
 מכלי אחד?

תשובה: שני בני אדם שאוכלים בשר וגבינה אין ראוי להם לשתות
 מכלי אחד, אפילו הם אוכלים על שני שלחנות, ואפי' הם
 שני אכסנאים, משום שהמאכל נדבק בהכלי; וכל שכן דאסורים לאכול מפת
 אחד. (כ)

יג. שא"ל: אם לריך ליחד כלי של מלת לבשר בפני עולמו ולחלב בפני עולמו?
 תשובה: המנהג הוא ליחד כלי של מלח לבשר בפני עצמו ולחלב בפני
 עצמו, משום דלפעמים טובלים המאכל במלח, ונשאר שיורי
 המאכל במלח. (כ"א)

יד. שא"ל: אחד שאכל בשר, ולא עברו עוד קטן לטעות לאכילתו, אם מותר
 לו לשבת אצל מי שאוכל גבינה?
 תשובה: (א) דעת הבית יעקב (בסי' י"ב) לאסור אם הוא בתוך שש שעות
 שאכל בשר.

(ב) דעת הפרי מגדים להתיר דלא ראה לזוהר בזה.
 טו. שא"ל: אם מותר לישראל לשבת אצל הנכרי בשעה שאוכל טרפות?
 תשובה: דעת התשובות בית יעקב (סי' י"ב) להתיר.

טז. שא"ל: אם מותר לזה שאכל בשר לעסוק במאכלי גבינה וחלב?
 תשובה: אם אין דרכו של המתקן את המאכלים לאכול מהם בשעת
 התקן בודאי שרי, אך אם דרכו לאכול יש לחוש, והכל לפי
 הענין; ואם שנים עוסקין וידעו מזה, ודאי אין להחמיר; וכן עמא דבר שלא
 לזוהר בזה. (כ"ב)

יז. שא"ל: אם יש ליזהר מלהדליק בחמאה דשא יטוף ממנה על הכשר?
 תשובה: (א) דעת המהרי"ל בשם א"ז להחמיר, וגם הפרי מגדים מסכים לזה.
 (ב) דעת הב"י להתיר.

שאלה

מקור ההלכה

(כ) רמ"א, ושי"ך.
 (כ"א) רמ"א.
 (כ"ב) הג"מ הר"ז מרגליות.

(ט) רמ"א, וט"ז.
 (י) פרי מגדים.
 (י"ח) סי' יד אברהם.
 (י"ג) שי"ך ופרי מגדים.

סימן כמ.

א. שא"ה : אם מותר לאכול גבינה תקף אחרי שחלב בשר ?
 תשובה : אין לאכול גבינה אחרי בשר, אפי' של חיה ועוף שהם מדרבנן.
 עדי' שישנה כשיצור שמומן סעודה אחת עד סעודה שניה שהוא
 שש שעות ; ויש בזה ב' טעמים : א) משום שהבשר מוציא שומן ומושך טעמו
 עד זמן של שש שעות שאז כבר נתעכל לגמרי ; ב) לפי שכל זמן של שש
 שעות יש עוד בשר בין שיניו, וזה נקרא עדיין בשר. א)

ב. שא"ה : אם נשאר בשר בין סיניו, האם גם אז די להמתין רק שש שעות
 כלכל ?

תשובה : אם יש בשר בין שיניו צריך גם להסיר את הבשר אפי' לאחר
 ששהה שש שעות. ב)

ג. שא"ה : אם טהה שש שעות, ולא"כ מלא בשר בין סיניו, והסיר הכשר, האם
 לריך גם אז להמתין איזה זמן ?

תשובה : אחר הסרת הבשר אין צריך להמתין כלל, רק צריך קנוח
 והדחת הפה, ואין קפידא אם מקדים הקנוח או ההדחה. ג)

ד. שא"ה : בלחיה דבר יקנח וידים את פיו ?

תשובה : קנוח הוא שילעוס פת ; והדחה היא שידיח פיו במים או בשאר
 משקין. ד)

ה. שא"ה : אחר טהה שש שעות ולא מלא שום בשר בין סיניו, האם מותר לו
 לאכול תקף גבינה בלי שום טכוס ?

תשובה : המתנת שש שעות או אפילו המתנת כל היום לא מהני עד
 שיסלק סעודתו ויברך ברכת המזון אחרי סעודת הבשר, או
 שיברך ברכה אחרונה אם אכל סעודתו בלא לחם. ה)

ו. שא"ה : שיטור זה של שש שעות מלימתי שבנין, אם משעת אכילת הכשר
 או משעת ברכת המזון ?

תשובה : השיעור של שש שעות חשבינן מסוף אכילת הבשר עד תחלת
 סעודת הגבינה. ו)

ז. שא"ה : אם חינו אוכל הכשר רק לוטס לתנוק ?

תשובה : הלועס לתנוק צריך נמי להמתין שש שעות. ז)

שא"ה

מקור ההלכה

ה) ש"ך, מרי מגדים, חגרצ"א.
 ו) זכ"א, וכת"י"ש נאטנזאמן בהגהותיו.
 ז) מחבר.

א) מחבר.
 ב) ס"ם.
 ג) ש"ך.
 ד) מחבר.

- ה. שא"ל : שומן של בשר, אם דינו כבשר עומד ?
 תשובה : שומן של בשר ואפי' של עופות דינו כמו בשר, וצריך ג"כ להמתין שש שעות אחריו. (ח)
- ט. שא"ל : לעם תבטיל טיט בו רק שומן של בשר ?
 תשובה : גם אז ראוי להחמיר ולהמתין שש שעות. (ט)
- י. שא"ל : טעם שומן של בשר בלשוננו ופלט מיד ?
 תשובה : אם טעם שומן של בשר ופלט, ואפי' לקח חתיכת בשר לתוך פיו ותיכף החזירה שלמה, אינו צריך להמתין כלל לכ"צ, ואין בזה שום גדר וסיג. (י)
- יא. שא"ל : רומח של בשר, אם דינו כבשר עלמו ?
 תשובה : בזה הדין יש מחלוקת הפוסקים :
 (א) דעת הפרי מגדים בזה דהחמיר תבא עליו ברכה.
 (ב) הכרתי ופלתי מחלק : אם הרוטב הוא צלול או המתנת שש שעות אחריו היא רק חומרא אבל צריך להמתין ; וכשהרוטב עב צריך המתנת שש שעות מדינא כמו בבשר עצמו. (יא)
- יב. שא"ל : אם הרוטב ללול ורולה לאכול אח"כ תבטיל של גבינה ולא גבינה עלמה ?
 תשובה : מותר לאכול תיכף ע"י סלוק סעודה וברכה אחרונה, וע"י קנוח והדחה. (יב)
- יג. שא"ל : חולה קלם ולריך לרפואתו לשמות חלב כל היום, אם מותר לו לשמות חלב תיכף אחרי אכילת בשר ?
 תשובה : לצורך חולה קצת יש להתיר אפי' אחרי אכילת בשר בהמת להמתין רק שעה אחת ולברך ברכת המזון, ולחטט שיניו, ואו יאכל או ישתה חלב. (יג)
- יד. שא"ל : ספק לו אם המתין שש שעות ?
 תשובה : (א) דעת היוסף דעת דאם ספק לו אם המתין שש שעות, הו"ל ספק דרבנן, ולקולא.
 (ב) ודעת היד יהודא דיש להחמיר, משום דהוי דבר שיש לו מתירין.
- טו. שא"ל : אכל תבטיל של בשר, אם מותר לאכול אחריו תבטיל של חלב ?
 תשובה : תבטיל שנתבשל בו בשר ולא אכל הבשר רק התבטיל, מותר לאכול אחריו תבטיל של חלב, וגם נטילת ידים שביניהם אינה אלא רשות ; ויש אומרים שנטילת ידים היא חובה. (יד)
 שא"ל

מקור ההלכה

(ב) אחרונים.
 (ג) ח"ס, הכ"מ.
 (ד) מחבר.

(ח) כרתי ופלתי.
 (ט) פרי מגדים.
 (י) הגהות מהרש"ק.
 (יא) עיין בהגהות יז שאול מ"ש בה.

מו. שא"ה : אכל תבשיל של בשר, ואח"כ רוצה לאכול גבינה עלמה ?

תשובה : (א) בזה כולי עלמא סברי דחובה היא ליטול ידיו. (טו)

(ב) ועכשיו נהגו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל של

בשר כמו אחר בשר עצמו. (טז)

(ג) ואפי' מאכל של חלב אין לאכול אחר תבשיל של בשר

אלא לאחר שש שעות וברכת המזון. (יז)

יז. שא"ה : אם אין בשר בתבשיל, רק שנתבשל בקדרה של בשר שלא הודחה

יפה, ויש שם קלת לכלוך של בשר בעין, אם מותר לאכול אחר

התבשיל הזה גבינה ?

תשובה : (א) דעת הש"ך והברכי' יוסף דבכהאי גוונא אין צריך המתנה

כלל, ואין צריך אף קנוח ונטילה ; ואפי' אם אין ששים

בגד הכלוך של בשר, אפי' הכי מותר לאכול אחר התבשיל הזה תיכף

גבינה.

(ב) דעת הבית לחם יהודא דדוקא אם הכלוך של בשר אינו נותן טעם

ממשות בתבשיל אז מותר לאכול אחריו תיכף גבינה, אבל אם נותן

הממשות טעם בתבשיל אז הוי כמו שומן וצריך להמתין כמו אחרי בשר.

יח. שא"ה : תבשיל שנתבשל בקדרה של בשר והוא דבר חריף, אם מותר לאכול

אחריו גבינה ?

תשובה : אפי' בשל חומץ בקדרה של בשר דאין בו משום נ"ט בר נ"ט

אפי' הכי מותר לאכול אחריו גבינה. (יח)

יט. שא"ה : מלח בשר והדיחו, ואחר כך חזר ומלחו, ונפץ המלח ויבשו, ובשל

תבשיל של ירקות, ונתן לתוכן המלח הזה, אם מותר לאכול אחר

התבשיל הזה גבינה ?

תשובה : מותר לאכול אחר התבשיל הזה תיכף גבינה. (יט)

כ. שא"ה : אכל בשר ממש, אם מותר לאכול אחריו דבר חריף שנתבשל בקדרה

של חלב בת יומא ?

תשובה : אחר בשר ממש מותר לאכול תבשיל שנתבשל בקדרה של חלב

אפילו בת יומא אם אינו דבר חריף דוקא, אבל אם התבשיל

הוא דבר חריף, או שנחתך בסכין של חלב, צריך להמתין שש שעות. (כ)

כא. שא"ה : אם יש איזה חלק בהמתנת השש שעות בני ימי החורף וימי

הקיץ ?

תשובה : (א) דעת הפרי חדש ולחם הפנים ועקרי הד"ט דבימות החורף

אינו צריך להמתין רק שש שעות זמניות שהן ד' שעות

בקירוב

מקור ההלכה

(יח) הגאון רבי עקיבא איגר.

(יט) ברכי יוסף.

(כ) פרי מגדים, טוב טעם ודעת.

(טו) מחבר.

(טז) רמ"א.

(יז) חכמת אדם.

כּוּר הַלְכוּת בֶּשֶׁר בַּחֲלָב סִיסָן פֶּסַח הַמִּבְחָן יח ככ

בקירוב, מחמת דבחורף העכול נעשה יותר במהירות, ולכן די בשש שעות קטנות.

(ב) דעת הכרתי ופּלתי, ופרי מגדים, ודגול מרבבה, וחכמת אדם, דאין חלוק, ובין בקיץ ובין בחורף צריך להמתין שש שעות תמידיות. שהם רבע מצת לעת.

(ג) ולעת הצורך, דעת האחרונים דהמקיל בימים קצרים לשער בשעות זמניות, לא הפסיד.

בב. שא"ה: אם מותר לאכול צער בהמה וחייה תיכף אחרי שאכל גבינה, חמאה, או חלב?

תשובה: אם הגבינה שאכל היא רכה מותר לאכול בשר בהמה וחייה מיד עפ"י התנאים האלה:

(א) צריך לעיין היטב בידיו שלא יהי' שולף דבר מהגבינה נדבק בהן; ובלילה שאין יכול לעיין היטב צריך מדינא לרחוץ את ידיו במים דוקא אבל לא בשאר משקין, ואפ"י בשעת הדחק צריך לחפש אחר מים. (א) ואפ"י ביום המנהג הוא לרחוץ את ידיו, לפי שפעמים הגבינה שמנה ונדבקה בלחלוחית הדיים ולא אדעת'י, אבל אינו צריך ביום בשעת הדחק לחפש אחר מים אם אין לו מים בסמוך, רק די שיעיין היטב בידיו. (כ)

(ב) ובאם יש לו גר יפה כגון אבוקה, דעת הרש"ל דא"צ נטילה, אבל האחרונים השיגו עליו בזה וכתבו דאפ"י במקום דאיכא גרות טובא ראוי להחמיר ליטול ידיו.

(ג) צריך להיות סלוק סעודה ע"י ברכת המזון, או ברכה אחרונה אם אכל סעודה בלא לחם, וכן נוהגין בחג השבועות לאכול מאכל חלב ומברכין, ואח"כ אוכלים בשר. (כ)

(ד) קודם שיאכל הבשר צריך נמי קנות והדחה. (כ); וכתב הש"ך דיכול להקדים הדחה לקנות, אבל דעת הברכי יוסף היא שצריך להקדים הקנות קודם ההדחה, ואופן הקנות הוא שילעוס פת או כל דבר שירצה (חוץ מקמזא ותמרא וירקא לפי שהם נדבקים בחניכין ואין מקנחין יפה) ויקנח בו פיו יפה. (כ); וכתב הפר"ת דילעוס ויבלע דוקא, אבל לא פולט, אבל דעת הפרי מגדים היא דגם כשפולט מהני; ואופן הדחת הפה הוא שידח פיו במים או שאר משקין שתי פעמים. (כ)

כג. שא"ה: אם רולה לאכול צער עוף אחר גבינה?

תשובה

מקור ההלכה

(א) מחבר.	(כד) מחבר.
(ב) ש"ך, ופרי מגדים.	(כה) מחבר.
(ג) כנה"ג, פרי מגדים, ובית לחם יהודא.	(כו) מהר"ב, וברכי יצחק.

הצ תשובה: אם בא לאכול בשר עוף אחר גבינה אינו צריך לא קנוח ולא הדחה ולא נטילה בידיו. (כ)

כד. שאלה: אם רולה לאכול בשר אחר שאכל גבינה קשה?

תשובה: (א) דעת הרמ"א, והפרי חדש, והש"ך, דאם הגבינה שאכל היתה קשה (דהיינו ששהתה ששה חדשים) או גבינה

מגולגעת (שקורין שוויצער קעז) שטעם שלה נמשך בפה זמן רב, או גבינה שהועמדה בחלב הקיבה דחריף וחזק ומושך הטעם בפיו זמן רב, צריך להמתין שש שעות אפילו כשרוצה לאכול אחר הגבינה רק בשר עוף.

(ב) דעת הט"ז היא דאחר גבינה ישנה משה חדשים שאינה מתולצת ולא נעשתה מחלב שהועמדה בקיבה, או אחר חמאה, מותר לאכול בשר תיכף אחר קנוח ונקור שנים והדחת פה וידיים, ואין להחמיר להמתין שש שעות, רק למי שנוהג בתוספת פרישות וזהירות.

(ג) ודעת הכרם שלמה היא דאם הגבינה קשה בסתם, ואפי' לא שהתה ששת חדשים, גיכ ראוי להמתין שש שעות.

כה. שאלה: אם רולה לאכול רק תבשיל של בשר אחרי גבינה קשה?

תשובה: אפי' לאכול תבשיל של בשר אחרי גבינה קשה נמי צריך להמתין שש שעות. (כ)

כו. שאלה: אכל תבשיל של גבינה או של חלב, ורולה לאכול בשר אח"כ?

תשובה: נוהגין לאכול בשר אחרי תבשיל גבינה או חלב, אבל צריך ליטול ידיו אף ביום אם אכל התבשיל בידיו, ואפי' לא אכל בשר ממש רק תבשיל של בשר אחר תבשיל של גבינה, גם אז צריך ליטול ידיו. (כט)

כז. שאלה: אם חוכל התבשיל של חלב במזלג, האם גם אז לריך ליטול ידיו?

תשובה: (א) דעת הפרי חדש דאם אוכל במזלג אין צריך ליטול ידיו כלל.

(ב) ודעת הפרי מגדים דנכו להחמיר גם בזה במקום שאין טורח גדול ליטול ידיו.

כח. שאלה: שמש המשמש כסעודה ונגע במאכלי גבינה, אם לריך נטילה לידיו

כשמביא אחר זה מאכלי בשר?

תשובה: (א) דעת הרמ"א, וכרתי ופלתי דלא הצריכו נטילה לידים רק כשאוכל, אבל לא כשנוגע במאכל

(ב) דעת הש"ך דגם השמש צריך נטילה.

(ג) דעת הפרי חדש דאם השמש מוליך ומביא את המאכלים בקערות אינו צריך נטילה לכולי עלמא.

שאלה

מקור ההלכה

כט רמ"א.

כז מחבר.

כח חכמת אדם.

כור הלכות בשר בחלב סימן פט המבחן יט 37

כט. שא"ה: אם מותר לאכול גבינה על המפה שאכל עלי' בשר, וכן להיפוך?
תשובה: (א) האוכל גבינה וחמאה על השלחן, ורוצה לאכול אח"כ בשר
צריך לבער מעל השלחן שיורי הפת שאכל עם הגבינה,
ואסור לאכול בשר על המפה שאכל גבינה, וכן להיפוך. (ז)
(ב) במקום שנוהגין שמביאין על השלחן כל המאכלים בקערות, די בהפיכת
המפה ובהסרת הפתיתין. (יא)

(ג) אם המפה ארוכה הרבה מותר לאכול מצד אחד בשר, ומצד השני
גבינה. (יב)

ל. שא"ה: אם מותר לחתוך גבינה לוננת בסכין של בשר, או להיפוך, כשאין
לו סכין אחרת?

תשובה: אסור לחתוך אפי' גבינה צוננת בסכין של בשר, וכן להיפוך
נמי אסור. (יג)

לא. שא"ה: אם מותר לחתוך גבינה לוננת בסכין של בשר אחר שנתן הסכין
של בשר בקרקע קשה?

תשובה: (א) דעת הרמ"א, הט"ו, וכתתי ופלתי, דיש להתיר ע"י נעיצה
בקרקע עשר פעמים אם אין לו סכין אחרת, והוא הדין בסכין
של איסור לחתוך היתר, דינא הכי.

(ב) דעת הט"ו, ופרי מגדים, וכן דעת הגרע"א להחמיר לחתוך
בסכין של בשר גבינה צוננת אפי' ע"י נעיצה בקרקע, דדוקא
בסכין איסור מהני נעיצה.

לב. שא"ה: אם מותר לאכול גבינה עם לחם שחתך בסכין של בשר, או
להיפוך?

תשובה: בזה הדין יש מחלוקת הפוסקים:

(א) דעת הט"ו, וחכמת אדם, דאם קנח את הסכין מהשמנונית של בשר מותר
אף לכתחלה לחתוך הלחם שרוצה לאכול עם גבינה אף שלא בשעת
הדחק; והטעם הוא דהסכין אינה פולטת כלל ע"י דוחקא בצונן רק בדבר
חריף.

(ב) ודעת הש"ך, ופרי מגדים, דאין להתיר לחתוך בסכין של בשר לחם
בכדי לאכול עם גבינה, אפי' כשקנח, רק בשעת הדחק ובשעה
שהוא בדרך.

(ג) וע"י נעיצה בקרקע קשה מותר אף לכתחלה לחתוך לחם בסכין של בשר
בכדי לאכול עם גבינה. (יד)

(ד) ועכשיו המנהג הוא בכל ישראל לצאת לכל הדעות ולהשתמש בב'
סכינים

מקור ההלכה

(ב) יד אברהם ורא"י ע"ז מחולץ פי' כל הבשר דף ק"א

(ג) מחבר ורמ"א.

(ד) ש"ך.

(ז) מחבר.

(ח) רובו ח"ב סי' תשר"א.

סכינים מיוחדות, אחת לבשר ואחת לחלב; והמדקקים, יש להם ג' סכינים, אחת לבשר, ואחת לחלב, ואחת לחתוך בו לחם. (י)

ג. שאלה: אם מלא סכין ברחוב על יחודים, לא היה דבר ישתמש בה, לבשר או לחלב?

תשובה: (א) אם יש להסכין רושם של חריצים או בודאי של חלב הוא, דנהגו לרשום ולעשות סימן בשל כלי חלב ע"י חריצים; (ועשו סמך לזה, ואת חריצי החלב"י).

(ב) ואין לעשות הסימן של החריצים על כלי בשר, פן יבא אחר להשתמש בהם בחלב, כיון דרוב בני אדם חורצים את הכלים של חלב. (י)

ד. שאלה: מלא סכין ברחוב יחודים, רק המקום שמלא בו הוא מעבר לרבים, אם מותר להשתמש בסכין זאת?

תשובה: (א) דעת השבות יעקב הוא דאפילו אם המקום הוא מעבר לרבים, ובפרט ביום חגם שאז רוב העוברים המה אינם יהודים, מ"מ הסכין מוררת בלא הגעלה.

(ב) ודעת החק יעקב, ובית לחם יהודא, והפרי מגדים (בס"י ס"ג) דצריך הגעלה.

ה. שאלה: אם מותר בכל פעם שרולה, להגעיל כלי של בשר בכדי להשתמש בו בחלב, או איפכא?

תשובה: (א) המג"א (ס"י תק"ט, סק"א) כתב בשם הגאון מפוזנא להתיר.

(ב) דעת הפרי מגדים להחמיר דאין להגעיל מבשר לחלב או להיפך אם לא שיטריף מקודם את הכלי; והטעם הוא דשמא לא יהיה לו רק כלי אחד ויגעילנו בכל פעם מבשר לחלב, ומחלב לבשר, ואתי למטעי.

(ג) ובאם הוא מגעיל את הכלי בשביל פסח, אז גם הפרי מגדים מודה דמותר אגב אורחא להגעילו מבשר לחלב או להיפוך.

ו. שאלה: אם מותר ללכך בכל פעם שרולה כלי של בשר בכדי להשתמש בו בחלב, או להיפך?

תשובה: (א) דעת המג"א (בס"י תק"ט) להתיר.

(ב) ודעת הפרי מגדים לאסור.

שאלה

מקור ההלכה

(ח) רמ"א, ופ"ת. (י) פרי מגדים. (יז) ש"פ.

סימן צ.

א. שא"ה : מה דינו של הכחל ?
 תשובה : הכחל (והוא הדד של הבהמה) בין של בהמה קטנה שלא
 היניקה עדיין כיון שלא ילדה ולד, ובין של גדולה שכבר ילדה
 שדיה מלאים חלב, מן התורה אין בו איסור כלל, ומותר לבשלו בין בפני
 עצמו בין עם בשר, כיון שהחלב בתוכו הוא חלב שחוטה, והתורה אמרה
 „בחלב אמו" ולא בחלב שחוטה; רק מדרבנן אכור דדמי לבשר וחלב, ולכן,
 כיון דהכחל עצמו הוא בשר, בהכרח שצריך להוציא ממנו החלב ע"י קריעה
 שתי וערב ולטוחו בכותל (והיינו שכובשו בידי לכותל כדי שיספג חלב),
 דאף דע"י קריעה בלבד ג"כ יוצא החלב, אבל מ"מ עדיין נשאר מעט בדופני
 הכחל, ולכן נצרך לסוחטו הרבה כדי שלא ישאר חלב כלל, ולא דוקא
 בכותל, אלא כלומר לסוחטו בחוזק; ואם קרעו ומחתכו כמה פעמים שתי
 וערב על פני כולו עדיף יותר מטיחה בכותל. ונהגין לכתחלה לצלותו ולא
 לבשלו. א)

ב. שא"ה : אם לריך גם למלוח את הכחל קודם לליתו ?
 תשובה : קודם צליתו צריך להדיח את הכחל ולמלחו מעט על השפוד ואז
 מותר לאכלו. ב)

ג. שא"ה : אם עבר וללוח לכותל בלי קריעה ?
 תשובה : בדיעבד אם צלאו לבדו אפילו בלא קריעה ג"כ מותר. ג)

ד. שא"ה : אם מותר לללות את הכחל עם בשר ?
 תשובה : לכתחלה אסור לצלות את הכחל עם בשר; ובאם ידוע שהכחל
 עם הבשר היו תחובין בשוה בהשפוד, ולא היה שום אחד מהם
 עליון, שניהם מותרים. ד)

ה. שא"ה : אם עבר וללוח להכחל עם בשר ?
 תשובה : א) בדיעבד אם צלאו עם בשר, אם נקרע הכחל שתי וערב וטחו
 אותו בכותל, או נקרע כמה פעמים שתי וערב, או נתן
 תחת המכבש דהוי כמו טיחה בכותל, שניהם מותרים, ואפילו ידוע שנתהפכו
 בשפוד. ה)

ב) אם לא נקרע הכחל שתי וערב ולא היה בו טיחה בכותל או דומה לזה,
 או העליון מותר, והתחתון אסור; ואין לאסור שניהם מטעם שנתהפכו
 בשפוד דלא מחזקינן איסורא. ו)

ו. שא"ה : אם מותר לנשל את הכחל אחר שנללה ?

תשובה

מקור ההלכה

ד) רמ"א וס"ד.

ה) רמ"א וס"ד.

ו) רמ"א.

א) מחבר, רמ"א, והכמת אדם.

ב) פוסקים בס"י צ"ו.

ג) רמ"א.

- תשובה : לכתחלה אסור לבשל הכחל אחר הצליה, אפילו היה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל. (ז)
- ז. שאלה : אם עבר ובשל את הכחל אחר שנללה ? תשובה : (א) בדיעבד אם היה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל וצלאו ובשלו אח"כ שרי. (ח)
- ב. ובאם נצלה כל צרכו בלי קריעה יש לאסור אם בשלו אח"כ. (ט)
- ה. שאלה : אם קרע את הכחל כדינו וללאו, ואח"כ מלא בו גומות מלאות חלב ? תשובה : אם נקרע כדינו אין לחוש, אבל בלא נקרע כדינו אסור מדרבנן. (י)
- מ. שאלה : אם הניח את הכחל שלם קודם לליתו עם חלבו יום שלם תשובה : אפילו אם הניח להכחל יום שלם עם חלבו מותר, ולא אמרינן בכהאי גוונא כבוש כמבושל בכחל. (יא)
- י. שאלה : אם טרה בשר אחר בחלב שחוטטה לזון מעת לעת ? תשובה : (א) אפילו בשר עוף בחלב של שחוטטה צ"י כבישת מצת לעת אסור. (יב)
- ב. ויש אומרים דמותר משום דהוי גזירה לגזירה, שחלב שחוטטה היא גזירת חכמים משום בשר בחלב, וכבוש ג"כ הוא רק אסור מדרבנן. (יג)
- יא. שאלה : אם הניחו להכחל עם חלבו יום שלם לאחר שפירש מעט חלב ממנו ? תשובה : אם החלב פירש פעם אחת מהכחל או אסור מטעם כבוש. (יד)
- יב. שאלה : אם מותר לללות בשר בלחותו ספור שללו בו הכחל, אחר שנמלח הכחל מדם ? תשובה : אם הכחל נצלה כדינו, דהיינו שהיתה בו קודם הצליה קריעת שתי וערב וטיחה בכותל, או אם נצלה כל צרכו אפילו לא היתה בו טיחה בכותל אלא קריעת שתי וערב, או מותר לצלות בשר בהשפוד שצלו בו את הכחל ; וכן גם מותר להניח הכחל בקערה עם בשר צלי אפילו שניהם חמים, דלאחר צליית הכחל דינו כשאר בשר לכל דבר ; אבל אם עבר וצלאו בלי קריעה או בקריעה מועטת. כל הדברים האלה המה לכתחלה אסור ובדיעבד מותר. (טו)
- יג. שאלה : אם מותר לבשל את הכחל לבדו בלא בשר אחר ? תשובה

מקור ההלכה

(ב) פרי מגדים הגרע"א, דגול מרבנות, ותת"ש י"ד סי' פ"ו.
 (ג) ס"ז.
 (ד) ס"ז.
 (ט) רמ"א, רש"י, וש"ך.

(ח) ס"ז.
 (ט) ס"ז ומרי מגדים.
 (י) פרי מגדים.
 (יא) רמ"א וס"ז.
 (יב) רמ"א.

כור הלכות בשר בחלב סימן צ המבחן כא 41

תשובה : לכתחלה נוהגין איסור לבשל את הכהל, והוא הדין לסגן אותה, אפילו בלא בשר, ואפילו ע"י קריעת שתי וערב וטיחה בכותל. (טו)

יד. שא"ל : אם עבר ונשל את הכהל לכדו בלא בשר והיתה זו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל ?

תשובה : בדין זה יש חלוקי דעות :

(א) דעת הרש"ל והגרע"א לאסור אפילו בדיעבד.

(ב) דעת הרמ"א וש"ך והגר"א דמותר בדיעבד אפילו באין הפסד מרובה.

(ג) דעת האחרונים להכריע ולהתיר רק בהפסד מרובה או בשעת הדחק.

פו. שא"ל : אם עבר ונשל את הכהל לכדו ולא היתה זו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל ?

תשובה : (א) אפילו בדיעבד אסור עד שיהיה ס' נגד הכהל, וכהל עצמו הוא מן המנין ומצטרף לששים. והטעם הוא לפי שהכהל

בעצמו אינו איסור, שהרי היתר גמור הוא, לפיכך מצורף גם הוא לששים. (יז)

(ב) ובאם יש ס' עם הכהל, אז גם הכהל מותר. (יח)

פז. שא"ל : אם עבר ונשל הכהל עם בשר, והיתה זו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל ?

תשובה : דעת הרמ"א בזה להתיר בהפסד מרובה.

יז. שא"ל : אם עבר ונשל הכהל עם בשר, ולא היתה זו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל ?

תשובה : (א) אם יש ס' בבשר שבקדרה עם הכהל נגד הכהל, או הבשר מותר והכהל אסור. (יט)

(ב) אם יש ס' בבשר שבקדרה נגד הכהל בלא הכהל, גם הכהל מותר, וצריך עיון. (כ)

(ג) אם אין ס' בבשר שבקדרה עם הכהל כנגד הכהל, אסור כל מה שבקדרה. (כא)

יח. שא"ל : אם נפל הכהל תחלה נקדרה שחץ בה ס' עם הכהל כנגד הכהל, והכהל נאסר מדינא, וההבשיל שבקדרה נעשה נבלה, ולאח"כ נפל הכהל הזה לקדרה אחרת ?

תשובה : (א) דעת המחבר דדינו כמו בפעם ראשונה שהכהל הוא מן המנין ומצטרף לששים.

דעת

מקור ההלכה

(ט) פ"ז.

(כ) ס' חקי דעת.

(כא) רמ"א.

(טו) רמ"א וש"ך.

(יז) ש"ך.

(יח) פ"ז מגדים והגרע"א.

ב) דעת הרמ"א דאם נפל לקדרה אחרת צריך להיות ס' נגד הכהל, ואין הכחש מן המנין להצטרף לס'.

ג) ושיעור הששים אין משערין בו אלא כמו שהוא בעת שנתבשל ולא כמו שהיה בשעה שנפל בין שהיה גדול מקודם מכפי שהוא עתה או להיפך, ובכל שיעורי ששים באיסורים הדין כן שמשצרים כמו שהוא עתה.

יט. שאלה: אם נפל הכהל תחלה לקדרה שיש בה ס' נגד הכהל דלוא אסור הכהל רק משום מראית עין, ואח"כ נפל הכהל לקדרה אחרת?

תשובה: בזה הכהל מצטרף בקדרה אחרת לששים. (כ)

כ. שאלה: אם נתיבש הכהל, מה דינו?

תשובה: א) אפילו אם נתיבש הכהל, ואפילו אם היה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל, מ"מ נוהגין איסור לכתחלה לבשלו, והוא הדין לטגנו אפילו בלא בשר.

ב) ומיהו אם הכהל נתיבש, דהיינו שהיה מונח שלשים יום, או דחויגן דיבש ממש אפילו תוך ל' יום, ועבר ובשלו אפילו עם בשר, ואפילו בלא קריעה כלל, מותר בדיעבד. (כ)

כא. שאלה: כהל שהייתה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל, אם מותר לחתוך אותו כשהוא רותח, בסכין שחתכו בה בשל?

תשובה: א) מותר לחתוך את הכהל כשהוא רותח בסכין שחתכו בה בשר; וכן להיפך שמותר גם לחתוך בשר בסכין שחתכו בה כהל. (כ)

ב) וכן מותר גם לחתוך כהל חי אצפ"י שהוא מלא תקב בסכין שחתכו בה בשר כיון שהוא צונן. (כ)

ג) וכן גם מותר לאכול את הכהל בהכלי שאכל בו בשר או להיפך. (כ)

כב. שאלה: אם מותר לעשות פשטיד"א מהכהל?

תשובה: בדין זה יש הרבה פרטים וחלוקי דעות:

ב) דעת הרמ"א היא דלעשות פשטיד"א מהכהל, דהיינו שמניחין אותו בעיסה בלא בשר, כמו שאופין לחם ממולא בבשר, נוהגין להתיר אם אין אופין במחבת אלא בתנור, דמחבת דומה ממש לבשול בקדרה.

ב) דעת הפרי מגדים היא דנוהגין בו היתר לאפות בתנור דוקא ע"י שתי וערב וטיחה בכותל מקודם, אבל בלי קריעה אפילו בתנור דומה כמו בשול בקדרה.

ג) ויש נוהגין איסור בכל פשטיד"א אם לא נתיבש הכהל תחלה. (כ) שאלה

מקור ההלכה

מח רמ"א
כז מחבר.
כז רמ"א

כז פרי מגדים.
כז ש"ך והכמת אור
כז מחבר.

כור הלכות בשר בחלב סימן צ המבחן כב 43

כג. שא"ה : אם מותר לאפות פטעיד"ל מכלל יחד עם מאכל של בשר בתנור קטן ?

תשובה : לכתחלה אסור, רק יש להניח מאכל אחד בפי התנור הקטן ; ובדיעבד מותר. (יח)

כד. שא"ה : אם מותר לאפות פטעיד"ל מכלל עם מאכל חלב בתנור אחד ?

תשובה : אם נאפה עם חלב נאסר מדינא כשאר בשר בחלב שנאפו יחד בתנור אחד, דכחל דין בשר ממש יש לו, דאם נפל ליורה של חלב צריך ס' נגדה. (יט)

כה. שא"ה : אם יכול כחל להחשב כמו בריה שלא יהא בטל אפילו בחלב ?

תשובה : בריה לא מקרי אלא מה שנאסר מתחלת ברייתו כמו גיד הנשה. (י)

כו. שא"ה : אם כחל נחשב לחתיכה הראויה להתכבד ?

תשובה : זה הוא ודאי דדינו כחתיכה הראויה להתכבד, ואם נחערב כחל בהרבה כחלין אינו בטל בששים. (יא)

כז. שא"ה : הוזה לאכול גבינה אחר כחל, אם לריך ג"כ להמתין שש שעות כמו אחריו ?

תשובה : (א) צריך להמתין שש שעות כמו אחרי בשר. (ב) וכן אין לאכול כחל אחר גבינה אם לא בקנחה והדחה ונטילת ידיים. (ג)

כח. שא"ה : אם מותר למלוח כחל עם בשר יחדיו ?

תשובה : (א) לכתחלה אין למלוח כחל עם בשר בין תותא בשרא ובין עלוי בשרא ; ובדיעבד, אם קרעו שתי וערב אפילו בלא טיחה בכותל, מותר. (יד)

(ב) אבל דעת הש"ך היא דבדיעבד אפילו בלא קריעה כלל ג"כ מותר ; לפי שאין דרך המלח להפליש אלא דם ולא חלב.

כט. שא"ה : עור הקיבה לאחר שהוסר חלכו מתוכו והודח, אם מותר למולחו ולבשלו עם שאר בשר ?

תשובה : (א) דעת הרמ"א היא דעור הקיבה לאחר שהוסר חלכו מתוכו יש לו דין שאר בשר ואין לו דין כחל כלל, ולכן מותר למלחו ולבשלו עם שאר בשר.

(ב) ודעת הגרע"א היא דדוקא אם הוכשר כבר מדמו הוא דמותר למלחו עם שאר בשר וליכא חשש בשר-בחלב, אבל למלחו בכדי להכשירו לקדרה אסור לכתחלה למלחו עם שאר בשר.

שא"ה

מקור ההלכה

(ב) ת"ח הקצר בכלל י' וברמסק אליעזר שם.

(ג) עיין בבאר היטב.

(ד) רמ"א ופוסקים.

(ח) רמ"א.

(ט) ש"ך ופרי מגדים.

(י) ש"ך סוף סי' ק"ח.

(יא) פרי מגדים שם.

5. שאלה : אם שהה כחל עם בשר בכלי שאינו מנוקב כשיש בו טימא על האש וירתיק, ויש שם ליר ?
תשובה : יש לאסור בזה לדידן, דכבוש כמבושל. (ה)

סִימָן צ"א.

א. שאלה : בשר וגבינה שנגעו זה בזה והם לוניס ויבשים ?
תשובה : בשר וגבינה שנגעו זה בזה, אם הם צוננים ויבשים, או איסור שנגע בהיתר והם יבשים לגמרי, מותרים, ואינם צריכים אפילו הדחה. (א)

ב. שאלה : בשר וגבינה שנגעו זה בזה והם יבשים, אבל יש בהם דבר חריף ?
תשובה : דבר חריף אפילו יבש, כצונן לח דמי, ובעי הדחה. (ב)

ג. שאלה : בשר וגבינה שנגעו זה בזה ולאחד מהם הוא לח ?
תשובה : (א) אם אחד מהם הוא לח צריך להדיח מקום נגיעתו, ומותר בהדחה בעלמא בלא שום שפשוף ידים. (א)
(ב) וצריך להדיח ג' פעמים. (ז)

ד. שאלה : דבר יבש שנפל לאיסור לון ללול ?
תשובה : אם האיסור הוא צלול או ההיתר בודאי בלע פורתא, ולכן צריך גרידה. (ח)

ה. שאלה : אם בשר נגע בחמאה שהיא שמה או היתר שנגע באיסור טמן ?
תשובה : (א) דעת הפרי מגדים והחכמת אדם דבעי הדחה ושפשוף היטב, דהיינו שישפשוף יפה עד שידע באומד הדעת שסרה ממנו כל השמנונית.

(ב) ודעת ההות דעת דדוקא בשמנונית ודחוקא דסכינא, כגון שחתך בשר בסכין שחתך חלב, אוי בעינן שפשוף, אבל דחוקא בלי שמנונית, או שמנונית בלי דחוקא, כגון נגיעה בלבד, סגי בהדחה לתוד.

ו. שאלה : חלב מהותך או חמאה מהותך לון שנפלו על בשר לון ונקרשו ונתבשלו ?

תשובה : בזה מצרכינן הדחה היטב עם שפשוף, אבל הדחה בלבד לא מהני. (י)

שאלה

מקור ההלכה

(ד) אחרונים.
(ה) סי' היום מדבר.
(ו) יד אפרים.

(ה) פרי מגדים.
(א) ש"ך.
(ב) פרי מגדים.
(ג) מחבר.

ז. שאלה : דם לח שנשפך על הבשר ונקרש ?
תשובה : גם בזה מצרכינן הדחה היטב עם שפשוף ולא סגי בהדחה בלבד. (ז)

ח. שאלה : איסור והיתר שנגעו זה בזה, והם דברים רכים, ומחמת רכותם אי אפשר להדיחם ?

תשובה : דבר רך כגון קשואין וכיוצא בזה דאי אפשר בהדחה, בעי גרידה, ואפשר מחמת שהם חריפי קצת. (ח)

ט. שאלה : דבר שלריך הדחה ואי אפשר כלל להדיח כגון מים ?
תשובה : (א) דעת חזו"ת דעת, והגרע"א, והחכמת אדם, דאם האיסור הוא משהו הוא כשר בלא הדחה, מטעם דהמעט איסור בטל במים האלה ; רק כשעשה זאת במזיד אסור הוא להמבטל ולמי שנתבטל בשבילו ; אבל אם עשה זאת בשוגג בודאי גם לו מותר ובטל במיעוטו.
(ב) ודעת הפרי מגדים דאסור כולו כמו בדבר שצריך לקלפו ואי אפשר לקלפו, דאסור כולו.

י. שאלה : חלב שנמחה במים בכלי, אי מהני לכלי הדחה ?
תשובה : "תקב שנמחה במים נדבק ביותר להכלי ובעי שפשוף גדול." (י)

יא. שאלה : אם מותר לזור בשר וחלב במטפחה אחת ?
תשובה : מותר לצור אותם במטפחת אחת ולא חיישינן שמא יגעו זה בזה. (י)

יב. שאלה : בשר וגבינה שהם יבשים לגמרי ואינם מלוחים כלל, אם מותר לכתחלה להניחם ביחד ?

תשובה : מותר לכתחלה להניח אותם ביחד כיון שאינם צריכים הדחה כלל כשנגעו זה בזה. (יא)

יג. שאלה : אם בשר או גבינה נוגעים בלחם ?
תשובה : לכתחלה צריך ליוזר שלא יגע בשר או גבינה בלחם אם אחד מהם הוא לח קצת, שאם יגע יהיה אסור לאכול בו גבינה או בשר. (יב)

יד. שאלה : אם הגבינה או הבשר נגעו בלחם והם לחים קלת, מה דינו של הלחם ?

תשובה : (א) דעת הש"ך דסגי בהדחה קצת המקום שנגע הלחם בהבשר או בהגבינה.

(ב) דעת המחבר, הט"ז, והפרי מגדים, דלא מהני הדחה ללחם מחמת שנדבק ביותר.

דעת

מקור ההלכה

(ז) מחבר.
(א) נתיבות הוראת
(ב) רמ"א

(ז) יד אפרים.
(ח) חוות דעת.
(ט) בית אפרים בשם הרשב"א.

ג) דעת הפ"ת דאם נגעו הבשר או הגבינה בלחם שלם או בפרוס בצדו החיצון במקום הקשה, סגי בהדחה; אבל אם נגע בצד הפנימי במקום הרך, בעי גרידה.

ד) דעת היד"י דאף בצד החיצון בעי גרידה.

ה) ודעת הכפ"י יונה היא דצריך קליפה.

טו. שאלה: אם מותר לכתחלה לתת דבר היתר לתוך איסור, על סמך שידחנו אח"כ במקום שנגע באיסור?

תשובה: אם ההיתר הוא דבר שאין דרכו להדיח אח"כ, אסור לחניחו אצל איסור על סמך שידחנו, דדלמא אכיל בלא הדחה מפני

שהוא דבר שאין דרכו להדיח; אבל אם ההיתר הוא דבר שדרכו להדיח, כגון בשר חי וכיוצא בו, מותר לכתחלה לתת אותו באיסור על סמך שידחנו אח"כ, ולא חיישינן שמא ישכח להדיח כיון שדרכו להדיח אח"כ בלא הכי. יג)

טז. שאלה: אם מותר לכתחלה לתת דבר היתר לתוך איסור שמן על סמך שידחנו אח"כ?

תשובה: א) לפי שיטת החות דעת, והב"א, דגם בדבר שמן די הדחה

בלבד, מותר לכתחלה לתת ההיתה לנגוע אף באיסור שמן.

על סמך שידחנו אח"כ.

ב) לפי שיטת הפרי מגדים, והחכמת אדם, דבדבר שמן צריך

להיות שפשוף היטב, אזי אסור לתת ההיתר לנגוע באיסור

שמן על סמך שידחנו אח"כ, כיון שאין דרכו לשפשוף

וחיישינן שמא ישכח לשפשוף.

יז. שאלה: אם מותר להניח דבר לח על היתר בכלי של איסור?

תשובה: מותר להניח דבר לח של היתר בכלי של איסור בלא הדחה

אם הכלי נשתמש בצונן. יח)

יח. שאלה: אם מותר להניח דבר יבש ממש של היתר בכלי של איסור בלא

הדחה?

תשובה: דבר יבש ממש של היתר מותר להניח בכלי של איסור בלא

הדחה אפילו היכא שהכלי של איסור נשתמש בחמין. טו)

יט. שאלה: כלי שנסתמש בו בקביעות איסור לזמן לח, ובזמן פעם לא שהס

האיסור בכלי מעט לעת, וכעת הוא רולה להשתמש בו בדבר

לזמן לח בקביעות?

תשובה: אם רוצה להשתמש בהכלי בצונן לח בקביעות לא סגי בהדחה,

ובעינין שפשוף גדול. טז)

שאלה

מקור ההלכה

טו) מכאן עד שאלה ל"ב,
עין בהוות דעת ובאחרונים.

יג) מהבר.
יד) רמ"א.
טז) רמ"א, וס"ד.

כור הלבבות בשר בחלב סימן צא המבחקן כד 47

כ. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור לזמן לא ע"י כבישה, ועכשיו הוא רולע להשתמש בו בדבר לזמן לא, לא בקביעות, רק בדרכי מקרה ?

תשובה : בזה לא בעינין הדחה כלל, וסגי בקנוח הכלי.

כא. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור לזמן לא ע"י כבישה, ועכשיו הוא רולע להשתמש בו בדבר רותח, לא בקביעות, רק בדרכי מקרה ?

תשובה : בזה לא סגי הדחה ובעינין שפשוף גדול.

כב. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות איסור לזמן לא ע"י כבישה, ועכשיו הוא רולע להשתמש בו בדבר רותח, לא בקביעות, רק בדרכי מקרה ?

תשובה : זה בכל ענין אסור.

כג. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, אם מותר להשתמש בו בדבר היתר רותח ?

תשובה : אסור להשתמש בו ברותח מדינא, ואעפ"י שאינו בן יומו אסור לכתחלה.

כד. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, ועכשיו רולע הוא להשתמש בו בהיתר לזמן בקביעות ע"י הדחה מקודם ?

תשובה : אסור להשתמש בו בצונן בקביעות אפילו ע"י שפשוף, דשמא אתי להשתמש בו ברותח.

כה. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, ועכשיו רולע הוא להשתמש בו בהיתר לזמן, לא בקביעות, רק בדרכי מקרה ?

תשובה : (א) דעת הש"ך דסגי בקנוח הכלי.
(ב) דעת החוות דעת דצריך להיות שפשוף מקודם.

כו. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, ועכשיו הוא רולע להשתמש בו בהיתר לזמן בדרכי מקרה, אבל הדבר הלזון הוא יבש וחריף ?

תשובה : מותר להשתמש בו אם הדיח הכלי מקודם.

כז. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, ועכשיו הוא רולע להשתמש בו בהיתר לזמן בדרכי מקרה, אבל הדבר הלזון הוא לא חריף ?

תשובה : (א) דעת החוות דעת דע"י שפשוף מקודם מותר גם להשתמש בו באקראי בצונן אף שהוא לח וחריף.

(ב) דעת הפרי מגדים, והחכמת אדם, דאם הצונן הוא דבר לח וחריף אסור אף לאחר השפשוף, ואפילו בדרך מקרה.

כח. שאלה : כלי שהשתמש בו באיסור רותח רק באקראי, ועכשיו רולע הוא להשתמש בו בהיתר לזמן בקביעות ?

תשובה : אם הכלי לא נאסר לגמרי ע"י חום כלי ראשון, מותר להשתמש בו בצונן בקביעות ע"י קנוח היטב.

כט. שאלה : כלי שהשתמש בו באיסור רותח רק באקראי, ועכשיו הוא רולע להשתמש בו בהיתר רותח ?

תשובה

תשובה : להשתמש בו ברותח אסור, אפילו אם נאסר הכלי ע"י צרר כלי ראשון.

ד. שאלה : כלי שנשתמש בו איסור רותח באקראי ע"י כלי שני, ועכשיו הוא יכול להשתמש בו בהיתר רותח ?
תשובה : זה מותר לגמרי.

דא. שאלה : כלי שנשתמש בו איסור רותח בקביעות ע"י כלי שני, ועכשיו הוא יכול להשתמש בו בהיתר רותח ?

תשובה : אם השתמש בהכלי בקביעות בחמין ע"י כלי שני או אפילו ע"י כלי שלישי (כמו קערה של טרפות) הוי כשמוש כלי ראשון, כיון שהשתמש בו בקביעות.

דב. שאלה : כלי שצריך קנות, הדחה, או שפשוף, ועבר והשתמש בו בלא קנות, הדחה או שפשוף ?

תשובה : א) הדבר שהונח בתוכו צריך עתה הדחה, ואם הוא דבר לח דאי אפשר בהדחה, מותר בדיעבד.

ב) ואם גם זה שכה, ונתבשל כך בלא הדחה או שנמלח, מותר, ואינו צריך לא קליפה ולא הדחה.

דג. שאלה : אם אין הבדל בין כלי מתכות וכלי חרס לענין ההיתר של ההשתמשות בכלי של איסור ?

תשובה : א) כלי חרס או כלי עצם או כלי עץ שבלעו איסור ע"י אש שאין תקנה להכשיר אותם, אסור להשתמש בהם לכתחלה בדבר צונן, אפילו יבש, ואפילו אינו דבר חריף, ואפילו באקראי, ואפילו לאחר הדחת הכלי, דחיישינן שמא יבא לידי תקלה. י"י

ב) והחכמת אדם מתיר לצורך שבת בכלי חרס אפילו להניח עליו דברים חמוצים כמו דגים מלוחים וכיוצא בזה, ובלבד שלא יחתוך על הכלי, דזה אפילו בדיעבד אסור ; וכן אסור למלוח בהם דגים ובשר וכיוצא בזה או להשהות בתוכו חומץ חזק, וכן לשרות בתוכו דגים מלוחים אסור.

דד. שאלה : על מה סמכו אותם ההולכי דרכים שאוכלים דגים מלוחים (הערינג) על כלי כותיס, וכן קבואים (אוגערקעס) מלוחים עס הל"ר, ומי מלח לא שייך בהם הדחה ?

תשובה : א) באמת לא יפה עושים ההולכי דרכים שאוכלים דגים מלוחים על כלי נכרים, וכ"ש אותם הקונים קשוואים שלוקים אצל הנכרים, ואוכלים על כליהם. י"י

שאלה

בקיור רה"ב

(י) פרי מגדים ועוד פוסקים. (יח) ט"ז בשם רש"י.

כור הלכות בשר בחלב סימן צא המבחן כה 49

ב אבל בשעת הדחק אם נתאכסן בבית נכרי ואין לו כלי אחר, זה כדיעבד.
דמי, ומותר. (י)

ג ומכל מקום צריך שירחוק הכלי היטב. (ק)

ד.ה. שא"ל: בשר וחלב רוחצין שנתערבו יחד, מה דין?

תשובה: אם הבשר והחלב שנתערבו יחד היו רותחין מחום של כלי ראשון שהיד סולדת בו אף לאחר שהועמד על מקום קר, או אפילו בשר צונן שנפל לתוך חלב רותח, או חלב צונן לתוך בשר רותח, הכל אסור אם אין ס' כנגד מה שנפל עליו, משום דקיי"ל תתאה גבר, היינו התחתון. הרוחח מחמם את העליון הצונן. (כ)

ד.ו. שא"ל: הכלל דמתאה גבר אמרינן רק דוקא בדבר גוש ולול שנתערבו או אפילו בשני דברים גושים שנתערבו יחד?

תשובה: אין חלוק לדין, ואפילו בשני דברים גושיים ואפילו יבשים, אם החום הוא מכלי ראשון שהיד סולדת בו, דין כלי ראשון יש לו, ומפליט ומבליע כאחת, ושייך בזה הדין דמתאה גבר. (כ)

ד.ז. שא"ל: אם אמרינן הכלל דמתאה גבר אפילו גם אם אוחז בידו החתיכה העליונה שמונחת על החתיכה השניה?

תשובה: דוקא כשהחתיכה העליונה מונחת מצד עצמה על חברתה ומכבידה על התחתונה, או אמרינן שהתחתון מחמם העליון, אבל אם אוחז החתיכה העליונה בידו שאינה מכבידה על התחתונה כ"כ כמו שאילו היתה דוחקת מצד עצמה, או אין התחתון מחלק מהחמימות שלו להעליון, ולא שייך דין דתתאה גבר. (כ)

ד.ח. שא"ל: אם יש חלוק בענין דמתאה גבר בין חלב שנפל על בשר שבתוך הקדרה, ובין חלב שנפל על בשר ללי שהוא אלל האש ומוח לקדרה?

תשובה: דעת המחבר שיש חלוק בין בשר שבתוך הקדרה ובין בשר צלי שחוף לקדרה, דאם נפל החלב על הבשר שבתוך הקדרה, ואפילו בלא רוטב, אז אסור את כל החתיכה, ובאם נפל חלב על הצלי שאצל האש, והוא חוף לקדרה, אינו אסור כי אם כדי נטילה בדבר כחוש, אבל לדין שאין אנו בקיאים בין כחוש לשמן, אסור אף בצלי עד ס' (כ).
ד.ט. שא"ל: אם יש חלוק בדין דמתאה גבר, בין אם האסור הוא מחמת עלמו, או בין איסור בלוע?

תשובה: הא דאמרינן דאם התחתון חם אסור עד ס' הוא דוקא באיסור מחמת עצמו כגון נבלה או בשר בחלב, אבל אם הוא איסור בלוע

מקור ההלכה

(ב) פיר מגדים.

(ג) שו"ת בית יצחק, ח"א יריד ס' ק"ה.

(ד) ש"ך.

(י) ס"ז בשם הת"ח.

(כ) פיר מגדים, וחכמת אדם.

(כז) מחבר, ועיין דרכי תשובה, סק"ח מזה.

בלוע שבלע ממקום אחר ואין בו שמונית מדברים המפעפעים, ונפל עליו היתר צונן, או אינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב ואינו אוסר. (יה)
מ. שאלה: דבר ללול שנפל על איסור בלוע רותח שחון לקדרה, אם מקרי רוטב בכדי לאסור מה שנגע בו ?

תשובה: לא מקרי רוטב רק מה שהוא בקדרה, דאיכא ג"כ הבל הקדרה, ואפילו שניהם רותחים לא מקרי רוטב כשהוא חוץ לקדרה ; אבל דבר צלול כגון דם שנפל על צלי חוץ לקדרה, לא מקרי רוטב לאסור מה שנוגע בו. (יז)

מא. שאלה: חתיכה שנלעה דם ונפלה לרוטב רותח אם אמרינן בזה דתתאה גבר ?

תשובה: חתיכה שבלעה דם וכיוצא בו מדברים שאין מפעפעין ונפלה לרוטב רותח, אמרינן דתתאה גבר ומפליט מן החתיכה. (יח)

מב. שאלה: רוטב קר שנפל על בשר רותח הבלוע מאיסור ומונס בקדרה שהוא כלי ראשון, אם אמרינן בזה תתאה גבר ?

תשובה: גם בזה אמרינן תתאה גבר, דהבשר רותח מרתית לרוטב עליון ומפליט הבלוע מבשר ונאסר הרוטב. (יח)

מג. שאלה: בשר לונן שנפל לחלב רותח, ונפל על הבשר חתיכת בשר חחרת, מה דינה של חתיכת בשר השניה ?

תשובה: גם חתיכת בשר השניה ודאי דנאסרה מטעם דתתאה גבר. (יט)

מד. שאלה: חתיכת בשר לוננת כשרה שנפלה על חתיכת נבלה חמה, ולאח"כ נפלה חתיכת בשר לוננת כשרה אחרת על החתיכה הלוננת הראשונה, מה דינה של החתיכה השניה ?

תשובה: בזה לא אמרינן הדין דתתאה גבר והחתיכה העליונה השניה אינה נאסרת מחמת החתיכה הצוננת הראשונה, דבשני דברים גושיים או בשתי חתיכות אמרינן תתאה גבר רק לענין להפליט ולהבליע, אבל לא לעשותה ממש רותחת בכדי לאסור אחרת, שהרי החוש מכחיש את זה ; מה שאין כן בגוש צונן בצלול רותח שנעשה ממש רותח. (י)

מה. שאלה: אם גם בחמימות לכבוש לנין דין דתתאה גבר ?

תשובה: דוקא בחום האור שהחום מעלה הבל ומחמם את העליון די ש כח בהתחתון גם להפליט את העליון, שייך דין דתתאה גבר, אבל לא בחמימות דכבוש. (יא)

מו. שאלה: מה הוא השיעור של לונן ומוס בענין דתתאה גבר ?

תשובה

מקור ההלכה

(ט) חוות דעת
 (י) שם.
 (יא) הרבה פוסקים.

(יח) מ"ז בשם הח"ת
 (יח) חוות דעת.
 (יח) פרי מגדים.
 (יח) שם.

כור הלכות בשר בחלב סימן צא המבחן כו 51

תשובה: צונן דאמרינן בדין דמתאה גבר" לאו דוקא צונן ממש, אלא כל שאינו מחום כלי ראשון מקרי צונן; ותום דכלי ראשון הוי כחום שאצל האש.

כו. שאילה: אם נס בדבר נוט לריך להיות דוקא החום שאלל האש?
תשובה: בדבר גוש יש פוסקים דסוברים דלעולם דנין בו דין כלי ראשון אפילו לאחר שהוסר מכלי ראשון כל זמן שצומד בחומו. (יב)

כה. שאילה: אם הניח את האיסור ואת הסימך על שני דברים גושיים לא זה על זה רק זה אלל זה, ושניהם היו חמים?
תשובה: אם שניהם חמים מכלי ראשון הכל אסור. (יג)

כו. שאילה: אם הניח את האיסור ואת הסימך על שני דברים גושיים לא זה על זה רק זה אלל זה, ולא היה קר ולא חם?
תשובה: (א) דעת הרמ"א בזה (בסימן ק"ה) דההיתר צריך קליפה במקום שנגע.

(ב) דעת הרש"ל דסגי בקליפה דוקא כשההיתר חם, אבל באם האיסור חם אסור כולו.

(ג) דעת הט"ז לאסור כולו באם האיסור חם דוקא באין הפסד מרובה.

כז. שאילה: אם הניח איסור וסימך זה אלל זה ולא היה לו לול?
תשובה: אם ההיתר היה חם והאיסור היה צלול, אפילו הוא צונן נמי אסור באין הפסד מרובה. (יד)

כח. שאילה: אם דנין נס דין דמתאה גבר" לענין זה שהדבר הלוגן שנפל על הדבר החם י"י נחשב כבשר בחלב כמו מבושל ככלי שיהיה אחר מדאורייתא?
תשובה: הא דקיי"ל תחאה גבר הוא רק לענין דמבליע ומפליט, אבל לענין שיהי נחשב דרך בשול בבשר בחלב בכדי שיאסר מדאורייתא בעינן דוקא שיהא מבושל כמאכל בן דרוסאי, דלענין שבת ובשר בחלב אינו חייב עד שיהיה גמר בשול. (טו)

כט. שאילה: בשר שנפל לחלב שבכלי ראשון, והבשר לא נתבשל כמאכל בן דרוסאי, אם לוקין על הבשר הזה?
תשובה: הבשר אינו אסור משום בשר בחלב להיות דוקא על כל כזית ממנו; אבל ודאי שהבשר אסור מדאורייתא באכילה, דהא התקב נאסר מדאורייתא אף בהנאה, כיון שהוא מבושל, והטעם של הבשר ג"כ נתבשל, והבשר אע"ג דאינו מתבשל, מ"מ ודאי דמבליע ומפליט, והרי בלע

מקור ההלכה

(ד) פרי מגדים.
(ה) חוות דעת.

(ב) עיין בסימן צ"ד.
(ג) רמ"א בסימן ק"ה.

בלע קֶבֶב גבלה, ולכן נאסר באכילה; אבל בהנאה מותר, דכיון דמצד עצמו
הבשר מותר מדאורייתא דרך בשול אסרה תורה, וכל שלא הגיע למאכל
בן דרוסאי לאו דרך בשול הוא; רק מדרבנן אסור אפילו בלא דרך בשול,
דאפילו כבוש אסור מדרבנן, וכל שאין האיסור רק מדרבנן מותר בהנאה. (י)
ג. שאלה: אם יש חלוק לענין, תחלה נזכר בין אם הדבר העליון הולך כולו:
דבר גוש או דבר לח?

תשובה: דבר זה הוא מחלוקת הפוסקים:

(א) דעת הגרע"א, החיות דעת, והטוב טעם ודעת דדוקא אם העליון הצונן הוא
דבר גוש, וכל דבר גוש הלא טבעו להיות דבר מחובר, אז יכול התתאה
להבליע בהעליון הצונן בכלו; אבל אם העליון הצונן הוא דבר לח לא
מקרי חבור; ולכן אם עירה דבר לח צונן על איסור רותח, אין נאסר כל
הקלוח הצונן, רק דוקא אותו החלק מהצונן הלח שנגע באיסור, דדבר לח לא
מקרי חבור. (י)

(ב) וה"ס עצי לבונה חולק עליהם וסובר דגם לח מקרי חבור. (י)

(ג) ודעת הישועות חכמה דאין להקל באיסור דאורייתא, רק לשער באומד
יפה, דהיינו מה שנשמך לקדרה, ואינו צריך לשער נגד כל הנשפך.

ג. שאלה: אם נפל חלב רותח על בשר לונן או בשר רותח על חלב לונן?
תשובה: (א) גם בזה אמרינן דתתאה גבר, וכיון דהתחתון הוא צונן הוא

מקרי העליון, אלא דאדמיקר ל"י בלע פורתא, ולכן הבשר
צריך קליפה והשאר מותר. (י)

(ב) ואחר הקליפה צריך להיות הדחה היטב. (ס)

ג. שאלה: אם נפל חלב רותח על בשר לונן, או בשר רותח על חלב לונן, מה
דינו על החלב?

תשובה: (א) דעת ה"ס דבאין הפסד מרובה צריך להיות ס' בהקֶבֶב
כנגד הקליפה שנאסר ממנה; אבל בהפסד מרובה ודאי יש

להתיר הקֶבֶב אפילו בדליכא ס' כנגד הקליפה.

(ב) ודעת הש"ך להקל אפילו באין הפסד מרובה.

ג. שאלה: במקום שהבשר לריך קליפה, דהיינו באופן שנפל רותח לתוך לונן,
אם לא קלף הבשר וכשלו כך?

תשובה: בדין זה יש הרבה תנאים וחלוקי דעות:

(א) דעת הרמ"א להתיר בדיעבד.

דעת

מקור ההלכה

ומחמת אדם כלל מיה ג"כ מוכח כן

(ס) מחבר, ש"ך.

(ט) הגרע"א.

(י) ש"ס.

(יז) והתשובות משיב דבר ס"י כ"ג פסק ג"כ

כמהם, אבל לא מטעמם. ע"ט.

לח/ ומדברי המרי מגדים ס"י צ"ה, ש"ד סק"ת

תשובה

כור הלכות בשר בחלב סימן צא המבחן כז 53

(ב) דעת הט"ז דלעולם צריך להיות אח"כ ס' בתבשיל נגד הקליפה.
(ג) דעת הש"ך דאם נתבשל הבשר בלי קליפה ונתערב הבשר בענין שאין יכולת להכירו, ולא שייך בו קליפה, מותר בדיעבד; אבל כשנתבשל הבשר ועדיין מכירו בענין דשייך בו קליפה צריך להיות ס' נגד הקליפה.

(ד) ודעת המגן אברהם (בס"ס תס"ז) לחלק: דהיכא דהקליפה היא רק חומרא דרבנן, כגון חם לתוך צונן, דהקליפה אינה אלא חומרא בעלמא מטעם אדמיקר ל"י בלע (שכן דעת כרתי ופלתי ופרי חדש) וכן בערוי שנפסק הקלות וכל כהאי גונא, אין צריך ס' נגד הקליפה; אבל היכא דהקליפה היא מדינא, כגון חום כלי שני שהיד סולדת בו (באין הפסד מרובה לדעת הט"ז הוא מבשל כולו) וכן בערוי שלא נפסק הקלות, וכל כהאי גונא, צריך ס' נגד הקליפה.

(ה) דעת החכמת אדם להתיר רק בהפסד מרובה.

(ו) ודעת הפרי מגדים דלענין דינא ראוי להחמיר.

נז. שא"ה: אם יש חלוק בין כחוש לשמן בדין דקליפה?

תשובה: אפילו בשמן אין אוסר יותר מכדי קליפה. (מא)

נח. שא"ה: ספק אם נפל חם לזון?

תשובה: אם יש ספק אם נפל חם לצונן הוי ספיקא דרבנן ולקולא, באם הקליפה, היא הפסד קצת. (מב)

נמ. שא"ה: דבר שהיה חם מכלי ראשון שהיד סולדת בו, שנפל לתוך חום של כלי שני?

תשובה: אם החום של הכלי שני הוא חום שאין היד סולדת בו מקרי צונן ואין צריך אלא קליפה; אבל אם יד סולדת בו, אז באין הפסד מרובה אוסר בכולו, ובהפסד מרובה אינו אוסר אלא כדי קליפה. (מג)

נז. שא"ה: כלי ראשון ממש שעומד על מקום קר, אם נחשב לכלי שני לענין שתתאם גבר?

תשובה: כלי שני מקרי רק שהדבר היה כבר בכלי שני, כגון שעירו מכלי ראשון מאכל לכלי קר ואח"כ שהה שם קצת, אבל כלי ראשון ממש שעומד על מקום קר וכן דבר גוש רותח אף שמונח בכלי שני הוי כלי ראשון. (מד)

נא. שא"ה: קדרה קרה שעומדת אלל האש ונפל לתוכה דבר חם מכלי ראשון, אם גם כזה אמרין דתתאם גבר?

תשובה

מקור ההלכה

(מג) פרי מגדים וחות דעת

(מד) רש"י ועוד פוסקים.

(מא) פרי ט"ז.

(מב) שם.

תשובה : א) דעת החוות דעת דכח האש שולט בהקדרה ואין מניח להתקרר. ולכן אוסר כולו.

ב) הפרי מגדים הניח זה ב"צריך עיון".

סב. שאלה : חלב חס שנפל על בשר לונן ע"י ערוי שלא נפסק הקלות ?
תשובה : א) לדעת הרמ"א (בסי' ס"ח) אינו אסור רק כדי קליפה ; אלא
דהקליפה אסורה מדינא.

ב) לדידן (מבואר בסימן ק"ה) קי"ל דרק בהפסד מרובה אינו
אוסר רק כדי קליפה.

ג) דעת הגרע"א דלא מהגי אפילו סי' דכל טפה וטפה מהחלב
נאסרת. (מ"ה)

סג. שאלה : כלי מתכות שהוחם באור והבשר שנתוכו מלמטה הוא לונן, ונפל
על הבשר חלב רותח, אם גס כזה אמרינן דמתאה גבר ?

תשובה : א) דעת החוות דעת דמה שמתלבן באור אינו מתקרר מהתאה
הצונן, ולכן הכלי אוסר הבשר שתחתיו.

ב) הפרי מגדים הניח זה ב"צריך עיון".

ג) דעת החכמת אדם דיש לזה דין "תתאה גבר".

סד. שאלה : אם החתיכה לריכה קליפה במקום א' ואינו ידוע באיזה מקום ?

תשובה : אם אינו ידוע באיזה מקום הקליפה בטלה ברוב כדין דבר יבש
שנתערב. (מ"ו)

סה. שאלה : נפל בשר לתוך חלב או להיפך, ושניהם היו לוננים ?

תשובה : אם שניהם היו צוננים או מדיח הבשר ומותר. (מ"ז)

סו. שאלה : אם שניהם היו לוננים ולא הדיח הבשר ובשלו כך ?

תשובה : א) דעת הגרע"א דצריך סי' נגד כל הבשר.

ב) והפרי מגדים (בסימן ק"ה) הניח ב"צריך עיון" דברי המנ"י,
ולא בעי סי' אלא כנגד הלחלוחית.

סז. שאלה : בשר כשר שנמלח עם גבינה, אם אמרינן דהמליחה נחשבת
כרותח ?

תשובה : מליחה לא הוי כרותח אלא עד שנמלח שיעור כזה שאינו נאכל
מחמת מלחו, וכל כהאי גונא נחשב רותח. (מ"ח)

סח. שאלה : אם מליחה מועטת כגון מליחת ללי נחשבת כרותח ?

תשובה : יש להחמיר אפילו במליחת צלי באין הפסד מרובה דאיי אנו
בקיאים במליחתה, ובמקום הפסד מרובה יש להקל. (מ"ט)

שאלה

מקור ההלכה

(מח) מחבר.

(מט) רמ"א, ומרי מגדים.

(מח) עיין בדרכי תשובה.

(מח) שו"ת טוב טעם ודעת.

(מז) מחבר.

כור הלכות בשר בחלב סימן צא המכתן כח 55

טז. שאלה: ליר הנוטף ממליחת בשר והמליחה היתה מועטת, אם נחשב כרותח?

תשובה: ציר הנוטף ממליחת בשר אף שנמלח רק מעט חשיב ודאי רותח; לכן צריך המורה ליוהר כשרוצה להתיר בהפסד מרובה במליחה מועטת כל שאין שם כלל ציר רק מונחים זה אצל זה או זה על זה אף שהם לחים קצת, כל זמן שאין ממש ציר יש להתיר. (ז)

ע. שאלה: אם נמלח בשר כחוש במליחה מועטת? (תשובה: א) דעת הפרי מגדים (בסי' ק"ה) דגם בכחוש במליחה מועטת יש להחמיר באין הפסד מרובה דאין אנו בקיאים בין כחוש לשימן.

(ב) ודעת הגרע"א להתיר אף באין הפסד מרובה בקליפה, דתרי, אין אנו בקיאים לא אמרינן.

עא. שאלה: אם יש חלוק לטעין, מליח כרותח בין תוך שיעור מליחה לאחר שיעור מליחה?

תשובה: בדין זה יש הרבה חלוקי דעות: (א) דעת הר"ן, והמחבר, ותוך שיעור מליחה לא הוי רותח, ולאחר שיעור מליחה הוי רותח. (יא)

(ב) דעת הרמ"א ותוך שיעור מליחה הוי רותח ולאחר שיעור מליחה יש להקל לצורך הפסד מרובה וסעודת מצוה. (יב)

(ג) דעת הש"ך לדינא ותוך שיעור מליחה לעולם הוי רותח אפילו בהפסד מרובה, ולאחר שיעור מליחה יש חלוק דאם המלח עשה פעולה להוציא דם או בהפסד מרובה ולצורך סעודת מצוה יש להקל, אבל בשר שנמלח שנית לקדרה אחר שהוציא הדם אין להתיר אפילו בהפסד מרובה. (יג)

עב. שאלה: אם מלוח כעין דבצי לאורחא חשיב כרותח? תשובה: אם מלוח כעין דבצי לאורחא אפילו לאחך שהדיח הוי, אינו נאכל מחמת מלחו ודינו כרותח לאסור עד ס' אם לא דשראו כמים. (יד)

עג. שאלה: אם נמלח מלח אחד הוי כרותח? תשובה: אפילו לא נמלח רק מצד אחד כל שנמלח לדין רק מליחת צלי מחשב רותח, ובלאו הכי אפילו נמלח משני צדין מחשב צונן. (יח)

שאלה

מקור ההלכה

הכמת אדם.

(גד) מחבר.

(נה) רמ"א.

(ז) פרי מגדים.

(יא) עיין בדרכי תשובה סק"מ.

(יב) עיין שם סקמ"א.

(יג) וכן דעת הט"ו בסי' ס"ט, וזוהו דעת.

ע. שאלה: אם יש חלוק במליחה בין תחאה מלוח לעילאה מלוח?
תשובה: אין חלוק במליחה לענין "תחאה גבר" בין מלוח עליון ותפל
- תחתון, דלעולם המלוח מבליע בהתפל ואין בולע ממנו. (י.)

ע. שאלה: בשר וגבינה מלוחים טנגעו זה בזה?
תשובה: (א) לדין דקיי"ל (לפי דעת הרמ"א) דבין כחוש ובין שפן
משערינן בס', הדין הוא ג"כ בזה, דבשר וגבינה מלוחים
שנגעו זה בזה והמה לחים מחמת מליחה דמשערינן בס', דכי איכא ס' בבשר
נגד הגבינה, או להיפך, כגון שהיה הרבה גבינה וחתיכת בשר מלוח נגעה
בגבינה משערינן, אם יש ס' בכל הגבינה נגד הבשר שנגע בו, הכל שרי.
(ב) ומיהו החתיכה שהאיסור נגע בה צריכה קליפה.

(ג) ובאם אין ס' נגד החתיכה האוסרת, הכל אסור; ולא שייך לומר בשניהם
מלוחים, איידי דטריד למפלט לא בלע" או כבולעו כך פולטו דדוקא
גבי דם אמרינן הכי מטעם דמשרק שריק, אבל לא בשאר איסורין. (יז)

ע. שאלה: אם לא היו שניהם מלוחים, רק האחד היה מלוח והשני היה תפל?
תשובה: אם רק אחד מהם היה מלוח והשני היה תפל, אי המלוח מותר
דלא נאסר וצריך רק קליפה, ובהפסד מרובה די בהדחה;
והתפל נאסר, אלא איכא דאיכא ס' בתפל נגד המלוח. (יח)

ע. שאלה: הא דאמרינן דהמלוח מותר והתפל אסור, אם אין חנוק
בזה בין שתי התפל יבש או שהתפל היה ללול?

תשובה: (א) הא דאמרינן דמלוח מותר ותפל אסור הוא דוקא שהתפל
היה יבש, ואפילו היה לח קצת, דאין כח במלוח להפליט מן
התפל היבש ולבלוע, אבל אם התפל היה דבר צלול לגמרי, או נאסר גם
המלוח דבולע מהאיסור הצלול שנאסר ממלוח, ושניהם אסורים. (ט)

(ב) ודוקא שהאיסור הצלול הוא בעין, אבל לא ע"י תערובות. (ס)

ע. שאלה: אם חלב רך שאינו מהותך מקרי ללול?

תשובה: תקב"ך אם אינו מהותך, אינו מקרי צלול. (סא)

ע. שאלה: בשר מלוח שנפל לחלב שאינו מלוח?

תשובה: אם התקבל הוא צלול לגמרי (ולא כמו כותח) או שניהם
אסורים. (סב)

פ. שאלה: אם הכשר לבדו מלוח, ונפל להרבה חלב תפל?

תשובה: הבשר אינו צריך אלא קליפה דהוי כעין הדחה, דרק אם החלב
הוא מעט או אסור כולו. (סג)

ש. א. ה

מקור ההלכה

(ס) הגרע"א

(סא) ש"ך

(סב) רמ"א, ש"ך ופרי מגד

(סג) חוות דעת

(ג) עיין בסימן ק"ה

(ד) גם בזה עיין בסימן ק"ה

(ה) מחבר ופוסקים

(ו) רמ"א ועוד פוסקים

פא. שא"ה : נשר תפל שנפל לחלב מלוח ?
תשובה : (א) דעת הפרי חדש דכשנמלח הקלב לבדו, הקלב מותר.
 (ב) הש"ך הניח זה ב"צריך עיון".

ג. דעת הפרי מגדים והחיות דעת דכל שהחלב צלול שניהם אסורים.
פב. שא"ה : אם החלב אינו ללול והוא מלוח והנשר תפל ?
תשובה : אם הקלב אינו צלול לגמרי, דהיינו שהוא כמו כותח, דברי הכל דהקלב מותר דאינו בולע מהתפל והבשר אסור דבולע מהחלב. (ס"ג)

פג. שא"ה : אם החלב הללול הוא תפל והנשר הוא המלוח, אכל הנשר יבש לגמרי ואין בו לחוחית ?

תשובה : הא דאמרינן דבקלב צלול שניהם אסורים הוא דוקא כשהבשר המלוח הוא לח קצת, אבל אם הבשר הוא יבש לגמרי שאין בו שום לחוחית, ואפילו אם נמלח ונתיבש ואח"כ נתלחלח מחמת דבר אחר ולא מחמת מלח שעליו, דינו כתפל, ואפילו באין הפסד מרובה, שניהם מותרים, דכיון דהבשר יבש לגמרי אינו בולע מהתפל הלח שאצלו, והקלב ג"כ אינו בולע מהבשר כיון שהבשר יבש לגמרי. (ס"ה)

פד. שא"ה : אם הנשר היבש הוא מלוח והחלב הללול ג"כ מלוח ?
תשובה : אם הקלב ג"כ מלוח, אעפ"י שהבשר יבש לגמרי, הבשר אסור, שהקלב המלוח מבליע בטפל, והקלב אעפ"י שהוא צלול שרי ינו בולע מיבש. (ס"ו)

פה. שא"ה : אם אחד מלוח והשני תפל וטניהם יבשים ?
תשובה : בשר וגבינה שנמלחו יחד והם יבשים, או אפילו שניהם לחים אבל לא מחמת מליחה רק מחמת דבר אחר, חשובים כתפלים וקני בהדחה. (ס"ז)

פו. שא"ה : נשר וגבינה מלוחים ויבשים טהו מונחים זה אלל זה עד שחזרו ונתלחלחו ?

תשובה : (א) דעת הפרי חדש בזה דכיון דנתלחלח חוזר להיות רותח ואוסר הגבינה עד ששים.

(ב) דעת החכמת אדם בשם או"ח דמותר דכיון דנתיבש פעם אחת כבר פסק כח המלח, אבל הדחה צריך להיות. (ס"ח)

פז. שא"ה : ל"ר הנוטף מבשר בתוך שיעור מליחה שנפל על גבינה ?
תשובה : כל ציר מבשר שנמלח, אפילו לא נמלח הבשר רק לצלי ואפילו במקום שאין הבשר אוסר דבהפסד מרובה לא נחשב רותח, כגון במליחה.

מקור ההלכה

(סז) מחבר.
 (סח) עיין בפרי מגדים.

(סד) אחרונים.
 (סה) פרי מגדים.
 (סו) פרי מגדים וחיות דעת, ולא כש"ך.

במליחה מועטת, ואפילו שהה הציר הזה כמה ימים קודם שנפל על הגבינה מכל מקום ציר לעולם נחשב כרותח; ולכן אם נפל ציר מבשר על גבינה, אוסר את הגבינה עד ששים, ולא מהני כאן הפסד מרובה וסעודת מצוה. (ט)

פח. שא"ל: ליר הנוטף מבשר לאחר שיעור מליחה שנפל על גבינה? תשובה: בזה יש להחמיר בהפסד מרובה וסעודת מצוה ע"י הדחה; ודוקא בציר של בשר שמלח להוציא דמו או יש פוסקים שסוברים שנפסק קח המלח אחר שיעור מליחה, אבל בשר שנמלח והודח, ונמלח פעם שנית, אפילו שהה הבשר הזה כמה ימים, כל זמן שלא הדיחהו אוסר הציר הזה לגבינה, ולא מהני הפסד מרובה וסעודת מצוה כלל. (י)

פח. שא"ל: ליר הנוטף מבשר שנפל על כלי מתכות?

תשובה: א) הציר אוסר את הכלי והכלי צריך הגעלה. (יא)

ב) ובאם רוצה לטרוח ולקלוף כל הכלי יכול לקלוף כיון שלא

נבלע בו רק כדי קליפה ע"י מליחה, דדוקא היכי דנבלע

בכלי ע"י חמיי או לא מהני קליפה. (כמ"ש הרמ"א בס"י

קכ"א). (יב)

צ. שא"ל: ליר הנוטף מבשר שנפל לתוך כלי חרס?

תשובה: כלי חרס צריך שבירה בנפל ציר לתוכו. (יג)

צא. שא"ל: ליר הנוטף מבשר שנפל על כלי חרס מבחוץ?

תשובה: אפילו נפל בתוך שיעור מליחה על כלי חרס מבחוץ בשעת

הדחק קולף מקומו. (יד)

צב. שא"ל: אם לא נפל היר רק במקום אחד בכלי עץ?

תשובה: בכלי עץ וכיוצא בו קולף מקומו ודיו. (טו)

צג. שא"ל: אם נפל ליר בכלי ואינו ידוע באיזה מקום, והוא מיעוט הכלי?

תשובה: דעת החמודי דניאל ועוד אחרונים דמיעוט הכלי בטל ברוב;

והידי"י חולק דאין בטל. אבל אם הוא כלי דאפשר בהגעלה

צריך הגעלה. (טז)

צד. שא"ל: אם נבלע דבר שמן בכלי ע"י מליחה?

תשובה: אפילו נבלע דבר שמו בירי ע"י מליחה אינו אוסר יותר מכדי

קליפה. (יז)

צה. שא"ל: אם נפל כלי על כלי מנוקב שמולחם עליו בשר ונתלחח הכלי?

תשובה

מקור ההלכה

(ד) פרי מגדים סי' ס"ט.

(ה) רמ"א.

(ו) עיין בסימן ק"ב.

(ז) פרי מגדים.

(ח) חמודי דניאל הלכות מליחה אות מ"א.

(ט) רמ"א ועוד פוסקים.

(י) ש"ך, כרתי ופלותי, חוות דעת.

(יא) רמ"א.

(יב) חוות דעת.

(יג) רמ"א. ועיין בסי' ס"ט דיש פוסקים

דאפילו בכלי חרס מהני קליפה.

כור הלכות בשר בחלב סימן צא המבחן 59

תשובה : כיון שאין הלכות אוסרת את הכלי המנוקב גופו (בסימן ט"ט) כל שכן שאינו אוסר כלי אחר בדיעבד ; והטעם אפשר כיון שאין במשקה טופח ע"מ להטפיה. (ע)

צו. שא"ה : אם לכלי הנאסר ע"י מליחה מהני הנטלה ע"י ערוי ?
תשובה : הגעלת הכלי הנאסר ע"י מליחה צריכה להיות בכלי ראשון. (ט)
צו. שא"ה : אם גם צבצר ללי שנפל לחלב מפלגיון, בין נאכל מחמת מלחו ל"אינו נאכל מחמת מלחו" ?

תשובה : הא דמפלגיון בין נאכל מחמת מלחו לשאינו נאכל מחמת מלחו הוא דוקא בבשר חי, אבל בשר שכבר נצלה שנפל לתוך חלב אפילו אינו מלוח כלה, ואפילו שניהם צוננים, הבשר צריך קליפה באין הפסד מרובה ; והחלב מותר כיון דאי אפשר לקלפו. (ס)

צח. שא"ה : צצר שכבר נללה והוא לוגן שנפל לתוך חלב לוגן ויש בו הפסד מרובה ?
תשובה : בשניהם צוננים ובהפסד מרובה מהני הדחה ואינו צריך קליפה. (סא)
צט. שא"ה : צצר שנללה והוא לוגן שנפל לתוך חלב לוגן, והחלב אינו כמלח כלל, חלב צבצר יש בקעים ?

תשובה : אם יש בקעים בבשר אף שהוא צונן נאסר הבשר כולו באין הפסד מרובה, דכיון שהוא רכיך ויש בו בקעים בולע בכולו ולא מהני בו ששים כנגד החלב, ולא דמי לרותח ממש דמתפשט הטעם בכולו, דכיון דיש בו בקעים מתפשט ואינו ידוע כמה מתפשט בו הטעם מחמת הבקעים, וע"כ לא מהני ששים. (פ)

ק. שא"ה : צצר שנללה והוא לוגן שנפל לתוך חלב לוגן והחלב אינו כמלח כלל וצבצר יש בקעים, חלב יש בו הפסד מרובה ?

תשובה : (א) הש"ך וגם החכמת אדם' הניחו ב"צריך ציון' להקל אף בהפסד מרובה, דאפשר דאף בהפסד מרובה נאסר בכולו.
(ב) דעת החוות דעת להתיר בהפסד מרובה וסגי בקליפה.

קא. שא"ה : צצר שנללה והוא לוגן שנפל לתוך חלב לוגן, וצבצר יש בקעים וגם החלב מלוח קל ?

תשובה : (א) דעת הרמ"א להתיר בהפסד מרובה דוקא אם החלב נמלח קצת.
(ב) ודעת הט"ז דאם החלב מלוח קצת אפילו אם נאכל מחמת מלחו אסור אף בהפסד מרובה.

קב. שא"ה : צצר שנללה והוא לוגן שנפל לתוך חלב לוגן, וצבצר אין בקעים, חלב מתולב הוא צבצר ?

תשובה : אם הבשר הנצלה והוא צונן מתולב בתבלין או במלח או בשומין

מקור ההלכה

(עו) חמודי דינאל הלכות מליחה אות מ"א. (עט) מרי מגדים, חולת דעת. (ס) מחבר, ושיך.
(עא) אחרונים. (פב) רמ"א, חוות דעת. רע"ן בס' נפש חיה.

בשומין או בבצלין ושאר דברים חריפים, בשיעור כזה שאינו נאכל מחמת תבולתי, ואין בו הפסד מרובה, אסור בכולו. (ס)

קג. שאילה: צער שנלסע שמחובל בתבלין והוא לוגן שנפל לתוך חלב לוגן, ויש בזה הפסד מרובה?

תשובה: (א) דעת הרבה פוסקים דבהפסד מרובה הבשר נאסר רק כדי קליפה. (ב) והחכמת אדם נשאר גם בזה ב"צריך עיון" אף בהפסד מרובה לאסור בכולו.

קד. שאילה: צער חי לוגן שנפל לתוך חלב לוגן וצנער יש בקעים או שהוא מחובל בתבלין?

תשובה: (א) דעת הרבה פוסקים דאף באין הפסד מרובה אינו נאסר רק כדי קליפה.

(ב) ודעת החכמת אדם להחמיר לעצמו וגם לאחרים "צריך עיון".

קה. שאילה: צער ללי רותח שנפל לתוך חלב לוגן ואינו מחובל בתבלין ואין בו בקעים? תשובה: בהפסד מרובה סגי "בקליפה כדין חם לתוך צונן. (ס)

קו. שאילה: נפל צער ללי חם לתוך חלב לוגן והללי שוקט לתוך החלב? תשובה: (א) דעת הרבה פוסקים "דאעפ"י שהצלי שוקט לתוך "החלב והחלב צף על הצלי אינו כצונן לתוך חם, דכל שהוא במקומו גובר ומקרר הצלי שנפל לתוכו, וסגי בקליפה. (ס)

(ב) אבל יש פוסקים שמצריכים נטילה בצלי רותח, משום דרותח דצלי מבליע טפי מרותח דבשר חם מכלי ראשון. (ס)

קי. שאילה: נפל צער ללי לוגן לתוך חלב רותח?

תשובה: אם החלב רותח והצלי "צונן אסור כולו דתתאה גבר. (ס)

קיא. שאילה: צער ללי לוגן ומחובל בתבלין נגע בצער טרפה רותח, והבשר הלוגן הוא התתאה והבשר טרפה הוא העלאה?

תשובה: בזה אין חלוק כלל בין תתאה לעלאה, ואף שהבשר הצונן הוא התחתון, נאסר הבשר הצונן בכולו, דכיון שמתובל בתבלין, אמרינן דמה שפולט הרותח הטרפה בולע הבשר הצונן בכלו מחמת התבלין שבו. (ס)

קיב. שאילה: אם הבשר מחוסל או אפוי?

תשובה: אפוי ומבושל דינם כמו צלי לכל דבר. (ס)

קיד. שאילה: צער חי שנכנס מעט לעת דקיל כבש כמבושל, אי שיהיה זה לללי ולמבושל כדינים דלעיל?

תשובה: (א) דעת הכלבו בשם בעל העיטור דכבוש אינו שוה לצלי בכל הדינים דלעיל.

והגרע"א

מקור ההלכה

(ג) חוות דעת, (ד) ש"ך, ועוד פוסקים. (ה) ש"ך, פרי מגדים, חוות דעת, וחכמת אדם. (ו) עין בפ"ת בשם ב"א. (ז) ש"ך ופוסקים. (ח) חוות דעת, (ט) רמ"א.

(ב) והגרע"א הניח זה במצריך עיון.

ק"א. שא"ה: בשר בהמה שנפל לתוך חלב שהטבירו מהאש, אם הוא כמבוסל וחסור בהנאה, או דאף דבלע ופלט, לא הוי רק כבישה ומותר בהנאה?

תשובה: הגרע"א בחדושו נראה דמתיר בהנאה.

סימן צב.

א. שא"ה: כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב או טפת חלב שנפלה לקדרה של בשר ורוטב?

תשובה: לדין, אפילו בלא נחה היורה מתיחתה והוציא הבשר אין אנו סומכין אטעמת עכו"ם אם יש בו טעם ממה שנפל, אלא לעולם משערין בששים. (א)

ב. שא"ה: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שבקדרה, והחתיכה היתה כלה חוץ לרוטב, ולא ניער מיד?

תשובה: (א) אם החתיכה היתה כלה חוץ לרוטב, כגון שחתיכה אחת מהחתיכות שבקדרה היתה קצתה חוץ לרוטב, וחתיכה זו שנפלה עליה טפת חלב מונחת על החתיכה שקצתה חוץ לרוטב — נמצא שהחתיכה היא בהקדרה, אבל היא כלה חוץ לרוטב — ולא ניער מיד כשנפלה הטפה של חלב על החתיכה של בשר, אלא המתין זמן כזה עד שהחלב יכיל הי' להיות גבלע בהחתיכה של בשר, או צריך שיהיה ששים בחתיכה עצמה נגד הטפה של חלב, ואין הרוטב ושאר החתיכות מצטרפין לבטל את הטפה, מפני שהטפה גבלעה רק בזו החתיכה ולא באחרות, דאין בלוע יוצא מחתיכת לחתיכה בלא רוטב, וכיון שאותה חתיכה נאסרת, צריך להוציאה משם.

(ב) ואם לא נטלה משם וניער אח"כ את הקדרה ונכנסה חתיכה זו לתוך הרוטב, צריך שיהא בכל מה שבקדרה ששים נגד כל החתיכה, שהרי חתיכה זו נעשית נבלה וצריך ששים כנגדה; ואם היה בכל מה שבקדרה סי' נגד החתיכה, אז החתיכה אסורה, והשאר שבקדרה מותר, אבל החתיכות האחרות שנגעו בחתיכה זו שנאסרה, צריכות נטילת מקום. (ב)

(ג) כל מה שבקדרה, היינו: המרק, הירק, התבלין, והבשר, מצטרפין לסי' (ג)

(ד) ובאם אין סי' במה שבקדרה נגד החתיכה שנעשית נבלה, הכל אסור. (ד) שא"ה

מקור ההלכה

(א) מחבר.

(ד) מחבר ופוסקים.

(א) רמ"א ועוד פוסקים.

(ב) מחבר, סי' ושי'.

ג. שא"ה : נפלה טפת תלז על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ לרוטב, וניער או כסה מיד^ט יקודס שנבלעה הטפה של חלב בהחתיכה של בשר ?

תשובה : אם ניער או כסה מיד עד שנאבדה הטפה מהחתיכה ברוטב, הכל מצטרף לבטל טעם החלב בס' דהיינו, אם יש בהחתיכה שנפל עליה החלב ובכל מה שבקדרה ס' נגד טפת החלב, הכל שרי, ואפילו החתיכה שנפל עליה החלב נמי שרי. (י)

ד. שא"ה : נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ לרוטב, וניער או כסה תחלה^ט ואח"כ לפה אוחסה החתיכה מיד למעלה, והוסר הכסוי ?

תשובה : בזה חיישינן שמא החלב הוא עדיין בעין על החתיכה, ולכן החתיכה נעשית נבלה ואוסרת כולן. (י)

ה. שא"ה : נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ לרוטב, ולא ניער ולא כסה לא^ט בתחלה ולא בסוף ?

תשובה : אם אין ס' בגוף החתיכה נגד הטפה של חלב שנפלה עליה, החתיכה אסורה, דמשום הבל הקדרה האיסור הנבלע מתפשט בכל החתיכה, ובצדו, אין חלוק בין כחוש לשמן. (י)

ו. שא"ה : נפלה טפה חלב על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ לרוטב, ולא ניער ולא כסה^ט לא בתחלה ולא בסוף, ואין ס' בגוף החתיכה נגד הטפה של חלב, מה דינן של שאר חתיכות שנחוך הקדרה ?

תשובה : מחלוקת^ט הפוסקים בזה :

(א) דעת הרמ"א והגרע"א דצריך להיות ס' בקדרה נגד הטפת של חלב, ואז השאר כזה שבקדרה הוא מותר.

(ב) דעת הש"ך והפרי מגדים דשאר החתיכות שנגזו בזו החתיכה בריכות נטילה.

(ג) דעת החוות דעת להכריע דבהפסד מרובה יש להקל כדעת הש"ך, ובאין הפסד מרובה יש להחמיר כדעת הרמ"א.

שא"ה : טפת חלב שנפלה על אחת מחתיכות בשר שהן כולן חוץ לרוטב, ואינו^ט ידוע על איזה חתיכה נפלה ?

תשובה : (א) דעת המחבר דאף על פי שלא ניער תכף מותר לניער ולכסות, ולא הוי כמבטל איסור, דכיון שלא נודע לאיזה חתיכה נפלה הטפה של חלב, נכנס הכל בספק.

(ב) ודעת הרמ"א דכיון דאפשר למיקם עליה דמלתא שיטעום העכו"ם כל חתיכה בפני עצמה, הוי כמבטל איסור, ואע"ב

דאין

מקור ההלכה

(ז) רמ"א, חוות דעת.

(ח) מחבר, סי' ושי"ך.

(ט) סי' בפני הרמב"ם ופרי מגדים

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחן לב 63

דאין אנו סומכים על טעמת העכו"ם, היינו לחומרא, אבל לא לקולא.

ג) דעת הפרי מגדים דדעת המחבר דמתיר לנער ולכסות מיירי ביש גי חתיכות חוץ לרוטב, ומן התורה חד בתרי בטל, ולא הוי רק מדרבנן, ומשום הכי מותר.

ד. שאלה: נפלה טפת חלב על חתיכת צמר שבקדרה והחתיכה היא מקלטה בתוך הרוטב ומקלטה חוץ לרוטב, ולא יוער כלל לא בתחלה ולא בסוף?

השובה: בזה הדין ידועה מחלוקת רש"י ור"י, ויש בזה הרבה חלוקי דעות:

א) דעת רש"י דאפילו מקצת חתיכה ברוטב, החתיכה נאסרת
ב) ודעת הר"י דדוקא אם כל החתיכה היא חוץ לרוטב או אין השאר שבקדרה מצטרף ל', אבל אם מקצת החתיכה היא ברוטב, הרתיחה מצרבת, והכל מצטרף לבטל התקלב.

ג) דעת הט"ז דלשיטת רש"י אם מקצתה ברוטב החתיכה נאסרת ואוסרת השאר, וצריך להיות ס' נגד כל החתיכה.

ד) דעת הש"ך דלשיטת רש"י אם מקצתה ברוטב אינה אוסרת אחרות רק כדי נטילה אם הבשר כחוש.

ה) דעת הכרתי ופלתי דאם החתיכה שמקצתה חוץ לרוטב בולטת חוץ לקדרה, ונפלה הטפה של חלב על החתיכה שבולטת חוץ לקדרה, או אף הר"י מודה דאין כל מה שבקדרה מצטרף ל'. והפרי מגדים הניח זה ב"צריך עיון" ולענין דינא הוא כן:

א) הט"ז פסק כרש"י דחתיכה נעשית נבלה וצריך להיות ס' בקדרה נגד כל החתיכה; ומיהו כשכל החתיכה היא חוץ לרוטב, ופני' מגולים, אפשר דאף הט"ז יודה דאין להחמיר כל כך. (ח)

ב) הש"ך פסק כר"י שכל מה שבקדרה מצטרף ל' לבטל את הטפה של חלב.

ג) ההוות דעת פסק בבשר בחלב כהט"ז

ד) והחכמת אדם פסק בהפסד מרובה כש"ך שכל מה שבקדרה מצטרף ל' לבטל, ובאין הפסד מרובה החתיכה עצמה שנפלה עלי' הטפה של חלב אסורה, דשמה התקלב אינו מפעפע בכל הקדרה, והשאר מה שבקדרה מותר.

ומכל

מקור ההלכה

(ח) מ"י מגדים.

ה) ומכל מקום שאר החתיכות שנגעו בזו החתיכה צריכות נטילה. ט)
 ז. שא"ל: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שבקדרה, והחתיכה היא מקלטה
 בתוך הרוטב ומקלטה חוץ לרוטב, ולא יעור בתחלה אלא
 בסוף?

תשובה: גם בזה הדין יש הרבה חלוקי דעות בין הפוסקים:
 א) דעת הש"ך בשם הרש"ל לפסוק בזה כר"י דכל מה שבקדרה מצטרף לבשר
 הקלב.

ב) דעת הט"ז לפסוק כרש"י דהחתיכה נעשית נבלה, וצריך להיות ס'
 בקדרה נגד כל החתיכה.

ג) דעת הכרתי ופלתי דהחתיכה שנפלה עליה הקלב אינה מצטרפת לבשר
 הקלב, וכן הרוטב לא יסייע לבטל הקלב, ומכל מקום החתיכה אינה
 נעשית נבלה שיוצרך להיות ס' בקדרה נגד החתיכה, אלא דאם יש
 ששים בקדרה נגד הקלב לבד בלא החתיכה, או כל מה שבקדרה מותר
 בכדי נטילה במקום שנגעו בחתיכה זו, והחתיכה עצמה שנפל עליה הקלב
 אסורה מספק.

ד) ודעת החוות דעת לשיטת הכרתי ופלתי, שדוקא בהפסד מרובה החתיכה
 אינה נעשית נבלה, אבל בלא הפסד מרובה יש להחמיר דצריך להיות ס'
 במה שבקדרה נגד כל החתיכה, משום דאמרינן בזה דהחתיכה נעשית נבלה.

י. שא"ל: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שבקדרה, והחתיכה היא מקלטה
 בתוך הרוטב ומקלטה חוץ לרוטב, ויעור או כיסה מיד?

תשובה: בזה, הכל מצטרף לבטל טעם הקלב בס', ואז הכל שרי, ואפילו
 החתיכה שנפלה עליה הטפה של קלב נמי שרי. י)

יא. שא"ל: נפל חלב לתוך הרוטב שבקדרה?

תשובה: א) אם נפל קלב לתוך הקדרה מצטרפין אף אותן החתיכות
 שמקצתן חוץ לרוטב לס', ואותן החתיכות שכולן חוץ לרוטב
 אין מצטרפין; ואם אין ס' בין הכל, אף אותן החתיכות שכלן חוץ לרוטב
 נאסרין, מטעם דשמא הוא שָׁמֵן. יא)

ב) ומכל מקום אם ליכא ס' בקדרה בלא הגי חתיכות שהן כגון חוץ לרוטב,
 וכשנצרף אותן יהא ס', או החתיכות העליונות שכלן חוץ לרוטב מותרין
 ממה נפשך, דבשמן מצטרפין כל החתיכות אפילו בצלי; ואותן החתיכות שבתוך
 הרוטב אסורות משום ספק כחוש דאז אין העליונות מצטרפות.

ג) ומיהו אם ייעור לבסוף שכבר היה זמן לבליעת החלב, כגון אסורות. יב)

יב. שא"ל: אם נפל דבר גוש כמו גבינה על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ
 לרוטב, ולא יעור ולא כסה לא בתחלה ולא בסוף?

תשובה

מקור ההלכה

יא) ש"ך, ופרי מגדים.
 יב) חוות דעת.

ט) ש"ך.
 י) מחבר, סי' ושיד.

תשובה : אם איסור גוש כמו גבינה וכדומה נפל על החתיכה שכלה חוץ לרוטב בעינין ס' בכל הקדרה נגד האיסור גוש שנפל עליה, ואז החתיכה שנפל עליה האיסור גוש אינה צריכה אלא נטילה, ודוקא בצלול מבליע הבל הקדרה בכלה; וזה הדין הוא בין בבשר-בחלב, ובין בשאר איסורין. (יג)

יג. שאלה : נפל דבר גוש כמו גבינה על חתיכת בשר שכלה חוץ לרוטב, וניער בסוף ?

תשובה : (א) אם ניער בסוף באיסור גוש או יש חלוק בין בשר בחלב לשאר איסורין, דבבשר בחלב בעינין ס' נגד כל החתיכה, ואותה החתיכה כלה אסורה, דהנטילה הוי כאיסור דבוק; ובשאר איסורין לא בעינין ס' רק נטילה, ומאותה החתיכה גיב אין אסור רק כדי נטילה, דבשאר איסורין לא הוי איסור דבוק. (יז)
(ב) ודוקא באינו דבוק כמש האיסור אלא נוגע בו, אבל אם האיסור דבוק בתולדתו ונתבשל עמו בקדרה הוי שמיר בצלול, דע"י הבל הקדרה מבליע כלו. (יח)

יד. שאלה : נפל דבר גוש כמו גבינה על חתיכת בשר שמקלטה בתוך הרוטב ומקלטה חוץ לרוטב, ולא ניער ולא כסה לא בתכלה ולא בסוף ?

תשובה : בזה בעינין ס' בכל הקדרה נגד הגבינה, ואותה חתיכה אינה אסורה רק כדי נטילה אי אכא שיפור כדי נטילה בזה המקצת שהוא חוץ לרוטב; ואי ליכא ס' בכל הקדרה נגד הגבינה הכל אסור, דאנן לא בקיאיין בין כחוש לשמן. (יח)

טו. שאלה : נפל דבר גוש כמו גבינה על חתיכת בשר שמקלטה בתוך הרוטב ומקלטה חוץ לרוטב, וניער בסוף ?

תשובה : אם ניער לבסוף עד בכדי שהי' זמן להאיסור שיהיה נבלע בחתיכה, צריך להיות ס' בכל הקדרה נגד כל החתיכה, והחתיכה בעצמה אסורה, דהנטילה הוי איסור דבוק בבשר-בחלב. (יח)

טז. שאלה : חתיכה שלריכה נטילה ורוטב נגע בתוך ס' כדי נטילה של החתיכה ?

תשובה : בזה בעינין ס' כנגד כל החתיכה, דהרוטב מוליך הטעם מה, כדי נטילה לחלק התחתון ונאסר, וחוזר ואוסר השאר, ואותה החתיכה אסורה, דבבשר-בחלב ה' נטילה הוי איסור דבוק. (יח)

יז. שאלה : אם נגע חתיכות אחרות שהן חוץ לרוטב בהחתיכה שנפלה עליה הגבינה ?

תשובה

מקור ההלכה

(ס) חוות דעת.
(יז) שם.
(יח) שם.

(יג) ש"ך, חוות דעת.
(יד) ש"ך ס' צ"ח, חוות דעת.
(טו) נודע ביהודא, חירוד ס' כ"ח.

תשובה: א) יש חלוק בזה: דאם נגעו החתיכות האחרות בה, כדי נטילה של החתיכה שנפלה עליה הגבינה, או נאסרות גם החתיכות האחרות כדי נטילה, וצריכים לישול מכל חתיכה כדי נטילה.

ב) ואם החתיכות האחרות נגעו למטה מה, כדי נטילה, או אינן נאסרין כלל אם הבשר היה כחוש, דבבליעה אמרינן דבקיאים אנו בין כחוש לשמן, אבל אם הבשר הוא שמן, או בעינין ס' בכל הקדרה נגד כל החתיכה, דה"נ טילה" הוי איסור דבוק בבשר-בחלב; ואי ליכא ס' כולן נאסרות באין הפסד מרובה; ובהפסד מרובה יש להקל אף בשמן דאין צריך להיות ס' רק נגד ה"כדי נטילה". י"ט

יה. שאלה: אם נפל שאר איסור על חתיכת בשר שמקלטה חוץ לרוטב? תשובה: בשאר איסורין כשמקצת החתיכה היא חוץ לרוטב מצטרף כל מה שבקדרה לבטל האיסור, אפילו אם האיסור הוא צלול, ולא בעינין ס' רק נגד האיסור, אפילו באין הפסד מרובה, ובאם יש ס' בכל הקדרה נגד האיסור שנפל על החתיכה, או כל מה שבקדרה מותר. י"ט. שאלה: אם נפל שאר איסור על חתיכת בשר שמקלטה חוץ לרוטב, נ"ט דינה של אותה החתיכה בעלמא שנפל עליה האיסור?

תשובה: א) לענין אותה החתיכה בעצמה שנפל עליה האיסור יש חלוק בשאר איסורין בין איסור גוש לאיסור צלול: בדאם האיסור הוא גוש אינה אסורה החתיכה רק כדי נטילה, ובאם האיסור הוא צלול נאסרת כל החתיכה; אבל לעולם לא אמרינן בכהאי גונא בשאר איסורין אפי' בצלול שהחתיכה תהיה נעשית נבלה כמו בבשר-בחלב לענין אם ניצר אח"כ או בשלה עם אחרות, דהואיל דבשאר איסורין החתיכה נעשית נבלה" הוא מדרבנן, סמכינן בזה על ה"י דסבר דבשמקצת החתיכה בתוך הרוטב הוי ככלה בתוך הרוטב ונתפשט האיסור לכ"כ הקדרה בשוה, והרי איכא ס' בין הכל; רק הא דאסרינן החתיכה בצלול היא משום חומרא, אבל לומר שתהא נעשית נבלה, זה לא אמרינן. כא)

ב) ואם ניצר או כסה מיד, לעולם די באיכא רק ס' נגד האיסור, וגם אותה החתיכה שנפל עליה האיסור ג"כ מותרת. כב)

ג. שאלה: אם נגעו חתיכות אחרות סהן חוץ לרוטב בהחתיכה שנפל עליה איסור גוש משאר איסורין?

תשובה: בזה אין חלוק בין אם נגעו בה, כדי נטילה של החתיכה שנפל עליה האיסור, או למטה מה, כדי נטילה ואין חלוק בין אם הבשר שמן או כחוש, דאפילו אם נגעו החתיכות האחרות בה, כדי נטילה אצל

מקור ההלכה

א) תורת דבא
ב) ספ.

א) פרי מגדים תורת דעת
ב) תורת דעת.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחן לד 67

אצל נפילת האיסור גוש, ואפילו כשהבשר שָׁמַן, אין איסור כלל, ואין צריך להיות ס' כנגד הנטילה בשאר איסורין, דק"ל "אין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לייך לשם ולאסור", ובשאר איסורין הלא האיסור עצמו אינו אוסר כי אם כדי נטילה, ולכן לא בעי ס' נגד הנטילה; אבל בבשר-בחלב דה"כדי נטילה" נעשה גוף האיסור, א"כ שפירו' אוסר כל מה שנוגע בו עד ס' י"ג

כא. שאלה: חתיכה שנאסרה מחמת החלב שנפל עליה, והח"כ בשלו החתיכה הזאת עם חתיכות אחרות?^{טז}

תשובה: כשהחתיכה נאסרת מחמת החלב שנפל עליה נעשית כל החתיכה נבלה, ולכן אם בשלו החתיכה הזאת עם חתיכות אחרות צריך להיות ששים נגד כל החתיכה; ואם מכירים את חתיכת האיסור ישליכות, והחתיכות האחרות מותרות כשיש ס' נגד חתיכת האיסור; ואם אינו מכירה, אז חתיכת האיסור בטלה ברוב ושרי, דק"ל יבש ביבש בטל ברוב. י"ז

כב. שאלה: חתיכה שנאסרה מחמת החלב שנפל עליה, והח"כ בשלו החתיכה הזאת עם חתיכות אחרות, והחתיכה שנפל עליה החלב היא חתיכה הראויה להתכבד?

תשובה: א) אם אינו מכיר את חתיכת האיסור שנאסרה מבשר-בחלב, והיא חתיכה הראויה להתכבד, אז הרוטב מותר אם יש ס' במה שבקדרה נגד חתיכת האיסור, וכל שאר החתיכות, אסורות, דבשר-בחלב אינו נקרא איסור בלוע כי אם איסור מחמת עצמו ע"י בשול, ולכן דנין בה דין "חתיכה הראויה להתכבד" ואינה בטלה אפילו בארץ. י"ח
ב) ומיהו הא ודאי דכל חתיכה משאר החתיכות שאינה ראויה להתכבד מותרת ממה נפשך. י"ט

כג. שאלה: חתיכה שנאסרה מחמת החלב שנפל עליה והיא חמה, ולא נתבשלה עם חתיכות אחרות, רק שננטה בחתיכת בשר כשר חמה, אם גם זוה לאמרינן דחתיכה נעשית כזלה?

תשובה: חתיכת בשר-בחלב שננטה בחתיכת בשר כשר חם בחם בלא רוטב, אינה אוסרת אף לדין בכחוש, ודנין אותה כאיסור בלוע ולא כאיסור מחמת עצמו. כ"ו

כד. שאלה: הא לאמרינן דטפת חלב שנפלה על בשר אוסרת עד ששים, אם יש חלוק בזה בין בשר כשר^{טז} כהמה לבשר חיה ועוף שהאיסור בזה הוא רק מדרבנן?

תשובה

מקור ההלכה

(כ) פרי מגדים.
(כז) ט"ו, ופרי מגדים.

(כג) חוות דעת ועוד פוסקים.
(כד) מחבר, ש"ך, ופרי מגדים.
(כה) מחבר, ש"ך, ופרי מגדים, ועיין בס' ק"א.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחן

תשובה : א) יש מהקדמונים שכתבו דהא דטפת קלב אוסרת עד ששים הוא דוקא בבשר בהמה, אבל אם נפלה על בשר חיה ועוף, כיון דהאיסור הוא רק מדרבנן, לא בעינן שיהא ס' בהחתיכה, אלא בטל ברוב. (כ)

ב) אבל רוב פוסקים סבירי דליתא להאי דינא, וגם באיסור דרבנן צריך להיות ששים. (כט)

כה. שאלה : אם האיסור אינו מתחיל רק לאחר התערובות והוא ראוי להתכבד, אם דנין צוה דין, דחתיכה הראויה להתכבד לאפילו בחלב לא יחי' בטל ?

תשובה : אם האיסור אינו מתחיל רק לאחר התערובות, אפילו אם הוא ראוי להתכבד, נמי בטל ברוב, דדוקא היכא דהאיסור היה מקודם, אלא שלא נודע מאיסור רק לאחר התערובות, אז לא בטל. (ל)

כו. שאלה : גבינה חמה שנפלה על חתיכת בשר זונן ונאסרה החתיכה כדי קליפה, וחתיכת נפלה אותה החתיכה לשאר חתיכות ואינה נכרת, והיא חתיכה הראויה להתכבד, אם דנין צוה דין, דחתיכה הראויה להתכבד שלא חיי' בטלה אפילו בחלב ?

תשובה : כל שיש ס' נגד החתיכה הזאת, אפילו היא חתיכה הראויה להתכבד, בטלה ברוב, מאחר דקודם התערובות לא היתה ראויה להתכבד, דקליפה לא היתה ראויה להתכבד, רק לאחר התערובות נאסרה החתיכה מכת איסור דבוק, ולא מתחיל האיסור רק לאחר התערובות, ומשום הכי בטלה. (לא)

כז. שאלה : אם גס בשאר איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה ? (תשובה : א) דעת המחבר דלא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה אלא בבשר-בחלב ולא בשאר איסורין.

ב) דעת הרמ"א דאמרינן בכל האיסורין, חתיכה נעשית נבלה, וכן המנהג פשוט ואין לשנות.

ג) דעת הט"ז וש"ך דבשאר איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה לא מן התורה רק מדרבנן ; ונפקא מינה להקל בספק. כגון אם נפל איסור לאינר מינו ונשפך, ולא ידעינן אי הוי ס' נגד החתיכה, הוי ספקא דרבנן, ולקולא.

ד) ודעת הכרתי ופ"ת, והגאון רבי עקיבא איגר, דגם בשאר איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה מראורייתא. (יב).

שאלה

מקור ההלכה

א) פרי מגדים ס' ט"ט.
ב) עיין ילקוט הרועים דף ל"א.

כח) ב"י בשם הג"א.
כט) פרי חדש.
ל) פרי מגדים ס' ט"ט ובסי' ק"ב.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחרן ל"ה 69

ב. שאלה: אם גם באיסור דרבנן אמרינן, חתיכה נעשית נבלה?^א
תשובה: (א) דעת הפרי חדש דבאיסור דרבנן לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה.^ב

(ב) ודעת הפרי מגדים, דחליטה להקל, ואפילו בהפסד מרובה אין לצדוד להקל.

ב. שאלה: איסור שנפל לאינו מינו וספק אם הי' סי' ונאסר, ואח"כ נפל לתבשיל אחר ויש סי' נגד איסור הראשון, אם אמרינן בזה ספק דרבנן ולקולא?^א

תשובה: בכהאי גוונא אין אומרים ספקא דרבנן להקל כיון דאין הספק בדרבנן, אלא תחלה בשל תורה, ואח"כ ודאי הוא דנפל לתבשיל אחר, ובכגון דא לא מקילינן. (יג)

ג. שאלה: חתיכה שיש בה כזית איסור ונפלה לתבשיל, ויש סי' נגד האיסור, ואינו ידוע אם יש סי' נגד החתיכה?

תשובה: כיון דבשאר איסורין חתיכה נעשית נבלה מדרבנן, הולכין בספקו לקולא. (יד)

ד. שאלה: חתיכת בשר שקבלה טעם מחלב ונאסרה, ונפלה לתבשיל וסלקוה, ואינו ידוע אם היה סי' נגד כל החתיכה?

תשובה: בזה אמרינן דספקא דאורייתא ולחומרא, דבבשר-בתבשיל חתיכה נעשית נבלה מן התורה, ואף שיש סי' נגד החלב, מ"מ צריך להיות סי' נגד כל החתיכה. (טו)

ה. שאלה: נפל לתבשיל דבר האסור לו מחמת נדר, אם גם בזה אמרינן, חתיכה נעשית נבלה?

תשובה: דבר האסור לו מחמת נדר ונפל לתבשיל, אמרינן גם כן חתיכה נעשית נבלה. (טז)

ו. שאלה: חתיכה שנאסרה מחמת שנלעה כזית חלב או דם ואח"כ נבלע בה חלב ונפלה לקדרה אחרת שאינה מינה ונשפך, ואינו ידוע אם הי' סי' נגד החתיכה, ומכל מקום סי' נגד הזית חלב וחלב הי', אם אמרינן גם בזה

שהחתיכה נעשית נבלה מדאורייתא כמו באיסור בשר בחלב? ואם יש איזה הלוק בין נאסרה תחלה מאיסור חלב לנאסרה תחלה מאיסור דם, ואם נאסרה ג"כ החתיכה בהנאה ובשול?^א

תשובה: (א) אפילו לדעת הש"ך דלא שייך לומר, חתיכה נעשית נבלה בבשר-בתבשיל היכא שנאסרה החתיכה כבר פעם אחת ע"י איסור אחר, מכל מקום בנדון דידן אין הלוק אם החתיכה נאסרה מקודם מאיסור חלב או שנאסרה מחמת איסור דם (ודם שבשלו הוא מדרבנן, אבל מן

מקור ההלכה

(ה) שם.
(ו) פרי מגדים.

(ג) פרי מגדים סי' צ"ד.
(ד) פרי מגדים בפתיחה.

מן התורה מותר, והוי האי לחודא שרי) ואמרינן דהחתיכה נעשית נבלה מדאורייתא אח"כ מהתקלב שבלעה ואסורה בהנאה ובבשול. (י)

(ב) ואף חתיפת נבלה שנאסרה מתקלב, אסורה ג"כ בהנאה ובבשול.

ד. שא"ל: אפו לכבוד שבת לחם משנה ולקחו מהבלק הואו ושמו צפת הלנומה צקדרה ולא לקחו חלה, וציוס שבת צבקר אכלו כל הלחם משנה וגם הפת הלנומה שצקדרה, ולא נשאר כי אם הצער והרוטב שנחבטלו עם הפת הלנומה, אם גם צוה אמרינן דהפת הלנומה נעשתה נבלה?

תשובה: אם הי' נשאר קצת מהפת הצנומה היו יכולים להניח קצת עד לאחר שבת, דחלת הוץ לארץ אוכל ואח"כ מפריש; ובנדון דידן דלא נשאר כלל מהפת הצנומה אפילו הכי יש להתיר בהפסד מרובה ולכבוד שבת, דפת הצנומה לא נעשתה נבלה, כיון דבשעה שהפת הצנומה היתה בעולם לא היה שם איסור עלי' דהיה יכול להפריש ממנה, ולאחר שאכלו הפת הצנומה נשאר טעמה בהבשר והרוטב, ונגד המעט בצק הי' בהבשר והרוטב ס'. (יח)

ד. שא"ל: אם אמרינן בשאר איסורין, חתיכה נעשית נבלה" מדרבנן גם במקום שהחתיכה טנפל עלי' האיסור לא היתה כלה חוץ לרוטב, אלא שקלתה היתה תוך הרוטב?

תשובה: בשאר איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה" מדרבנן דוקא כשהחתיכה היתה כלה חוץ לרוטב ונפל עלי' האיסור בעוד שהיא חמה, ואחר שנבלע האיסור בהחתיכה ניצר או כיסה, או שנפלה אח"כ לתבשיל אחר; אבל אם מקצת החתיכה היתה תוך הרוטב לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה" ומצטרף כל מה שבקדרה לבטל האיסור, רק אותה החתיכה שנפל עלי' האיסור יש לאסור. (יט)

ד. שא"ל: אם האיסור משאר איסורין לבוק בחתיכת היתר, והחתיכה לא היתה כלה חוץ לרוטב, אם אמרינן צוה, חתיכה נעשית נבלה" מדרבנן?

תשובה: אם האיסור לבוק בחתיכת היתר, אפילו החתיכה היא כלה בתוך הרוטב, אמרינן ג"כ, חתיכה נעשית נבלה" מדרבנן, וצריך להיות ס' נגד כל החתיכה. (ס)

ד. שא"ל: אם יש חלוק באיסור לבוק משאר איסורין, בין אם הוא לבוק כזה שאין הרוטב יכול לבוא לשם, ובין לבוק שהרוטב יכול לבוא לשם בכל הדרין?

תשובה: (א) באיסור לבוק דאסור יש ב' טעמים: טעם א' הוא דמשום שהאיסור הוא לבוק הוא ממהר לבלוע יותר, וטעם ב' הוא

מקור ההלכה

(ט) רמ"א, ש"ך, פרי מגדים, וחות דעת.
(ס) רמ"א.

(יז) פרי מגדים.
(יח) שם.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחר לו 71

הוא דמשום שהאיסור דבוק חיישינן דשמא פעם אחת הוציא החתיכה בשעה שהיתה רותחת חוץ לקדרה ונעשית נבלה, ומשהחזירה לא הותרה עוד, ואוסרת השאר עד ס' נגדה; ולכן דוקא בדבוק שאין הרוטב יכול לבוא לשם שייך לחשוש ב' חששות שממהר לבלוע ושמא עלה פעם אחת חוץ לרוטב, ולכן החתיכה נעשית נבלה וצריך להיות ס' נגד כל החתיכה, אבל אם הרוטב יכול לבוא לשם בכל הצדדין, דאז אין שייך החשש דממהר לבלוע, ואין כאן חשש רק שמא נשאר לבדו בלא רוטב, ולזה אין לחוש כיון ד, החתיכה נעשית נבלה" בשאר איסורין לא הוי רק מדרבנן. (א)

(ב) ויש פוסקים דסברי דכיון דהחתיכה עצמה אסורה משום דהוי ספק דאורייתא, הלכך לא הוי לענין שאר חתיכות ספק דרבנן, כיון דאין הספק בדרבנן רק בדאורייתא, ולכן רק בהפסד מרובה יש לצדד, וגם זה צריך עיון. (ב)

לח. שאלה: אם יש חלוק בליסור דבוק בשאר איסורין בין אם הוא דבוק מתולדה או אין דבוק מתולדה?

תשובה: (א) דעת החוות דעת דדוקא אם האיסור דבוק בתולדה כגון חלב הדבוק בחתיכה דהוי כמו חתיכה אחת, או מקרי איסור דבוק, אבל אם אין הרוטב יכול לבא מכל צדדין לא משום שהאיסור דבוק בתולדה, אלא משום שהאיסור הוא במלוי וכיוצא בו, או לא מקרי איסור דבוק. (וזהו רק לענין שאר החתיכות, אבל לענין החתיכה עצמה ודאי דאסורה מהחשש דשמא עלה פעם אחת חוץ לרוטב). (ג)

(ב) ודעת החכמת אדם, והטוב טעם ודעת, דאף שאין האיסור דבוק בתולדה הוי ג"כ איסור דבוק.

למ. שאלה: דנ טהור שנתבשל עם עוד חתיכות של דגים, ומלא במטיו לאחר שנתבשל סרץ או דג טמא, ולא ה' דגן עלמא ס' נגד הסרץ או דגן טמא?

תשובה: בזה ג"כ דגין הדין ד, איסור דבוק" וחיישינן שמא פעם אחת נשאר הדג ברוטב בסוף הערוי, או שמא פעם אחת הוציאו את הדג כשהי' רותח חוץ לקדרה, ונעשה נבלה, ומשהחזירו אותו לא הותר עוד, ולכן צריך להיות ס' בשאר החתיכות כנגד כל הדג הטהור. (ד)

מ. שאלה: סרץ או חתיכת סרץ שנמלא בראש הדג ונתבשל כך עם ס' דגים?

תשובה

מקור ההלכה

(ג) וכן נראה גם דעת הגדול ביהודא.

חירד, ס' כ"ה.

(ד) סרץ בשם ארית.

(א) ס"ו.

(ב) פרי מגדים בסדר הנהגת הנשאל עם

השואל באר"ח על ארית סדר ג' ל"ה.

תשובה : (א) דעת הט"ז דאם מונח במקום שהמים יכולים לבא לשם מכל הצדדים לא מקרי איסור דבוק, ולא אמרינן "חתיכה נעשית נבלה", והשאר שבקדרה אין לאסור אם ליכא ס'.

(ב) דעת החכמת אדם דאמנם זה לא מהני רק שיצרה כל הדגים והרוטב בפעם אחת, אבל אם לקח בכף הראש לבד, א"כ אף שלא נקרא דבוק, עכ"פ צריך ס' בראש לבד.

(ג) ודעת הפרי מגדים דעכ"פ אותה החתיכה שהשרץ מונח בתוכה יש לאסור, והשאר שבקדרה יש לצדד בהפסד מרובה להקל, והניח ב"צריך עיון".

מא. שאלה : אם דנין בשאר איסורין דין ד' איסור דבוק? בין באיסור דאורייתא ובין באיסור דרבנן?

תשובה : (א) דעת הט"ז דדוקא באיסור דאורייתא דנין דין דאיסור דבוק בשאר איסורין.

(ב) ודעת החוות דעת דאפילו באיסור דרבנן דנין דין דאיסור דבוק.

מב. שאלה : אם יש חלוק בשאר איסורין לענין איסור דבוק בין איסור דאורייתא ואיסור דרבנן?

תשובה : איסור דבוק באיסור תורה צריך ס' ונטילה דשמא עלה פעם אחת חוץ לרוטב והוי חם בחם בלא רוטב ; אבל באיסור דרבנן אין צריך להיות אלא ס' לחוד. (מ)

מג. שאלה : חתיכת בשר שנפלה לחלב לזמן, ואח"כ נפלה אותה החתיכה לתבשיל של בשר, אם דנין בזה דין דאיסור דבוק?

תשובה : זה לא הוי איסור דבוק כי מיד שהחתיכה באה לרוטב מתחלק טעם החלב לכל הקדרה, ואפילו אם מגביה החתיכה לבדה בעודה רוחתה, ג"כ לא תאסר. (מ)

מד. שאלה : אם יש ספק באיסור דבוק אם היה ס' כנגדו?

תשובה : (א) ספק באיסור דבוק אם יש כאן ס', כגון שנשפך וכיוצא בו,

יש לסמוך ולהתיר, דדוקא בודאי איסור דנין דין דאיסור דבוק, אבל לא בספק ; ואפשר דהוא הדין בספק טרפה.

(ב) וכן לענין "חתיכה נעשית נבלה" שנשפך יש להתיר בשאר איסורין. (מ)

מה. שאלה : נכנס בשר עם חלב בזמן מעט לעת, אם דנין בזה דין דאיסור דבוק?

תשובה : (א) יש פוסקים דסוברים דגם בכבוש אמרינן איסור דבוק. (מ) אבל

מקור ההלכה

(מז) חכמת אדם.

(מח) מנחת יעקב ופרי מגדים בסימן ס"ט

(מח) פרי מגדים בשם אר"י.

(מז) ט"ז, ופרי מגדים.

(ב) אבל יש אומרים שבנידון דידין אין דנין דין דאיסור דבוק דלא חיישינן בזה שמא היתה החתיכה פעם אחת חוץ לרוטב, דאם היתה פעם אחת חוץ לרוטב לא הוי כבוש דבעי מעת לעת בצרוף ; וטעם ב' דממהר לבלוע כשהאיסור הוא דבוק נמי לא שייך בצונן, רק ברותח. (מט)

בזו. שאלה: כמלאה חתיכת בשר בלביבות של גבינה שהנלק מקיפן מכל לרי, אס גם בזה דנין דין דאיסור דבוק ?

תשובה: בזה יש לומר דהוי איסור דבוק דאי אפשר לפליטת הבשר להכנס להגבינה מחמת שהבצק מקיפו מכל צד, ואם כן הבצק מקבל תחלה הטעם מחתיכת הבשר, ונאסרה. (ס)

בזו. שאלה: נתערב איסור לח לונן בהיתר לח לונן, בשאר איסורין, ואחר כן נתערב הכל בהיתר אחר, אס אמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה ?

תשובה: (א) דעת המרדכי, הרשב"א, והר"ן, דאם נתערב איסור לח בהיתר לח, כגון רוטב איסור ברוטב היתר, שלא כדרך בשול רק שהיו צוננים, ואח"כ נתערבה התערובות ברוטב אחר של היתר, לא אמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה, ואין צריך להיות סי' רק נגד האיסור שנפל ; ויש בזה שני טעמים: (א) טעם הראב"ד משום דהאיסור נתערב בכל ההיתר. (ב) טעם המרדכי משום דבלה בלח אין שום חשיבות בהחתיכה, ולכן לא נעשית נבלה. (י)

(ב) דעת הרמ"א לחלק דבאין הפסד מרובה אפילו במין במינו אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, וצריך סי' נגד כל הרוטב ; ובהפסד מרובה אין אומרים, חתיכה נעשית נבלה, אפי' בשאינו מינו. (יא)

(ג) ודעת הט"ז להקל בשלא דרך בשול אפי' באין הפסד מרובה.

בזו. שאלה: נתערב איסור לח בהיתר לח דרך בשול, ואח"כ נתערב הכל בהיתר אחר ?

תשובה: (א) דעת הט"ז בזה דאם נתערבו דרך בשול אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, אפילו בהפסד מרובה, וצריך סי' נגד כל הרוטב. (ב) דעת הש"ך דאפילו נתערבו דרך בשול לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה. (יב)

(ג) דעת הנודע ביהודא (חיו"ד סי' מ"ט) נראה דבהפסד מרובה אפשר לצדד להקל אפילו אם נתערבו בדרך בשול. שאלה

מקור ההלכה

(א) עיין בש"ך סימן ק"א ס"ק י"ז.
(ב) פרי מגדים בשם הש"ך, אבל עיין בחוות דעת.

(מט) יד יהודא ותשובות טור האבן.
(ג) סדר הנשאל עם השואל מבעל הפרי מגדים על א"ת.

בט. שאלה: הא לאמרינן דכלת בלח לונגיס בשאר איסורין בהפסד מרובה לא לאמרינן, חתיכה נעשית נבלה, אם יש חלוק בזה בין אם נתערב מעט איסור ברוב היתר, או אם היה רוב איסור?

תשובה: הא דלח בלח בשאר איסורין לא נעשה נבלה בהפסד מרובה הוא דוקא שנתערב מעט איסור ברוב היתר, אבל אם היה רוב איסור אמרינן אפי' בלח בלח בהפסד מרובה, חתיכה נעשית נבלה. (ג)

ג. שאלה: נכנס בשר עם מעט דם, ואח"כ בשלו עם היתר, אם היו זה דרך בשול?

תשובה: בזה דנין דין דאיסור דבוק דהוי דרך בשול, וצריך סי' נגד כל החתיכה, משא"כ אם נכבש אח"כ בחתיכות אחרות, אין צריך סי' אלא נגד המעט דם, ואותה החתיכה אסורה. (י)

נא. שאלה: חתיכה שבלעה איסור, ואח"כ המחה אותה עד שנעשית למשקה, ונתערבה בלח, אם אמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה?

תשובה: בזה אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, דכיון דבשעת בליעת האיסור הוי חשיבות להחתיכה, (כמעט מרדכי), ואז נעשית נבלה, ולכן אף שנתמחה אח"כ לא יצאה מידי איסורה. ובעינין סי' נגד כל החתיכה. (י)

נב. שאלה: איסור שנפל לקטניות נמוחים וכיוצא בו, אם דנין בזה דין ללח בלח?

תשובה: קטניות נמוחים או שזופים נמוחים מקרי לת, ודנין בהם דין דלח בלח. (י)

נג. שאלה: רוצה איסור שנתערב ברוטב היתר, ואח"כ נתערב לא בדבר לת כי אם בדבר יבש?

תשובה: הא דבלח בלח בשאר איסורין בהפסד מרובה לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה אין חלוק בין שנתערב אח"כ להיתר לח או להיתר יבש, אלא כל שהאיסור נמחה ונבלל יפה עם ההיתר האחרון, — ואפילו אם האיסור הוא גוש, — בהפסד מרובה לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, ואין צריך סי' אלא כנגד האיסור. (י)

נד. שאלה: נתערב רוטב מצטר עם חלב שזהו לח בלח שלא כדרך בשול, ואח"כ נתערב בהיתר, אם אמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה?

תשובה: (א) דעת הש"ך דבשר בחלב אף בלח בלח שנתערב אח"כ בהיתר

מקור ההלכה

(ג) פרי מגדים שם.
(ז) פרי מגדים שם.

(ב) ערוגת הכוסם ועוד אחרונים.
(ד) פרי מידים.

(ה) פרי מגדים סימן צ"ט, וחזון דעת כאן.

נמ. שא"ל: חתיכת בשר שנאסרה מחלב ונעשתה נבלה מן התורה, ואח"כ נתערבה החתיכה הזאת יבש ביבש עם צ' חתיכות אחרות של היתר?

תשובה: החתיכה שנעשתה נבלה בטלה אח"כ ברוב מדרבנן, ובתנאי שיהיה על כל פנים ס' בכל החתיכות נגד החלב, וגם שהחתיכה הנאסרת לא תהיה ראויה להתכבד. (ס)

פ. שא"ל: אם אמרינן, חתיכה נעשית נבלה במליחה? תשובה: אם נמלחו חתיכות של היתר עם חתיבה של איסור ואין ס' נגד האיסור, ואח"כ נפלה חתיכה אחת מאלו בין חתיכות של היתר, לא אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה" אם יש הפסד מרובה או לעני בדבר חשוב; ומיהו אותה החתיכה של איסור ודאי אסורה, דמי יודע אם נסחט האיסור. (ס)

מא. שא"ל: אם יש חלוק במליחה לענין, חתיכה נעשית נבלה? בין כחוש לשמן? תשובה: (א) דעת הש"ך דאין חלוק במליחה בין כחוש לשמן, דאף בשמן לא אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה".

(ב) ודעת המהרש"ק דבשמן אף בהפסד מרובה אמרינן, חתיכה נעשית נבלה במליחה; מיהו בכחוש קצת יש להתיר אף אותה החתיכה.

מב. שא"ל: אם נמלחו חתיכות של היתר עם חתיכה של איסור, ואח"כ נתבטלה החתיכה הזאת עם שאר החתיכות, אם גם צוה לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה?

תשובה: הא דבמליחה לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה הוא דוקא היכא שהחתיכה נאסרה רק ע"י מליחה, אבל אם נתבטלה אח"כ צריכים ס' נגד כל החתיכה. (ס)

מג. שא"ל: אם נפל חלב על בשר במליחה, אם אמרינן צוה, חתיכה נעשית נבלה?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים דחתיכת בשר שנאסרה במליחה ע"י בשר בהקב נעשית נבלה, ואם נפלה אח"כ לתערובות, אוסרת, וצריך להיות ס' נגד כל החתיכה, אפילו בהפסד מרובה.

(ב) ודעת החכמת אדם דאפילו בבשר בהקב ע"י מליחה גם כן לא אמרינן בהפסד מרובה, חתיכה נעשית נבלה.

מד. שא"ל: חתיכת בשר שדנוק בה איסור שנמלחה יחד עם עוד חתיכות, ויש ס' בכל מה שבקדרה נגד האיסור, אם דנין צוה דין ד' איסור דנוק?

תשובה

מקור ההלכה

(ס) פרי מגדים תרע"א, ודגל מרובת.

(סב) פרי מגדים.
(ג) ש"ך, ופרי מגדים, תרע"א.

תשובה: (א) אם ידעינן כודאי שהחתיכה שדבוק בה האיסור לא נמלחה בפני עצמה רק כשהיתה מונחת עם שאר החתיכות, דליכא בזה אלא טעם אחד של איסור דבוק, והוא זממהר לבלוע, ויש ס' כנגד האיסור, או בהפסד מרובה או לעני בדבר חשוב או לצורך שבת יש להתיר; ואפילו אותה החתיכה שהאיסור דבוק בה מותרת.

(ב) ובאם אינו ידוע אם נמלחה עם שאר החתיכות או בפני עצמה אסורה אותה החתיכה אפילו בהפסד מרובה. (ס"ה)

ס"ה שא"ל: אם אמרינן ג"כ בדכר הנאסר במשכו, חתיכה נעשית נבלה".
תשובה: דעת הטור דאפילו למאן דס"ל, חתיכה נעשית נבלה" בשאר איסורין זהו דוקא כשנאסרה החתיכה ע"י נתינת טעם, אבל כשנאסרה ע"י משהו כגון למאן דס"ל מין במינו אוסר במשהו לא נעשית החתיכה נבלה; ולפי דעת הרשב"א לסברא זו א"צ ס' נגד החתיכה שנאסרה במשהו; ולדידן, אין נפקא מינה בזה, דאנו לא מ"ל מין במינו אוסר במשהו.

כו. שא"ל: חתיכת בשר שנאסרה במשכו חמץ בפסח, ונפלה לחתיכות אחרות?
תשובה: (א) דעת הט"ו היא דחתיכה שנאסרה במשהו חמץ בפסח ונפלה לחתיכות אחרות איננה אוסרת את החתיכות האחרות במשהו, ונתרי משהו" לא אמרינן, משום שאין כח במשהו הראשון לצאת לחוץ אפילו ע"י רוטב, ולכן אף שאין ס' נגד המשהו, מ"מ (לפי דעת הפרי מגדים) החתיכות האחרות מותרות, והחתיכה שנאסרה במשהו נשארת באיסורה, ואם מכירה זורקה, ובאם אינו מכירה, כל החתיכות אסורות כדין יבש ביבש בפסח שאינה בטלה ברוב, ורוטב של כל החתיכות האחרות מותר; אמנם באיסור לח שנאסר במשהו ונתערב עוד בהיתר לח, ודאי דהמשהו נעשה נבלה ואוסר גם ההיתר השני, והסברא היא, דבשלמא כשאיסור הלח נבלע במשהו בדבר גוש שפיר אמרינן דהמשהו אינו יוצא משם, אבל בלח בלח בהכרח שהמשהו הזה מתערב גם בהלח השני; ולא עוד אלא אפילו לח בלח שנאסר במשהו, ואח"כ בשלו עם דבר גוש, ג"כ אוסר המשהו, מפני שהמשהו נכנס בעצמו להדבר הגוש כשנתבשל עמו, ולכן צריך ס' נגד כל התערובות הראשונה באין הפסד מרובה; ובחמץ בפסח בלח, התערובות השניה אוסרת במשהו עד א"ף.

(ב) ודעת הש"ך בנקודות הכסף היא לחלק בין איסור משהו שאוסר רק משום שהתערובות היא מין במינו ובין איסור משהו שאוסר אפילו באינו מינו; וסברתו היא, דודאי יש כח להמשהו לצאת ע"י רוטב, אלא דלא אמרינן חתיכה נעשית נבלה" במשהו, דדומיא דבשר בחלב בעינן, דחתיכה נעשית נבלה משום לתא דבשר בחלב הוא, וכל שהוא למעלה מס' לא שייך למגור, דבשר

דבשר בחלב גופא אין אוסר למעלה מס', וא"כ המשהו לא נעשה נבלה; ולכן בתערובות של מין במינו לא אמרינן "תרי משהו", משום דבאיסור שלמעלה מנותן טעם לא אמרינן שהחתיכה הנאסרת נעשית נבלה, ואם כן מתערב אותו משהו בהחתיכה שנבלעה בה עם כח היתר של עצמות החתיכה, ומשום הכי לא הוי אותו משהו לגבי החתיכות האחרות מינו, דהא לא שמעינן לר' יהודא דאמר מין במינו לא בטל אלא כשאותו מין של איסור הוא לבדו, אבל לא כשכח אחר של היתר מעורב בו, וכיון דאותו משהו הוא מעורב והחתיכות אינן מעורבות, א"כ אין מין זה דומה לתבירו, וחשוב אינו מינו ובטל; אבל בחמץ בפסח דאוסר במשהו אפילו באינו מינו, א"כ אפילו נאמר דכיון שכח אחר של היתר מעורב בו חשוב אינו מינו, מ"מ הרי חמץ בפסח אוסר במשהו אפילו שלא במינו, ומשום הכי בחמץ בפסח אמרינן שפיר "תרי משהו" ואוסר אפילו כמה משהו. וכן המנהג. (ס)

כו. שאלה: הגיסו כקף תבשיל הנאסר במשהו וחזבו הכף בתבשיל אחר?
תשובה: לדעת הט"ז (בתשובה הקודמת) אפילו נבלע משהו בכלי נמי אין יוצא אפילו ע"י רוטב. (ס)

כז. שאלה: חס אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, בכלי הנאסר מבליעת איסור?
תשובה: בכלי הנאסר מבליעת איסור לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, ולא בעינן ס' נגד כל הכלי, רק נגד האיסור שבלע. (ס) (ועיין בסימן צ"ח, דיש מחלוקת הפוסקים בזה, ויש חלוק בין בשר-בחלב ושאר איסורין, ובין כלי חרס וכלי מתכות, וכלי חדש וישן).

כח. שאלה: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה מבחוץ שלא כנגד האש, ובקדרה בשלו^{ט"ז} בשר, מה דינו של התבשיל?

תשובה: אם הטפה של חלב נפלה על דופן הקדרה מבחוץ באותו צד שאינו כנגד האש, והטפה נפלה כנגד התבשיל, אין צריך אלא ס' כנגד הטפה, והוי כאילו נפלה הטפה בתבשיל, והתבשיל מותר, דממה נפשך, אם אמרינן דהטפה מפעפעת לפניו הרי נכנסה לתבשיל ונתבטלה בס', ואם אינה מפעפעת, הרי עומדת במקומה ולא תכנס לתבשיל לעולם; ויצרה מיד התבשיל בצד השני שלא כנגד נפילת הטפה דשמה תפעפע יותר מכאן ואילך, ולא ימתין עד שיצטנן התבשיל. (ס)

כט. שאלה: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה מבחוץ שלא כנגד האש, ובקדרה בשלו^{ט"ז} בשר, מה דינה של הקדרה?

תשובה

מקור ההלכה

(ס) וכן דעת המגן אברהם, והחך יעקב באר"ח סימן תס"ו. ועיין פרי מגדים, חוות דעת כאן, ובחדושי הגר"א סימן קצו פ"ש בדין "תרי משהו" באריכות. (ס) פרי מגדים. (ס) רמ"א. (ס) רמ"א, ט"ז, ושי"ד.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחן מ 79

תשובה : א) דעת הרש"ל, והט"ו, דמן הדין מותרת הקדרה לבשל בה בשר אח"כ, אלא שלכתחלה אסורה.

ב) דעת הרדב"ו (סי' רכ"ג) דהקדרה מותרת לכתחלה.

ג) דעת הרמ"א ועוד פוסקים דהקדרה מן הדין אסורה לבשל בה בשר עור, דשמא לא תפעפע בפעם ראשונה ובפעם שניה תפעפע.

עא. שא"ל : אם בשלו בהקדרה הזאת פעם שנית ?

תשובה : א) אם בשלו בהקדרה הזאת פעם שנית באותו יום שבשלו התבשיל הראשון (כי באם בשלו בה למחר מותר בכל ענין דהוי גוהן טעם לפגם) אז דין התבשיל והקדרה כמו בפעם ראשונה, ומצרכיגין ס' נגד הטפה הראשונה גם בפעם השניה.

ב) ואם בפעם הראשונה היתה הטפה כנגד הרוטב ובפעם השניה היתה הטפה שלא כנגד הרוטב, דבפעם השניה היה התבשיל פחות מבפעם הראשונה, ג"כ מותר, משום דאין חתיכת הכלי נעשה נבלה. ע)

עב. שא"ל : אם לא היה בהתבשיל הראשון ס' נגד הטפה של חלב, ונשל בהקדרה פעם שנית ?

תשובה : אם לא הי' בהתבשיל הראשון ס' נגד הטפה של חלב או נאסר התבשיל כלו, וצריך בתבשיל שני ס' נגד כל הקדרה ; ואין לך בלי שיהי' בתבשיל ס' נגד כל הכלי. עא)

עג. שא"ל : ספק אם יש בתבשיל ס' נגד הטפה ?

תשובה : אם הוא ספק אם יש בתבשיל ס' נגד הטפה או בהפסד מרובה יש להקל, מטעם ספק ספקא, דשמא אינו מפעפע ושמא יש בו ס'. עב)

עד. שא"ל : נפלה טפת חלב על דופן הקדרה מבחוץ כנגד התבשיל על אותו הלד שאינו כנגד האש, והיא קדרה שאין דרך להשתמש בה כמעט אלא דוקא בהרבה, בלופן שנמלא בה תמיד ס' נגד הטפה שנופלת בה ?

תשובה : א) כיון דיש אומרים דכלי שדרכו להשתמש תמיד הרבה מותר

להשתמש בו לכתחלה אף שנפל בו איסור, ואע"ג דלא קיי"ל

הכי, מי"מ בנדון דידן שהטפה נפלה נגד התבשיל ואין כאן אלא ספק דשמא הטפה מפעפעת, לכן אנו סמכינן על המתירים, ומותר לכתחלה לבשל בקדרה הזאת ; וכן אם הקדרה היא קטנה ונפל בה מעט עד שלעולם עכ"פ יש בה ס' נגד מה שנפל, הדין כן. עג)

ויש

מקור ההלכה

עב) חכמת אדם.

עג) כרתי ופלתי, וחכמת אדם.

עא) רמ"א וחוות דעת.

עב) הרבה פוסקים.

ב) ויש פוסקים דסברי דאפילו בכהאי גוונא אסורה הקדרה. (י)
 עה. שא"ה: נפלה טפה של חיסור על דופן הקדרה מנחון כנגד התבשיל, והוא
 מין במינו?

תשובה: אם יש רוב בקדרה מותר התבשיל אפילו ידוע שאין
 בקדרה ס' נגד הטפה, כיון שספק הוא אם הטפה מפעפצת
 לפניו. (ע)

עו. שא"ה: נפלה טפת חלב על דופן הקדרה של צצר מנחון שלא כנגד האש
 והטפה נפלה כנגד התבשיל, והקדרה היתה מכוסה עם כסוי, אם
 גם הכסוי נאסר כמו הקדרה?

תשובה: אף שהקדרה אסורה כדלעיל, אבל הכסוי מותר אם יש ס'
 נגד הטפה. (י)

עז. שא"ה: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה של צצר מנחון בהלך שאינו
 כנגד האש, אבל הטפה לא נפלה כנגד התבשיל, אך נגד מקום
 הריקן?

תשובה: אם נפלה הטפה נגד מקום הריקן חיישינן שמא לא תפעפצ
 הטפה בדופן הקדרה עד תוך התבשיל שתחבטל בהתבשיל אלא
 עד סמוך לתבשיל באופן שנשאר הפעפוצ בהקדרה בהמקום הריקן, ואולי אין
 בתבשיל ס' נגד מקום הפעפוצ, הרי נעשה אותו מקצת כלי נבלה; ומן
 הדין מותר התבשיל אם יניח את התבשיל בהכלי עד שיצטנן אם יש ס'
 נגד הטפה, (דאם יצרה התבשיל בעודו חם דרך מקום הקדרה שנאסר, הרי
 יאסר התבשיל), אך נהגו העולם לאסור גם התבשיל כשנפלה הטפה נגד מקום
 הריקן, דחיישינן שמא עלתה אח"כ פעם אחת רתיחה ונגעה לאותו מקום,
 ולכן בעיני דיהי' בהתבשיל ס' כנגד אותו מקום הריקן, דהיינו ס' פעמים
 ס"א פחות מעט נגד הטפה, לפי שהטפה אסרה עד ס', אח"כ עם הטפה יש
 ס"א פחות מעט, ואז התבשיל מותר; (ולדעת החוות דעת די ס' פעמים ס').
 ומכל מקום ימתין ולא יצרה התבשיל עד שיצטנן, דאין מבטלין איסור
 לכתחלה. (י)

עח. שא"ה: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה של צצר מנחון בהלך שאינו
 כנגד האש, והטפה נפלה נגד מקום הריקן, אם אין חלוק לדינא בין
 קדרה ישנה לחדשה ובין בת יומא לשאינה בת יומא?

תשובה: הא דנוהגין לאסור התבשיל בנפלה הטפה נגד מקום הריקן עד
 שיהא בהתבשיל ס' פעמים ס"א בקרוב כנגד הטפה, זהו דוקא
 בכלי חרס ישן ובן יומא, אבל אם הוא כלי חרס חדש או אפילו ישן אלא
 שאינו

מקור ההלכה

(ע) פרי מגדים. (צ) מחבר, ס"ד, ש"ך, פרי מגדים, חוות דעת.

כור הלכות בשר בחלב סימן מא 81

שאינו בן יומו, לא נהגו לאסור כשיש רק ס' נגד הטפה, ומ"מ לא יערה:
התבשיל עד שיצטנן. (ע"ה)

עמ. שא"ל: אם ידוע שקודם נפילת הטפה העלמה הרתיחה פעם אחת את
הרוטב עד מקום נפילת הטפה, האם גם אז מכשרין בכלי חדש
או שאינו בן יומו?

תשובה: בזה או"ל ל"י ג"כ ההיתר דכלי חדש או שאינו בן יומו. (ע"ה)

פ. שא"ל: אם נפלה הטפה נגד מקום הריקן ולא"כ בשלו פעם שנית בהקדרה
הזאת?

תשובה: אם בשלו בהכלי הזה פעם אחרת באותו יום צריך ג"כ ס' פעמים
ס"א נגד הטפה שנאסרה בפעם הראשונה. (ע"ה)

פא. שא"ל: אם לא היה בתבשיל הראשון ס' פעמים ס"א נגד הטפה ועירב
התבשיל בזהו לא נאסר התבשיל, ולא"כ בשל התבשיל אחר בהכלי?
תשובה: אם חזר ובשל תבשיל אחר באותו הכלי בתוך מעת לעת ויש

בו ס' פעמים ס"א נגד הטפה מותר התבשיל השני ולא אמרינן
בזה דכל הקדרה נעשית נבלה. (א"ה)

פב. שא"ל: אם גם בשאר איסורין יש להקל בכלי חרס חדש דמותר אם יש
ס' רק נגד הטפה?

תשובה: קולא זאת דכלי חדש אמרינן רק בתלב שנפל על קדרת בשר,
דבנפילת תלב שהוא היתר לא שייך לומר שיצשה הכלי נבלה,
אבל בנפילת איסור משאר איסורין יש לאסור גם בכלי חדש, ואין להקל
בליכא ס' רק נגד הטפה כי אם בהפסד מרובה. (פ"ה)

פג. שא"ל: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה של בשר מבחוץ כהלך שכנגד
האש צ"ע עומדת על האש?

תשובה: (א) אם הקדרה עודנה עומדת על האש ולא סלקה מהאש ולא
נפל עליה רק מעט תלב כגון טפה, או מותר התבשיל אף
אם אין ס' כנגד הטפה, ואפי' נפלה הטפה שלא כנגד הרוטב, מפני שהאש
שורף את הטפה של תלב ומיבשה, והקדרה נמי שרי. (פ"ה)

(ב) ויש אומרים שהקדרה אסורה לכתחלה. (ט"ה)
(ג) ואם נפל עליה הרבה תלב או אין להחזיר אפי' אם נפלה נגד האש, אלא
אם כן נפלה כנגד הרוטב ויש ס' כנגד התלב, ואז התבשיל מותר והקדרה
אסורה. (פ"ה)

וכל

מקור ההלכה

(ט) ש"ך, ועיין בסימן צ"ח.
(ג) מחבר, רמ"א, והכמת אדם.
(ד) ש"ך, ופרי מגדים.
(ה) מחבר, וש"ך.

(ז) ש"ך, ופרי מגדים.
(ח) חוות דעת.
(ט) פרי מגדים.
(יא) הכמת אדם.

(ד) וכל זה הוא דוקא אם הבלי עודנו עומד על האש, אבל אם סלקו הכלי מהאש, אף שהוא רותח, הוי כאילו אינו כנגד האש. (י)

סר. שא"ל: אם אין חלוק בדיוק לטעם הדחק לאין טעם הדחק? תשובה: (א) יש פוסקים שמקילים בשעת הדחק כגון בערב שבת, או לכל צורך גדול כגון אורחים, או הפסד מרובה, או לעני בדבר חשוב, דמותר לעולם אפי' בנפלה טפת חֶקֶב על הקדרה נגד מקום הריקן ושלא כנגד האש אם רק יש בתבשיל ס' כנגד הטפה, ורק הקדרה צמורה: ויערה התבשיל מצד אחר, ואין צריך להניח התבשיל עד שיצטנו כיון שהוא ערב שבת ושעת הדחק. (י)

(ב) והא דמותר בשעת הדחק הוא דוקא שלא הרתיח התבשיל אח"כ אחר שנפלה הטפה, אבל אם התבשיל העלה רתיחות אחר שנפלה הטפה חיישינן שמא עלה הרוטב למעלה עד המקום של נפילת הטפה, אם לא שרחוק מאד המקום שנפלה בו הטפה. (י)

(ג) ואם הקולא היא מצד ערב שבת או שעת הדחק צריך המורה לומר הטעם מפני מה הוא מקיל כדי שלא יתמהו השואלים עליו. (ט)

פ.ה. שא"ל: אם היתה הקדרה מכוסה כשנפלה הטפה על חלב על דופן הקדרה מבחוץ?

תשובה: אם בעת נפילת הטפה הקדרה היתה מכוסה, אין חלוק בין שנפלה הטפה נגד התבשיל לנפלה במקום הריקן, ובכל גווני אם יש ס' נגד הטפה מותר התבשיל בממה נפשך, שאם אין הטפה מפצפת לפניו אינו אסור התבשיל, ואם הטפה מפצפת ונכנסת לפניו הלא כיון שהקדרה מכוסה מרתיח וצולה למעלה ומערב הטפה בכל הקדרה ומתבטלת בס'. (י)

(ב) ואפילו לא היתה הקדרה מכוסה כשנפלה הטפה עליו, אלא שכסה תכף, הוי כמכוסה. (יא)

פ.ו. שא"ל: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה מבחוץ נגד הרוטב והוי ס' נגד הטפה, ועירו הרוטב לכלי אחר וכשאר מעט רוטב עם חתיכת גזר בקדרה הראשונה, ואח"כ ערבו כל הרוטב בקדרה אחרת, ויש להסתפק כיון שהקדרה היתה רותחת, ואותו המעט רוטב ששאר חזר דינו להיות כטפה שנפלה נגד הריקן שלריך להניח עד שילטון, וכיון שערבו תיכף יש לחוש דלמא ע"י הכענוט נגע הרוטב בלד הנאסר, והי' לריך ס' פעמים ס'?

תשובה: כיון דק"ל דבשאר איסורין בלח בלח לא אמרינן, חתיכה געשית נבלה" בהפסד מרובה, ובשר-בֶּחֱלָב לאחר שנאסר הוי כשאר

מקור ההלכה

(ט) ש"ך, ועיר מגדים.	(פס) אחרונים.
(סו) רמ"א, ס"ו, וש"ך.	(צ) פרי חדש, חוכמת אדם.
(פח) מ"ת.	(צא) חוות דעת.

בֹּרַח הַלְכוֹת בִּשְׂר בַחֲלָב סִימָן צ"ב הַמְבַחֵן מִב 83

כשאר איסורין כיון דנאסר כבד, איכ בנדון דידן כיון דלא הוי אלא ספק
דשמא נגע הרוטב במקום הקדרה שנאסר, הו"ל ספקא דרבנן, ולא אמרינן
לח בלח, חתיכה נעשית נבלה" ובכלל הלא הוי ס' פעמים ס' נגד הטפה, ע"כ
הרוטב מותר, אבל החתיכה של בשר יש לאפור מטעם, אפשר לסוחטו. (ג)

פ. שאלה: נפלה טפת חלב על יד הכלי?

תשובה: (א) אם היד של הכלי דבוקה בעובי הכלי והיא כנגד הרוטב
או הוי כנפל נגד הרוטב, ואם היד היא שלא כנגד הרוטב

או הדין דאם היד סולדת בהיד במקום נפילת הטפה הוי כנפלה נגד מקום
הריק, ובאם אין היד סולדת במקום נפילת הטפה, התבשיל מותר.

(ב) ואפילו נפלה הטפה על גוף הכלי, ג"כ אמרינן כשאין היד סולדת במקום
הנפילה מותר. (ג)

(ג) נפלה טפת חלב על אוון הכלי אין לאסור התבשיל. (ד)

פ. שאלה: במקום שנתבטלה הטפה של חלב שנפלה על דופן הכלי מבחוץ
והתבשיל מותר, אם מותר לערות" התבשיל מהכלי מעט מעט?

תשובה: צריך ליוזהר בכל מקום שנתבטלה הטפה והתבשיל מותר לבלתי

לערות התבשיל מהכלי מעט מעט, רק צריך להפוך את הקדרה

ולשפוך את התבשיל בבת אחת; ובמאכל עב שאי אפשר לעשות

כן ימתין עד שיצטנן. (ה)

פ. שאלה: אם לא הוי חסר כזה ולא עירס כל התבשיל כפעם אחת רק
מעט מעט?

תשובה: בדיעבד אין להחמיר דהוי ספק ספקא, שמא מפעפע הכל לתוך
פנים ושמא נשאר רק מעט עד שיש ס'. (ו)

ג. שאלה: חמאה שנפלה על קדרה של בשר מבחוץ והכלי היה של מתכות, אם
מהני הגעלה לכלי?

תשובה: (א) חמאה שנפלה על קדרה של בשר די בהגעלה, אבל שומן

נבלה שנפל על הקדרה של היתר, צריכה ליבון אף דהשומן

מהותך.

(ב) ובאם נבלע רוטב נבלה על קדרה מבחוץ צריך ציון אם

מהני הגעלה. (ז)

ג. שאלה: טפה של רוטב בשר שנפלה על הכלי שמבשלים בו, קאוט" ואין
מבשלים בכלי הזה חלב מעולם, ואין ס' נגד הטפה?

תשובה: (א) אף דקיי"ל דהקדרה שנפלה עליה הטפה של חלב מבחוץ

לעולם אסורה היינו דוקא לבשל בה בשר אחרי שנפלה

עליה

מקור ההלכה

(ג) פרי מגדים סימן פ"ג, והגהות מהרש"ק.

(ז) יד יחזק, וחמורי דניאל.

(ז) תשובות גפשו חי, ועיין בפ"ג א"ח סי' תנ"א.

(ג) תשובת יד יוסף סימן ס"ב.

(ג) חוות דעת.

(ג) באר היטב בשם תורת האשם.

עלי טפת חלב, אבל בנדון דידן שהכלי שנפל עליו טפת מרק של בשר לעולם מבשלים בו רק „קאווע“ מותר להשהות מעת לעת ולבשל בו אח"כ „קאווע“ לשתות עם חלב. (זח)

(ב) ויש פוסקים שחולקים ע"ז והעלו לאיסור. (צט)

צב. שאלה: איך נוהגין אלו היום בטפת חלב שנפלה על דופן הכלי מבחוץ. אם מחלקים אלו ג"כ בין צ"כ שנפלה נגד הכבשיל ובין נגד מקום הריקון, ובין לד שכנגד האש ובין לד שלא כנגד האש?

תשובה: לדין המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל להצריך תמיד ס' נגד הדבר הנופל, ואין חלוק בין אם שנפל נגד הרוטב ובין נגד מקום הריקון, ובין צד שכנגד האש ובין צד שלא כנגד האש, דוראי בכל מקום שנופל מפעפץ בתבשיל, והלכך אם יש ס' מותר בכל ענין. ואם אין ס' אסור בכל ענין, והקדרה אנו אוסרין בכל ענין אפי' ביש ס' נגד הדבר הנופל משום דחיישינן שמא נשאר משהו בדופן הקדרה.

צב. שאלה: טפת חלב שנפלה על דופן קדרה מבחוץ שעמדה אלל האש, ונתכשל צ"כ זה תכשיל שאינו לא בשר ולא חלב אלא מים, והטפה נפלה כנגד המים, והקדרה הייתה חדשה או אינה בת יומא, וצחוק מעת לעת צשלו זה בשר?

תשובה: אפילו לא הי' במים ס' נגד הטפה של חלב ובבשר ג"כ לא הי' ס', הבשר מותר ממה נפשך, דאם מקודם לא עברה הטפה להמים הרי גם בהבשר לא עברה, ואפילו אם עברה בפנים החלה, מ"מ הרי אין בהקדרה חלב רק שיעור המעורב והמדומצ בהמים, דבהיתר לא חשבינן כל החתיכה כהבליעה עצמה, ונגד זה השיעור המיעוט המעורב מסתמא יש ס' בבשר. (ק)

צד. שאלה: אם הטפה של חלב נפלה מתחלה שלא כנגד המים ואח"כ צכשלו הצטר הטפה היא צכנגד הרוטב?

תשובה: בזה בעינן ס' בבשר נגד הטפה של חלב משום דחיישינן שמא מקודם לא עברה הטפה לפנים מחמת שהיתה שלא כנגד המים, ועכשיו תעבור מחמת שהיא כנגד הרוטב, והקדרה לא נאסרה מקודם כיון שהיתה חדשה או אינה בת-יומא. (קא)

צה. שאלה: קדרה ישנה שצשלו בה מים צחוק מעת לעת שצשלו בה מקודם בשר, ונפלה עלי' מבחוץ טפת חלב, ולא היה ס' במים, וצחוק מעת לעת צשלו זה עוד פעם צככר?

תשובה: הבשר הב' אסור דהבלוע נעשה נבלה. (קב)

שאלה

מקור ההלכה

(קא) חוות דעת.
(קב) פרי מגדים.

(זח) בינת אדם סי' מא.
(צט) שו"ת יד יוסף.
(ק) ט"ו.

צו. שאלה: בשלו בקדרה חדשה או אינה צת יומא מיס, ונפל כזית חלב לתוך הקדרה של מיס, ולאח"כ תוך מעט לעט בשלו בשר בחטובה?^ק
 תשובה: בזה אין צריך ס' בהבשר נגד כל הכזית קלב אלא נגד ערך הקלב המעורב בהמים, מה שאין כן בשאר איסורין, דאפילו במים אמרינן דהמים נעשים נבלה, אך לא מן התורה, רק מדרבנן, ונפקא מינה להקל בספקן. (ק)

צו. שאלה: היאך משערין צהימר לפי המדומע בקדרה ששלו בה? בתשובה: אם היתה הקדרה כשיעור התבשיל שנתבשל בתוכה, כגון שנתבשלו בה כזית בשר עם מיס, והבשר עם המים היו נ' זיתים, וגוף הקדרה מחזיק ג"כ נ' זיתים, דאז הקדרה בולעת הטעם של כל הנ' זיתים ויש בה כל היסור של הכזית בשר, וכשבשלו בה אח"כ קלב בתוך מעט לעט צריך ס' נגד כל הכזית בשר; אבל אם הקדרה לא החזיקה רק כחצי מהתבשיל שנתבשל בה, א"צ ס' רק נגד חצי זית בשר, דכיון שלא נעשה נבלה בבשול הראשון א"צ לשער רק לפי שיעור המדומע, והקדרה לא בלעה מכל מה שבקדרה רק החצי, ולא בלעה מהבשר ג"כ רק החצי. (ק)
 צה. שאלה: טפת חלב שנפלה על הכסוי של הקדרה, והקדרה עוד לא התחילה להרתח"ו או להזיע?

תשובה: (א) אם לא התחילה הקדרה להרתח"ו או להזיע עד שתהא היד סולדת בהזיעה, והכסוי הוא צונן, או לא נאסר מה שבקדרה אפי' אין ס' בקדרה נגד הטפה, שהרי אין להכסוי שום שייכות אל התבשיל שבקדרה ואין מפעפע כלל למה שהוא בקדרה, ולכן התבשיל והקדרה מותרים, והכסוי סגי בהדחה; ובאם הכסוי הוא חם או נאסר הכסוי. (ק)
 (ב) ויש אומרים שהכסוי לעולם אסור כיון שמונח אצל האש. (ק)

צו. שאלה: טפת חלב שנפלה על הכסוי של הקדרה, והקדרה כבר התחילה להרתח"ו או להזיע?

תשובה: (א) אם הקדרה כבר התחילה להרתח"ו או להזיע כשנפלה הטפה על הכסוי או דינו כמו שנפלה טפת קלב על הקדרה כנגד הרוטב, דהזיעה עולה תמיד ומגיעה אל הכסוי וחוזרת מהכסוי ויורדת אל הרוטב; ולכן אם יש ס' בתבשיל נגד הטפה, הקדרה והתבשיל מותרים. דממה נפשך, אם מפעפע התבשיל למעלה הרי הכל מעורב וכדבר אחד דמי, ובאם אינו מפעפע למעלה למה נאסר מה שבקדרה; אבל הכסוי בעצמו אסור. (ק)

(ב) ויש אומרים דאף דהרתח"ו עולה עד הכסוי מ"מ אין הרוטב מצטרף עם הכסוי

מקור ההלכה

(ק) מ"ה מגדים חוות דעת.
 (ק) חוות דעת.
 (ק) חכמת אדם.
 (ק) ט"ז, ופ"י מגדים.
 (ק) רמ"א, פ"י ח"ט, והכנת אדם.

הכסוי ולא דמי לקדרה עצמה שהתבשיל מדובק בה, ולכן אם אין בהכסוי עצמו סי' נגד הטפה, אז הכסוי נעשה נבלה, וצריך סי' פעמים סי' א נגד הטפה. (קח)

ג) ולענין דינא יש להכריע דבאיסור תורה יש להחמיר כדעת הרש"ל, מספק שמא באותה פעם שנפלה הטפה לא עלתה הרתיחה למעלה עד הכסוי, ואז הכסוי נעשה נבלה, ובאיסור דרבנן יש להקל; ולפי"ז אינו אסור אלא כשהכסוי הי' בלוע מבשר ונפל עליו חֶלֶב, דאז חתיכה נעשית נבלה מן התורה, ועכשו מבשלין ירקות בהקדרה, נמצא דהבליעה שנבלעת בהכסוי היא בשאינו מינו עם מה שבקדרה, דהוא ג"כ ספקא דאורייתא; אבל שאר איסור שנפל על הכסוי, דחתיכה נעשית נבלה רק מדרבנן, אי נמי אפילו בבשר-בחלב, אבל מבשלין עכשו בהקדרה לא ירקות כי אם בשר, נמצא דהבליעה היא מין במינו עם מה שבקדרה, דרק הוי איסור דרבנן, אז יש להקל. (קט)

ק. שאלה: טפת חלב שנפלה על הכסוי נשטה שהי' לזון ושהה עד שהרתוח? תשובה: בזה יי' פשיטא דכל התבשיל אסור אם אין סי' פעמים סי' נגד הטפה. (קי)

קא. שאלה: כשו תבשיל של בשר בכסוי של חלב, או להיפך, והכסוי הי' זון יזמו מצליעה הראשונה, ושהה זמן נכון בכסויו על השני?

תשובה: בזה צריך ששים נגד כל הכסוי אפילו אם הוא נקוב למעלה. (קיא)
קב. שאלה: לקחו כסוי מקדרה של בשר שמתבשל אלל האש וכסוהו על קדרה חולצת לזונת, ושהה על הקדרה החולצת זמן נכון?

תשובה: הכסוי והקדרה אסורים דאי אפשר שלא בלעה הקדרה מהכסוי הרותח, והוא כמו טפה רותחת שנפלה על קדרה, שאוסרת הקדרה, ובהכסוי הבן-יומי יש הרבה טפות, אבל התבשיל מותר כיון שהוא צונן, ואין ברור שנפלו טפות להתבשיל. (קיב)

קג. שאלה: נשפך חלב או שאר איסור רוחח שאין היד סולדת בו על גבי קרקע הכירה במקום שאין חוס האש שולט כל כך, והעמידו עליו קדרה עם בשר רותחת שאין היד סולדת בה?

תשובה: בזה הדין הוא כמו חם לתוך צונן, דהתבשיל בעי' קליפה, וכיון שהקדרה היא במקום קליפה, לכן התבשיל מותר, אבל הקדרה אסורה; ואף דבכלי שני ממש לא היינו אוסרים הקדרה, מכל מקום כיון שהקדרה היא רותחת בולעת היא כדי קליפה כדין חם לתוך צונן. (קיג)
קד. שאלה: אם החלב כבר נבלע בקרקע התנור?

תשובה: אם יי' החלב נבלע בקרקע התנור ואין נשאר שום ממש, אז

אעפ"י

מקור ההלכה

(קא) בית יוסף בשם ש"ד.	(קח) רש"ל, וברי מגדים.
(קיב) שם, ועיין בס' צ"ג.	(קט) ט"ז, וחיות דעת.
(קיג) רמ"א, פרי מגדים, וחיות דעת.	(ק) מרי מגדים.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחן מד 87

אפ"י שהעמידו עליו קדרה רותחת שהיד סולדת בה התבשיל מותר
דהוי כמו ב' קדרות הנוגעות זו בזו, ואפ"י שמקום הכירה הוא
לח מהנשפך, מ"מ אין לחוש, דאין כלי מקבל טעם בלוע. (ק"י)

קה. שאלה: נשפך חלב או שאר איסור לונן על גבי קרקע הכירה במקום שאין
חוס האש שולט, אבל הקלות הלך תחת קדרה עם בשר רותחת
טעמדה אלל האש?

תשובה: אם הקדרה עומדת אצל האש אין התחתון מקרר לעליון דאצל
האש לא שייך עילאה ותתאה, ולכן אף אם הנשפך הוא צונן,
הקדרה אסורה וגם התבשיל אסור אם אין ס' בהתבשיל נגד מה שאומדין
מה שיש חלב בעין תחת הקדרה, ולא בעי ס' נגד החלב שבצדי הקדרה,
ולא נגד הבלוע בקרקע הכירה, משום דדבר לח לא מקרי חבור. (ק"ט)
קה. שאלה: אם ספק הוא אם יש בתבשיל ס' נגד החלב טוב תחת
הקדרה?

תשובה: אם יש ספק אם יש ס' בהתבשיל נגד מה שזב תחתיו, התבשיל
מותר מטעם ספק ספקא, דשמא הי' ס' ושמא אינו מפפפע
לפניו. (ק"ט)

קו. שאלה: נשפך חלב או שאר איסור רותח שאין היד סולדת בו על גבי
קרקע הכירה שאין חוס האש שולט, והעמידו עליו קדרה לוננת
עם בשר?

תשובה: בזה הכל מותר, רק צריך להדיח הקדרה, דהמקום שנשפך הוי
כלי שני. (ק"י)

קה. שאלה: נשפך חלב או שאר איסור רותח על הקרקע של הסנור במקום
שהוא "חס שהיד סולדת בו, והעמידו עליו קדרה לוננת עם בשר?
תשובה: (א) אם המקום שנשפך החלב הרווח הוא ג"כ רותח שהיד סולדת
בו או אפילו אם הקדרה עם בשר היא צוננת הכל אסור,
דתתאה גבר. ואם יש ס' בהתבשיל נגד החלב או התבשיל מותר והקדרה
אסורה. (ק"ח)

(ב) ויש פוסקים דסברי דדוקא כשהחלב מכסה כל עובי שולי הכלי ומגיע
עד כנגד התבשיל שבקדרה אז התבשיל אסור אם אין ס', אבל כשהחלב
אינו מכסה את שולי הכלי או מותר התבשיל כשהקדרה צוננת; ואפ"י אם
החלב מכסה את שולי הכלי לא נאסרה רק החתיכה של בשר שהחלב כנגדה,
אבל לא שאר החתיכות, דאין בליעה יוצאת בלא רוטב מחתיכה לחתיכה, והמים
שבתוכה אין להם דין רוטב כל זמן שהם צוננים. (ק"ט)
שאלה.

מקור ההלכה

(ק"י) ש"ך, וחוות דעת.

(ק"ח) ש"ך, ופרי מגדים.

(ק"ט) חוות דעת.

(ק"ד) חוות דעת, וחכמת אדם.

(ק"ט) ש"ך, פרי מגדים, וחוות דעת.

(ק"ט) חכמת אדם.

קא. שא"ה: קדרה של בשר זוננת או אפילו חמה קלת רק שאין היד סולדת בה בטומאת על התנור במקום לזון או אפילו במקום חס קלת שאין היד סולדת בו, וכמוך להקדרה של בשר עמדה קדרה עם חלב רותח, ומחמת הכתיחה זכ החלב מהקדרה למטה תחת הקדרה של בשר?

תשובה: (א) אם נפסק הקלות של החלב הרוחת קודם שהגיע אל הקדרה הצוננת של בשר אז גם התבשיל של בשר מותר, דכיון שנפסק הקלות ודאי דנפסקה גם חמימותו הגדולה, ואף דערוי שנפסק הקלות אוסר כדי קליפה, שאני הכא דכיון שנזחל החלב תחלה על התנור הצונן או החם קצת, מיד מתקרר החלב קודם שהגיע אל קדרת הבשר. (ק)

(ב) ובאם לא נפסק הקלות או אפילו נזחל החלב תחלה על הכירה ומהכירה אל הקדרה של בשר, מ"מ הוי כערוי ואוסר. כדי קליפה, וכיון דהקדרה היא במקום קליפה, לכן התבשיל של בשר הוא מותר, והקדרה אסורה. (קא)

קי. שא"ה: קדרה של בשר חמה מחוס כלי ראשון או ש"עמדה אלל האש, וכמוך לה עמדה קדרה עם חלב רותח, והחלב זכ למטה תחת הקדרה של בשר?

תשובה: (א) אם הקדרה של בשר היא חמה מחוס כלי ראשון וכל שכן אם עמדה אצל האש, או אפילו החלב הנשפך הוא צונן.

הכל אסור: הקדרה, והתבשיל של בשר, עד שיהא ס' נגד החלב שנשפך. משום דאמרינן בזה דתתאה גבר, והוי כצונן לתוך חם דכולו אסור; ולא דמי לאיסור והיתר המונחים זה אצל זה אחד חם ואחד צונן דסגי בקליפה. דהכא כיון שהקלות בא מלמעלה הוי כמו העלאה והקדרה של בשר כתתאה. ועוד, כיון שהקדרה של בשר עומדת במקומה והקלות בא מבחוץ נחשבת הקדרה כמו התתאה. (קיב)

(ב) ויש פוסקים דסברי דזה דוקא אם החלב נפל על דופן הכלי, אבל כשזב תחת הקדרה יש להחלב דין דתתאה ואינו אוסר התבשיל שבקדרת בשר. (קיג)

קיא. שא"ה: עמדו על הכירה אלל האש שתי קדרות אחת של בשר ואחת של חלב, וכמלא שמקום הקרקע של הכירה בין שתי הקדרות הוי "לח", אבל אינו ידוע אם זכ החלב תחת קדרת הבשר, וכמה זכ, וגם אם נגע החלב הזכ בקדרת הבשר?

תשובה: בזה, הדין דאפילו שתי הקדרות עומדות אצל האש, מותר התבשיל של בשר מטעם ספק ספקא, דשמא לא הגיע החלב עד הקדרה של בשר, ושמא הי' ס' נגד החלב, ופשיטא דלא מחוקינן איסור בלא ראייה. (קיז)

שאלה

מקור ההלכה

קכג) פרי חדש והכמת אדם.
קכד) חכמת אדם.

קכז) רמ"א, וטי"ז.
קכח) שם.
קכט) רמ"א, ושי"ד.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחן מה 39

קיב. שא"ה: אם זכ החלב תחת האפר של הכירה לקדרה של בשר ?
תשובה: (א) דעת יי המנחת יעקב דזה שנתבאר לאיסור הוא דוקא אם
מקום קרקע הכירה שהי' זב שם החלב, הי' נקי בלא אפר,
אבל אם החלב זב תחת האפר המונח שם, החלב נעשה
לפגם, ואין אוסר.

(ב) דעת הפרי מגדים והגרע"א דלשעה מועטת לא נעשה
לפגם ואין להקל; מיהו לצורך ערב שבת והפסד מרובה
אפשר להקל.

(ג) ודעת החכמת אדם דאם זב הרבה חלב והי' שם מעט אפר
אין להקל, והכל לפי הענין.

קיב. שא"ה: מחבת של חלב ויש בה חלב ונתנו ככירה תחת קדרה של בשר,
ולא כמו "המחבת, בלופן" שהי' עולה מן המחבת אל הקדרה
של בשר ?

תשובה: (א) מחבת עם חלב שהיא מגולה שנתנו בכירה תחת קדרה
של בשר (כתנורים שלנו אי אפשר להיות כזאת), אם הקדרה
קרובה כל כך להמחבת עד שהיד סולדת בהיזעה היוצאת ממנה ומחממת את
הקדרה עם הבשר, אז אמרינן דהיזעה עולה ואוסרת את הקדרה של בשר
מפני שנבלעה היזעה בהקדרה, ואם אין ס' בקדרה נגד החלב שבמחבת אסורים
הקדרה והבשר מפני שהיזעה עולה ג"כ למעלה ונכנסת להבשר. ובאם יש
בקדרה של בשר ס' נגד החלב שבמחבת, אז התבטל מותר והקדרה
אסורה. (ק"ה)

(ב) ואם הקדרה רחוקה מן המחבת עד שאין היד סולדת בהקדרה מחמת
היזעה, או שהמחבת היא מכוסה הכל שרי, דהוי כבי קדרות הנוגעות זו
בזו דאין אוסרות בנגיפה וכ"ש בויצה, ומיהו לכתחלה יש לזהר בזה. (ק"ה)
(ג) ואם הקדרה של בשר רותחת אז אפילו אין יד סולדת בהיזעה נמי
אסור. (ק"ו)

קיד. שא"ה: אם לריך ס' גס נגד הבלוע שבמחבת ?

תשובה: (א) נגד הבלוע שבמחבת אין צריך ס', דהוי ג"ט בר ג"ט
בבשר בחלב, אבל אם היה בהמחבת איסור משאר איסורין
צריך ג"כ ס' נגד הבלוע. (ק"ה)

(ב) ויש אומרים דאף בשאר איסורין אין צריך לשער נגד
הבלוע. (ק"ט)

קמו. שא"ה: אם היזעה טעלה לקדרה של בשר נופלת למחבת ?
תשובה

מקור ההלכה

(ק"ה) פרי מגדים
(ק"ט) חוות דעת

(ק"ה) מחבר, רמ"א
(ק"ו) רמ"א.

(ק"ו) פרי מגדים, חוות דעת, והגרע"א.

תשובה : אם הוציפה נופלת למחבת, או, אם אפילו הקדרה של בשר אינה רותחת, גם המחבת אסורה. (ק')

קטו. שאלה : שתי קדרות שנוגעות זו בזו ובזאת מן יש איסור, והיו שתי מין (תשובה : א) דעת הפרי מגדים בזה להתיר.

ב) ודעת החוות יעקב, וחכמת אדם, דדוקא אם הן יבשות ואין בהן לחלזית או מותרת בנגיעה, אבל אם הן לחין בחוץ או בעינין סי' נגד הבעין במאומד.

קיו. שאלה : מחבת חולבת בת יומא ששכלו זה מים ונתנו לחמה תחת קדרה על בשר ?

תשובה : א) אם יש במחבת החולבת רק מים, אפילו היא בת יומא, אינה אסרת את הקדרה העליונה של בשר משום דהוי נ"ט בר נ"ט.

ב) ובמחבת של איסור אפילו אין בה אלא מים מ"מ אסרת. (ק"א)

קיח. שאלה : נשפכה הקדרה העליונה על בשר ואינו ידוע אם הי' זה סי' נגד החלב שבמחבת ?

תשובה : בזה אמרינן דהוי ספקא דרבנן ולקולא, דיוציה מקלב לא הוי רק מים בעלמא. (ק"ב)

קיט. שאלה : העמידו קדרה רותחת על מקום שבדוק בו חלב, או העמידו קדרה על בשר על מקום שבדוק בו חמאה או חלב "קפוי, באופן שנמס החלב או החלב הקפוי מחמת החום ?

תשובה : בזה, יי' הקדרה נאסרת והתבשיל שבקדרה מותר, כדין חם לתוך צונן דצריך קליפה, וכאן הקדרה היא במקום הקליפה. (ק"ג)

קכ. שאלה : אפו בתנור עוגות של חלב ואח"כ באלו מקום הושיבו שם קדרה עם בשר ?

תשובה : אם אין קלב בעין במקום ההוא בתנור או מותר דהוי כמו בי קדרות הנוגעות זו בזו ; אבל אם יש שם קלב בעין צריך סי' נגדו כשיצור שאומדין מה שיש ממנו בעין. (ק"ד)

קכא. שאלה : נבלע איסור בצנד ואח"כ כרכו בו קדרה חמה של היתר ? תשובה : גם בזה הדין כמו בבי' קדרות הנוגעות זו בזו. (ק"ה)

קכב. שאלה : כסוי של בשר גדול מאלד שהיה מונח על קדרה של בשר רותחת. ע"ג האש, ואלל הקדרה הולת עמדה קדרה קטנה עם חלב ומים.

והחלק של הכסוי שבלט מקדרה של בשר מכסה את הקדרה של חלב, "אבל הי' ספק אם הקדרה של חלב היתה חמה עד שהיד סולדת "זה ? תשובה,

מקור ההלכה

ק"ג רמ"א ואחרונים
ק"ד סי' יו
ק"ה מהרש"ק

ק"ה פרי מגדים
ק"א פרי מגדים
ק"ב בית לוי

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחן מז 91

תשובה: בהפסד מרובה יש להתיר. (ק"י)

קבו. שאלה: אם מותר לתלות בשר ליבש על הכירה שמכשלין טס קדרות של חלב ?

תשובה: לא יישישין להזיפה שעולה מקדרות של חלב מפני שהבשר הוא רחוק הרבה מהכירה. (ק"י)

קבו. שאלה: נר של חלב הטעוי כנר של שטוח שנטף ממנו טפה על כלי, והכלי ה" לון" ?

תשובה: אם הכלי הוא של מתכות אין צריך כי אם גרידה במקום שנפלה הטפה, דאין חומו גדול ולא בא בקלות, ואם הכלי ה" של חרס צריך קליפה במקום שנפלה הטפה. (ק"י)

קבו. שאלה: חלב מהותך רותח שנתחם בקדרה על האש ונפל ממנו טפה על "כלי שחי" לון ?

תשובה: גם בזה אין צריך כי אם גרידה בכלי מתכות וקליפה בכלי חרס; ואע"ג דערוי שנפסק הקלות בעי קליפה, אבל כיון דהקליפה ה" חומרא ומשום הכי בכלי שאי אפשר לקלוף די בגרידה. (ק"י)

קבו. שאלה: טפה של חלב מהותך שנפלה על להב של סכין ?

תשובה: הסכין אין צריך כי אם נעיצה בקרקע קשה עשר פעמים. (ק"י)

קבו. שאלה: תינוק שהחזיק סכין ע"ג אור הנר של חלב עד שהחם הסכין ?

תשובה: א) יש אומרים דכיון דלא נגע הסכין בהחלב, אולי שלהבת אין בה ממש. (קמ"א)

ב) ודעת היד יהודא דאם העביר הלהב על השלהבת במהירות יש להתיר בלא הגעלה, דדומה למהבהב עוף באור, דאם משנה מקומו תמיד אינו בולע.

ג) ודעת הפרי חדש דאם לא קירב הסכין להפתיחה של הנר רק לראש השלהבת, יש להקל; ומכל מקום לכתחלה יש להחמיר.

קבת. שאלה: אם מותר להדליק סיגנטה או שפופרת עם טבאק מנר של חלב ?

תשובה: לכתחלה אסור לעשן טבאק בנר של חלב, ומעשה שנשברה השפופרת של טבאק שהשתמש בה אדם להדליק מנר של חלב ומצאו בתיך השפופרת כעין קליפה של חלב שטוחה בתוכה. (קמ"ב) שאלה

מקור ההלכה

(ק"י) ט"ז

(קמ"א) גליון מהרש"א.

(קמ"ב) דגול מרבנות, ועקרי הד"ט.

(ק"י) ט"ז

(ק"י) רמ"א.

(ק"י) מחבר, ואחרונים.

(ק"י) ט"ז, ש"ך, חרות דעת.

קבט. שא"ה: נפלה טפת חלב מהותך על כלי מפחילה שיהיה דולקת בחלב מהותך?

תשובה: (א) אם נפלה הטפה מאותו צד שהפחילה דולקת, הכלי צריך הגעלה, ואם נפלה הטפה מצד אחר די בגרידה. (קבט)

(ב) ויש אוסרים אם החלב רותח מחמת האור עד שהיד סולדת בו. (קבט)

(ג) ואם הוא כלי חרס אין לו תקנה.

קד. שא"ה: נטפה טפת חלב מהותך על כלי חלק שאי אפשר לגרוד?

תשובה: אם אי אפשר לגרוד הכלי יש לצרף דעת הכרתי ופלתי דחלב הוי נותן טעם לפגם וישהה הכלי מעת לעת.

קרא. שא"ה: כפל נר של חלב על כלי ושהה שם קלת?

תשובה: (א) דעת הכרתי ופלתי דדי בהגעלה; ובנרות שלנו דהחלב

שלהם שוהה מקודם זמן רב ומוסרח הוא קודם שעושין ממנו נרות הוי "נותן טעם לפגם" ומותר, (ובנרות הנעשים מ"סטריעין", דעת האחרונים דאין צריכים לצרוף היתר זה, כי בין כך מערבים בהחלב של "סטריעין" דברים שפוגמים טעמו של החלב).

(ב) ודעת הפרי חדש והפרי מגדים דאם שהה הנר על הכלי מעט זמן, אם הכלי הוא של מתכות יש תקנה בלבון, ואם הוא של עץ אין לו תקנה ולא מהני הגעלה.

קרב. שא"ה: כלי חרס חדש שקמו מן ככרי ומלא בדופן הכלי מבחון טפה של חלב מהותך?

תשובה: (א) דעת הפרי חדש לאסור אפילו מה שנתבשל בו ביום אחר שנגרד החלב משום שמא לא נפסק הקלות, וגם אסור

להחזיר את הכלי לאותן ככרי שמא יחזור וימכרנו לישראל אחר; ואם נשאר עליו החלב שרי להחזירו להנכרי.

(ב) ודעת הגרע"א שהגם שנאסר הכלי, אבל אין לאסור התבשיל דאין לך ספק ספקא גדול מזה.

קלג. שא"ה: נפלה טפת חיסור על חתיכת בשר שמקלמה בתוך הרטוב, ולא ניער בסוף לכל החתיכות, וברטוב לא הי' סי' נגד החיסור, ואח"כ בשלו חתיכה אחת מאותן החתיכות שלא נפלה עליהן הטפה עם שאר חתיכות?

תשובה: הגאון ר' עקיבא איגר מצדד לאסור הכל אם ליכא סי'.

קדד. שא"ה: נחל החיסור על כירה לוננת מן כלי ראשון שלא בהפסק, ומשם נתוו לרורות על כלי קר?

תשובה: בזה אמרינן דהוי ג"כ ערוי ואוסר כדי קליפה כדין חם לתוך צונן

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבזהו מז 93

צונן, ואף שאין מבשר כהאי גונא, מכל מקום מפליט ומבליע, וכל זמן שלא נפסק הקלוח הוי ערוי ולא נתקדר אף שנח ע"ג כלי קר אלא אם כן נפסק ונח ע"ג כלי קר ומשם נתו לכלי אחר, או אין אוסר. קמ"ה

ק"ה. שא"ה: קדרה הצלועה מכשר בחלב, אם מותר למכרה לנכרי?
תשובה: מותר למכור את הקדרה ישיש בה בליעת בשר בבקב לנכרי, ואפילו הקדרה היא בת יומא. קמ"ו

ק"ו. שא"ה: כלי שטואבין צו מכלי ראשון, אם דינו ככלי ראשון או ככלי שני?
תשובה: (א) דעת החוות דעת (בשם הט"ו) דכלי ששאבו בו מכלי ראשון אם הוציאו את הכלי עם משקין מכלי ראשון, הוי גיב כלי ראשון; אבל אם הוציאו את הכלי ריק בלי שום מאכל או משקה הוי רק כלי שני.

(ב) דעת הפרי מגדים (בסימן צ"ד) דבין אם הוציאו את הכלי עם מאכל ובין אם הוציאו אותו ריקן הוי ספק, והניח "בצריך ציון" אם צריך שיהא יד סילדת בהכף או הכלי ששואבין בו.

(ג) ודעת החכמת אדם דאם הוציאו את הכלי עם משקין הוי ספק, אפילו אם השוה קצת את הכלי בתוך הכלי ראשון עד שהרתיחה עולה תוך הכלי הזה; ובאם הוציאו את הכלי ריקן יש לו דין כלי שני לגמרי.

ק"ז. שא"ה: קדרה רותמת שהוסרה מהאש ונורק התבשיל, ואחר כך נפל איסור להקדרה, אם נחשבת הקדרה גם אח"כ ככלי ראשון או נחשבת רק ככלי שני?

תשובה: (א) הפרי מגדים הניח דין זה ב"צריך ציון".
 (ב) ודעת החוות דעת דהוי רק ככלי שני.

ק"ח. שא"ה: קדרה רותמת שהורק התבשיל ממנה בעודנה עומדת אלל האש, ואח"כ נפל לשם איסור?

תשובה: בזה האופן הכלי הוי ככלי ראשון אף שהורק התבשיל, ואם נפל איסור להכלי אח"כ צריך ס' פעמים ס'. קמ"ז

ק"ט. שא"ה: תבשיל שנאסר מחמת ריח, מה דינה של הקדרה?
תשובה: בזה גם הקדרה אסורה. קמ"ח

ק"י. שא"ה: תחבו סכין חולבת בת יומא בקדרה של בשר טעמה אלל האש, והעלו עם הסכין חתיכת בשר מן הקדרה הזאת ונתנו את החתיכה לקדרה אחרת, ונגד הסכין שתחבו הוי ס' בקדרה הראשונה, אבל נגד חתיכת בשר שתחבו בה הסכין אין ס' לא בקדרה הראשונה ולא בשניה?

תשובה: (א) הקדרה הראשונה מותרת, והקדרה השניה אם היתה חמה בשעה שנתנו בה את החתיכה של בשר, או אחר נתינת הבשר

מקור ההלכה

קמ"ז טרי מגדים
 קמ"ח יד אפירוס.

קמ"ה טרי מגדים, הגרצ"א, חוות דעת
 קמ"ז חתם סופר חלק י"ד סי' צ"ה

הבשר חזרו ונתנוה אצל האש, או הדין דאם הי' בה סי' נגד ה"כדי נטילה" במקום תחיבת הסכין מותרת, ואם לאו אסורה.
 (ב) ובאם בלעה הסכין החולבת דבר המפפעע אין להקל כ"א במקום הפסד. ק"ש קמא. שא"ה: תכסיל הנאסר ביותר מס' כגון דכרנש טעמו יותר מס', או במתבל ומחמץ, חס אמרינן, חתיכה נעשית נבלה?
 תשובה: דעת האחרונים דאמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה. (פ)

סימן צ"ג.

א. שא"ה: בשלו חלב בקדרה ששלו בה בשר, והקדרה היתה בת יומא?
 תשובה: קדרה יי' של בשר שבשלו בה חלב בתוך מעת לעת, אם הקדרה היא ישנה ולא ידעינן כמה בשר בשלו בה תוך המעת לעת, ומילא לא ידעינן כמה בלעה הקדרה מהבשר, צריך סי' בהחלב נגד כל הקדרה, ולפי שברוב פעמים אין במה שבקדרה ששים נגד הקדרה, לפיכך החלב אסור לגמרי. (א)

ב. שא"ה: חס ידעינן טיש כמה שנקדרה סי' נגד כל הקדרה?
 תשובה: אם הוא ודאי שיש במה שבקדרה סי' נגד כל הקדרה, כגון שהקדרה רחבה מאד ונחשתה דקה, והיינו כעין יורה גדולה, או התבשיל של חלב הוא מותר. (ב)

ג. שא"ה: חס יש חלוק בזה בין קדרה של מתכות ובין קדרה של חרס?
 תשובה: אין חלוק בזה בין קדרה של מתכות או של חרס, דלעולם החלב אסור עד שיהי' סי' נגד כל הקדרה. (ג)

ד. שא"ה: חס ידעינן כמה בלעה הקדרה מהבשר בתוך המעת-לעת?
 תשובה: (א) אם ידוע כמה הקדרה בלעה מהבשר, כגון שהקדרה היא חדשה, או אפילו שהקדרה היא ישנה אבל ידוע שלא בשלו בה באותו מעת-לעת רק כזית בשר, או אין צריך לשער רק שיהי' סי' נגד הזזית בשר שבלעה הקדרה תוך מעת-לעת, דמה שבלעה קודם מעת-לעת הוי "נותן טעם לפגם".

(ב) וכן אם ידוע כמה בשר בשלו בהקדרה תוך מעת-לעת מבשול חלב זה, (דמה שבשלו קודם מעת-לעת נותן טעם לפגם הוא) ותוך מעל"ע מבשול הבשר.

מקור ההלכה

- קמט) שם
 קנ) פרי מגדים (בסימן ק) והגרע"א כאן.
 (א) רמ"א, ו"ך.
 (ב) ש"ך, והכמת אדם.
 (ג) ש"ך, ופרי מגדים.

כור הלכות בשר בחלב סימן צג המבחן מה 95

הבשר הראשון בשלו בהקדרה עוד בשר, או אין צריך ס' אלא נגד הבשר השני. (ז)

ה. שא"ל: בשלו בשר בקדרה חולבת ששלו בה בתוך מעט־לעת כזית חלב עם מים? (ז)

תשובה: בזה אין צריך לשער רק לפי המדומע; ודוקא כשיש במים לבד כדי מדת עובי הדפנות שבקדרה, אבל היכא דהמים עם החלב הנה כדי עובי הדפנות או פחות מעובי הדפנות, או משערין לא לפי המדומע אלא כנגד כל החלב כאילו הי' חלב לבד בלי מים בקדרה. (ח)

ו. שא"ל: נתשלו בקדרה חולבת תשיל של ירקות וכיוצא בו עם מעט חמאה בתוכו, ותחבו כף לשם ומשס לבשר?

תשובה: (א) יש פוסקים דסברי דגם בזה אין צריך לשער אלא לפי המדומע. (ב)

(ב) ויש חולקים ואומרים דצריך לשער נגד כל החמאה, מחמת דהחמאה צפה למעלה, ובלעה הכף מהחמאה. (ז)

ז. שא"ל: תחבו כף חדשה לרוטב עם בשר, ומשס לחלב?

תשובה: בזה הכל מודים דצריך לשער נגד כל יי הכף ולא לפי חשבון המדומע, דשמא נגעה הכף בבשר ממש ובלעה בלי אמצעי אחר. (ח)

ח. שא"ל: נספך רוטב של בשר לתוך קדרה של חלב או תחת קדרה של חלב, אם גם בזה משערין לפי המדומע?

תשובה: יש חלוק בזה בין רוטב עב או קלוש, דהיינו אם מבשלין בשר צלי יש להחמיר ולומר שכל טעמו של בשר נכנס להמעט מים שהוא הרוטב ונתהפך כולו לבשר, ולכן צריך ס' נגד כל הרוטב, אבל אם מבשלין רוטב של בשר מבושל שיש תמיד ג' חלקים מים וחלק אחד בשר עם תבלין, או יש להקל ולשער לפי חשבון המדומע. (ט)

ט. שא"ל: תחבו כף לקדרה של בשר נבלה ותחזיק תחבו את הכף הלא לקדרה של בשר כשר?

תשובה: בהפסד מרובה וצורך גדול יש לומר דאין צריך לשער רק כפי המדומע בשר נבלה שבכף דהוי לה בלתי. (י)

י. שא"ל: בשלו חלב בקדרה ששלו בה בשר, והקדרה לא הימה בת יומא? (י)

תשובה

מקור ההלכה

(ה) מנחת ש"י.

(ס) שם.

(י) תכמת אדם כלל מ"ז.

(ד) ש"ך, ופרי מגדים.

(ז) חוות דעת (סימן ק"ג) וטוב טעם ודעת.

(ח) פרי מגדים בסדר הנהגות הנשאל עם השואל.

(ט) אחרונים.

תשובה : א) אם בשלו חלב בקדרה של בשר לאחר מעת-לעת, הקלב מותר, דהוי נותן טעם לפגם, והקדרה אסורה לבשל בה בשר או חלב לפי שהיא בלועה משניהם. (יא)

ב) ולבשל בה שאר דברים, מדינא מותר, אבל לפי המנהג אסור. (יב)

יא. שאילה : בשלו חלב בקדרה שבשלו בה בשר, והקדרה לא היטה בת יומא, ואחר כך בשלו בה בשר תוך מעט לעט לבשול החלב ?

תשובה : בדיעבד, אם בשלו בהקדרה בשר תוך מעט-לעת לבשול החלב, התבטל אסור. (יג)

יב. שאילה : בשלו חלב בקדרה שבשלו בה בשר, והקדרה לא היטה בת יומא, ואח"כ בשלו בה עוד חלב ?

תשובה : בדיעבד, הקלב מותר, אבל לכתחלה אסור לבשל גם בנותן טעם לפגם דגורינן שאינה בת יומא אטו בת יומא. (יד)

יג. שאילה : קהל שאסרו שמיטת איזה שוחט עד זמן יודע ובתוך הזמן בשלו בכלים מאותו שוחט, אם מותר לאחר הזמן להשתמש לכתחלה בכלים ?

תשובה : לאחר הזמן כשהבלוע בתוך הכלי נותן טעם לפגם, הכלים מותרים להשתמש בהם לכתחלה, כיון דעתה ליכא למגור כלי שאינו בן יומו, דעכשו הוא היתר. (טו)

יד. שאילה : חמץ שטבר עליו הפסח ונבלע בקדרה, אם מותר להשתמש לכתחלה בכלי לאחר מעת-לעת ?

תשובה : הדין בזה כמו בתשובה הקודמת. (טז)

טז. שאילה : קדרה חולבת של מתכות שלא בשלו בה חלב בתוך מעת-לעת אבל שהו בה חלב זמן כל הלילה, ואח"כ בשלו בה בשר תוך מעת-לעת לשהיית החלב ?

תשובה : בזה שנשתהה בהכלי חלב צונן כל הלילה לא אמרינן שהוא כבוש והכלי בלע ע"י זה, רק הכל מותר. (יז)

טז. שאילה : קדרה של מתכות שלא בשלו בה חלב בתוך מעת-לעת, אבל שרו בה חלב זמן מעת-לעת, ואח"כ בשלו בה בשר תוך מעת-לעת לשהיית החלב ?

תשובה : בזה אמרינן דכבוש כמבושל, ואם בשלו בהקדרה תוך מעת-לעת לכבישת

מקור ההלכה

(טו) פרי מגדים.

(טז) שם.

(יז) ט"ז, ופרי מגדים.

(יא) ש"ך, ופרי מגדים.

(יב) ש"ך.

(יג) ש"ך, פרי מגדים, וחוות דעת.

(יד) שם.

כור הלכות בשר בהלב סימן צג המבחן ממ 97

לכבישת הקלב, הבשר אסור, וגם הקדרה אסורה לבשל בה לכתחלה בשר או קלב. (י"ח)

י"ז. שא"ל: קדרה חדשה של חרס נשתתה בה חלב לונן ואח"כ רולים לבשל בה בשר?

תשובה: (א) בקדרה חדשה של חרס אפילו הקלב לא שהה בה מעת-לעת אמרינן דבולעת ע"י שהיית הקלב, משום דקדרה חדשה בולעת אף בצונן, וממילא אם בשלו בה בשר תוך מעת-לעת לשהיית הקלב אסרת באין הפסד מרובה; ובהפסד מרובה יש מתירין. (י"ט)
(ב) ויש חילקים וסוברים דכלי חרס חדש אין בולע כלל פחות ממצת-לעת. (כ)
(ג) ודעת הגהות מהרש"ק היא דאף להסוברים דכלי חרס בולע מיד, מ"מ אינו בולע יותר מכדי קליפה, כיון שאינו כבוש ממש, ולפיכך אם הי' קלב בקדרה ואח"כ בשלו בה בשר, התבשיל מותר, דיש בתבשיל ס' נגד קליפת הכלי, והקדרה אסורה.

י"ח. שא"ל: קדרה חדשה של חרס שכבר נשתתה בה מים ג' ימים קודם ששהה בה חלב לונן, ואח"כ רולים לבשל בה בשר?

תשובה: אם י"י כבר שהו בהכלי חרס משקה במשך ג' ימים או הכלי כבר שבע מלבולע, ולכן שוב אינו בולע בצונן אם לא שנשתתה בתוכו כדי שיעור כבישה או ע"י מליחה. (כ"א)

י"ט. שא"ל: בשלו בשר בקדרה של מתכות ואח"כ בשלו בה ירקות, אם מותר אח"כ לבשל בה קדרה חלב?

תשובה: בזה הדין יש הרבה חילוקי דעות:
(א) דעת הטור בשם הרשב"א דבאם בשלו ירקות בקדרה של בשר דמותר אח"כ לבשל בה קלב, שכבר נקלש טעם הבשר עד שאין ראוי לחול עליו שם איסור של בשר-בקלב.
(ב) דעת הרש"ל דלא קי"ל כן.
(ג) דעת הט"ז והפרי מגדים כהרש"ל.
(ד) דעת הש"ך בנקודות הכסף כהרשב"א.
(ה) דעת החוות דעת דאם יש ס' בירקות ובמים נגד הבשר הראשון דאז כבר הוקלש טעם הבשר, או מותר לבשל בהקדרה קלב, אבל אם לא הי' ס' בירקות נגד הבשר, אז נשאר טעם בשר גמור בקדרה ואסור לבשל בה קלב.
(ו) ודעת הפרי תואר דאם בשלו בשר בקדרה ואחר מעת-לעת בשלו בה ירקות או מים או מותר לבשל בקדרה זו קלב.

שאלה

מקור ההלכה

(כ) הש"ך בנקודות הכסף, וזכמת אדם.
(כ"א) חוות דעת.
(י"ח) שם.
(י"ט) פ"ז טרי מגדים, וחוות דעת.

ב. שאלה : בשלו בשר בקדרה של חרס ואח"כ בשלו בה ירקות, אם מותר אח"כ לבשל בלוחה קדרה חלב ?

תשובה : בכלי חרס, לכולי י"י עלמא לא הוקלש טעם הבשר ע"י הירקות, ואסור לבשל בה חלב. (כ)

בא. שאלה : אשה בשלה בשר בקדרה, ואחר שעה בשלה בלוחה קדרה ירקות, ואח"כ בחוך מעט לעת בשלה בלוחה קדרה, גרויפין עד שלטמקו, ואח"כ נמכה בחוך ה, גרויפין חלב וחמאה ?

תשובה : בזה אפשר להחיר, דשמא הלכה דנ"ט בר נ"ט מותר בנצלה או בנצטמק, ושמא הלכה כרשב"א דנקלש טעם הבשר ע"י שבשלה הירקות בינתיים. (כ)

בב. שאלה : הא דק"ל לכלי חרס אין הכלוע יולא מדופניו הוא מן התורה או רק מדרבנן ?

תשובה : דעת הט"ז דזה הוא רק מדרבנן ; ודעת הפרי מגדים דהוי מן מן התורה, ואין להקל בספקו. (כ)

בג. שאלה : בשלו כזית ליסור בקדרה ישנה בת יומא בזמלת הכלי, ואח"כ בשלו בה היתר, אם לריכין לשער רק נגד זמלת הכלי או נגד כל הכלי ?

תשובה : בזה צריכין לשער נגד כל הכלי, דספק הוא אי מפעפע בכלי הכלי. (כה)

בד. שאלה : כלי חרס ישנים יותר מ"ב חדש שנקטו מוכרי, ולמוכרם לככרי יחי' הפסד מרובה, אם מותר להשתמש בהם ?

תשובה : א) דעת הרבה פוסקים דלכתחלה אסור להשתמש בכלים של ככרי, ואף שלא נשתמשו כמה שנים. (כ)

ב) דעת הפרי מגדים (בסימן ק"ג) דבצונן כולי עלמא מודי דשרי להשתמש בהכלי חרס, ומהני בנתישן הכלי, וכי אסרו רק בחמין. (ובכלי מתכות הניח ב, צריך עיון).

ג) דעת הגרע"א דבהפסד מרובה מותר ; אבל באם ההפסד מרובה הוא מחמת שיש לו הרבה כלים, זה לא מהני. (כ)

ד) ודעת התשובות ברית אברהם דבאם נאסרו הכלים באיסור דאורייתא יש לאסור אף לאחר יב"ח להשתמש, אבל אם גוף האיסור הוא רק דרבנן יש לצדד להקל.

שאלה

מקור ההלכה

(כ) תשובות שמן רוקח ח"א סי' ב', ועיין בחכם צבי סימן מ.
(כז) תשובות הגרע"א חו"ד סימן מ"ג.

(כב) חוות דעת.
(כג) תשובות חסד לאברהם.
(כד) עיין בכרתי ופלתי.
(כה) פרי מגדים, ועיין בסימן צ"ח.

כה. שא"ה: כלי חרס ישנים שלא נסתמנו יב"ח, ונתערבו, ואינו ידוע אם הם כלי בשר או כלי חלב?

תשובה: (א) דעת הגרע"א ד' דיש להתיר. (כו)

(ב) דעת הרבה אחרונים דאם אפשר להגעיל הכלים או יותר נכון להגעילם; ואם הם כלים שאין דרכם להשתמש ברותחין יש להקל ולהתירם אף בלי הגעלה אם נתישנו יב"ח.

כו. שא"ה: אם דינו של כסוי הקדרה לענין בן יומו או אינו בן יומו כמו הקדרה טלמה?

תשובה: אותם הכסויים שהם קצרים מלמעלה ויש בהם חלל ואי אפשר לקנחם יפה מהרתיחה שעולה לשם, וכל שיש איסור בעין לא אמרינן דהוי "נותן טעם לפנים", או באין הפסד כלל אף דאין הכסוי בן יומו דינו כאילו הוא בן יומו. (כט)

כז. שא"ה: אם שמו כסוי כזה, שהוא קלר מלמעלה ויש בו חלל, מקדרה של בשר על קדרה של חלב או איפכא, הי"ך לריכין לשער?

תשובה: (א) דעת הט"ו והחיות דעת בזה דאין צריך לשער רק אם יש בהתבשר ס' נגד מקום הקצר שבכסוי, ואז אין שום חשש בכסוי יותר מקדרה.

(ב) ודעת הש"ך, והפרי מגדים, והחכמת אדם, דצריך לשער נגד כל הכסוי.

כח. שא"ה: אם גס לצורך שבת או במקום הפסד מחמירין ודנין כסוי שאינו בן יומו כאילו הי' בן יומו?

תשובה: בהפסד קצת או במקום שיש צד להתיר בלאו הכי, או שהוא לצורך שבת, יש להתיר אם הכסוי אינו בן יומו כמו בקדרה עצמה. (י')

כט. שא"ה: האם גס בכסוי שהוא רחב מלמעלה או בכסוי שהוא נקוב מלמעלה מחמירין ודנין אינו בן יומו כאילו הי' בן יומו?

תשובה: אם הכסוי הוא רחב מלמעלה באופן שיכולה היד לשלוט בו ולקנחו יפה, או אם הכסוי הוא נקוב למעלה, דאז הויעה יוצאת דרך הנקב, או יש להתיר אם אין הכסוי בן יומו כמו בקדרה עצמה. (יא)

ל. שא"ה: כסוי קדרה של בשר שער עליו ב' חדשים בלי שום שמוש כלל, ואח"כ נתווכו על קדרה של חלב או איפכא?

תשובה: כסוי אחר ב' חדשים, אף שהוא קצר מלמעלה, יש להתיר אף באין

מקור ההלכה

(י) רמ"א, ופרי מגדים.
(יא) רמ"א, ש"ך, ופרי מגדים.

(כו) שם סימן מ"ט.
(כט) רמ"א, והרש"ל.

באין הפסד כלל בתערובות בשר-בהֶלֶב; אבל בכל שאר איסוריו לכתחלה אסור להשתמש אף לאחר כמה שנים. (יב)

לא. שאלה: שמו קדרה של בשר על קדרה של חלב או איפכא, אם דנין בזה דין דכסוי קדרה?

תשובה: אף להפוסקים דמחמירים בכסוי וסוברים דאצפ"י שאינו בן יומו דינו כאילו הי' בן יומו, זה הוא דוקא בכסוי המיוחד לכך, אבל בקדרה אין אומרים שיש לה דין כסוי, ואם הקדרה של בשר או של חֶלֶב אינה בת יומא, לכולי עלמא מותר. (יג)

לב. שאלה: נתנו כסוי חולב שאינו בן יומו על קדרה שאין בה בשר צעין אלא שנתבשל בה מים או ירקות, או איפכא?

תשובה: אם הכסוי אינו בן יומו אינו אוסר רק בשיש בקדרה בשר או חֶלֶב בעין, אבל אם נתנו את הכסוי על קדרה שנתבשל בה רק מים או ירקות וכדומה, אז אף באין הפסד כלל שרי; אבל אם הכסוי הוא בן יומו אוסר אף בשאר דברים. (יד)

לג. שאלה: נתנו כסוי רותח מקדרה של בשר על קדרה של חלב, או איפכא, ויש מאכל בשניהם?

תשובה: אם שניהם רותחים עד שהיד סולדת בהם ובשניהם הי' תבשיל, ממילא שעולה הויצה של הקדרה אל הכסוי ויורד מהכסוי אל הקדרה, ולכן שניהם אסורים עם המאכל שבקדרה אם אין ששים נגד הכסוי. (טו)

לד. שאלה: כסוי חולב בן יומו ששמוהו על קדרה של בשר, והקדרה מסולקת מן האש, והכסוי הוא לזמן, אבל מזיט, והיד סולדת מן הויצה?

תשובה: בזה הכל אסור, וצריך סי' בתבשיל נגד כל הכסוי. (טז)

לה. שאלה: כסוי חולב בן יומו ששמוהו על קדרה של בשר, והקדרה מסולקת מן האש, והכסוי רותח מאש והיד אין סולדת בו מן הויצה?

תשובה: בזה אף שהיד אין סולדת בו מן הויצה ג"כ שניהם אסורים. (יז)

לו. שאלה: כסוי חולב שאינו בן יומו ששמוהו על קדרה של בשר, והקדרה מסולקת מן האש והכסוי רותח מאש, ואין היד סולדת בו מן הויצה?

תשובה: אם אין היד סולדת בהכסוי מהויצה אף שהכסוי רותח מאש, התבשיל מותר, והכסוי עצמו אסור. (יח)

שאלה

בְּקֹר הַהֲלָכָה

(א) תשובות משאת בנימין.

(ב) שם.

(ג) ש"ך, ופרי מגדים.

(ד) שבות יעקב ד"א סימן כ"א.

(ה) ב"ח, ועוד אחרונים.

(ו) פרי מגדים.

(ז) רמ"א, ועוד פוסקים.

כור הלכות בשר בהלב סימן צג המבהן נא 101

צו. שא"ה: כסוי חולב שאינו בן יומו ששמוהו על קדרה של בשר, והקדרה מסולקת מן האש, והכסוי רותח מהאש, והיד כוללת בו מהזיעה ?

תשובה: בזה גם התבשיל אסור וצריך סי' נגד כל הכסוי. (ולדעת הט"ז רק נגד מקום הקצרה.) (ט)

צח. שא"ה: נתנו כסוי חולב לזון על קדרה של בשר חמה, ויש מאכל בקדרה, או איפכא, והכסוי שהיה הרבה על הקדרה באופן שהתחיל להזיע והיד כוללת בהזיעה ?

תשובה: (א) בזה הדין דהכל אסור דתתאה גבר והוי כשניהם רותחים. (ב) ואם הסיר את הכסוי מיד שניהם מותרים אף שהכסוי מסתמא מלוכלך. (יא)

צט. שא"ה: נתנו כסוי חולב חם על קדרה של בשר לוונת, או איפכא, ויש מאכל בקדרה ?

תשובה: (א) אם הכסוי חם והקדרה צוננת הכל שרי, רק המאכל צריך קליפה כדין חם לתוך צונן, ואם אי אפשר בקליפה מותר. (יב)

(ב) ודוקא כשהכסוי הי' יבש, אבל כשיש לחלוחית בכסוי אסורה הקדרה כדין ערוי שנפסק הקלוח שאוסר כדי קליפה; ובסתם, אמרינן שיש לחלוחית בכסוי. (יג)

צ. שא"ה: שמו כסוי חולב על קדרה של בשר או איפכא, ולא הי' מאכל בקדרה ?

תשובה: אם לא הי' מאכל בקדרה ושניהם היו יבשים ולא הי' בהם שום לחלוחית, או אפילו שניהם רותחים הכל שרי, דהוי כשתי קדרות הנוגעות זו בזו. (יד)

צא. שא"ה: הניחו קף של בשר על קדרה של חלב מדופן לדופן כמו כסוי ?

תשובה: התבשיל מותר אף בלא סי' כיון שהזיעה אינה חוזרת מהכף לקדרה, דהזיעה יוצאת דרך שני הצדדים הפתוחים, אבל הכף אסורה. (מה)

שאלה

ביקור ההלכה

(נג) ש"ך.
(נד) רמ"א, חוות דעת, חזקת אדם.
(נה) חמורי דניאל.

(ט) מרי מגרים.
(מ) רמ"א.
(פא) תשובות משאת בנימין.
(מב) רמ"א.

סימן צ"ד.

א. שא"ל: תחבו כף חולצת בקדרה של צמר רותחת או איפכא, והכף היתה לונגת וכת יומא ?

תשובה: (א) אם הכף היתה בת יומא באופן ששמשו בה בכלי ראשון תוך מעת לעת, או צריך להיות סי' נגד פליטת הכף, ולפי דלא ידעינן כמה נפק מינה משערינן נגד כל החלק מהכף שנתחב בקדרה, אף מה שחוץ להתבשיל, — כגון שהתבשיל לא הי' עד פי הקדרה, — ולא סגי רק נגד חלק הכף שנתחב בתבשיל מפני הזויצה של התבשיל שעולה למעלה מפליטה מהכף ואוסרת התבשיל, ולכן צריך סי' נגד כל מה שנתחב בקדרה; אבל כנגד חלק הכף שלמעלה מהקדרה אין צריך לשער, דחוץ לקדרה אין הזויצה מועלת מפני שמתפשטת באויר. (א)

(ב) ויש פוסקים דסברי דהזויצה אינה אוסרת, ולכן אין צריך לשער רק נגד חלק הכף שנתחב בתבשיל. (ב)

(ג) ונראה שיש להקל רק אם תכף הוציאו הכף מהקדרה, אבל אם שהתה הכף בהקדרה אין להקל. (ג)

ב. שא"ל: אט יש בזה הדין חלוק בין כף של מתכות לכף של חרס ועץ ? תשובה: אם הכף היתה צוננת או אין צריך לשער רק נגד מה שנתחב בקדרה, ואין שום חלוק בזה בין שהיתה הכף של חרס ובין של מתכות דהכלל הוא דלא אמרינן, "חם מקצתו חם כלו" לענין פליטה. (ד)

ג. שא"ל: הא דלא אמרינן, "חם מקצתו חם כלו" צדק לונגת שתחבו לתבשיל חם, הוא דוקא לענין פליטה דאינה מפלגת מכולה, או גם לענין בליעה שאינה נדונה כחמה כלה לענין להוליך את הבליעה בכל הכף ? תשובה: (א) דעת הש"ך דלא אמרינן, "חם מקצתו חם כלו" אפילו לענין בליעה, דהכף אינה מוליכה את הבליעה בכלה אם היא רק חמה מקצתה.

(ב) ודעת המגן אברהם (בסימן תנ"א) וחכמת אדם דזה דלא אמרינן, "חם מקצתו חם כלו" הוא דוקא לענין שאינה מפליטה מכלה, אבל לענין בליעה אמרינן, "חם מקצתו חם כלו" ומוליכה הבליעה בכלה; ולפי"ז אם תחבו הצד השני מן הכף בהקדרה צריכים לשער אם יש סי' נגד מת שנתחב בהקדרה.

(ג) ודעת הרש"ז מלאדי דבהפסד מרובה יש לסמוך בזה על הפוסקים דסברי דאינה מוליכה הבליעה בכלה.

שאלה

מקור ההלכה

- (א) מחבר, כרתי ופליתי, פרי מגדים ותוהו דעת.
 (ב) מנחת שי.
 (ג) חתם סופר וחכמת אדם.
 (ד) רמ"א, ושי"ך.

כּוּר הַלְכוּת בָּשָׂר בַּחֲלֵב סִימָן צַד הַמְבַחֵן נב 103

- ד. שאלה : תחבו כף לוננת של מתכות לכלי ראשון ואיסור נוגע בראשה העליונה של הכף, אם אמרינן לענין זה, חס מקלטו חס כלוי ?
תשובה : אמרינן בזה, חס מקצתו חס כלוי לענין שתאמר הכף, אעפ"י שהאיסור נגע רק בראשה העליון ; אבל אם הכף היא של חרס או של עץ אינה נאסרת בכהאי גוונא. (ה)
- ה. שאלה : תחבו כף חולבת בקדרה של צמר רותחת, או איפכא, והכף היתה רותחת ?
תשובה : אם הכף היתה רותחת כגון שהסיריה מכלי ראשון ויד סולדת בה צריכין לשער אם יש ס' נגד כל הכף, ואין חלוק בין כף של מתכות וחרס ועץ. (ו)
- ו. שאלה : אם יש חלוק בין חס ע"י כסול ובין חס ע"י אור לענין, חס מקלטו חס כלוי ?
תשובה : הא דלא אמרינן, חס מקצתו חס כלוי הוא רק דוקא בחמימות ע"י בשול, אבל בחמימות ע"י אור אמרינן, חס מקצתו חס כלוי ; ולפי"ז כף חולבת שנתחממה מקצתה ע"י אור ותחבו מקצת הכף לתבשיל של בשר, או איפכא, צריך להיות ס' נגד כל הכף. (ז)
- ז. שאלה : אם אינו ידוע כמה מהכף ה"י נתחב צדקדרה, היאך משערין ?
תשובה : אם אינו ברור עד כמה תחבו הכף אמרינן דמסתמא תחבוה עד ראש הכף, ומשערין רק נגד הבית-קבול, העגול שבכף, ולא נגד הבית יד ; ואפילו באינו מינו דהוי ד"ת אין צריך לשער יותר. (ח)
- ח. שאלה : הא דלמורינן דמשערין נגד הכף או נגד ראש הכף, בלחיה לופן משערין זאת ?
תשובה : (א) טוב לשער באומד יפה ע"י מדירה שימלא כלי מלא במים ואח"כ יתחב הכף או ראש הכף לתוכה, והמים היוצאים הם שיצור הכף או של ראש הכף. (ט)
- (ב) ויש פוסקים דסברי דשיצור ששים נגד כף הוא שני לוגין (קווארט) או לוג וחצי. (י)
- (ג) אמנם זה הוא רק בכף של עץ, אבל בכף של נחושת או של כסף די בפחות מזה מפני שהן דקות, ומה גם אם יתיכו אותן באש תה"י הכמות מצטה מאד, ולכן אי אפשר לתת כלל בזה, והכל לפי ראות עיני המרה. (יא)
- שאלה

מקור ההלכה

- (ט) פרי מגדים.
(י) חוות דעת, ופרי מגדים בהנהגות הנשאל עם השואל.
(יא) פרי מגדים, ואתרוגים.
(א) מהר"ם מינץ, ש"ך, פרי מגדים.
(ב) פרי מגדים, חוות דעת.
(ג) ש"ך סימן קכ"א, ופרי מגדים.
(ד) מהרש"ל, ש"ך, פרי מגדים, והגרע"א.

מ. שאלה : אם הכף כלעה ספק איסור או איסור דרבנן, האם גם אז לריבין לשער נגד הכף ?

תשובה : א) דעת הכנסת הגדולה בשם הרדב"ז דהא דמשערין כנגד הכף הוא דוקא בודאי איסור, אבל בספק איסור יש להקל דאין צריך סי' רק נגד הפליטה.

ב) ודעת הפרי מגדים, ויד יהודא, דאפילו בספק איסור או באיסור דרבנן ג"כ צריך לשער נגד הכף, ולא סגי נגד הפליטה באומד יפה.

י. שאלה : אם אי אפשר להכיר עד סימן הכף נתחבה, ואחד אומר שכרי לו עד כמה הכף נתחבה, אי מהני אמירתו, כרי ל"י ?

תשובה : א) הפרי מגדים הניח זה ב"צריך עיון" י"י.

ב) דעת הגודע ביהודא דאיש נאמן באמירתו, כרי ל"י ולא אמרינן בזה מלתא דלא רמיא עלי' דאיניש לאו אדעתיה" י"י.

ג) הבית אפרים מפלפל להאמין גם לאשה עד כמה נתחבה הכף לשער נגדה בס', והניח ב"צריך עיון".

יא. שאלה : הא דמלרבינן ס' כנגד הכף החולבת בת יומא שתחובה בקדרה של

בשר או איפכא, היינו דוקא אם שמשו בהכף חלב בעין בכלי ראשון תוך מעת-לעת, או אפילו גם אם שמשו בהכף בכלי ראשון ** בתוך מעת-לעת לא בחלב בעין רק במים או בתבטיל שאין בו לא בשר ולא חלב ?

תשובה : א) הכף החולבת שתחובה בקדרה של בשר או ** איפכא דנינן כבת יומא לאסור רק באופן שמשו בה תוך מעת-לעת

בקלב בעין דוקא בכ"י ראשון שהיד סולדת בו, אף שעומד אצל האש" י"י). ותוך מעת-לעת מהקלב תחובה לקדרה של בשר, או אוסרת אף בהפסד מרובה (ובאין הפסד מרובה אפילו שמשו בה בכ"י שני שהיד סולדת בו תוך מעת לעת ג"כ נחשבת בת יומא לאסור). י"י). אבל אם לא שמשו בה בכ"י ראשון בקלב בעין רק במים או בשאר דברים שאין בהם לא בשר ולא קלב, לא השבינן המעת-לעת מתשמיש זה אלא מומן שמשו בה בקלב בעין" י"י).

ב) ומכל מקום אם הכף היתה מלוכלכת מקלב, אף אם שמשו בה בכ"י ראשון מים מחשבין מעת-לעת מתשמיש המים" י"י).

יב. שאלה : שמשו בכף חיזה איסור משאר איסורין, ואח"כ שמשו בה מים, אם תשבינן המעת לעת מתשמיש האיסור או מתשמיש המים ? תשובה

מקור ההלכה

טו) לדעת הס"ז בסיומן ק"א	יב) בתהנות הנשאל עם השואל אות י"ג.
טז) ש"ך.	יג) גוב"י חיריד סימן ט"ז.
יז) אחרונים.	יד) ט"ז בשם ת"ח, ואר"ה.

השובה : בכף של איסור אף ששמשו בה בכלי ראשון מים חשבינן המצת-לעת מתשמיש המים בלבד ואוסרת כשלא הי' במים סי' נגד הכף ; אבל אם הי' סי' במים נגד הכף חשבינן מצת-לעת מן שמוש האיסור. (יח)

יד. שא"ל : עירו הלכ רוחא על כף של בשר, או חיפכא ?

השובה : כמו שאסור בתחיבה כן אסור גם ע"י ערוי ; אמנם ערוי אינו מבליע ומפליט רק כדי קליפה, ולכן אין צריך לשער רק סי' נגד הקליפה, והרי אף נגד קליפת כל הקדרה יש סי' בתבשיל, אי"כ יש בודאי סי' נגד קליפת הכף. (יט)

יד. שא"ל : עירו מכלי ראשון על כף שהיא מלוכלכת מחלב או מנשר, אם חשבינן המצת-לעת מומן שמוש החלב או מומן שמוש המים ?

השובה : בזה יש איסור כמו בכלי ראשון, וחשבינן המצת-לעת משעת ערוי המים. (כ)

פז. שא"ל : שמשו בכף חלב ואח"כ בתוך מעט לעת שמשו בה חלב עם מים, ואחר המצת-לעת משמוש הראשון שמשו בה בשר ?

השובה : בזה אין צריך לשער רק לפי ערך החלב של הפעם השני ששמשו בה חלב עם מים ולא משמוש החלב הראשון, דמחבב הראשון לא היתה בת יומא. (כא)

פז. שא"ל : כלי שהוא בלוע מצטרף-בחלב ע"י שנכנסו בו בשר וחלב ביחד או בזה אחר זה, ונעשה הכלי נבלה, ואח"כ חממו בו מים, אכל בין זמן צבול האיסור וזמן של חמום המים עבר לילה אחד, אם אמרינן דהכלי חשיב בן יומו עד שיטהה מעת-לעת שלם מטעה שחממו בו מים, דכיון דגם המים נעשים נבלה הוי כאילו רק עתה נבלו בו האיסור ; או דלמרינן בזה דלינת לילה פוגמת וטעם צטרף-בחלב הבלוע בו כבר נפגם, והמים שחממם אחר שעבר לילה כבר אינם נעשים נבלה כלל, ולכן לענין שהכלי יהי' חשוב בן יומו מחשבין את המצת-לעת לא משעת חמום המים רק מומן בליעת בשר בחלב ?

השובה : כלי הבלוע מבשר-בחלב אצ"ג דנעשה נבלה, מ"מ יי' זהו רק לענין שאם נפל לקדרה אחרת צריך סי' נגד כלו, אבל מי"מ לא חמיר כולי האי להצריך מעת-לעת שלם מחמום המים לענין בן יומו כיון שאין גוף האיסור בהמים ; ולכן הכריעו הפוסקים בפרט זה להקל מעט ולסמוך על רש"י ורבינו תם (שלהי השוכר), דאם אך עבר לילה משעת בשול האיסור לחמום המים הוי כבר "נותן טעם לפגם" ומותר, דלינת לילה פוגמת כמו בקדשים, ומצרכינן מעת לעת לענין בן יומו רק מומן בשול האיסור עצמו דלינת לילה

מקור ההלכה

(כ) פרי מגדים.

(כא) יוט"ו ד"ג, ועיין בסימן צ"ב.

(יח) ש"ך, פרי מגדים, והגר"א.

(יט) פרי מגדים, וחוות דעת.

לילה מקרי עיבור צורה ; אבל אם לא עבר לילה בין זמן בשול האיסור
 זמן חמום המים, הכלי נחשב לבן יומו כל זמן שלא שהה מצת-לעת משעת
 חמום המים. (כ)

י. שאלה : שמשו בכף חיזה איסור משאר איסורין, ואח"כ בתוך לילה של זמן
 שמשו האיסור שמשו זה מים, ולאחר מעת-לעת משמשו האיסור
 תחכוה להיתר, מאיזה זמן חשבין המעת-לעת לענין בת יומא ?
 תשובה : אם שמשו בהכף מים בתוך לילה של זמן שמוש האיסור חושבין
 מעת-לעת משמשו המים באין הפסד ; ובהפסד קצת יש להיתר
 בשאר איסורין אפי' קודם שעבר הלילה לבלי להצריך מעת-
 לעת רק מבשול האיסור עצמו. (כ)

יח. שאלה : שמשו בכף איסור, ואח"כ שמשו זה מים, ולאחר שמשו זה מים
 שהיה לילה אחד (מתחילת השקיעה עד שהאיר היום) ואח"כ שמשו
 זה היתר, מאיזה זמן חשבין המעת-לעת לענין בת יומא ?
 תשובה : א) אם הכף שהתה לילה שלם אחר שמשו בה מים ואח"כ
 שמשו בה היתר, אם כבר עבר מעת-לעת מזמן שמוש האיסור,
 שרי אפילו באין הפסד קצת, דיש בזה ב' תנאים להיתר : א) דסומכין אנו
 על דעת הסמ"ק דחושבין לעולם מזמן שמוש האיסור, ובי' דלינת לילה
 פוגמת. (כ)

יז. ויש חולקים וסוברים דאם שמשו בהכף מים תוך לילה מזמן שמוש האיסור,
 אעפ"י שעבר לילה אחר שמוש המים לא מהני באין הפסד קצת. (כ)

מ. שאלה : שמשו בכף צטר ושהתה לילה, ואח"כ שמשו זה חלב, או לאחר
 שמשו זה חלב שהתה לילה ואח"כ שמשו זה מים, ולאחר שעבר
 מעת-לעת משמשו החלב שמשו זה היתר ?
 תשובה : א) לדעת הרמ"א שרי ** אף באין הפסד קצת. (כ)
 ב) ולדעת הש"ך, וחוות דעת, וחכמת אדם צריכה דוקא לשהות
 לילה בין שמוש הקלב לשמוש המים.

ב. שאלה : שמשו בכף צטר ואח"כ שמשו זה חלב, ולאחר שמשו זה חלב שהתה
 לילה, ואח"כ שמשו זה מים, ולאחר שעבר מעת לעת ** משמשו
 הצטר שמשו זה היתר ?
 שובה : אם שמשו בהכף היתר לאחר שעבר מעת לעת משמשו הבשר,
 אבל עוד לא עבר מעת-לעת משמשו הקלב, אסור, אף ששהתה
 לילה בין שמוש הקלב לשמוש המים. (כ)

שאלה

מקרי ההלכה

- (כ) כה) ש"ך, פרי חדש, חוות דעת, וחכמת אדם.
 (כז) כז) פרי מגדים.
 (כח) כח) פרי מגדים, חוות דעת.
 (כט) כט) רמ"א בסימן ק"ג, ופרי מגדים כאן.
 (ל) ל) רמ"א בסימן ק"ג, ופרי מגדים כאן.

כור הלכות בשר בחלב סימן צד המבחן נד 107

כא. שא"ל: שמשו צקף צקר ואח"כ חלב, ובלאו לילה שמשו זה מים, ואחר טעבר מעת-לעת משמוש^ז החלב ותוך מעת-לעת משמוש המים, שמשו זה היתר?

תשובה: א) דעת החכמת אדם בזה להתיר רק בהפסד מרובה.

ב) ודעת החוות דעת דאף בהפסד מרובה אסור, ד' הבא מבשר בקלב כבשר בקרב דייגינן ליה, דאפילו בהפסד מרובה בלח אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה". (ח)

כב. שא"ל: היו מונחות צמקוס אחד הרבה כפות שנסתמשו בצקר לא בלוחו מועת לעת, וכף אחת היתה ביניהן שהיתה צת יומא, ולקחו כף אחת מכל הכפות ותחבו לקדרה של חלב, ולא הי' ס' כנגד הכף?

תשובה: א) בזה אין אומרים הכלל ד', כל דפריש מרובא פריש ולכן התבשיל אסור; דלא אמרינן, כל דפריש מרובא פריש" אלא

אם יש נפקא מינה לאותו דבר בעצמו, כגון לענין חנויות רבות של בשר כשר ואחת של נבלה, וכיוצא בו, אבל בנדון דידן לענין הכף אין שום נפקא מינה, דאפילו אם היתה אינה בת יומא נמי נאסרת הכף, רק דנפקא מינה לענין התבשיל, והתבשיל לא נפרש מרוב. (ט)

ב) ויש חולקים וסוברים הדולכין אחר הרוב, ואפילו מחצה על מחצה ג"כ יש להתיר מחמת חזקת היתר דתבשיל. (י)

כג. שא"ל: ספק אם תחבו כף של איסור צקדרה?

תשובה: אם הבליעה של הכף היא מין במינו עם התבשיל מותר אם הי' רוב, ומכל מקום יהיו הכלים מעת-לעת. (יא)

כד. שא"ל: תחבו כף של איסור צקדרה ויש ספק אם הכף היתה חמה?

תשובה: התבשיל שבקדרה מותר מטעם ספק ספקא: א'. שמא היתה הכף צוננת; וב', שמא לא נתנה טעם דאין מן ההכרח לתת טעם אפילו בפחות מסי'. (יב)

כה. שא"ל: תחבו כף חולבת לתבשיל של צקר וספק אם היתה היד סולדת צקף צעעת החמיצה?

תשובה: לא מבעיא אם הכף חמה עכשו בדודאי אסור דאוקי אחזקה דהשתא, ואפילו מין במינו אסור; ואפי' הכף היא צוננת עכשו אפילו הכי באינו מינו אסור, ובמינו מותר. (יג)

כו. שא"ל: כלי חרס ישנים שלא נשתמשו י"כ חודש, ונשתמשו ואין ידוע אם הם כלי צקר או כלי חלב?

תשובה

מקור ההלכה

(א) וכן נראה דעת הפרי מגדים, ועיין בסימן ק"ג. (א) חמודי דינאל.

(ב) שם, התשובות שואל ומשיב. (ב) יוסף דעת.

(ג) פרי מגדים. (ג) ס' יד יוסף, ועוד אחרונים. (ג) פרי מגדים.

תשובה: הכלים מותרים ע"י הגעלת ג' פעמים להשתמש בהם או
- בבשר או בחלב. (יו)

כו. שא"ל: תחבו כף חולבת בת יומא בקדרה של בשר ב' פעמים?
תשובה: (א) דעת המחבר דאם נודע בינתים אין צריך אלא פעם אחת
ס', והטעם הוא, דאם נודע בפעם הראשונה שנתחבה כף
חולבת בקדרה של בשר וגם נודע שהי' ס' נגד הכף, הרי כבר הותר כל
מה שבקדרה, והוי כאילו לא נתחב כלל בפעם השני; ובאם לא נודע בינתים
צריך ב' פעמים ס', דמתחלה צריך ס' נגד החלב שבכף, ולפי דחיישינן שמא
לא פלטה הכף כל הבלוע בתוכה, דהיינו שנשארה בהכף חלק ס' מהחלב שהי'
נבלע בהכף, ובלעה הכף עוד נ"ט חלקים מהבשר, ובאם לא היו מוציאים את
הכף מהקדרה רק הניחוה להיות בתוך הקדרה, או לא היתה הכף נעשית נבלה
אח"כ, כי כל זמן שהכף היא בתוך הקדרה מה שבתוך הקדרה מחובר ומצטרף
למה שבתוך הכף, ובטל מעט החלב בס', אבל כשהוציאו הכף מהקדרה תכף
אחרי התחיבה הראשונה או כל הכף נעשתה נבלה ע"י הבשר בחלב שבה,
ועדיין שם כלי ראשון על הכף אף לאחר שהוציאוה מהקדרה, כיון דנתחבת
לתוך כלי ראשון, ולכן צריך עוד פעם ס' נגד זה האיסור שנתחדש בתחיבה
שני; אבל אם תחבוה אחרי הפעם השני עוד פעם אחת או אפילו כמה
פעמים אין צריך עוד ס', דדוקא נגד הפעם השני שנעשתה הכף נבלה
ע"י איסור בשר בחלב אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, אבל מה שנתחבה
אח"כ אחרי הפעם השני כשכבר נאסרה הכף, הוי או כשאר איסורין, ותו
לא נעשתה נבלה. (יה)

כז. ודעת הרמ"א דאפילו לא נודע בינתים אין צריך אלא פעם אחת ס', ואפי'
תחב הרבה תחיבות זו אחר זו; וכחב הש"ך דאפילו איסור עצמו שנפל
ב' פעמים לקדרה אין צריך אלא פעם אחת ס'.

כח. שא"ל: תחבו כף חולבת בת יומא בקדרה של בשר, או ליפכה, והי' ס'
בהתבטול כנגד הכף, לכל הכף אח"ז תחבו כף אחרת חולבת
בקדרה הזאת, אם כגו בפעם אחת ס' או לריך דוקא ב'
פעמים ס'?

תשובה: (א) דוקא אם תחבו אותה הכף עצמה ב' פעמים הוא דסגי בפעם
אחת ס' כיון שאינה נותנת טעם, אבל אם תחבו כף אחרת
לגמרי בזה אחר זה, אפילו נודע בינתים צריך ס' כנגד שתיהן, דק"ל, חוזר
וניעור, והטעם היוצא מהכף השני מצטרף עם הטעם שיצא מהכף
הראשונה. (יו)

(ב) ויש פוסקים דחולקים וסוברים דאפילו אם תחבו כף אחרת בזה אחר זה
ג"כ

מקור ההלכה

(יו) חכמת אדם כלל מ"ו.

(יד) הגר"א.
(טו) ט"ז, ופרי מגדים.

ג"כ סגי בפעם אחת ס' ; דכיון דבתחיבת הכף החולבת הראשונה לא הי' נאסר התבשיל של בשר משום בשר-בחקלב כיון שהי' ס' נגד הכף, ממילא אח"כ גם כשתחבו הכף השני' אף דליכא ס' נגד שתיהן מ"מ ליכא למימר דחזור וניעור, ולא אמרינן שהטעם היוצא מהכף השני' מצטרף עם הטעם שיצא מהכף הראשונה, כיון דהטעם של הכף הראשונה הוא נ"ט בר נ"ט, טעם א' בקדרה וטעם הב' בבשר ; ולא הוי ההיתר בזה משום בטול אלא דבלא זה מותר, דבשר-בחקלב רק דרך בשול אסרה תורה, והיכא דלא נרגש הטעם אין זה דרך בשול, ולכן לא מצי לחול על התבשיל של בשר איסור דבשר בחקלב צ"י תחיבת הכף השני'. (יז)

בט. שאלה: תחבו כף חולבת בת יומא בקדרה של בשר או איפכא יהי' ס' כנגד הכף, ואח"כ תחבו אותה הכף לקדרה אחרת של בשר ולח יהי' ס' כנגד הכף, ומזו ותחבו אותה הכף לקדרה הראשונה ?
תשובה: בזה מצרכינן ב' פעמים ס' (יח)

ג. שאלה: תחבו כף חולבת בת יומא בקדרה של בשר, או איפכא, והולילו מעט מהתבשיל בכהף, והחזירו את התבשיל לקדרה ?

תשובה: א) דעת החוות דעת דאם הוציאו מעט מהתבשיל בהכף, התבשיל שבכף נעשה נבלה, ולכן אם החזירו אח"כ את התבשיל שבכף לקדרה בעינן אח"כ ס' נגד מה שבכף על כל פעם ופעם שהוציאו והחזירו.

ב) דעת הבית אפרים דכיון דאינו אלא ספק שמא נשאר בכף חקלב, מש"ה בהפסד מרובה או משום שמחת יו"ט סגי אם הי' רק ס' נגד הכף.

ג) ודעת החמודי דניאל דאם הי' ס' נגד הכף מותר אפילו באין הפסד מרובה.

דא. שאלה: תחבו כף בת יומא של חיזה איסור מכאור איסורין בתבשיל חיזה, והולילו מעט מהתבשיל בכהף, והחזירו את התבשיל לקדרה ?

תשובה: בזה כולי עלמא מודי דסגי בפעם אחת ס' בהפסד מרובה, דלח בלח בשאר איסורין לא נעשה נבלה בהפסד מרובה. (יט)

דב. שאלה: תחבו כף של בשר בת יומא בקדרה מלאה חלב כמה פעמים, והולילו עם הכף הואת חלב מהקדרה ונתנוהו^ל לקדרה אחרת חולבת ב' פעמים, ובקדרה ראשונה^ל וגם בשני' יש ס' נגד הכף ?

תשובה: א) דעת הפרי מגדים בזה דצריך ב' פעמים ס' בקדרה שני' נגד הכף ונגד החקלב שבכף, דבכל פעם שהוציאו החקלב עם הכף, החקלב שבכף נעשה נבלה. ואפילו בהפסד מרובה וצורך גדול הדין כן, ואפילו

מקור ההלכה

(יז) הנהגת הגר"א אי"ח סימן תנ"ב; גפ"ש הי' חירד סימן כ"ח: שצ"י שמחת שער ג' (יח) חמודי דניאל, ל"ט חוות דעה.

ואפילו באיסור דרבנן של בשר בחלב הדין כן ; אבל הניח ב"צריך ציון" אם צריך להיות יד סולדת בו בשעה שהוציאו החלב מהקדרה.

(ב) דעת המהרש"ק דאפילו בנתנו לקדרה אחרת סגי בפעם אחת ס'.

(ג) ודעת היד יהודא דאם לא נודע בינתים צריך ב' פעמים ס', ואם נודע די בפעם אחת ס'.

16. שאלה : תחבו כף בת יומא של חיזה חיבור משאר חיבורין בתבשיל היתר, והולילו מהתבשיל שבקדרה ונתנו לקדרה אחרת כמה פעמים ?

תשובה : בשאר איסורין בהפסד מרובה וצורך גדול יש להתיר בפעם אחת ס' נגד הכף. (א)

17. שאלה : תחבו כף חולבת בת יומא לקדרה של בשר, חו חיפכא, והולילו בהכף מעט תבשיל מהקדרה חיזה פעמים, אבל לא החזירו את התבשיל להקדרה, רק השליכו את התבשיל והחזירו הכף כשהיתה ריקנית להקדרה ?

תשובה : בזה אין צריך רק פעם אחת ששים נגד הכף. (א)

18. שאלה : תחבו כף של איסור משאר חיבורין בת יומא בב' קדרות של היתר ובאחת ה' ס' נגד הכף ובכני' לא ה' ס' ?

תשובה : בזה אנו תולין שנפלט כל האיסור מהכף בקדרה הראשונה שיש בה ס' ומותר ; ואין לומר דחזור ונבלע, דבזה סמכינן על הפוסקים דבלוע בכלי לא נעשה נבלה. (ב)

19. שאלה : שלש קדרות עמדו על הכירה : בשמים מהן — אחת גדולה ואחת קטנה — היה בשר, ובשלישית ה' חלב עם מים מחלה על מחלה, ולקחו הכף שערבו בה המים והחלב ותחבוה לתוך הב' קדרות של בשר, ובקדרה הגדולה ה' ס' נגד הכף, ובקדרה הקטנה ה' רק שלשים ?

תשובה : (א) אם תחבו הכף תחלה להקדרה הקטנה, שתיהן מותרות, דהא הכף לא בלעה רק מחצה חלב לפי חשבון המדומע, ואם כן יש ס' אף בהקדרה הקטנה.

(ב) ואם תחבו תחלה להקדרה הגדולה, הקטנה אסורה דהא הכף נעשית כלה נבלה וליכא ס' בקטנה.

(ג) ובאם אינו ידוע לאיזה מהן תחבו הכף תחלה, או שתיהן מותרות אפילו אם בשניהן בשר בהמה, דהא הבליעה של הכף דנעשתה נבלה היא מין במינו עם הקדרה השני', ומין במינו מדאורייתא בטל ברובא, והוי רק ספיקא דרבנן. (ג)

שאלה

מקור ההלכה

(ב) נפש חי'.
(ג) מנחת שי'.

(ס) טרי מגדל'.
(א) מנחת שי'.

צ.ו. שא"ל: תחבו כף חולבת בת יומא בקדרה של בשר, או איפכא, והי' סי' בהקדרה של בשר נגד הכף, מה דינה של הכף?

תשובה: (א) אם הי' סי' בהקדרה של בשר כנגד הכף החולבת או הקדרה והתבשיל מותרים אם ידוע לו שלא נגע עם הכף בקדרה גופא, אבל הכף אסורה להשתמש בה בין עם בשר בין עם חלב, ואפילו בשאר דברים, ואפילו לאחר מעת-לעת. (מ"א)
(ב) והגאון רבי עקיבא איגר מספקק לאסור הכף.

צ.ח. שא"ל: תחבו כף חולבת בת יומא בקדרה של בשר או איפכא, והי' סי' בהקדרה של בשר נגד הכף, אם אפשר להסיר גם הכף ע"י זה דהוי' כהגעלה מזליטה ראשונה כיון שנתחבה בהקדרה, והי' דין הכף כדין הקדרה — אם בשל בשר, ואם חלב חלב?

תשובה: מה שנתחבה הכף בהקדרה לא ייהוי' די' הגעלה מכמה טעמים: (א) דהגעלה אינה אלא ברותחין שמעלין רתיחה, ולענין הצרכת ששים די' בהיד סולדת בו.

(ב) ואפילו אם הקדרה מצלה רתיחות גם אז לא הוי' הגעלה מטעם דאתי למטעי היכא דלא תחבו כי אם מקצת. (מ"א)
(ג) דששים אנו מצריכים מכל הכף אפילו בספק אם כולה נתחבה, והגעלה אינה מועלת רק אם בודאי תחבו כלה. (מ"א)

(ד) בדבר הבלוע מבשר לא שייך הגעלה בחלב או איפכא, דסוף סוף מה שבפנים נעשה נבלה. (מ"א)

צ.ט. שא"ל: תחבו כף של בשר לקדרה חולבת שהעלתה רתיחה, ואח"כ תחבו להכף הזאת עוד פעם לקדרה אחרת חולבת, וכשפך, ואינו ידוע אם הי' סי'?

תשובה: אף דנוכל לומר בזה דמן התורה הוי' כהגעלה והכף נעשה חולבת, וכיון דרק מדרבנן הוא דאסור משום לא פלוג הוי' דינו כדין ספק איסור דרבנן, מ"מ לא מקילינן. (מ"א)

צ.י. שא"ל: תחבו כף של בשר לקדרה חולבת שהעלתה רתיחה ואח"כ תחבו להכף הזאת עוד פעם לקדרה של בשר, וכשפך, ואינו ידוע אם הי' סי'?

תשובה: אף דנוכל לומר בזה דכיון דהכף היתה של בשר אי"כ הבשר שבתוך הכף נעשה נבלה, ובאם תהווה אח"כ לקדרה של בשר הוי' מין במינו ומן התורה מין במינו ברובא בטל, אבל זה לא אמרינן, דכיון

מקור ההלכה

(מ) כתיב ומלית.
(מח) פרי מגדים.

(מ"ד) ש"ך, ופ"י מגדים.
(מ"ה) ט"ו בשם הגהות ש"ך.
(מ"ו) ב"י בשם סמ"ק.

דכיון דהכף בלעה חֶקֶב הלא נעשית נבלה ותו הוי אינו מינו, וטעם כעיקר הוי מן התורה. מט

מא. שאלה: לקחו כף חולבת ושפתו זה כמה קדרות של בשר שבמקלתן ה' ששים נגד הכף ובמקלתן לא ה' ששים, והקדרות העלו רתימות, והכף היתה ספק בת-יומא ?

תשובה: בזה יש להחזיר, דהא מן התורה יש ספק ספקא: שמא לא היתה הכף בת יומא, ושמא נתחבה תחלה בהקדרות שהי' בהן ששים ואז נעשה הגעלה בהכף; ואף דמדרבנן אסורה הגעלה כזאת דלמא אתי למטעי, הא בדרבנן סמכינן על ספק אחד שמא לא היתה בת יומא. (א) מב. שאלה: נפלה כף של בשר לחלב ושהתה שם כל שעת הכשול, אם אמרינן דהוי כמופן זה הגעלה^א מעליא ?

תשובה: בזה אמרינן דהוי הגעלה מעליא, ואף אם עירו החֶקֶב ולא נשאר אלא מעט עם הכף, אפילו הכי מותר. (א)

מג. שאלה: תחבו כף של בשר לחלב קודם ערבית והי' ששים כנגד הכף, ולמחר בבקר חזרו ותחבו^א ש"כ הכף לחלב ולא ה' ששים ?

תשובה: בזה יש לומר דהוי ספק ספקא: שמא פלטה הכף הכל בתחיבה אחת ונעשתה של חֶקֶב, ושמא הדין דלינת לילה פוגמת; וצריך עיון. (ב)

מד. שאלה: כפי שנתבאר לעיל דאם תחבו כף חולבת בת יומא לקדרה של בשר או ליפכא ויש ס' נגד הכף, או הכף אסורה להשתמש בה בין עם בשר ובין עם חלב ואפילו בשאר דברים, מה הדין אם עכרו בדיעבד והקצו הכף^א בבשר או בחלב או בשאר דברים ?

תשובה: (א) כל זמן שהכף היא בת יומא^א מתחיבה הראשונה שתחבו בה הקדרה של בשר, אפילו אינה בת יומא משעה שהשתמש בה בחֶקֶב קודם התחיבה הראשונה, אוסרת אפילו בדיעבד אם חזרו ותחבו בדבר רותח מכלי ראשון אחר שנאסרה — בין בבשר בין בחלב בין בשאר דברים; אבל אם חזרו והשתמשו בה לאחר מעת-לעת מתחיבה הראשונה הכל מותר, דנהי דנעשית נבלה מכל מקום השתא הוא גנותן. טעם לפגם ומותר.

(ב) אמנם לכתחלה בודאי אסור להשתמש בהכף בשום תשיש רותח אפילו אחר מעת-לעת כיון שנעשית נבלה. (ב)

מה. שאלה: תחבו כף של בשר לחלב, ובתוך מעת-לעת לתחיבת החלב תחבו^א לבשר ?

תשובה

מקור ההלכה

מט) שם, וקצת אחרונים השיגו עליו. נב) הכמת אדם כלל מ"ג.
 ג) תשובות שו"א ומשיב. גג) מהב"ב, וש"ך.
 גא) מנחת ש"י.

כור הלכות בשר בחלב סימן צד המבחן נו 113

תשובה: בזה פשיטא דאסור הבשר בהנאה מן התורה ובכל ספקות.
הולכין לחומרה דחתיכה נעשית נבלה מן התורה. יד

מז. שאלה: תחבו כף של בשר לחלב וכמוך מעת-לעת לתחיבת החלב תחבוס
טוך פטס לחלב ? יד

תשובה: (א) בזה יש להקל הואיל והוא אחר מעת-לעת מבשר; ואף
שהחלב הא' שבכף של תחיבה ראשונה נעשה נבלה, מכל
מקום קלב שני אין בו רק דין דשאר איסורין, ולכן הקלב השני מותר בהנאה;
ובמקום הפסד מרובה וצורדי גדול יש להקל עוד דאם נתערב הקלב השני עם
תבשיל היתר לח שלא כדרך בשול לא נעשה נבלה, דבלח לא אמרינן חתיכה.
נעשית נבלה בהפסד מרובה בשאר איסורין; וכן יש להקל בספקו כגון
אם יש ספק אם נפל מקלב זה לתבשיל של היתר הולכין בספקו להקל, דמן
התורה מין במינו חד בתרי בטל. יח

(ב) והגרע"א הניח בצריך עיון להתיר בכהאי גונא בהפסד מרובה.

מז. שאלה: תחבו כף חולבת בת יומא בקדרה של בשר או איפכא, ואין ס'
נגד הכף ?

תשובה: אם אין ס' נגד הכף הכל אסור בהנאה כדין בשר-בחלב,
והמאכל ישליך לבית-הכסא או לשאר מקום מטונף, ואסור לתרו
אף לכלב שאינו שלו. יח

מח. שאלה: אם מותר לתת בתוך הקדרה שנאסרה בהנאה פרות או שאר
דברים לונגים ?

תשובה: אסור לתת בתוך הקדרה שנאסרה בהנאה שום תבשיל רותח
או תבשיל צונן, אבל מותר לתת בתוכה בדרך צראי פרות או
שאר דברים יבשים צוננים, או דברים שאינם לצורך אכילה ושתייה, כיון דאינו
נהנה מגוף האיסור; וכן מותר לחמם בתוכה מים לחפירת הראש. יח

מט. שאלה: אם בשלו בהקדרה הזאת שנאסרה בהנאה לאחר מעת-לעת ?

תשובה: אם בשלו אח"כ בהקדרה הזאת כשאינה בת יומא, התבשיל
מותר, ואין צריך להשליך דמי הקדרה לנהר כדי שלא יהנה
מבשול הקדרה. יח

נ. שאלה: אם מותר למכור הקדרה שנאסרה בהנאה לנכרי ?

תשובה: (א) דעת המגן אברהם וחכמת אדם דאסור.

(ב) ודעת החתם סופר, ומהרש"ק, דמותר למכור ואין בזה שום
חשש.

נא. שאלה: תחבו כף חולבת בת יומא בקדרה של בשר או איפכא, ואין ס'
נגד

מקור ההלכה

(ז) מחבר, ס"ן ופרי מגדים.
(ח) ש"ך, תורת דעת, ועין במ"ג.

(ז) פרי מגדים.
(ח) פרי מגדים.
(ט) מחבר ופ"ו.

נגד הכף, ואח"כ חתכו אותה הכף הנאסרת למאכל של שאר דברים, אם מותר המאכל בהנאה?

תשובה: המאכל מותר בהנאה דאין מרויח מהטעם הבלוע מבשר-בחלב. (ס)
 נב. שאלה: צטלו בשר עוף בקדרה של חלב בת יומא, ואח"כ נתנו את הבשר הזה בתוך קדרה שהי' בה צ"צ בשר בהמה, ואחרי ההלטרפות של השני מיניו של בשר יחד אין בהם ס' נגד החלב שנבלע בהבשר של עוף, מה דינו של הבשר בהמה לענין הנאה?

תשובה: הבשר של בהמה מותר בהנאה, דלפענן הנאה הוי ג"ט בר ג"ט. (ס)
 גג. שאלה: תחבו כף חולצת שאינה בת יומא בקדרה של בשר, או איפכא, ואין ס' בהצטיל נגד הכף?

תשובה: (א) אם הכף אינה בת יומא או הדין דאפילו אין ששים בתבשיל נגד הכף הקדרה והתבשיל מותרים, והכף אסורה לתחלה להשתמש בה בין עם בשר בין עם חלב אפילו אם הי' ס' נגדה, שהרי עכ"פ בלועה היא מבשר-בחלב. (סא)

(ב) ולהשתמש בהכף בשאר דברים שאינם לא של בשר ולא של חלב מדינא מותר אבל מצד מנהג אסור. (סב)

גד. שאלה: תחבו כף חולצת שאינה בת יומא בקדרה של בשר, או איפכא, ואח"כ חזרו ותחבו לשאר דברים?

תשובה: בדיעבד, אותה הכף שלא היתה בת יומא אם חזרו ותחבוה אחר שנאסרה לשאר דברים כגון מים וירקות אינה אסרת אפילו אם תחבוה תוך מעת-לעת מתחיבה ראשונה. (סג)

נה. שאלה: תחבו כף חולצת שאינה בת יומא בקדרה של בשר, או איפכא, ואח"כ חזרו ותחבו לבשר או לחלב?

תשובה: בדיעבד, אם חזרו ותחבוה באותו מין שנתחבה בו פעם ראשונה, כגון כף הבלועה מקלב שאינה בת יומא ותחבוה לבשר, ואח"כ חזרו ותחבוה לבשר, אינה אסרת אפילו אם נתחבה בפעם השני בתוך מעת-לעת לתחיבה ראשונה; אבל אם חזרו ותחבוה באותו מין שהיתה בלועה בתחלה, כגון כף הבלועה מקלב שאינה בת יומא ותחבוה לבשר ואח"כ חזרו ותחבוה לחלב, או אם התחיבה השני היתה בתוך מעת-לעת של התחיבה הראשונה, הקדרה והתבשיל אסורים אם אין ס' בתחיבה השני נגד הכף. (סד)

נו. שאלה: צטלו מים בקדרה חדשה ותחבו בה כף חולצת בת יומא, ואח"כ חזרו

מקור ההלכה

(ב) ש"ך. ופרי מגדים.
 (ג) מתבר, וש"ך.
 (ד) ש"ך, ופרי מגדים.

(נט) פרי מגדים בשם א"ח.
 (ס) מנחת שי בשם מוסקים.
 (סא) מחבר, וש"ך.

מצרו ובשלו בלוחם קדרה מים אחרים ותחבו זה כף של בשר בת יומא, ובשום פעם לא הי' ס' בהמים שנקדרה נגד הכף?

תשובה: (א) דעת המחבר דאסור לכתחלה להשתמש בקדרה זו לא בבשר ולא בקֶלֶב, רק שאר דברים מותר לבשל בה, מאחר שהיתה חדשה שלא בשלו בה מעולם. (סו)

(ב) ומיהו בדיעבד אם עברו ובשלו בה בשר או קֶלֶב מותר דהוי כ,נותן טעם בר נותן טעם. (סו)

(ג) דעת הש"ך, וחוות דעת, וחכמת אדם, דמן הדין מותר גם לכתחלה לבשל בקדרה זו בשר או קֶלֶב כיון דיש כאן ג' "נותני טעם" — שהקֶלֶב נותן טעם בהכף, והכף בהמים, והמים בהקדרה, וצדיין הוא של היתר — אלא דמכל מקום יש לכתחלה לקבוע הקדרה להשתמש בה בהמין של התשמיש האחרון, ובנדון דידן, התשמיש האחרון של הקדרה הי' בבשר, ולכן צריכים לקבוע הקדרה הזאת לתשמיש בשר. (ד) ודעת הפרי מגדים דמכל מקום מצד המנהג ראוי לאסור לכתחלה בבי' כפות לבשל בקדרה בשר או קֶלֶב.

גו שא"ל: בשלו מים או ירקות בקדרה חולבת, ותחבו זה כף של בשר בת יומא?

תשובה: (א) דעת הרמ"א דבאם יש ס' בהמים או בהירקות נגד הכף הכל שרי.

(ב) ודעת הש"ך דאפילו אם יש ס' נגד הכף, הכף אסורה.

(ג) דעת הפרי מגדים דבאם יש ס' בהמים נגד הכף או דוקא במקום שאינו ידוע אם נגעה הכף בהקדרה הכף אסורה, אבל במקום שידועים בברור שהכף לא נגעה בהקדרה, אז הכף נמי מותרת, דהוי נ"ט בר נ"ט.

(ד) ודעת החוות דעת והחכמת אדם, דאם יודעים בברור שהכף לא נגעה בקדרה הכף אסורה מצד המנהג.

גח. שא"ל: בשלו מים או ירקות בקדרה חולבת ותחבו זה כף של בשר, והקדרה לא היטה בת יומא והכף היטה בת יומא, ויש ס' נגד הכף?

תשובה: בזה הכל מותר אף לדעת הש"ך. (סו)

נח. שא"ל: אורז ודוחן וכל מיני ריפות (גרויפטן). שדרך לבשלו בקדרה עם מים ואח"כ שופכים המים לדוחן, או שהמים מלטמקים והתבשיל נעשה נוש ואין שם לחלוטית מים, — שנחשבו בקדרה חולבת בת יומא, ותחבו לדוחן הקדרה כף של בשר בת יומא?

השובה

מקור ההלכה

(סו) וכן דעת הט"ז בדף האורח המובא (טו) רמ"א
(סו) פרי מגדים, במרי מגדים טף סקט"ו.

תשובה : א) אם אין ס' נגד הכף הכל אסור ולא הוי נ"ט בר נ"ט
 דהטעמים פוגעים זה בזה, ולדין דסברינן דאין אנו בקיאים
 בין כחוש לשמן, ודבר הבלוע בכלי יוצא בלא רוטב.
 אמרינן דכל שיש רטיבות קצת אוסר בכלו.

ב) ואם יש בקדרה ס' נגד הכף ותחבו בה את הכף פעם
 אחרת, הכל שרי, רק הריפות נאסרו ב"כדי נטילה" במקום
 התחיבה כדין חם בחם בלא רוטב.

ג) ובאם לא נודע מקום התחיבה, שרי אף שאין ס' נגד ה"כדי
 נטילה", משום דביבש ביבש אמרינן דחד בתרי בטל ;
 והקדרה נמי מותרת דלא נגעה הכף כי אם בהתבשיל ;
 ומיהו אם נגעה הכף בקדרה ממש יש לעיין לאסור הכף
 והקדרה משום דהקדרה נאסרת מהכף גופא בלי אמצעי
 אחר, ואף דבי קדרות הנוגעות זו בזו אינן אוסרות זו :
 זו, מ"מ הכא שאני דע"י הבל הקדרה מפליט שפיר.

ד) ובאם הוציא הריפות מהקדרה החולבת בכף של בשר, או
 איפכא, או הדין דכל פעם שמוציא נאסר מה שבכף, דעדיין
 יש כלי ראשון על הכף כיון שתחבוה לכלי ראשון, וצריך
 ס' נגד כל מה שבכף. (ס)

ה. שאלה : בשלו מים או ירקות בקדרה על צער שלא היתה בת יומא מבשול
 צער, ותחבו בה כף חולבת בת יומא, או איפכא, ואין בקדרה
 ס' נגד הכף ?

תשובה : א) מציקר הדין הכל מותר דהקדרה נשארה של בשר כמו
 שהיתה קודם התחיבה ואינה נאסרת ע"י שנתחבה בה הכף
 החולבת מפני שתחיבת הכף החולבת היא רק נ"ט בר נ"ט, והתבשיל מדינא
 יכול לאכול בין עם בשר ובין עם חלב, דבחלב ודאי שרי מפני שהקדרה
 של בשר לא היתה בת יומא ונותנת טעם לפגם, ובבשר ג"כ מותר מפני
 שתחיבת הכף החולבת היא רק נ"ט בר נ"ט ; אבל המנהג הוא לאסור הקדרה
 שלא היתה בת יומא אפילו לבשל בה שאר דברים, ולערות המאכל מהקדרה
 לאחר שתצטנן לכלי אחר שהוא כמין הכלי שהי' בן יומו ; ובנדון דידן,
 דהקדרה של בשר לא היתה בת יומא, רק הכף החולבת היתה בת-יומא,
 צריכים לערות המאכל לקדרה חולבת, ולא לאכול הירקות לא עם בשר
 ולא עם חלב בעין. (ס)

ב) וכל זה הוא דוקא בהמאכל שבקדרה כגון ירקות, אבל המים שבקדרה
 אסורים מפני שאינם נחשבים למאכל ; ואין שום טעם לחומרות אלו אלא
 שיש נוהגין כן. (ע)

שאלה

מקור ההלכה

(ס) פרי מגדים. (ט) רביא, סי' ש"ז חוות דעת, הגר"א והכמת אדם. (ע) סי' ושי'

א. שא"ה: הא דאמרינן דאם בשלו ירקות בקדרה של בשר שלא היתה בת יומא ותחבו בה כף חולבת בת יומא ולא הי' בקדרה ס' נגד הכף דהמנהג הוא לאסור שלא לאכול המאכל לא עם בשר ולא עם חלב, אם יש חלוק אזה בין אם אפשר לאכול הירקות בלא בשר או חלב בעין, ובין אם אי אפשר לאכול הירקות בלא בשר או חלב בעין?

תשובה: (א) דעת הכרתי ופלתי והחכמת י"אדם דאם אי אפשר לאכול הירקות בלא שומן של בשר או בחלב או חמאה מותר לאכול הירקות במין הזה דוקא שהוא ממין הכלי שהי' בן יומו, דלענין אכילת המאכל לא שייך לכתחלה, וכדיעבד דמי; ובנדון דידן, דהכף החולבת היתה בת יומא, מותר לאכול הירקות בחלב שהוא מאותו המין של הכלי שהי' בן יומו.

ב) ודעת הרש"ל, דבנידון דידן, אם הקדרה של בשר שבשלו בה הירקות לא היתה בת יומא והכף החולבת שתחבו בקדרה היתה בת יומא, או הדין, דבאם הכף היתה נקיה מלכלוך של חלב מותר לאכול הירקות עם אותו המין שהוא ממין הכלי שלא הי' בן יומו, דהיינו עם בשר שהוא ממין הקדרה שלא היתה בת יומא, אבל לאכול הירקות עם חלב שהוא ממין הכלי שהיתה בת יומא אסור, ואפי' לאכול המאכל בכלי של חלב ג"כ אסור; ובאם הכף החולבת שהיתה בת יומא היתה מלוכלכת עם חלב, צריכים לערות הירקות בקדרה חדשה ולאכול אותן עם כף חדשה אפילו ביש ס' בקדרה נגד הלכלוך של חלב.

ג) ובאם הקדרה של בשר שלא היתה בת יומא לא היתה נקיה מלכלוך של בשר והכף החולבת שתחבו בקדרה היתה נקיה מלכלוך של חלב, או הכל מודים דצריכים לאכול הירקות בכף וקצרה חדשה אף שיש ס' נגד הלכלוך של בשר. (א)

ב. שא"ה: בשלו ירקות וכדומה בקדרה של בשר שלא היתה בת יומא ותחבו בה כף חולבת בת יומא, והי' ס' בקדרה נגד הכף?

תשובה: בזה ודאי הכל שרי, דהכף בלעה מהקדרה שאינה בת יומא ובקדרה יש ס' נגד הכף, והמאכל יש להתיר לאכול בכל מין שירצה, דבמין הקדרה-היינו עם בשר, מותר דהא הי' ס' נגד הכף, ובמין הכף דהיינו עם חלב ג"כ מותר דהא הקדרה אינה בת יומא. (ב)

ג. שא"ה: בשלו ירקות וכדומה בקדרה של בשר שלא היתה בת יומא ותחבו בה כף חולבת בת יומא, ולא הי' ס' נגד הכף רק אח"כ נתרבה על ס'?

תשובה: בזה לא שייך לומר, חתיכה נעשית נבלה". ומותר לאכול המאכל עם.

עם אותו המין שהוא ממין הקדרה, דהיינו עם בשר, והקדרה אסורה מחמת מנהג. (ע)

סד. שאלה: צטלו רק מים ולא ירקות בקדרה של בשר שלא היתה בת יומא, ותחכו בה כף מולכת בת יומא, ואין סי' נגד הכף, מה דינה של הקדרה ?

תשובה (א) דעת החכמת אדם דאף דהמים אסורים אפילו באופן שהוחמו לשת"י מכל מקום הקדרה מותרת אפילו באין הפסד מרובה. דכיון דמים נשפכין ליכא בזה משום מראית עין.

(ב) ודעת הפרי מגדים דבערב שבת ובשעת הדחק נוכל לסמוך לבשל בקדרה זו, ואח"כ אף בחול שרי.

(ג) ובאם גם הכף לא היתה בת יומא או גם המים מותרים. (עד)

סה. שאלה: קדרה של חלב שצטלו בה מים תוך מעת-לעת מצקול חלב ואח"כ צטלו בה צער ?

תשובה: אפילו בשלו בהקדרה הזאת בשר תוך מעת-לעת מבשול חלב

אין צריך סי' נגד כל המים רק נגד החלב שבלעה הקדרה.

ולא שייך בזה לומר דהמים נעשים נבלה משום דהוי גיט בר גיט, ובהיתר לא שייך חתיכה נעשית נבלה. (עה)

סו. שאלה: קדרה של איסור משאר איסורין שצטלו בה מים תוך מעת-לעת מצקול האיסור, ואח"כ צטלו בה תבשיל של היתר ?

תשובה: בזה אמרינן דצריך סי' נגד כל המים מחמת דהמים נעשים נבלה בדבר של איסור, ולא שייך בדבר של איסור גיט בר גיט. (עו)

סז. שאלה: ירקות או צללים הבלועים מנשר עלמו, כגון שנתבשלו בצער, או שחמכס צסכין של בשר דק דק, שנתבשלו במים בקדרה חולבת ?

תשובה: אם ידוע כמה בשר בלוע בהירקות או בבצלים אין צריך סי' בהקדרה החולבת רק נגד חלק הבשר שנבלע בבצלים או בירקות

ולא אמרינן דהחלב הנכנס בבצלים נעשה נבלה ותו צריך סי' נגד כל הבצלים, משום דהבצלים לא נתבשלו בחלב ממש רק במים שבקדרה חולבת.

ולכן הוי גיט בר גיט. (עז)

סח. שאלה: ירקות או צללים הבלועים מנשר עלמו או שחמכס צסכין של בשר דק דק שנתבשלו בחלב צטין ?

תשובה: אם נתבשלו בחלב צ"י בעין צריך סי' בחלב נגד כל הבצלים. (עח) שאלה

מקור ההלכה

(ע) מחבר, רמ"א טרי מגדים, יד יהודא, וצ"י

בחוות דעת בסימן צ"ב.

(עז) הגהות הגרע"א ועוד פוסקים.

(עב) שם

(עד) מהרש"ק.

(עה) רמ"א, ט"ג ומרי מגדים.

(עו) שם.

טז. שאלה: ירקות או כללים הכלועים מצטר עלמו או שמתכנס בסכין של צטר דק, שנתכלו במים בקדרה חולבת, ויש ס' נגד הכללים, מה דינם של הירקות או הכללים עלמס?

תשובה: (א) דעת המהר"ם לובלין, והפרי מגדים, דאם יש ס' נגד הבצלים אף הבצלים מותרים, ואין צריך לברר הבצלים ולהפרישם. אף שלא נמחו ונתמעכו; אבל אם נכבשו הבצלים לא במים אך בקלב בעין, או גם הבצלים אסורים. (עט)

(ב) ודעת הכרתי ופלתי דאפילו אם יש ס' בהמים שבקדרה החולבת כנגד הבצלים הבלועים מבשר, מכל מקום צריך לברר הבצלים ולהשליכם, דנהי דאנו אומרים שהקלב הנכנס לבצלים לא נעשה נבלה מפני שכל הקדרה מצטרפת, מכל מקום טעם הבשר שיש בבצלים ודאי נעשה נבלה ע"י הקלב, ולטעם המובלע לא שייך צרוף הקדרה; ואין לומר דהקדרה מפליטה כל טעם הבשר שיש בהבצלים, שהרי קי"ל, "אפשר לסוחטו" אסור (כלומר שאי אפשר לסחוט כל האיסור), וממילא דאי אפשר לסחוט כל הטעם כולו.

ע. שאלה: ירקות או כללים הכלועים מאיזה איסור משאך איסורין שנתכלו בקדרה של היתר?

תשובה: אפילו אם נתבלו הירקות או הבצלים הבלועים משאר איסור במים, צריך ס' נגד כל הבצלים, ולא סגי בס' נגד האיסור הבלוע, והירקות או הבצלים עצמם אסורים אף בדאיכא ס נגדם, וצריך להפריש הבצלים מן התבשיל של היתר ע"י סינון או באופן אחר דקי"ל "אפשר לסוחטו" אסור. (ס)

עא. שאלה: חתכו צטר רותח בסכין חולבת בת יומא, מה דינו של הצטר? תשובה: (א) בשר רותח מחום כלי ראשון שנחתך בסכין חולבת בת יומא, אפילו אם הבשר הי' מונח בשעת החתוך בכלי שני כגון על קערה וכדומה אבל הוא רותח כל כך עד שהיד סולדת בו שאו דינו ככלי ראשון, אז הדין הוא, דבאם אין ידוע בבירור עד איזה מקום של סכין חתכו צריך להיות ס' בחתיכה של בשר נגד כל הלהב שבסכין אבל לא נגד הקתא. (טא)

(ב) ואפילו אם הסכין היתה מקונחת והיתה למטה והבשר הי' למעלה צריך ג"כ להיות ס' נגד כל הלהב שבסכין. (טב)

(ג) ואף אם יש ס' נגד כל הלהב דעת הט"ז להצריך ג"כ להסיר מהבשר כדי קליפה; ודעת הכרתי ופלתי והפרי מגדים להצריך כדי נטילה במקום שחתך עם הסכין.

שאלה

בקור ההלכה

(עט הגר"א. ס) מהר"ם לובלין, ש"ך, כרתי ופלתי, ופרי מגדים, ויחסי דינים צ"ד בצלים וכוונת הנמצאים בסכין צ"ח. (טא) מהרש"ל, ט"ז, וס"ד. (טב) ש"ך.

עב. שאילה: חתכו בשר רותח בסכין חולבת בת יומא וידוע בבירור עד איזה מקום חתכו עם הסכין, מה דינו של הכשר?

תשובה: (א) אם ידוע בבירור עד איזה מקום חתכו עם הסכין, דעת הש"ך, וחוות דעה, וחכמת אדם, דצריך סי' בבשר רק נגד מקום הסכין שחתכו בו את הבשר.

(ב) ודעת ה"טז בשם הרש"ל דגם בידוע בבירור עד איזה מקום חתכו צריך סי' נגד כל הלהב, דכל מילתא דלא רמי עלי' דאינש עביד ולא אדעתיה. (סי')

(ג) והתשובות משיבת נפש (חיו"ד סימן מ"ט) חולק אציקר דין וטובר דלא צריך סי' נגד מקום הסכין רק נגד קליפת הסכין.

עג. שאילה: חתכו בשר רותח בסכין חולבת בת יומא, מה דינה של הסכין? תשובה: הסכין, כיון שהיא בת יומא, צריכה הגעלה מדינא אם היא של מתכות אפילו אם רוצים להשתמש בה בשאר דברים ולא בבשר או בחלב; ובדיעבד, אם חתכו בהסכין ברותח כ"ז שהיא בת יומא בלי הגעלה, אוסרת. (סי')

עד. שאילה: חתכו בשר רותח בסכין חולבת שאינה בת יומא, מה דינו של הכשר?

תשובה: (א) אם ידוע שהסכין אינה בת יומא, או אפילו אם אינו ידוע אם היא בת יומא אם לא וקיי"ל דסתם כלים אינם בני-יומא. אז הסכין, אוסרת כדי נטילה ובעי נטילה. (סי')

(ב) ויש חולקים וטוברים דאם הסכין אינה בת יומא אינה אוסרת אלא כדי קליפה מפני שאין צריך לשער בסי' אלא כנגד השמנונית שעל פניה, דסתם סכין אינה נקי, ושמנונית הסכין הוא דבר מועט ואינו מתפשט אלא כדי קליפה. (סי')

עה. שאילה: חתכו בשר רותח בסכין חולבת שאינה בת יומא, מה דינה של הסכין? תשובה: (א) אפילו אם הסכין אינה בת יומא מכל מקום צריכה הגעלה שהרי היא בלועה מבשר-בחלב, ואסור לכתחלה מצד מנהג להשתמש בה אפילו בשאר דברים; ובדיעבד אם השתמשו בה בשאר דברים, מותרת.

(ב) אבל להשתמש בה בבשר או בחלב צריכה הגעלה דוקא, ואפילו בדיעבד אוסרת אח"כ. (סי')

עו. שאילה: חתכו לחם רותח בסכין של איסור?

תשובה

מקור ההלכה

(טז) חוות דעה, וחכמת אדם.
(טז) טרי מגדים, וחוות דעה.

(טז) וכן כשמע דעת הפרי מגדים.
(טז) רמ"א, וש"ך.
(טז) כרתי ופלהי, וש"ך מגדים.

השובה : אין חלוק בזה בין יבש ללח, ואפילו בדבר יבש לגמרי אם חתכו בסכין של איסור, ואפילו איסור דרבנן, אמרינן דעיי דוחקא דסכינא מתפשט האיסור בכלה, והדין בזה כמו בבשר רותח שחתכו בסכין חולבת. (וכמו שנתבאר בה' תשובות הקודמות.) (סח)

עו. שא"ה : חתכו בשר רותח בסכין חולבת, אבל הכשר ה' רותח מכלי ראשון שעמד אלל האש ואין היד סולדת בו ?

תשובה : בהפסד מרובה ולצורך גדול אפשר להקל דסגי בסי' נגד מקום הסכין שנגעה בבשר. (סט)

עח. שא"ה : חתכו בשר רותח בסכין חולבת, והכשר ה' רותח מחום כלי שני ? תשובה : (א) אם הבשר ה' חם מחום כלי שני או הדין דבין שהסכין היתה בת יומא ובין שלא היתה בת יומא, אינה אוסרת את הבשר רק כדי קליפה, וזהו רק מפני שמנונית הסכין. (ב) ובאם ידוע שהסכין היתה נקיה אין צריך קליפה אף בבת יומא. (צא)

ג) והסכין צריכה נעיצה בקרקע קשה אף שהבשר הוא רך כיון שיש בהבשר חום כלי שני ; (ודאילו ה' דבר קשה או גם בצונן ה' צריך נעיצה בקרקע קשה, כגון סכין של בשר שחתכו בה גבינה קשה שהסכין צריכה נעיצה אף שהגבינה צוננת.) (צב)

ד) ויש חולקים וסוברים דכל דבר גוש כל זמן שהוא רותח אפילו מחום כלי שני יש לו דין כלי ראשון מפני שהחוש מעיר דדוקא דבר צלול מתקרר מכלי לכלי אבל לא דבר גוש, ולכן כל זמן שהיד סולדת בו דינו ככלי ראשון. (צג) עט. שא"ה : אורז ודוחן וכל מיני ריפות שעירו אותם מקדרה לכלי שני כגון קערה וכדומה, ויש בהמאכל חלב ממש, ומתכו צמוך הקערה כף של בשר בת-יומא, או איפכא ?

תשובה : (א) דעת הפרי מגדים בשם הרש"ל דאורז ודוחן שהמים מצטמקים ויש בהם תקב ממש שעירו אותם מקדרה לקערה ותהבו בהמאכל כף של בשר בת-יומא, נאסר המאכל אם אין סי' נגד הכף, דדינו ככלי ראשון כל זמן שהיד סולדת בהמאכל ; והכף נאסרת מהתקב ומפליטה אח"כ אם תחובה לכלי אחר, דכלי מפליט הבלוע בו אף בלא רוטב ; אבל אם אין בהמאכל תקב ממש רק הוא בלוע מתקב או אין דבר הבלוע מאוכל יוצא בלא רוטב, ולכן הכף אינה אוסרת אח"כ אם תחובה לכלי אחר ; ומכל מקום המאכל אסור דכלי מפליט הבלוע בו אף בלא רוטב.

ב) ודעת הט"ו, והחכמת אדם, דדוקא בדבר גוש ודוחקא דסכינא דהיינו כשחתכו בשר

מקור הדין

(א) הגר"א.
(ב) ש"ך, ופרי מגדים.
(ג) ש"ך בשם הרש"ל.
(ח) טרי מגדים.
(ט) סי' בסי' ק"ה.
(צ) רמ"א וכתתי ושלח.

בשר רותח בסכין חולבת או יש להבשר דין כלי ראשון אפי' כשהי' הבשר רותח רק מחום כלי שני, אבל בדבר גוש ובלא דוחקא דסכינא כגון שהוציאו בשר רותח מחום כלי שני בכף חולבת או יש לזה דין כלי שני, ובהפסד מרובה אין צריך סי' נגד הכף.

ג) ודעת ה"סולת למנחה" דדוקא כשעירו הבשר לבדו מהקדרה אל הקערה או יש להקערה דין כלי ראשון, אבל אם עירו הבשר עם הרוטב ביחד אל הקערה או יש להקערה דין כלי שני, דכיון דהרוטב מתקרר גם הבשר שבתוכו מתקרר.

פ. שא"ה: דבר הנאסר אפילו ע"י חוס כלי שני, אם רק היד סולדת בו מה דינו לענין הנאה, אם נאסר גם בהנאה?

תשובה: לענין איסור הנאה אמרינן דאפילו בדבר גוש ודוחקא דסכינא אין דין כלי שני ככלי ראשון ואין מבשל ומותר בהנאה. י"ח

פא. שא"ה: אם גם כלי שלישי דינו ככלי ראשון כל זמן שהיד סולדת בו? (תשובה: א) דעת החתם סופר (חיו"ד סימן צ"ה) דגם כלי שלישי כל זמן שהיד סולדת בו יש להחמיר אם לא בהפסד מרובה.

ב) דעת המגן אברהם, ופרי מגדים, (בטימן תס"ז ובסימן שי"ח) דאיכא צד להקל בכלי שלישי.

פב. שא"ה: מאכל של בשר ששמו אותו בקערה של בשר ואפוא אותו בתוך התנור, ונפל על המאכל גבינה בשעה שהמאכל הי' חם?

תשובה: א) דעת הש"ך דאפילו אם הגבינה היתה לחה סגי להמאכל בקליפה, והגבינה עצמה צריכה נטילה, מפני שבלעה מהמאכל של בשר.

ב) ודעת הפרי מגדים, וחוות דעת, דלדין הכל אסור. י"ח

פג. שא"ה: גבינה חמה שנפלה לקערה על מאכל של בשר שהוא ג"כ חם? (תשובה: א) דעת הפרי מגדים דבזה גם הרמ"א מודה לדעת המחבר דהמאכל בשר אפילו אם הוא שפמן אינו נאסר מהגבינה רק כדי קליפה ואפילו אם הגבינה לחה קצת, משום דהגבינה היא כחושה וגושה ואין בה כח להכנס להמאכל בלא רוטב יותר מכדי קליפה; והגבינה נאסרת מהמאכל של בשר רק כדי נטילה ולא יותר; והפרי מגדים נשאר ב"צריך עיון".

ב) דעת החוות דעת בפשיטות דלדין הכל אסור, ושהרמ"א חולק בזה על המחבר אף דלא הגיה כלום בכאן.

פו. שא"ה: גבינה חמה שנפלה לקערה חמה ונקיה של בשר, והקערה היתה בת יומא, והגבינה היתה גבוהה?

תשובה

מקור ההלכה

יח עיין בטימן ק"ח

יח פרי מגדים, חוות דעת

כּוּר הַלְכוּת בֶּשֶׁר בַּחֲלֵב סִימֵן צֵד הַמְבִיחַן סָג 123

תשובה: אם הגבינה היתה נגובה לגמרי והקערה של בשר לא היתה בלועה מדבר שָׁמֵן כֵּלֵל, או אפילו לדידן אמרינן דאינו יוצא מכלי בלא רוטב, ולכן הגבינה אינה נאסרת רק כדי קליפה. (יז)
פ.ה. שא"ה: גבינה חמה שנפלה לקערה חמה של בשר בתיומא, והקערה היתה בלועה ממאכל שָׁמֵן, והגבינה היתה נגובה?
תשובה: אם הקערה היתה בלועה מִמֵּמַאכֵל שָׁמֵן או נאסרת כל הגבינה אף שהיא נגובה לגמרי, דכלי הבלוע מדבר שָׁמֵן אוסר אף בלא רוטב כֵּלֵל. (יח)

פ.ו. שא"ה: גבינה חמה שנפלה לקערה חמה ונקיה של בשר בתיומא, והגבינה אינה נגובה לגמרי רק יש בה רטיבות קלת?
תשובה: אם הגבינה לחה קצת אסורה היא כדי נטילה. (יח)

פ.ז. שא"ה: גבינה חמה שנפלה לקערה חמה ונקיה של בשר בתיומא, והגבינה לחה לגמרי?
תשובה: בגבינה לחה גמורה הדין דהגבינה נאסרת בכולה לדידן אף אם הקערה לא היתה בלועה ממאכל שָׁמֵן, וצריך ס' נגד הקערה. (יט)

פ.ח. שא"ה: גבינה חמה ולחה לחוך קערה חמה נקיה של בשר בתיומא ואח"כ שמו בקערה מאכל בשר יבש לגמרי?
תשובה: המאכל של בשר אינו אוסר רק כדי קליפה משום דהגבינה פָּרִי כְחוּשָׁה, נמצא דהקערה לא בלעה שום דבר שָׁמֵן, וטעם הגבינה שבלעה הקערה אינו יוצא להמאכל של בשר בלא רוטב אלא כדי קליפה. (ק)

פ.ט. שא"ה: בשלו דבש במחבת של בשר בתיומא, ואח"כ הוריקו את הדבש כשה' חס לקערה של חלב בתיומא?
תשובה: הדבש מותר אם הקערה יי היתה נקיה, ואפילו בערוי שלא נפסק הקלוח; והקערה ג"כ בדיעבד מותרת. (קא)

צ. שא"ה: ככין חולבת שלנו טעמי רוב אין משתמשין בה ברותח כלל ורק חותכים בה לחם, גבינה, וחמאה, אם דניס בה דין דסכין חולבת טעמי הדיניס דלעיל?
תשובה: כשבאה שא"ה לפני החכם צריך לשאל: במה הסכין נחשבת לחולבת, דבאם אין משתמשין בהסכין החולבת ברותח כלל,

אלא

מְקוּר הַהֲלָכָה

- (ז) פרי מגדים, וחות דעת.
(ח) פרי מגדים.
(ט) הגרע"א בשם רשב"א.
(י) פרי חושן, ושו"ן, ועיין בס"י ק"ה.
(ק) פרי מגדים.
(קא) מחבר, ש"ן, פרי מגדים, וחות דעת, והחמת אדם.
(קב) פרי חושן, ושו"ן, ועיין בס"י ק"ה.

אלא הוחכים בה לחם, גבינה, חמאה, וכדומה, או אין בסכין הזאת דין דסכין חולבת כלל, ולכן צריך המורה להקור בזה כדי שלא להפסיד מקו של ישראל. (ק)

סימן צה.

א. שאילה: דגים שנתבשלו בקדרה של צמר והקדרה הינה צמיומא, אם מותר לכתחלה לאכול הדגים עם כותח?

תשובה: (א) דעת המהבר דדגים שנתבשלו בקדרה של בשר בתיומא, ומסתמא הקדרה של בשר רחוצה יפה, כי כנהוג הנשים מנקות את הקדרות תכף אחר אכילה, מותר לכתחלה לאכול את הדגים עם כותח (והוא מאכל שעושין מחמאה וקֶלֶב, ודרכם הי' לאכול דגים בכותח), משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא, דהבשר שנתבשל קודם בהקדרה נותן טעם בהקדרה, והקדרה נתנה טעם במים, והמים נתנו טעם בדגים, ועדיין הוא היתר.

(ב) ודעת הרמ"א דלכתחלה אסור לאכול הדגים בכותח, אעפ"י דמסתמא הקדרה רחוצה יפה, אבל בדיעבד אם נתנו את הדגים בכותח מותרים, אבל הרוטב מהדגים אסור אף בדיעבד. (א)

ב. שאילה: דגים שנתבשלו בקדרה של צמר בתיומא, אבל הקדרה לא הינה רחוצה יפה מהצמר?

תשובה: (א) אם ידעינן בודאי שהקדרה הינה מלוכלכת מבשר או צריך ס' נגד הלכלוך שבקדרה, והמים מצטרפים עם הדגים לס'. (ב) ויש חולקים וסוברים דאף אם הקדרה לא הינה רחוצה יפה ג"כ מותר, דסתם כלי יש בתבשיל ששים נגד הלכלוך של הכלי. (א)

ג. שאילה: דגים שנתבשלו בקדרה של צמר בתיומא, אם מותר לתת הדגים בכלי של חלב?

תשובה: (א) דגים יי שנתבשלו בקדרה של בשר בתיומא אסורים לכתחלה רק לאכול עם קֶלֶב עצמו, אבל לתת אותם בכלי של קֶלֶב שלא ע"י ערוי מותר אפילו לכתחלה. (א)

(ב) ובאם עירו את הדגים בכלי בשר לכלי של קֶלֶב בערוי שלא נסק

מקור ההלכה

(א) מחבר, ע"ן, ופרי מגדים.

(ב) איטור והיתר, הגרע"א.

(ד) רמ"א.

(ק) אחרונים.

(א) מ"י פגדים, הוות דעת.

נפסק הקלוח הקצרה וגם הדגים אסורים; אך בהפסד מרובה וצורך גדול וכיוצא בו שאין לו כלי אחר מותר לערות, ומכל מקום ימתין עד שיצטננו מרתיחתו. (ה)

ד. שאלה: אם מותר לכתחלה לבשל דגים בכלי של בשר בכדי לתת אותם אח"כ לכלי של חלב, או איפכא?

תשובה: לבשל דבר בכלי יי של בשר בכדי לתתו אח"כ לכלי של חלב, או איפכא, אסור לכתחלה; ומיהו לכבוד שבת וכדומה או בשעת הדחק שהוא בדרך מותר לבשל איזה דבר בכלי בשר בן-ימינו בכדי לתת אותו אח"כ לכלי של חלב, או להיפוך. (ו)

ה. שאלה: דגים שנתבשלו בקדרה של בשר שלא היתה בתדיומא, אם מותר לכתחלה לאכול את הדגים עם כותח?

תשובה: אם הכלי שנתבשלו בו הדגים הי' אינו בן-ימינו מותר אפי' לכתחלה לאכול הדגים עם חלב. (ז)

ו. שאלה: חממו מים בכלי של חלב אינו בן-ימינו ולשו בהמים פת, אם מותר לאכול אותו הפת עם בשר?

תשובה: דוקא אם חממו מים בכלי של חלב בן-ימינו ולשו בהם פת או אסור לאכול הפת עם בשר, אבל אם חממו את המים בכלי של חלב שאינו בן-ימינו ולשו בהם פת מותר; ואם אין לו כלי אחר יש להתיר ללוש לכתחלה משום דיש תרתי: „נותן טעם לפגם“, „וניט בר ניט.“ (ח)

ז. שאלה: מים שנתבשלו בכלי של בשר אינו בן-ימינו אם מותר לבשל בהם האלו „קאווע“ ולשתות את „הקאווע“ עם חלב?

תשובה: מותר לבשל בהמים האלו „קאווע“ ולשתותה עם חלב. (ט)

ח. שאלה: חממו מים בכלי של איסור משאר איסורין, אם מותר ללוש בהם האלה איזה דבר היתר או לבשל בכלי של היתר?

תשובה: אפי' אם הכלי שהוחמו בו המים הי' אינו בן-ימינו אסור ללוש בהם האלה דבר של היתר או לבשל בכלי של היתר, דחשבינן

למים כגוף האיסור וצריך ס' נגד כל המים; והטעם הוא משום דבשאר איסורין לא שייך „ניט בר ניט.“ (י)

ט. שאלה: נתבשל דבר חריף בכלי של בשר, אם מותר לאכלו בחלב?

תשובה: (א) אם המאכל שנתבשל בכלי של בשר הי' רובו דבר יי חריף, או שדכו תבלין במדוכה של בשר, אפילו הכלי הי' אינו

בן-ימינו, או הדין דאם אכלו המאכל החריף בחלב אסור, אפי' בדיעבד עד דאיכא ס' נגד הבשר הבלוע בדבר החריף, דבדבר שרובו חריף לא אמרינן

ניט

מקור ההלכה

(ה) חכמת אדם.

(ט) שם.

(י) שם.

(ח) ש"ך, וחכמת אדם.

(ז) שרי מגדים, וחכמת אדם.

(ו) רמ"א, וט"ו.

ג"ש בר נ"ט, משום דחריפותו משוי' לי כאילו האיסור הוא בעין, ובדבר חריף לא שייך להקל גם אם הכלי הוא אינו בן יומו דחריפותו מחליא לי לשבח כאילו הי' בן יומו. (א)

(ב) ובאם אין ידוע כמה מהבשר נבלע בדבר החריף או צריך סי' נגד כל התבלין. (יב)

(ג) ויש חולקים וסוברים דלענין ג"ט בר נ"ט אין חלוק בין חריף לאינו חריף; מיהו במקום שיש ספק אם זה הוא דבר חריף או לאו, יש להקל. (יג)

י. שאלה: אם ג"ט בר נ"ט מותר נ"כ בצשרי-חלב הפילו היכא שנגש טעם הכשר או טעם החלב?

תשובה: (א) דעת המהרש"ל דאם יי' טעם הבשר נרגש או אעפ"י שהוא ג"ט בר נ"ט אסור. (יד)

(ב) ודעת הפרי חדש דג"ט בר נ"ט שרי אפי' היכא שנגש טעם הבשר דאי ליכא טעמא פשיטא דשרי, אלא אפי' איכא טעמא אפי' אמרינן דכיון דהוי ב' טעמים של היתר, נקלש טעם האיסור ואין בו כדי לאסור כשנתערב עם חלב.

יא. שאלה: בשלו דגים בקדרה ונפל חלב על הקדרה מנחון כנגד הרוטב ולא הי' סי' בדגים כנגד החלב, ואח"כ בשלו הדגים עם בשר, מה דינם של הדגים?

תשובה: (א) דעת החוות דעת, והגרע"א בזה, דהדגים אסורים אפילו בדיעבד אם לא הי' בהם סי' נגד החלב, ולא אמרינן הרי החלב נתן טעם בקדרה והקדרה בדגים והוי ממש ג"ט בר נ"ט, דכיון דנפל החלב בשעת בשול והבשול מפעפע בכל הקדרה הוי כאילו כלם קשורים זה בזה, והוי כאילו החלב נפל על הדגים, ולכן לא דנין בזה ההיתר דג"ט בר נ"ט.

(ב) והבית אפרים, והמהרש"ק חולקים ע"ז וסברי דגם בשעת בשול דנין ההיתר דג"ט בר נ"ט. (טו)

יב. שאלה: דגים שנללו בשפוד או בכלי שללו בהם בשר, והכלי הי' בן-יומו, אם מותר לכתחלה לאכול את הדגים עם כותם?

תשובה: בזה הדין יש הרבה חלוקי דעות:

(א) דעת המחבר, ורמ"א, ופרי חדש, וכתתי ופלתי, ומנחת יצחק, וחכמת אדם, דנצלו הוי כמו נתבשלו.

ודעת

מקור ההלכה

(א) רמ"א. (ב) וכן משמע גם דעת הפרי מגדים במשניות. (ג) חתם סופר. (ד) הובא בראש יוסף חולין ק"א. (ה) וכן משמע גם דעת הפרי מגדים במשניות. (ו) חתם סופר. (ז) וצ"ע במתני תשובה, וצ"ע בטימן צ"ו.

צ) ודעת השי"ך בשם הרש"ל, ופרי מגדים, וחוות דעת, וטוב טעם ודעת, ותשובות חסד לאברהם, דאסורים הדגים אפילו בדיעבד אם נתנם בכוחות, משום דצריך גי' נ"ט להיתר, ובנצלו הדגים אין כאן רק בי' נ"ט להיתר, וכיון דבנצלו הפליטה הולכת מהקצרה עצמה אל הדגים הוי כשעם ראשון, ואסור.

יג. שא"ה: דגים שנללו בקדרה שצטלו בה בשר, והקדרה היטה בתיומא, אם מותר לאכול הדגים עם כותח?

תשובה: א) דעת החוות דעת בזה להיתר, דכיון שטעם הבשר נבלע בכלי ע"י בשול חשוב מעיקרא כמו גי' נ"ט להיתר, דהבשר נתן טעם במים, והמים לקדרה, והקדרה לדגים, ומותר.

ב) ודעת הפרי מגדים דנ"ט בר נ"ט דהתירא לא הוי רק עב"י הסדר הזה: דהטעם הראשון ה"י בהכלי, והטעם השני במאכל, ומשם הטעם הולך לבשר או לחלב; אבל כשגם הטעם הראשון ה"י במאכל או כשנשתנה הסדר דהטעם הראשון ה"י במאכל, והטעם השני בכלי, ומשם לבשר או לחלב, אז אמרינן דכל באוכל חשיב כממש ולא הוקלש הטעם, ולכן לא שרינן בזה נ"ט בר נ"ט.

ג) ודעת היד יהודא דבאם הטעם הראשון הוא באוכל גוש והטעם השני בכלי, הוי נ"ט בר נ"ט.

יד. שא"ה: מאכל רותח ה"י מונח על בשר רותח, ואח"כ הניחו דגים רותמים על המאכל הרותח הזה, אם מותר לאכול הדגים בכוחות?

תשובה: זה הדין תלוי ג"כ במחלוקת הפרי מגדים והחוות דעת (בתשובה י"ג) אם דנין בזה, ההיתר דנ"ט בר נ"ט.

טז. שא"ה: הנשיל של שעורין שנתנו לתוכו חמאה והגיסו אותו בקף, ואח"כ נתחבה הכף הזאת לקדרה של בשר שאין בה ס' נגד החמאה שנתנו בתבשיל, אם דנין בזה דין דנ"ט בר נ"ט?

תשובה: לא מבטיא אם התבשיל של שעורין ה"י גוש דודאי לא שייך נ"ט בר נ"ט, אלא אפילו אם התבשיל ה"י כלו של רוטב ג"כ לא

שייך בזה נ"ט בר נ"ט, ואסור, משום דנ"ט בר נ"ט לא התירו אלא בכלי או בדבר שהבלוע נאחו ונדבק בו, אבל ברוטב דלא שייך בו השם "כליעה" כ"ל, אלא השם "תערובות" לא שרינן בזה נ"ט בר נ"ט. (טו)

טז. שא"ה: אורז ודומן וכל מיני ריפות שמבשלים עם מים ואח"כ מלממק התבשיל ועומד לערך זמן מועט בלי מים כלל, אם חשנין את התבשיל כמבושל או כללי לענין נ"ט בר נ"ט?

תשובה: תבשיל כזה נחשב כצלי אף שה"י בו בתחלה מים, ואסור בדיעבד

בדיעבד ; והוא הדין בירקות שאם אין בהם מים בסוף הבשול הוי כמו צלף לענין ג"ט בר ג"ט. י"ז

יז. שאלה : מחכו דגים רותחין בסכין של בשר, אם מותר לאכלם בחלב ?
תשובה : א) דעת החוות דעת דהוי כצלי ואסורים הדגים. י"ז

ב) דעת הפרי תבואה להתיר.

ג) והפרי מגדים הניח זה בצריך עיון.

יח. שאלה : דגים שלא נללו ולא נתכשלו בקדרה של בשר רק טלו בכלי של בשר, ואחד מהם — הדגים או הכלי — הוי רותחין, אם מותר לאכול הדגים בכוחם ?

תשורה : לכתחלה אסור להמות דגים בכלי של בשר בכדי לאכלם בקרב ;

אבל בדיעבד אם כבר עלו על כלי של בשר בלא רוטב

(דבאם עלו על הקדרה עם רוטב דינם כנתבשלו) מותר לאכלם

לכתחלה בכוחם. י"ח

יט. שאלה : דגים שעלו בכלי של בשר, ושניהם, הדגים וגם הכלי של בשר, הוי רותחין, אם מותר לאכול הדגים בכוחם ?

תשובה : אם שניהם, הדגים וגם הכלי של בשר, היו רותחין ושהו כשיעור

מאכל בן דרוסאי או כשיעור חצי צלי, הוי כנצל, ואסור ; אבל

אם שהו הדגים על הקדרה של בשר רק כמו רגז ותכף סלקו

הדגים, אז מותר בדיעבד לאכלם עם כוחם. י"ט

כ. שאלה : בינה שנתבשלה במים בקדרה חולבת בתיומא, והקדרה הימה נקיה, אם מותר לאכלה עם בשר ?

תשובה : אפילו אם הביצה הייתה קלופה ונתבשלה במים בקדרה חולבת

נקיה, מותר לתת את הביצד בתוך בשר דהוי ג' ג"ט

בר ג"ט. כ

כא. שאלה : בינה שנתבשלה בקדרה עם בשר אם מותר לאכול אותה עם חלב ?

תשובה : אפילו אם הביצה נתבשלה בקליפתה אסור לאכלה עם חלב

משום דקליפת הביצה מנוקבת היא דיש בה כעין נקבים דקים

שאינ לתופסם בחוש הראיה, ולכן נכנס בה טעם בשר ; מיהו

עכ"פ הקליפה אינה דומה לכלי שנוכל לדון בה דין דגים

בר ג"ט. כא

כב. שאלה : קדרה שהולאו ממנה בשר ונתנו בה חמץ דגים, וככשו הדגים בקדרה הזאת, אם מותר לאכול את הדגים בכוחם ?

תשובה

מקור ההלכה

כ) מחבר, ש"ך, ופרי מגדים.
כא) מחבר, סי' ופרי מגדים.

י"ז פרי מגדים.
י"ח רמ"א, פרי מגדים.
י"ט ש"ך, והגהות מהרש"ק.

תשובה: הגאון רבי עקיבא איגר הגיח דין זה ב"צריך עיון".

ב. שאלה: בשלו מים בקדרה שנשלו בה מקודם תערובות של צ' חלקים משאר דברים והלק אחד חלב, ואח"כ בשלו במים האלה בשר?

תשובה: כיון דאנן משערין ** רק לפי המדומע אי"כ גם הקדרה לא בלעה רק שלישי חלב ושני שלישים של שאר הדברים, ולפי"ז י"ל דאיכא ס' בכל המים נגד החלב שבקדרה, ולכן יש להתיר את הבשר. (כ)

בד. שאלה: קדרה שהייתה בלועה מחלב שנשלו בה מקודם, ועכשו בשלו בה חלב שחוטף, ואח"כ ** נתערב החלב שחוטף שבקדרה עם בשר, אם אמרינן ** דהתערובות הזאת הוי רק ** כשרי"בחלב דרבנן כמו שאר חלב שחוטף עם בשר, ואף דהכלי ה' בלוע כבר מחלב" גמור והחלב הזה נפלט ** עכשו לתוך הקדרה ומהקדרה לבשר מכל מקום זה ** הוי רק כ"ט ** בר נ"ט; או דלמא ללא דנין בזה דין דנ"ט כל נ"ט, דדוקא היכא דטעם הב' נבלע באינו מינו או אמרינן דנקלש טעמו ודין דין דנ"ט בר נ"ט, אבל בנדון דידן דהחלב הנבלע מכבר בהכלי נפלט עכשו ונתערב לא באינו מינו כי אם בחלב שחוטף, ** חוה הוי מינו ממש, ולכן לא אמרינן בזה כ"ט בר נ"ט משום דנתחזק" הטעם ולא נקלש חלב מחלב? *

תשובה: הגאון רבי עקיבא ** איגר העלה דגם בזה אמרינן דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא.

כה. שאלה: איך הוא הדין בנ"ט בר נ"ט של דבר איסור?

תשובה: דבר איסור אסור אפילו עד אלף נ"ט, דבאיסור לא מהני נ"ט בר נ"ט. (כ)

כו. שאלה: חלב ללול שנבלע בקדרה, אם דנין את בליעת החלב כממש או ** כטעם?

תשובה: חלב צלול שנבלע בקדרה לא נחשב כממש רק לטעם, וממילא מה שפלטה הקדרה אח"כ לירקות הוי נ"ט בר נ"ט. (כ)

כז. שאלה: בשלו ירקות או מים בקדרה של בשר שלא הייתה בתדיומא, וכשכף מהמאכל או מהמים על קדרה חדשה, אם מותר להשתמש בקדרה החדשה בחלב?

תשובה: מותר לקבוצ ** הקדרה החדשה לתשמיש של חלב. (כ)

כח. שאלה: כלים של בשר בנידיומא שהדיומא אוחס בכלי ראשון של חלב במים רוחטין שהיד סוגרת בהם, והכלי ראשון של חלב ה' ג"כ ** בן-דיומא, אם דנין בזה דין דנ"ט בר נ"ט דהיתרא? **

תשובה

מקור ההלכה

כ"ד שם.
כ"ה חמודי דניאל.

כ"ב הגהות מהרש"ק.
כ"ג פרי מגדים.

תשובה : א) דעת המחבר בזה דיותר משום שוהו ממש נ"ט בר נ"ט דהיתרא - הבשר נותן טעם בכלי, והכלי במים, וכן הוא עם הכלי של חלב, והשני טעמים עדיין של היתר הם - ; והוא שידוע בודאי שלא היה שום שומן דבוק אפילו באחד מהם, דבאם היה שומן דבוק בהם הרי הטעם השני הוא של איסור וצריך במים ס' נגד ממשות השומן שעל פני הכלי של בשר או של חלב.

ב) ודעת הרמ"א דאפילו באין שומן דבוק באחד מהכלים ושניהם נקיים ומקונחים יפה, אפילו הכי הכל אסור כששניהם בניימוין דאין כאן נ"ט בר נ"ט דהיתרא משום שני טעמים : א) משום "פוגעין", היינו דחיישינן שמא נגעו הכלים של בשר בהכלי ראשון של חלב בדופן הכלי, וע"י ההבל והחום שבתוך הכלי מפליט מזה לזה אפילו בלא רוטב שלא ע"י אמצעות המים. ולכן אין כאן נ"ט בר נ"ט דהיתרא ; וב) משום "פוגעין", היינו משום דחיישינן דהפליטות של כלי בשר וכלי חלב בניימוין פוגעות זו בזו מחום כלי ראשון, והפליטות מתערבות יחד ואוסרות המים, והוי טעם שני באיסור בשר בחלב, והמים הנאסרים מבשר וחלב אוסרים הכלים, ולכן אין כאן נ"ט בר נ"ט דהיתרא.

כמ. שא"ה : כלים של בשר בניימוין עם כלים של חלב בניימוין שהדיו אוחס יחד ביורה רוחת מחוס כלי ראשון^ט שהיד סולדת זה, והיורה אינה לא של בשר ולא של חלב ?

תשובה : גם באופן זה כל הכלים^ט אסורים (לפי דעת הרמ"א) אף שהם נקיים ומקונחים יפה, דאף דאין כאן הטעם של "פוגעין", כי הכלי של חלב אינו נתחמם ע"י האש ממש רק ע"י רתיחות המים, מכל מקום יש לאסור מטעם השני של "פוגעין" שהפליטות נתערבו במים ונאסרו הכלים, ואין כאן נ"ט בר נ"ט דהיתרא. כו)

ג. שא"ה : כלים של בשר ושל חלב בניימוין שאין דרך להשתמש בהם רק בכלי שני שהודחו ביחד^ט ביורה צמים רוחים מכלי ראשון שהיד סולדות זו ?

תשובה : אם ברי הוא שהכלים בניימוין של בשר ושל חלב שהודחו ביחד בכלי ראשון לא היה תשמישם רק בכלי שני אז אינם אוסרים כלל, דאמרינן דאין בהם בליעה כלל, דכלי שני אינו מבליע אף שהוא כלי חרס, ואין צריך ס' במים אף כנגד הקליפה של הבשר והחלב. כז)

ד. שא"ה : כלים של בשר ושל חלב בניימוין שהודחו יחד בכלי ראשון צמים רוחים והכלים לפעמים^ט תשמישם בכלי ראשון ולפעמים בכלי שני

מקור ההלכה

טו) עיין במרי מגדים בסימן צ"ה, בשיד סקט"ו. כז) ש"ך ועוד סוסק"ם.

כורך הלכות בשר בחלב סימן צה המבחרן סו 131

שני, וידוע בודאי שבחוקר מעת-לעת נשתמשו הכלים הללו — אלה עם בשר, ואלה עם חלב — אבל אין ידוע לנו אם השמיש היו בכלי ראשון או בכלי שני?

תשובה: בזה אנו מחמירין ותלינן דהיי בהכלים תשמיש של כלי ראשון. (כה)

דב. שאלה: כלים של בשר ושל חלב בני-יומן שהודחו יחד בכלי ראשון במים רותחין, והכלים לפעמים ^טתשמישם בכלי ראשון ולפעמים בכלי שני, וידוע בודאי שבחוקר מעת-לעת תשמישם של הכלים הללו — אלה עם בשר ואלה עם חלב — היו רק בכלי שני ולא בכלי ראשון, אבל אין ידוע לנו אם עברו עליהם ^טאזיה תשמישים אחרים בחוקר המעת-לעת?

תשובה: בזה אנו מקילינן ואמרינן דיותר מאלה התשמישים של כלי שני הידועים לנו לא עברו עליהם כלה, ומותרים. (ט)

דג. שאלה: קדרה שבשלו בה בשר ועבר עליה לילה ולמחר בשלו בה ירקוה, ותחבו בה כף חולבת בת-יומא, אם דנין בזה דין דג' בר ג'ט? תשובה: כיון דיש אומרים דלינת לילה פוגמת מקילינן בזה וסמכינן על דעת המחבר דג'ט בר ג'ט כהאי גונא מותר. (י)

דד. שאלה: כלים של בשר ושל חלב בני-יומן שהודחו יחד בכלי ראשון במים רותחין, והכלים דרך ^טלהשתמש בהם ע"י ערוי מכלי ראשון, וידוע לנו שבחוקר המעת-לעת עירו בהם כמה פעמים, אם דינס של הכלים הללו תשמישם בכלי ראשון ממש?

תשובה: א) הפרי מגדים, והחנות דעת, הניחו דין זה ב"צריך עיון".

ב) דעת החכמת אדם דמכל הפוסקים לא משמע כן שע"י ערוי הרבה פעמים יהי דין הכלים כמו כלי ראשון.

ג) ודעת הרבה אחרונים דצריך ס' במים כנגד הקליפה אף שלא נשתמשו הכלים רק בערוי אחד בתוך המעת-לעת של ההדחה הזאת.

דה. שאלה: כלים של בשר בני-יומן שהודחו יחד ביורה חולבת בת-יומא במים רותחין מחוס כלי ראשון, או שהודחו כלים של בשר וכלים של חלב בני-יומן יחד ביורה חדשה במים רותחין של כלי ראשון, אבל ^טתשמישם של הכלים של בשר היו רק בכלי שני ותשמישם של הכלים של חלב היו בכלי ראשון, או איפכא?

תשובה: בזה יי' הדק יש הרבה תנאים:

א) אם הכלים מקונחים יפה, הכל מותר דאותם הכלים שתשמישם הוא

מקור ההלכה

(י) חכמת אדם

(כה) אריה ושרי.
(בט) הגר"א.

הוא רק ע"י כלי שני אמרינן דאין בהם טעם כלל והם בכלים חדשים לגמרי.

ב) אם שומן דבוק בכלים מזה המין שתשימשם הוא בכלי שני, ואין סי' במים כנגד השומן הדבוק, אז כל הכלים אסורים, דנ"ט בר נ"ט דאיסור הוא.

ג) ובאם השומן דבוק באותם הכלי שתשימשם הוא בכלי ראשון או הכלים שמשתמשים בכלי ראשון מותרים דהם לא קבלו שום טעם מהכלים של המין האחר שתשימשם הוא רק בכלי שני, דבכלי שני אמרינן דאין בו טעם להבליע, אבל הכלים ממין השני שתשימשם הוא בכלי שני נאסרים מהשומן של הכלים שהשומן דבוק בהם, ואסור להשתמש בהכלים הללו לא עם בשר ולא עם תֵּלֵב מדינא, ובשאר דברים אסור מצד המנהג. (יא)

דו. שאלה: כלים של בשר ושל חלב שהם בני-יומן ואינם מקונחים שהודחו יחד ביורה שעומדת על האש, חבל ידוע לנו שהמים שבירה לא היו רותמים כל כך עד שהיד כוללת בהם?

תשובה: א) כלי ראשון שעומד על האש והמים שבו עדיין אינם רותחים כל כך עד שתהיי היד סולדת בהם, דעת כמה פוסקים דאינו יכול לאסור רק כדי קליפה באוכל, אבל בכלים - להבליע מכלי לכלי - אין המים יכולים להבליע אף כדי קליפה, ולכן אין הכלים נאסרים כלל. (יב)

ב) ויש פוסקים שמחמירים וסוברים דהמים מבליעים כדי קליפה.

אף בכלים, ומיהו בהפסד מרובה מקילים. (יג)

ג) מיהו אם הכלים הם של חרס נאסרים כדי קליפה כמו אוכל.

ועל כן צריך להשהות אותם מעת-לעת. (יד)

דו. שאלה: כלים של בשר ושל חלב בני-יומן נקיים שהודחו בכלי ראשון במים רותמים, חבל לא ייחד רק זה אחר זה, היינו שהולילו הכלים של בשר מהמים ונתנו במים האלה כלים אחרים נקיים של חלב בני-יומן לכדי?

תשובה: א) בזה הכל מותר, דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא ממש - הבשר

נתן טעם בכלי, והכלי במים, והמים בכלי של תֵּלֵב. (יה)

ב) והיורה שהודחו בה הכלים, דעת הש"ך להתיר, ודעת פוסקים

אהרים דאסורה לבשר ולתֵּלֵב מטעם דלא גרע מקדרה חדשה.

שתחבו בה שתי כפות מבשר ותֵּלֵב. (יז)

שאלה

מקור ההלכה

ד) פרי מגדים סימן ק"ת

ה) ט"ו, ועוד פוסקים.

ו) עיין בסימן צ"ב.

זא) פרי מגדים, תורת דעת.

זב) ט"ו, ש"ך, והגרש"א בסימנים צ"ד, וק"ת.

זג) רש"י, ועוד.

ד. שא"ה : שני כלים, אחד של בשר ואחד של חלב בניימון שהודחו בזה אחד זה במים רותחין בכלי ראשון, ואחד^ט "הי" מלוכלך בשמנונית ?
תשובה : אם הכלי שהודח בראשונה הי' מלוכלך או הכלי שהודח אחר כך נאסר אם אין ס' נגד הכלוך ; ואם הכלי שהודח בראשונה הי' נקי ורק השני הי' מלוכלך, אין מויק כלום לכלי הב', ומותר. (י)

ד. שא"ה : כלים של בשר ושל חלב שהודחו יחד במים רותחין בכלי ראשון, והכלים של מין אחד^ט — של בשר או של חלב — היו בניימון, והכלים ממין השני לא היו בניימון ?
תשובה : אם הכלים ממין אחד — בשר או חלב — לא היו בניימון הכל מותר, דבניימון מותרים מפני שבלעו מאינם בניימון, ואותם שאינם בניימון מותרים אף שבלעו מבניימון משום דיש כאן נ"ט בר נ"ט היתרא, דכיון דהכלים שהם בניימון לא נאסרו ממילא כל פליטתם הוי של היתר ; והמים נוהגים בהם איסור לכתחלה. (י)

מ. שא"ה : הדיח ג' כלים של בשר ושל חלב ביחד, וכלי אחד לא היו בניימון, ושני כלים היו בניימון ?
תשובה : כל הכלים אסורים. (י)

מא. שא"ה : שני כלים, אחד של בשר ואחד של חלב, שהודחו יחד במים רותחין בכלי ראשון, והכלים לא היו בניימון,^ט אבל שומן דבוק בהם, ואין ס' במים נגד השומן ?
תשובה : אם השומן דבוק בשניהם או שניהם אסורים ; ואם השומן דבוק באחד מהם או אותו הכלי שהשומן דבוק בו מותר שהרי הוא בולע מכלי שאינו בניימון, ואותו הכלי שאין בו שומן אסור דבולע הוא מהשומן. (י)

מב. שא"ה : שני כלים, אחד של בשר ואחד של חלב, שהודחו יחד במים רותחין בכלי ראשון, וכלי אחד היו בניימון^ט והשני לא הי' בניימון, ושומן דבוק באחד מהם ?
תשובה : אם השומן דבוק בכלי שאינו בניימון הכל אסור, דהבניימון בולע מהשומן, ושאינו בניימון בולע מהבניימון ; ואם השומן דבוק בהבניימון, הוא מותר והשני אסור. (יא)

מג. שא"ה : שני כלים, אחד של בשר ואחד של חלב, שהודחו במים רותחין בכלי ראשון, ושניהם לא היו בניימון,^ט אבל שומן דבוק בשניהם ואין ששים במים רק בלרוף השומן הדבוק באחד מהם ?
תשובה

מקור ההלכה

(מ) פרי חדש, וצ"י מגדים
 (מא) כ"י מגדים, תחות דעת

(י) פרי מגדים
 (יח) רמ"א
 (יט) פרי מגדים

תשובה : אם יש במים ששים, בצרוף השומן שדבוק בהכלי של בשר. כנגד השומן הדבוק בהכלי של חֶלְבֵי, וכן להיפוך, מותר הכלי. דהוי כשניהם מקונחים, וכל אחד מצטרף לבטל חברו. (מ)

מ. שאלה : כלים של בשר ושל חלב שאינן בני־יומן שהודחו יחד במים רותחין בכלי ראשון, וספק^ד הוא אם ה' דבוק בהם שומן או לא ?
תשובה : ספק אם ה' שומן דבוק בהכלים או לא, אמרינן דמסתמא ה' שומן דבוק בהם, אצ"ג דאנן קי"ל דסתם כלים מקונחים ונקיים הם, מ"מ זה הוא דוקא כשבשרו בהכלים והי' ספק אם היו מלוכלכים בשמנונית, או אמרינן דסתם כלים נקיים הם, אבל בכלים שרוצים להדיח, אדרבא מסתמא הם אינם נקיים. (מ)

מ. שאלה : מירו מים רותחין מכלי ראשון לכלי שני, ואח"כ נתנו בהמים הללו כלים של בשר וכלים של חלב בני־יומן להדיחם יחד, והכלים היו נקיים ?

תשובה : כלי שני אינו מפליט ואינו מבליע כלל, ולכן כל הכלים מותרים ; ואף דאנן קי"ל דכל כלי שיש לו תקנה בהגעלה אף שלא נשתמש בו איסור רק ע"י כלי שני יש להגצילו לכתחלה בכלי שני כפי תשמישו, מכל מקום כאן אין צריך הגעלה אף לכתחלה, דלהבליע מכלי לכלי אין כח בכלי שני כלל לאסור. (מ)

מ. שאלה : מירו מים רותחין מכלי ראשון לכלי שני, ואח"כ נתנו בהמים הללו כלים של בשר ושל חלב בני־יומן להדיחם יחד, והכלים היו מלוכלכים בשמנונית ?

תשובה : בזה הדין יש חלוקי דעות :

(א) דעת הרש"ל לאסור במלוכלכים בשמנונית אף בכלי שני.
 (ב) דעת הרמ"א והפרי מגדים להתיר בכלי שני במלוכלכים באין הפסד מרובה.

(ג) ודעת הט"ז להתיר רק בהפסד מרובה.

מ. שאלה : מירו מים רותחין מכלי ראשון של בשר בני־יומו לתוך כלי שני של בשר בני־יומו, ובהמים הללו שהיו בכלי שני הודחו כלים של בשר ושל חלב בני־יומן ביחד ?

תשובה : גם בזה הדין, הכלים אינם נאסרים כלל, ואף דכאן יש טעם בשר בהמים מפליטה של כלי ראשון, מ"מ מותרים הכלים בהפסד מרובה, דכלי שני אינו מבליע ואינו מפליט ; ואפשר דאם הכלים הם של מתכות יש להגציל הכלים של חֶלְבֵי לכתחלה. (מ)

שאלה

מקור ההלכה

(מ) מ"י מגדים.
 (מ) א"רונים.

(מ) המשק אליעזר.
 (מ) ש"ך.

בח. שאלה: עירו מיס רותחין מכלי ראשון חדש על כלים של בשר וחלב יחד והכלים היו בני-יומן ואינם מקוּמחים?

תשובה: (א) דעת הרמ"א דכל הכלים מותרים אפילו אם שומן דבוק בהם, דאין ערוי נהשב ככלי ראשון ממש שיפעול שהכלים שמערה עליהם יבלעו זה מזה.

(ב) דעת הט"ז והחיות דעת דאם שומן דבוק בהם אסורים הכלים.

(ג) דעת הש"ך והחכמת אדם דבהפסד מרובה הכלים מותרים.

(ד) ודעת הפרי חדש והכרתי ופילתי דאפילו בהפסד מרובה אסורים.

כז. שאלה: עירו מיס רותחין מכלי ראשון חדש על כלים של בשר וחלב יחד, והכלים היו בני-יומן ונקיים?

תשובה: (א) דעת הט"ז והש"ך והחיות דעת דאם הכלים משני המינים - בשר וקֶבֶב - היו נקיים, מותרים הכלים.

(ב) ודעת הפרי מגדים והחכמת אדם דאינם מותרים רק בהפסד מרובה.

כח. שאלה: עירו מיס רותחין מכלי ראשון חדש על שני כלים - אחד של בשר אחד של חלב - יחד, והכלים היו בני-יומן, והאחד מהם שני נקי והשני היה מלוכלך^ט בשומן?

תשובה: (א) אם אחד מהם מלוכלך בשומן, המלוכלך מתיר בהפסד מרובה והנקי אסור. (ט)

(ב) ולעולם יש להורות להמתין מלהשתמש בכלים אלו עד לאחר מעת לעת בכדי שלא יהי' שום חשש איסור תורה. (י)

כט. שאלה: עירו מיס רותחין מכלי ראשון חדש על שני כלים - אחד של בשר ואחד של חלב - יחד, והכלים היו בני-יומן, ויש ס' במים נגד הקליפה של אחד מהכלים?

תשובה: (א) אם שניהם נקיים או מותרים, ואם הם מלוכלכים צריך ס' נגד כל הלכלוך ג"כ; וסתם כלי יש בתבשיל ס' נגד הלכלוך שעליו, ובמי הדחה ליכא ס' נגד הלכלוך. (יח)

(ב) ויש מכריעים דאין לאסור אף כשהכלים אינם נקיים אלא דוקא בנוגעים זה בזה, דהיינו, אם הודח כלי של קֶבֶב בין כלים של בשר ע"י ערוי אין אסור רק הכלי של בשר הנוגע בכלי של קֶבֶב, ואם אינו יודע איזה נגע הכל שרי. (יט) שאלה

מקור ההלכה

(מח) פרי מגדים.
(מט) חיות דעת.

(מח) ש"ך.
(מז) חכמת אדם.

גב. שא"ל: עירו מיס רותמין מכלי ראשון של בשר בניימו מקונח על כלים של חלב בניימון שאינם מקונחים?

תשובה: (א) דעת הרמ"א דאם לא נפסק הקלות, הכלים של חלב אסורים.

(ב) דעת החוות דעת בדביעבד אם בשל בהם מותר התבשיל.

(ג) ודעת הש"ך ומנחת יעקב ופרי מגדים וחכמת אדם ויד אפרים דבהפסד מרובה מותרים הכלים של חלב.

(ד) ובאם הכלי העליון של בשר הי' אינו בניימו, או אפילו

אם הכלי של חלב הוא כלי מתכות שראוי להגעלה, ג"כ אין

צריך להגעיל. (י)

נג. שא"ל: נמלא כלי של חלב בין כלים של בשר, אם חיישין שמה הודחו יחד?

תשובה: בדין זה יש הרבה חלוקי דעות:

(א) דעת הרמ"א, וחוות דעת, דאם נמצא כלי של חלב בין כלים של בשר

לא חיישינן שמה הודחו יחד באופן שהיו נאסרים, והטעם הוא דלא מחזקינן

איסורא; ואפילו שידוע לנו דהכלים היו בניימון ואין כאן אלא ספק אחד

דשמא לא הודחו יחד, מכל מקום מותר הכל. (יא)

(ב) ודעת הט"ו, ופרי חדש, ופרי מגדים, לאסור בספק אחד; דדוקא באופן

שיש ספק ספקא: אי שמא לא הודחו עמהם כלל, ובי, ואם תמצא לומר

דהודחו עמהם ואף בכלי ראשון, שמא לא הי' הכלי בניימו בשעה זאת, או

יש להקל, אבל אם ידעינן בודאי ששמשו בכלי תוך מצת-לעת דליכא אלא

ספק אחד או הכלים אסורים.

(ג) דעת הש"ך דאם ידוע לנו ששמשו בכלי תוך מצת-לעת רק ע"י כלי שני

או יש להקל.

(ד) דעת הבית לחם יהודא דאפילו אם ידעינן בודאי ששמשו בכלים תוך

מצת-לעת ג"כ אינם אסורים; והעלה להכריע דכל כלי שיכול להגעיל

צריך להגעיל, וכלי חרס שאי אפשר להגעיל צריך להמתין מלהשתמש בו עד

אחר מצת-לעת, ואז יהי' מותר להשתמש בו אף לכתחלה.

(ה) ודעת הכנפי יונה דאם יש בתערובות הזאת כלי חרס וכלי מתכות

אמרינן דכיון דבכלי חרס לא שייך הגעלה גם הכלי מתכות מותרים בלא

הגעלה.

(ו) בסתם כלים שלנו לא אמרינן דמסתמא הם אינם בניימון. (יב)

גד. שא"ל: הדיחו כלים של בשר עם כלים של חלב והכלים הם בניימון חלב

ספק הוא אם הדיחום בכלי ראשון או בכלי שני, או שלא היו

המים רותמין כל כך עד שהיו סולדת בהם?

תשובה

מקור ההלכה

(ב) תשובות מהרי"א אסא.

(ג) פרי מגדים.

(גא) עין בת"ח הקצר.

כור הלכות בשר בחלב סימן צה המבחן סמ 137

תשובה: א) אם ידעין שעכ"פ לילה אחד עבר שלא נשתמש בכלים הללו בשר או חלב באחד מהם ולמחר הדיחו אותם יחד, אז בהפסד מרובה יש להתיר מחמת ספק-ספקא: א, שמא הדין כר"ת דלינת לילה פוגמת ואז הכלי הוי אינו בן-יומו, ובי, ואם תמצא לומר דלינת לילה אינה פוגמת שמא הדיחום בכלי שני או שלא היו המים רותחין עד שהיד סולדת בהם; וכל זה הוא דוקא בכלי חרס, אבל כלי מתכות ודאי צריכים הגעלה. (ג)

ב) ויש אומרים דדוקא אם לאחר לינת לילה הדיחום יחד דאו נולדו בי הספקות יחד או מקילינן; אבל אם הדיחו הכלים יחד קודם שעבר עליהם הלילה ואחר לינת הלילה בשלו בהם או אין להקל, דלא נולדו בי הספקות יחד. (ד)

נה. שא"ה: עירו מים רותחין מכלי חולב על כלי רותח כל צדק? תשובה: אם הכלי של חלב הי' נקי או המקיל במקום הפסד מרובה לא הפסיד, אבל בלא"ה אין להקל. (ה)

נו. שא"ה: כלים של איסור משאר איסורים שהודחו עם כלים כשרים? תשובה: כל מה שנתבאר לעיל להתיר בכלי בשר ויחבב משום ג"ט בר ג"ט לא שייך בכלים של איסור, דבדבר איסור הוי ג"ט בר ג"ט דאיסורא אפילו באלף ג"ט; אבל כל מה שנתבאר לעיל להתיר מטעם אינו בן-יומו או מטעם כלי שני שייך גם בכלים של איסור.

נז. שא"ה: עירו מים מכלי ראשון של איסור על כלים של היתר? תשובה: הכלים נאסרו כדי קליפה דבדבר איסור לא שייך ההיתר דג"ט בר ג"ט.

נח. שא"ה: עירו מים מכלי ראשון של איסור על כלים של היתר, וחלק מהמים נח על כלי אחד ומשם נחל על כלי אחר, מה דינו של הכלי האחר שנחל עליו המים שנחו מקודם על גבי כלי? גם תשובה: א) דעת הש"ך, והחוות דעת, והחכמת אדם, דרק הכלים שבא הקלות עליהם נאסרו, אבל הכלים שנחלו עליהם מים מכלי אחר אינם נאסרים.

ב) ודעת הפרי מגדים דכל זמן שלא נפסק הקלות, אף שחלק מן המים נח על כלי ומשם נחל לכלי אחר, אפילו הכי חשוב בערוי לחומרא; ונקוט האי כללא בידך, כל זמן שלא נפסק הקלות הוי ערוי אף שנה צ"ג כלי קר; אלא אם כן נפסק הקלות ונה על כלי קר ומשם נחל לכלי אחר, אז אינו אוסר.

שאלה

מקור ההלכה

(ג) פרי מגדים. (ד) מהר"ק. (ה) יד אפרים, ועין בסימן קי"ח.

נש. שאלה: נספך איסור חס על כלי, פארלליין שדמיו יקרים צערוי שנפסק הקלות, והכלי הי' לונן?

תשובה: הכלי מותר להשתמש בו לאחר מצת צעת. (נ)

ס. שאלה: נתנו אפר במים רותחין שצורה קודם שהניח זה הכלים של בשר ושל חלב להדיחם יחד, והכלים היו בני-יומן וגם שמנונית היתה דבוקה^ט בהם?

התשובה: (א) דעת המחבר והחכמת אדם דאצפי שוּמָן דבוק בכלים מכל מקום מותרים דצי האפר שבתוך המים נעשה הטעם לפגם. (ב) הט"ז, והש"ך, הניחו דין זה ב"צריך עיון".

(ג) דעת הפרי מגדים, והחוות דעת, והצמח צדק, והחכם צבי, דרק בהפסד מרובה הכלים מותרים. (י)

כא. שאלה: כף של בשר בתיימא שהדיחה במים חמים עם אפר ואח"כ תחבוב לקדרה חולבת תוך מעת-לעת לבשר?

תשובה: התבשר של קלב מותר משום דהאפר פוגם טעם הבשר שבכף. (יח)

כב. שאלה: הודחו כלים של איסור משאר איסורין עם כלים של היתר במים רותחין שצורה שנתנו זה אפר קודם שהניחו זה הכלים להדיחם, והכלים היו בני-יומן וגם שמנונית היתה דבוקה בהם?

תשובה: דוקא בכלים של בשר ושל קלב שלא הי' עליהם מקודם שום חזקת איסור אז אמרינן דאפר עושה את הטעם לפגם, אבל בהודחו כלים של איסור עם כלים של היתר לא אמרינן דאפר גותן טעם לפגם. (יט)

כג. שאלה: כף של טרפה שהדיחה צורה של מים רותחין עם אפר ובתוך מעת-לעת תחבוב לתבשיל כשר, ואין סי' נגד הכף?

תשובה: בכף של איסור יש להחמיר כמו בתשובה הקודמת. (ס)

כד. שאלה: צורית העשויה מחלב וסיד ואפר שנפלה לתבשיל?

תשובה: (א) הט"ז והש"ך יי' הניחו ב"צריך עיון".

(ב) דעת הפרי מגדים דמותר אפילו באין הפסד מרובה דאין ראוי אפילו לאכילת כלב.

(ג) ודעת החוות דעת להתיר רק בהפסד מרובה.

(ד) ודעת היד אפרים והמנחת יעקב דבורית שלנו שנראה

בחוש שהיא פגומה הרבה עד שנפסלה מאכילת כלב גם

הש"ך מודה להתיר.

שאלה

מקור ההלכה

(נט) יד אפרים.
(ס) תשובות דברי שמואל.

(נז) תשובות מהרי"א אסאד.
(נח) עיין בכרתי ופלתי.
(נח) עקרי הר"ט.

סה. שאילה: אם מותר להניח צמוך מזה אחת כלי שיש בו חלב אלל כלי שיש בו בשר?

תשובה: (א) מותר לתת בתוך תבה אחת כלי עם חלב וכלי עם בשר אפילו הם מגולים ולא חיישינן שמא יפול מזה לזה ולא ידע ויבא לאכלם כן, דכיון שהבשר והחלב הם ממש בעין והכל יודעים שאוסרים זה את זה מזהר זהירי בה אינשי; וטוב לזהר במקום שאין צריך. (יא)

(ב) ובאיסור והיתר נמי דינא הכי. (יב)

סו. שאילה: אם מותר לתת כלי שיש בו חלב או כותח אלל כלי שיש בו חומץ? תשובה: זה מותר אף לכתחלה דאף אם יפול מעט מן החלב לתוך החומץ יתערב יפה ויתבטל בסי קודם שיתנו מן החומץ לתוך בשר. (יג)

סז. שאילה: אם מותר להניח כלי שיש בו כותח אלל כלי שיש בו מלח? תשובה: (א) לכתחלה אסור להניח כלי שיש בו כותח אצל כלי שיש בו מלח אם שניהם מגולים דחיישינן שמא תפול חתיכה של כותח לתוך המלח ולא אדעתיה, והכותח הוא בעין ואינו בטל תוך המלח, ואח"כ יתנו המלח לתוך תבשיל של בשר או ימלחו בו בשר; אבל אם הם מכוסים שרי.

(ב) ומיהו בדיעבד אם נתנו זה אצל זה מותר ולא מחזקינן איסורא, ומותר לתת מהמלח הזה אל תבשיל בשר או למלוח בו בשר. (יד)

סח. שאילה: מלח הנחון בקערה של בשר אם מותר למלוח בו מאכל של חלב, או איפכא?

תשובה: (א) לכתחלה יש להחמיר בזה שלא לתת מלח בכלי של בשר או של חלב וכ"ש בכלי של איסור.

(ב) מיהו בדיעבד אפילו מלחו בשר במלח שהי מונח בכלי של חלב או בכלי של איסור, ואפילו נתלחלה המלח, שרי אם הכלי הי נקי משום דאין מליחה לכלים להפליט אפילו שמנונית. (טו)

(ג) ובכל בית ישראל המנהג הפשוט ליחד שני כלים למלח: לבשר לבד ולחלב לבד, והעושה כן תבוא עליו ברכה.

מקור ההלכה

(ד) רמ"א, ועוד פוסקים.
(ה) רמ"א, ס"ז, פרי מגדים, וחות דעת.

(א) רמ"א, חוות דעת.
(ב) פרי מגדים.
(ג) מחבר, ועוד פוסקים.

סימן צו.

א. שאלה: מהו נקרא דבר חריף?

תשובה: (א) דעת כמה ראשונים דלא מקרי דבר חריף אלא קורט של חלתית המוזכר בגמ', והוא מין צמח חריף שקורין „בלזור“ או „לאוצרקרויט“.

ב) ויש פוסקים אחרים שסוברים שהוא הדין דצנון מקרי דבר חריף, מפני שגם זה מוזכר בגמ' בהדיא דמקרי דבר חריף. (ג) אבל הרבה פוסקים מכריעים דלאו דוקא קורט של חלתית וצנון קרוים דברים חריפים, אלא גם בצלים, שומים, תמכא (כריין), סילקא (בורקעס, רויטע ריבען), תרדין (שפינאט), כרישין (וויקקע), חומץ שחר, חומץ יין, וגם מלח (א) וכן כל כיוצא בהם יש להם דין דדבר חריף.

(ד) לדעת המנחת יעקב, ואליהו רבא, גם זנגביל (אינגבער) מקרי דבר חריף (ודלא כשיך).

(ה) לדעת הפרי מגדים ועוד אחרונים גם קשואים (אוגערקעס) ואבטיחים (וואסער מעלאנן), מקרי חריפים קצת.

(ו) ולדעת הרשב"א גם אתרוג מקרי דבר חריף. (ז)

ב. שאלה: אם דנין היתר ד„לט בר לט“ בדבר חריף?

תשובה: בדבר חריף לא שייך לומר ההיתר ד„לט בר לט“, דעיי החריפות ודוחקא דכלי, הכלי פולט גוף הטעם הבלוע בו, ומשוי לאיסור הבלוע כאילו ישנו בעין. (א)

ג. שאלה: אם המאכל הוא חריף, אבל יש בו תרתי לטיבותא, דהיינו שהכלי הוא אינו בן־יומו ויש בו לט בר לט, אם יש להקל ולדון בזה היתר ד„לט בר לט“?

תשובה: היכי דיש תרתי לטיבותא יש לסמוך על הפרי חדש שכתב דאין החריפות משוי לאיסור בלוע כאילו ישנו בעין, והוא מתיר אף בדבר חריף לומר „לט בר לט“. (ב)

ד. שאלה: אם דנין היתר ד„נותן טעם לפנס“ בדבר חריף?

תשובה: בדבר חריף לא שייך לומר ההיתר ד„נותן טעם לפנס“, דהדבר החריף אגב החריפות ודוחקא דכלי מפליט ומבליע ועושה טעם הפגום בכלי לשבח, דהחורפא ממתקו ומשביחו, והכלי שאינו בן־יומו נעשה עיי זה כאילו הוא בן־יומו מהתבשיל שנתבשל בו. (ה) שאלה

מקור ההלכה

(ד) כרתי ופלתי.

(ה) בכמה מקומות בש"ע.

(א) עיין פרי מגדים סימן ס"ט.

(ב) אר"ח, הלכות פסח, סימן תמ"ג.

(ג) בכמה מקומות בש"ע.

ה. שאלה: אם המאכל לא היה חריף בעת קבלת הטעם של האיסור אבל נעשה אח"כ חריף, אם גם אז אמרינן שהחורפא מחליא לשבח?
 תשובה: (א) דעת החק יעקב, ופרי תבואה, והחיות דעת, דאם לא היה חריף מעיקרא תכף בעת קבלת הטעם לא אמרינן תו כשנעשה חריף אח"כ דחורפא מחליא לשבח.
 (ב) ודעת הפרי מגדים דאף אם מעיקרא לא היה חריף רק אח"כ נתחמץ ונעשה חריף אמרינן ג"כ דמחליא לשבח דמידי דהוי אפוגם ולסוף השביח.

ו. שאלה: דבר חריף שהוא פגום מעלמו מתחלת ברייתו, אם גם כזה אמרינן דחורפא מחליא ומסוי ל"י לשבח?
 תשובה: הא דאמרינן בדבר חריף דחורפא משוי ל"י להמטם הפגום לשבח זהו דוקא כשהטעם נפגם צ"י זה שהכלי נעשה אינו ב"ר יומא, אבל לא בדבר שהוא פגום מתחלת ברייתו מעצמו. (ז)

ז. שאלה: בשלו דבר חריף ככלי כשר שאינו ב"ר יומא ואח"כ בשלו בו חלב, אם אמרינן כזה דחורפא מחליא ל"י לשבח גם לענין זה שצ"י הדבר החריף שנתבשל בכלי הכלי נחשב גם עתה לב"ר יומא מהבשר ויאסור להחליב?
 תשובה: הא"י דאמרינן דחורפא מחליא לשבח טעם הפגום בכלי היינו דוקא לעצמו, אבל לא אמרינן דמהני החריפות להטעם הפגום הזה שיוכל לתת טעם משובח גם בתבשיל אחר, ולכן בנדון דידן לא אמרינן דהכלי נחשב כב"ר יומא מהבשר בכדי לאסור את החלב שנתבשל בו. (ח)

ח. שאלה: כלי שנתבשל בו דבר חריף ובהם מעט לעת, אם גם כזה אמרינן דחורפא מחליא ל"י לשבח לענין זה שהכלי יבאר ב"ר יומא אף לאחר מעט לעת?
 תשובה: אם הכלי שנתבשל בו דבר חריף שהיה מעט לעת אחר הבשול דינו ככלי אינו ב"ר יומא משום שהטעם הבלוע בו נפגם אף שהוא דבר חריף. (ט)

ט. שאלה: הא דאמרינן דחורפא מחליא ומסוי ל"י לשבח, אם הוא מדאורייתא או מדרבנן?
 תשובה: (א) דעת הפרי מגדים, הגר"א, והפנים מאירות דהוא מדאורייתא, ונפקא מינה להחמיר בספקו.
 (ב) דעת השו"ת כנסת יחזקאל דהוא מדרבנן.

י. שאלה: דבר חריף ככלי שני שהיה כולדו בו, אם מפליג ומזליע תשובה

מקור ההלכה

(ח) רמ"א סימן קכ"ב

(ט) פנחת יעקב ופרי מגדים.
 פרי מגדים כאן, חיות דעת סי' קכ"ג.

תשובה: בזה כולי עלמא מודי דרתיחת החריפות מסייעה לכלי שני שיפליט ויבליצ. ט

יא שא"ה: חתכו דבר חריף בסכין של בשר, והסכין לא היתה בתיומא והיתה מקונחת, אם מותר לבשל הדבר החריף היה עם חלב?

תשובה: אם חתכו בסכין של בשר רק במקום אחד של הדבר החריף, אז אפילו אם הסכין לא היתה בתיומא והיתה מקונחת, מ"מ אסור לבשל הדבר החריף עם חלב לכתחלה, דחיישינן לדעת הפוסקים דמחמת החריפות מתפשט טעם הבשר של הסכין בתוך הדבר החריף בכלו; ואפילו טעם ישראל את הדבר החריף ואמר שאין בו טעם בשר, אפילו הכי אסור לאכלו בחלב לכתחלה מחששא דמ"מ משהו איכא, או מטעם שאין אנו בקיאין כ"כ לסמוך על טעימה לכתחלה. י

יב. שא"ה: חתכו דבר חריף בסכין של בשר מקונחת ואינה בתיומא, ולא"כ בשלו את הדבר החריף הזה עם חלב?

התשובה: א) בדיעבד אם בשלו את הדבר החריף הזה בחלב, אף שהסכין היא בתיומא, אין צריך ס' בחלב רק כנגד הכדי נטילת מקום של הדבר החריף - שהוא כעובי אצבע אגודל - דדבר חריף אינו בולע רק כדי נטילה. יא)

ב) ואם הסכין היא קטנה מ"כדי הנטילה" של הדבר החריף, או אפילו הסכין היא גדולה אלא שיודעים בברור שלא נגע בכל הסכין בהדבר החריף רק במקצתה, אז אין צריך ס' בחלב רק כנגד המקום של הסכין שנגע בהדבר החריף כשיודע בברור עד איזה מקום מהסכין נגע; ובאם אינו יודע בברור עד איזה מקום מהסכין נגע אמרינן דמסתמא משך בכל הסכין וצריך ששים נגד כל להב הסכין. יב)

יג. שא"ה: חתכו דבר חריף בסכין של בשר לכמה חתיכות דקות ונתנו אותן בתבשיל של חלב?

תשובה: א) אם חתכו י" את הדבר החריף לא במקום אחד רק דק דק, אז כל חתיכה דקה נאסרה כלה, דמן הסתם אינו מחזיק עובי כל חתיכה וחתיכה רק שיעור נטילה או אפשר פחות מזה, וא"כ כל החתיכות של הדבר החריף אסורות, וע"כ כשנתנו אותן לתבשיל של חלב צריך ששים נגד כל הדבר החריף.

ב) וכל זה הוא דוקא כשהדבר החריף הוא פחות בכמותו מהסכין, כגון שהלהב של הסכין מחזיק כזית והדבר החריף מחזיק חצי זית; אבל כשהדבר החריף מחזיק זית והלהב מחזיק רק חצי זית, אז אין צריך ס' רק כנגד הסכין דיותר

מקור ההלכה

ט) הוצא דעת בסימן ק"ה. יא) רמ"א, ש"ך, ופרי מגדים. יב) ס"ו וש"ך, והכמת אדם. יג) רמ"א ועוד פוסקים, ועיין פרי מגדים.

כור הלכות בשר בחלב סימן צו המבחן עב 143

דיותר ממשך הסכין אין בו טעם בשר, ולא שייך כאן לומר דחתיכה נעשה
נבלה" כיון דהיתרא בלע. י"ג

י"ד. שא"ל: חתכו דבר חריף בסכין של איסור משאר איסורין, והסכין לא היתה
בתיימא והיתה מקונחת, אם מותר לבשל בדבר החריף הזה עם
תבשיל של היתר?

תשובה: לכתחלה אסור לבשל את הדבר החריף הזה כלו עם תבשיל
של היתר. י"ח

מ"ו. שא"ל: כדעבד, אם בשלו את הדבר החריף הזה שנחתך בסכין של איסור
עם תבשיל של היתר?

תשובה: א) דעת הט"ו, והש"ך, דבדיעבד אם בשלו הדבר החריף הזה
באיזה תבשיל של היתר, או אפילו אם הסכין לא היתה
בתיימא והיתה מקונחת צריך ששים רק כנגד הכדי נטילה, ולא אמרינן
דהכדי נטילה" הוי איסור דבוק ויצטרך ס' נגד כל הדבר החריף, דכיון
דהאיסור אינו ניכר ואינו נבדל לא אמרינן בזה איסור דבוק.
ב) ודעת הגר"א להחמיר ולהצריך ס' בהתבשיל של היתר נגד כל הדבר
החריף.

מ"ז. שא"ל: חתכו דבר חריף בסכין של איסור לכמה חתיכות דקות ונתנו אותן
לתבשיל של היתר?

תשובה: א) בסכין של איסור הדין דאף שהדבר החריף הוא יותר
מהסכין, כגון שהדבר החריף מחזיק כזית והסכין מחזקת
רק כחצי זית, מכל מקום אם חתכו את הדבר החריף לכמה חתיכות ונתנו
אותן לתבשיל של היתר צריך ס' בתבשיל נגד כל הדבר החריף דנעשה
נבלה. ט"ו

ב) ויש פוסקים שחולקים וסוברים דאם הסכין היא פחותה מהדבר החריף אין
צריך ס' רק כנגד הסכין. ט"ז

י"ז. שא"ל: חתכו כללים או איזה דבר חריף אחר בסכין של בשר ונתנו אותם
לתבשיל של חלב, ויש ס' בתבשיל כנגד כל הכללים, אם
מותרים גם הכללים עלמס להאכל בחלב או דלריכוס להסירם
משם אם הם נכרים?

תשובה: א) אם יש ס' בתבשיל נגד כל הבצלים, הבצלים עצמם נמי מותרים
ואין צריך להסירם משם, דאפשר לסוחטו בהיתר מותר. י"ח
ב) ויש חולקים וסוברים דהבצלים בעצמם אסורים אם המה
נכרים. י"ח

יש

מקור ההלכה

- (יג) רמ"א, ט"ו, ופרי מגדים.
(יד) רמ"א, ש"ך, תורת דעת.
(טו) פרי מגדים.
(טז) הגר"א, חכמת אדם.
(יז) מהר"ם לובלין, ט"ו, ש"ך תורת דעת, חכמת אדם.
(יח) כרתי ופלתי.

א. ויש מכריעים דאפילו למאן דמקיל אינם מותרים הבצלים עד לאחר שיצטננו. (י)

יה. שאלה: חתכו בצלים או דצר חריף אחר צסקין של איסור ונתנום לתבשיל של היתר, ויש ס' בתבשיל נגד הצלים, אם הצלים שלמים מותרים או לריך להסירם משם?

תשובה: בסכין של איסור כולי עלמא מודי דצריך להסיר משם הבצלים ולהשליכם, דאפשר לסוחטו בבליעת איסור אסור. (כ)

יב. שאלה: חתכו בצלים או שאר דברים חריפים צסקין של בשר ונתנום לחלב לזון ונכזבו שם מעת לעת ויש ששים נגד הצלים, אם לריך?

תשובה: אף שיש ס' נגד הבצלים מ"מ צריך להוציא הבצלים משם דהבצלים נשארו באיסור משום דצ"י כבישה אינם פולטים כל הטעם. (כא)

יג. שאלה: חתכו בצלים או שאר דברים חריפים צסקין של בשר, והצלים גדולים כל כך עד שיש ששים בהם כנגד הסכין, אם מותר לבטלם בחלב?

תשובה: בצלים ^כ שחתכם בסכין של בשר אין לבשלם בקלב ולהרבות עד ס' כנגד הסכין משום דאין מבטלין איסור לכתחלה, ואף שיש ס' בבצלים כנגד הסכין מ"מ אסור לבשלם בקלב, דהא הבצלים כבר נאסרו כדי נטילה וכעת אתה רוצה לבשלם בקלב ולהתיר כלם, נמצא דאתה מבטל אסור לכתחלה; אבל אם יש ס' בה, כדי נטילה נגד הסכין שרי לבשלם לכתחלה בקלב. (כב)

יד. שאלה: חתכו לזון צסקין של חלב, והסכין לא היתה בתיומא והיתה נקיה והלזון נפל לבשר ואין ס' נגד הסכין?

תשובה: בזה יש להקל מטעם דסכין של קלב מסתמא רוב תשמישה הוא בצונן. (כג)

יז. שאלה: חתכו בצלים צסקין של בשר ואח"כ נפלו לתבשיל של חלב, או להיסק, ואין ס' בתבשיל של חלב רק צלרוף הצלים, אם מותרים הצלים לס'?

תשובה: אם חתכו הבצלים רק במקום אחד לחצאין - דאו אפילו אם הסכין ארוכה וגדולה ונחתכו בכל הסכין הדין דצריך ס' כנגד ה"כדי נטילה" של הבצלים - או מצטרפים שאר הבצלים שיתרים על ה"נטילה" להיות ששים עם התבשיל לבטל ה"נטילה"; או אפילו אם חתכו הבצלים דק

דק

מקור ההלכה

(ט) פרי מגדים בסימן צ"ד ש"ד כ"ג
 (כ) ס"ג, ו"ש, ועיין בסימן צ"ד.
 (כא) פרי מגדים, הרע"א, וחנמת אדם.
 (כב) פרי מגדים.
 (כג) תשובות מורש"ם, סימן צ"א.

כור הלכות בשר בחלב סימן צו המבחן עג 145

דק לכמה חתיכות - דאו אסורים כל הבצלים - מ"מ אם הסכין קטנה ופחותה -
מעריך הבצלים, דהיינו, שהסכין שיעורה כזית והבצלים ג' זיתים, דאו אין
צריך ס' רק כנגד זית אחד, הדין הוא דמצטרפים הבצלים להתבשיל להיות
ששים כנגד הסכין. (כ)

כג. שאלה: חתכו בניס או שאר דברים חריפים בסכין של בשר ונתנום במים
משם למאכל אחר ואח"כ לחלב, מה דינם של הכלים ?

תשובה: הדין הוא דבכל דבר חריף אפילו בארץ טעמים לא מקילינן. (כ)

כד. שאלה: הנשיל של כללים עם בשר שנעמן נשכיל שבת בקדרה של חלב
שלא היתה בתיומא ?

תשובה: כל התבשיל מותר משום דדרך העולם הוא לבשל את הבצלים
עם הבשר מערב שבת קודם ההטמנה בשביל שבת בכדי להמתיק
את התבשיל, וא"כ בטלה החריפות מהבצלים. (כ)

כה. שאלה: דברים חריפים שנחתכו בסכין וספק הוא אם נחתכו בסכין של
איסור או בסכין של היתר ?

תשובה: (א) אם חתכו קורט של חלתית (המוזכר בגמ' לדבר חריף) או
אפילו אם יש שני ספקות: ספק א' דשם הסכין היתה

אינה בתיומא מתשמיש האיסור, וספק ב' דשם היתה סכין של היתר -
מ"מ אסור.

(ב) ואם חתכו צנן (המוזכר בפוסקים לדבר חריף יותר משאר דברים חריפים).
דעת הש"ך והפרי מגדים דדוקא אם ה' ידוע בודאי שהסכין של איסור
לא היתה בתיומא והי' רק ספק אחד דשם חתכו בסכין של היתר או יש
להקל, אבל אם ידוע ה' בודאי שהסכין של איסור היתה בתיומא ונשאר
ק ספק אחד דשם הסכין היתה של היתר או יש לאסור; ודעת הט"ז
וכרתי ופלתי, ועוד פוסקים, דאפילו ידוע ה' בודאי דהסכין של איסור היתה
בתיומא, מ"מ אם ה' רק ספק א' דשם היתה סכין של היתר, גם אז
אולינן לקולא.

(ג) אם חתכו תמכא (כריין) או בצלים או שאר דברים חריפים, או אף שידוע
לנו שהסכין של איסור היתה בתיומא מתשמיש האיסור, מ"מ לכולי עלמא
תולין לקולא מטעם ס"ס: א', שם נחתכו בסכין של היתר, ואם תמצא לומר
דנחתכו בסכין של איסור, שם ההלכה כהפוסקים דרק קורט של חלתית הוי'
דבר חריף ולא שאר דברים.

כו. שאלה: אם מותר לקטוע מעכו"ס לטון או תמכא שחמוכים, ללד
ונכותיהם

תשובה

מקור ההלכה

(ד) פרי מגדים בסימן צ"ט.

(ה) פרי מגדים כאן.

(ו) תשובות מקום שמואל, ופרי מגדים (בסימן ק"ח).

תשובה : א) בצנון, הדין דאם נחתך אפילו עד חציו אנו תולין שנחתך לא בסכין של איסור רק במרא וחצינא, ולכן מותר לקנות אותו מעכו"ם אף כשהוא חתוך. (י)

ב) בתמכא, הדין דאפילו נחתכה למעלה מחציה גם אז תלין שנחתכה במרא משום דתמכא טמונה בקרקע ולפעמים חותכים אותה במרא אף למעלה מחציה. (יח)

ג. שאלה : במקום שאין נמלא לקנות דברים חריפים אלל העכו"ם רק אותם החתוכים בסכינים שלהם, אם מותר לקנותם ולהחזירם ע"י נטילת מקום ?

תשובה : במקום דליכא שלמים הוי כדיעבד, ולכן מותר לקנותם ולהחזירם ע"י נטילת מקום. (ט)

ד. שאלה : אחד קנה כללים הרבה בכדי לעשות מהם תבשילים של חלב, וטעה ומתך אותם בסכין של צער, אם מותר לו לעשות מהם תבשילים של חלב ע"י זריקת ה,כדיינטיילה מהם, או דאמורים כלם מחמת דהוי כלכתחלה ?

תשובה : א) כל שלא נתבשלו עדיין בתלב הוי כלכתחלה דאסרינן בכלם. (י)

ב) ויש פוסקים דסוברים דגם בכהאי גוונא מקרי דיעבד אף שלא נתבשלו עדיין, ומותרים.

ה. שאלה : תמכא שנמללה לתוך קערה של חלב בתיומא, אם מותר לאכול אותה התמכא הנמללת עם צער ?

תשובה : א) אם הקערה של תלב היתה מקונחת ונקיה מותר לאכול אותה התמכא הנגרת עם בשר כי אין כאן שום דוחקא דכלי רק חורפא לחוד. (יא)

ב) ומ"מ לכתחלה אפשר דאסור מדינא לתת התמכא בבשר כיון שיכולים לאכלה בתלב ; ומיהו בכלי של איסור הוי דיעבד. (יב)

ו. שאלה : מגרדת שגרדו בה גבינה ואח"כ גרדו בה תמכא, אם מותר לאכול אותה התמכא עם צער ?

תשובה : לא מבעיא אם גרדו בהמגרדת גבינה דאי אפשר לקנח היטב, דאז בודאי אסורה התמכא שגרדו בה לאכול עם בשר, אלא אפילו המגרדת לא בלעה רק טעם של תלב, מ"מ חורפא ודוחקא הוי, ואסורה התמכא שנמללה בה לאכול עם בשר. (יג)
שאלה

מקור ההלכה

- א) ס"ו, פרי מגדים, חוות דעת, וחכמת אדם
- ב) אחרונים.
- ג) פרי מגדים.

- ד) רמ"א, וש"ך
- ה) פרי מגדים.
- ו) רמ"א.
- ז) ש"ך, והגר"א.

כור הלכות בשר בחלב סימן צו המבהן ער 147

א. שאלה: חתכו בללים על קטרה של בשר בסכין של חלב ?
תשובה: הבצלים אסורים, דצ"ג דוחקא וחורפא ** בולעים הבצלים
גם מן הקטרה של בשר. (יז)

ב. שאלה: חתכו דגים מלוחים או קשואים חמוצים על קטרה של איסור ?
תשובה: הדגים מלוחים או הקשואים החמוצים אסורים אפילו בדיעבד,
ודוחקא דכלי וחורפא דמליח מפליטים מהכלי של איסור עכ"ס
במקום החתך. (יח)

ג. שאלה: חתכו בסכין חולבת בתיומא סלתניות (סארדינטן) עם שמן זית
על כלי של בשר אינו בתייומו ?
תשובה: הסלתניות אסורות והכלי של בשר מותר, דשמך זית מקרי דבר
חריף ומפליט אף בצונן דהוי ל"י חורפא ודוחקא ומכ"ש שהוא
מליח, ואף דאין מליחה לכלים, מ"מ אגב חריפות שהוא מפליט
אף בצונן אפשר דמוציא גם מהכלי. (יח)

ד. שאלה: קופיץ (האקמטער) שחותכים בה תמיד בשר ובללים יחד, ושכתו
וחתכו בה עלים חמוצים (שלאוו) לכמה חתיכות דק דק, ואח"כ
בשלו אותם העלים החמוצים בחלב ואין ס' בהם כנגד הקופיץ ?
תשובה: אם הקופיץ לא היתה בתיומא ** יש להקל, ובמקום הפסד
מריבה וסעודת מצוה אפשר להקל אפילו בבתייומא, משום
דהקופיץ לא בלעה טעם הבשר ע"י רוחה רק מחמת חריפות הבצלים, וכיון
שהבצלים מוצטים בכמות אין בכחם להבליע טעם הבשר בהקופיץ; ואפילו
אם הבצלים נחתכו מקודם בסכין של בשר ואח"כ חתכו אותם עם בשר
בקופיץ דאז גבלע בקופיץ טעם הבשר מהבצלים, מ"מ גידון דידן יש להקל
גם באופן זה מחמת דהעלים החמוצים אינם נחשבים חריפים כל כך כמו שאר
דברים חריפים. (יז)

ה. שאלה: בשלו דגים בכלי של חלב אינו בתייומו, אבל הכלים שהניחו
בהדגים נחתכו בסכין חולבת בתיומא, ואח"כ תכנו בדגים כף
של בשר בתיומא ?

תשובה: צריך להיות ס' נגד כל הבצלים, או ס' נגד הכף של בשר,
דחיישינן שמא נגעה הכף ישר בבצלים ובלעה בלי אמצעי אחר,
והכף אסורה. (יח)

ו. שאלה: חתכו העלים או השרשם של לנן ותמכא בסכין של בשר, אם מותר
לתת את הנשאר מהדבר החריף הזה לתבשיל של חלב ?
תשובה: (א) אם חתכו רק את העלים הירוקים או את ** השרשים שעל
הצנן

מקור ההלכה

(ז) בינת אדם ס' מי"ט,
(ח) מהרשיק.

(י) טוב טעם ודעת,
(יא) חכמת אדם,
(יב) שואל ומשיב.

הצנון ותמכא אבל לא את הצנון והתמכא בעצמם, או אפי' אם הסכין לא היתה מקונחת אין לחוש, אבל צריך שישאר בירק כדי רוחב קש של חטים. (ט)
 (ב) והוא הדין דהשרשים של שומים ובצלים ג"כ אינם נחשבים לחריפים ולא בלעי דק כדי קליפה. (י)

לז. שא"ל: אם בללים קטנים נס כן נחשבים לחריפים?
 תשובה: בצלים כשהם קטנים אינם נחשבים לחריפים, ואם התכוו בסכין של בשר שאינה בתיומא יש להקל במקום הפסד. (יא)

לח. שא"ל: אם יש איזה חלוק לדינא בין דבר חריף שהוא יבש לגמרי ובין דבר חריף שיש בו לחלומית?
 תשובה: אין שום חלוק לדינא, ואם התכו בסכין איסור דבר חריף יבש הדין בזה כמו בדבר חריף שיש בו לחלומית. (יב)

למ. שא"ל: אם פרות חמולים מקרי דבר חריף?
 תשובה: (א) פרות חמוצים נמי מקרי דבר חריף, ובמקום הפסד שרי. (יג)
 (ב) ומיהו קליפה בעי משום בעין שעל הסכין, ועוד דקליפה לא הוי הפסד. (יד)

לנ. שא"ל: חתכו בסכין חולבת נקיה ואינה בתיומא דברים שאינם חריפים כל כך, אם מותר לבטלם עם צמר?
 תשובה: בדברים שאין חריפים וחמוצים הרבה יש להקל בדיעבד אם חתכו בסכין נקיה ואינה בתיומא ואפי' אין ס' נגד הסכין.

משום דאנו סומכים על הפוסקים דאפילו בצנון אין אסור רק אם הסכין היא בתיומא; ובמקום הפסד מרובה, אפשר דיש להתיר אפילו בסכין בתיומא ולסמוך על הפוסקים דאפילו בדבר חריף שייך ההיתר דג"ט בר נ"ט; אבל בסכין של איסור אין להקל כלל. (טו)

לא. שא"ל: משקה הנעשה ממי סובין או מרק של סלק כגוש צמים (בלרשטט). אם מקרי דבר חריף?

תשובה: (א) אם המשקה הוא חריף כל כך עד שאינו יכול לשתותו חי הוי דבר חריף וכצנון דמי; ואם יכולים לשתותו חי כפרות חמוצים דמי; ואם המשקה הוא מלובן בבצים שוב לא הוי דבר חריף, והכל לפי ראות עיני המורה; ואם נתנו בו מים נמי בטל חורפיה. (טז)

(ב) וחומץ, אפילו אינו חריף וחזק הרבה, דינו כמו במשקה של מי סובין או מרק של סלק. (יז)

שא"ל

מקור ההלכה

(ט) רמ"א, דגול מרובה, והכמת אדם.	(מז) פרי מגדים.
(פ) ת"ח וש"ך.	(מח) חכמת אדם.
(מא) חמודי דניאל,	(מו) פרי מגדים, חוות דעת, והכמת אדם.
(מב) פרי מגדים,	(מז) ט"ו, והכמת אדם. ועיין במגן אברהם, סי' תמ"ז.
(מג) מתבר וש"ך.	

פב. שאלה: מיס שהוחמו בכלי ראשון שטמד על האש, והכלי הי' של חלב, ועירו את המיס על סוכין שהיו צהוך חבית, ושהו כהחבית יוס' או יומיס עד שנעשה משקה מחומץ, אם מותר לבשל המשקה הזה עם בשר; או להסיף?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים דאם הכלי של חלב שהוחמו בו המיס הי' בן-ייומו, או לכתחלה אסור לבשל המשקה המחומץ עם בשר; ובדיעבד, אם כבר בשלוהו עם בשר שרי דהוי ג"ט בר ג"ט; ואף דבדבר חריף לא שייך ג"ט בר ג"ט, מ"מ בשעה שקבלו המיס טעם של חלב לא היו עוד חריפים, וכשנתחמצו אח"כ כבר הלך הטעם.

(ב) ודעת הפרי תבואה (סי' כ"ב) לאסור בדיעבד.

פג. שאלה: מיס שהוחמו בכלי ראשון, והכלי הי' של איסור, ועירו את המיס על סוכין שהיו צהוך חבית, ושהו שס יוס או יומיס עד שנתחמלו, אם מותר לבשל המשקה הזה עם היתר?

תשובה: לא מבעיא היכא דהכלי של איסור הי' בן-ייומו דאז ודאי אסור, אלא אפילו היכא שהכלי לא הי' בן-ייומו אפילו הכי אסור. (מח)

פד. שאלה: משקה של מירסובין ששהה מעט לעת בכלי של איסור בן-ייומו והורק לכלי אחר קודם שנתחמץ, אם מותר לבשלו עם היתר?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים דאסור, דכיון ששהה בכלי של איסור מעט לעת ונתחמץ אח"כ הוי כפגום ולבסוף השביח.

(ב) ודעת החק יעקב, וחוות דעת, וחכמת אדם, דמותר, דכיון דהי' פגום מקודם הוי ג"ט בר ג"ט דהתירא.

פה. שאלה: הוחמו מיס בקדרה חדשה ועירו המיס על סוכין שהיו בחבית חולבת, אם מותר לבשל המשקה הזה עם בשר?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים דאם שפכו המשקה מהחבית קודם שנתחמץ מותר לכתחלה לבשלו עם בשר, ואף שנתחמץ המשקה אח"כ ובשלו עם בשר ג"כ מותר; ואף אם עירו המיס לחבית של איסור ג"כ יש להתיר, דצרוי מבשל כדי קליפה ויש סי' נגד הקליפה של הכלי.

(ב) ודעת הפרי תבואה לאסור דיש לומר דנעשה נבלה מצט מצט. (מט)

פו. שאלה: הוחמו מיס בקדרה חדשה ועירו המיס על סוכין שהיו בחבית חולבת, ולא שפכו המיס מהחבית קודם שנתחמלו רק שטו שס עד שנתחמלו, אם מותר לבשל המשקה הזה עם בשר?

תשובה

מקור ההלכה

(מח) פרי מגדים. (מט) עין בסימן קצ"ד.

תשובה : אם שהו המים בחבית עד שנתחמצו ושהו שם לאחר החמוץ עד כדי שיתן על האש וירתח, או אפילו בדיעבד אסור המשקה עם בשר אם החבית היתה חולבת, וכ"ש אם שהו בכלי איסור (דבודאי אסור. ג)

מו. שא"ל : דגים שנמלחו ונחתכו בסכין של איסור, אם מותר לבטלם עם הימר ?

תשובה : (א) דעת הפרי מגדים דדוקא דגים שנמלחו הרבה כמו אותם דגים מלוחים שקורין (הערינג) הם מקרי דבר חריף, ולכתחלה אסור לחתכם בסכין של איסור, ובדיעבד אינם אסורים רק כדי נטילה; אבל שאר דגים שנמלחו מעט לא מקרי דבר חריף בשביל מעט מלח שיש בהם, ולכן אם חתכם בסכין של איסור אין צריך אלא גרידה בעלמא. (ב) ודעת החכמת אדם דאפילו אם הדגים מלוחים הרבה, מ"מ אם רק יש הפסד קצת, הסומך לזרוק כדי נטילה ולאכול השאר לא הפסיד; וכן הדין בצנן אם חתך בסכין של איסור.

מח. שא"ל : דגים שנמלחו ונחתכו בסכין של איסור ויודעים בצנור שהסכין שחתכו זה הדגים לא היתה נקיה מהאיסור ?

תשובה : אם הסכין של איסור לא היתה נקיה או אפילו אם הדגים לא נמלחו רק מעט יש לאסור לכתחלה בכלו, ובדיעבד כדי נטילה; מטעם שאין אנו בקיאים בין מליחה מעט להרבה; אבל בסתם סכין אף דאמרינן שסתם סכין אינה נקיה מ"מ בסתם דגים שנמלחו מעט מקלינין, ואין צריך רק גרידה כיון דלא מקרי חריף רק מחמת דאין אנו בקיאים. (ג) **ממ. שא"ל :** דגים מלוחים שקורין, הערינג"י אם מותר לקנותם אלל נכרי שחתך אותם בסכין שלהם ?

תשובה : בכהאי גוונא מקרי לכתחלה ואסור לקנותם מנכרי, ולא מהני שיקנו אצלו ויחתכו כדי נטילה דלכתחלה אסור בכלו; אך אם קנו בשוגג יש להתיר ע"י הסרת כדי נטילה דאז הוי כדיעבד; וכ"ז דוקא בדגים מלוחים שקורין, הערינג"י אבל בשאר דגים אף שנחתכים בסכין שלהם מותר לקנותם מנכרי ואח"כ יגרוד אותו המקום של החתך. (ג)

שא"ל : דגים מלוחים שקורין, הערינג"י שחתכים להרבה חתיכות ומונחים בחבית, וכל החתיכות נחתכו ע"י נכרים בסכין של איסור, אם מותר לקנותם אלל ?

תשובה : מותר בכהאי גוונא לקנותם לכתחלה מהנכרי דכיון שהנכרי חותך הרבה חתיכות בסכין אחת אמרינן דנתבטל טעם הסכין בחתיכות הראשונות והראשונות נתבטלו בהאחרונות הנחתכות.

אח"כ

מקור ההלכה

(ג) פרי מגדים. (א) שם. (ב) שם.

כּוֹר הַלְבוּת בִּשְׂר בַחֲלָב סִימָן צוֹ הַמְבַחֵן עו 51

אח"כ; מיהו בבצלים או שאר דברים חריפים לא מקלינן מטעם סברא.
זאת. (ג)

נא. שא"ל: לפת שקורין, באר"קט"ו, או רוטטע ריבען" שנתבשלו מקודם
כדי לרכך אותם, אם מקרי דבר חריף כמו לנזן או שאר דברים
חריפים?

תשובה: (א) דעת התשובות מקום שמואל, ותשובות פנים מאירות, ויד
אפרים, דכל דבר חריף שנתבשל פקע חורפ"י, ומכ"ש בלפת.
דיש להקל דהא לא הוי רק פפרות המוצים.

(ב) והתשובות באר יעקב חולק בשאר דברים חריפים שהרי
נראה בחוש שתבלין חריפים המה אפילו לאחר הבשול; מיהו
בלפת ובצלים מודה דיש להקל.

גב. שא"ל: תבלין או מלח או שאר דבר חריפים שנדוכו במדוכה של נזר, אם
מותר לאכלם בחלב?

תשובה: (א) אפילו אם "המדוכה לא היתה בתיומא והיא מקונחת מ"מ
אסור לאכול את התבלין שנדוכו בה בחלב; וכ"ש אם נדוכו
למדוכה של איסור דנאסרו התבלין. (ג)

(ב) והגרע"א מפקק להחמיר במדוכה של בשר שאינה בתיומא
(ג) ודוקא בנדוכו התבלין, אבל לא כשנותנים התבלין במדוכה
של בשר או בקערה של בשר. (ד)

גב. שא"ל: נשמים שקבלו טעם נזר ואח"כ דכו אותם במדוכה אם מותר
לאכלם בחלב?

תשובה: (א) אם טעם הבשר שקבלו הבשמים הי' של בשר כחוש או אמרינן
דהמדוכה אינה בולעת כלל את טעם הבשר, דאין בלוע

יוצא בלא רוטב; ואם הבשר הי' שמן דאז בולעת המדוכה טעם בשר, מ"מ
כשדכו אח"כ את הבשמים במדוכה אינם נאסרים להצ"ל בחלב, דאף דאמרינן
דדבר חריף בולע כל הטעם מהכלי והוי כטעם ראשון, מ"מ כשפולט הדבר
החריף את הטעם לדבר אחר אין פולט כל הטעם, ולענין פליטה הדבר
החריף שוה לשאר דברים, ולכן הוי נ"ט בר נ"ט דהתירא. (ב)

(ב) ויש חולקים וסוברים דגם לענין פליטה אין שייך בדבר חריף ההיתר דנ"ט
בר נ"ט. (ג)

גד. שא"ל: אם מותר לקנות נשמים שנדכו במכתשת של נזר?

תשובה: מותר לקנות אם המכתשת קבועה רק בשביל כתישת בשמים. (ד)
שאלה

מקור ההלכה

(ג) חוות דעת

(ד) פרי מגדים, ועיין בחכמת אדם.

(ה) אחרונים.

(ג) פרי מגדים.

(ד) רמ"א ושו"ך.

(ה) שו"ך, ועוד שו"קם.

גה. שאלה: לכו מלח במדוכה חולבת, ואח"כ מלחו במלח הזה צער ?
 תשובה: אם המדוכה לא היתה בתיומא יש להתיר אפילו בלא הפסד
 מרובה; ובאם המדוכה היתה בתיומא יש להתיר בהפסד
 מרובה דוקא. (ג)

גו. שאלה: דג שנפתח בסכין של נכרי ?
 תשובה: יש להתיר ע"י שפשוף היטב במקום נגיעת הסכין וישטוף עליו
 מים ויעבור עליו בכח חודו של הסכין, ואפילו אם ידעין
 דהסכין היתה בת יומא ג"כ די בכך. (ס)

גז. שאלה: חתכו קטואים בסכין של צער, אם מותר לאכלס בחלב ?
 תשובה: קטואים (אוגערקעס) שנחתכו בסכין של בשר ** מותרים
 להאכל בקלב ע"י גרידה במקום החתך משום דחריפים קצת;
 ואם הסכין לא היתה בתיומא והיתה גם מקונחת יש להקל. (יא)

גח. שאלה: חתכו לפת או קאר מיני מתיקה בסכין של צער, אם מותר לאכלס
 בחלב ?

תשובה: (א) ** לפת („ריבען" או „מעריין") או שאר מיני מתיקה שחתכום
 בסכין של בשר אפילו גרידה אינם צריכים אלא מותרים
 להאכל בקלב ע"י הדחה בעלמא, לפי שטעם הלפת משנה
 ומבטל הטעם הנפלט מהסכין. (יב)

(ב) ויש הולקים וסוברים דדוקא לפה משנה הטעם, אבל לא שאר
 מיני מתיקה או ירק או לחם. (יג)

גט. שאלה: חתכו לפת בסכין של צער ואח"כ חתכו עם הסכין הזאת לטון או
 צללים, אם מותרים לטון והצללים להכשל בחלב ?

תשובה: (א) הצנן והבצלים שנחתכו בסכין של ** בשר אחרי שחתכו
 בה לפת מותרים להאכל בקלב ע"י הדחה בעלמא, ולא עוד
 אלא שאפילו לכתחלה מותר להתוך הצנן או הבצלים אחר
 הלפת כדי לאכלס בקלב; ומיהו לכתחלה לחתוך לפת בסכין
 של בשר כדי לחתוך בה צנן אסור. (יד)

(ב) ויש פוסקים דאסרי לכתחלה לחתוך צנן או בצלים בסכין
 של בשר שחתכו בה לפת בכדי לאכלס בקלב. (טו)

ד. שאלה: חתכו לפת בסכין של איסור ואח"כ חתכו בה צללים ?
 תשובה: הבצלים אסורים, ומ"מ אם נתערבו הבצלים אח"כ בתבשיל יש
 להתיר בדיעבד. (טז)

שאלה.

מקור ההלכה

(ג) יד יהרהר וצוד אחרונים.	(ג) תשובת משיבת נפש חירד סי' ט"ט.
(ד) מהרש"ל מנחת יעקב, ופרי מגדים.	(ד) תות יאיר.
(ה) ת"ח בשם אריה ואחרונים.	(ה) פרי מגדים.
(ו) פרי מגדים, והכמת אדם.	(ו) פרי מגדים.

כּוּר הַלְכוֹת בֶּשֶׁר בְּחַלֵּב סִימָן צוּ הַמְבַחֵן עוּ 153

א. שאלה: אם מותרים מיץ של לימון, או משקה של לימון שמבואים הנכרים בחביות?

תשובה: משקה של לימון או מיץ של לימון שמביאים הנכרים בחביות מותר אף אם נחתכו הלימונים בסכינים של איסור דכיון שחוטכיים הרבה לימונים ביחד נתבטל טעם הסכין, כי הלימונים מפליטים במהירות כל הטעם הבלוע בדופני הסכין בשנים או בשלשה הלימונים הראשונים הנחתכים, ונבלע הטעם בראשונים, וראשונים נתבטלו באחרונים הנחתכים אח"כ שלא נאסרו כלל; ואע"ג דאנן סבירא לן דחתיכה נעשית נבלה בשאר איסורין וא"כ כל מה שנחתך מקודם נעשה נבלה, מ"מ כאן לא שייך זה מפני שצעם טעם האיסור כבר נתבטל לגמרי בחתיכות הראשונות, ולכן כל החתיכות מותרות; ועוד די"ל דבמי לימונים יש סי' נגד הסכין בכל חבית וחבית, ובלח לא נעשה נבלה בהפסד מרובה; וגם יש עוד צדדים להתיר, דספק אם היתה הסכין בת יומא, ובאינו בנ"י ומו שמא קי"ל דאין אסור בחריף רק בחלתיה, ועוד כיון שזהו דרך המסחר יש לומר שיש להם סכינים מיוחדים לזה. (סו)

ב. שאלה: אם מותר כרוז שמותכים אותו הנקרים בסכינים שלהם אחר שנתחמץ?

תשובה: יש מקומות שמתירים לאכול הכרוז שפרוס וחתוך צ"י נכרי אחר שנתחמץ; ויש מקומות שמחמירים שלא לאכלו; והכל לפי המנהג. (סו)

ג. שאלה: חתכו לזון או כללים בסכין של בשר ואח"כ חתכים בסכין של חלב, מה דינה של הסכין של חלב?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (באו"ח סי' תמ"ז) דהסכין של חלב איננה בולעת מהבצלים טעם בשר ולכן אינה נאסרת, דבלוע אין יוצא בלא רוטב, ודוחקא ודבר חריף אינם פועלים יותר מחם בלא רוטב.

(ב) הלבושי שרד הניח דין זה ב"צריך עיון" ונוטה להתיר.

(ג) ודעת סי' ערוגת הבושם להשהות הסכין שלא תהי' בת"י יומא עכ"פ.

מקור ההלכה

(סו ס"ג, ש"ך, כרחי ומלחי, ומרי מגדים, סו) רמ"א

סימן צו.

- א. שא"ה : אם מותר ללוש עיסה בחלב ?
 תשובה : אסור ללוש עיסה בחלב^ט כדי שלא יבואו לאכלה עם בשר דמתוך שהפת הוא עיקר האכילה בין בסעודה של בשר ובין בסעודה של חלב חששו חז"ל שלא יבואו לאכול את העיסה שנלושה בחלב עם בשר. א
- ב. שא"ה : אם ללוש עיסה בחלב ואפו ממנה פת, מה דינו של הפת ?
 תשובה : בדיעבד, אם^ט עברו ואפו פת מהעיסה שנלושה בחלב אסור לאכול את הפת הזה אפילו לבדו ואפילו עם חלב דגזרינן שמא יבאו לאכול עם בשר, ומתוך שזה מצוי מאד אם לא גדרו חז"ל בגדר גדול לא ה"י מתקיים. ב
- ג. שא"ה : אם מותר ללוש עיסה בשומן ?
 תשובה : כשם שאסור ללוש עיסה בחלב כן אסור ללוש עיסה בשומן, ואפילו בשומן עוף ג"כ אסור ; ואף דשומן עוף אינו אסור רק מדרבנן והוי גזרה לגזרה, מ"מ דכיון דטעם הגזרה הוא מפני שקרוב לטעות בזה כי על הלחם יחי' אדם, מש"ה גזרו אפילו באיסור דרבנן. ג
- ד. שא"ה : אפו פת מהעיסה שלשו בחלב ופרסמו בעיר שהפת הזה נלוש בחלב, אם מותר או לאכלו ?
 תשובה : אפילו אם נתפרסם בעיר שהפת הזה נלוש בחלב, מ"מ אסור משום אורחים הבאים מחוץ לעיר. ד
- ה. שא"ה : פת שנלוש בחלב שפלו לתבשיל של ירקות, מה דינו של התבשיל ?
 תשובה : א) דעת^ט הצמח צדיק דהתבשיל אסור.
 ב) ודעת החוות דעת דמותר התבשיל.
- ו. שא"ה : פת שנלוש בחלב שנתערב עס פת אחר ?
 תשובה : א) דעת^ט המהרש"ק, והלבושי שרד, דאינו בטל ברוב כדין יבש ביבש, משום דמקרי איסור מחמת עצמו, וככרות של בעה"ב חשיבי ולא בטלי, ואפילו ביותר מרוב לא בטל כדין דבר חריף.
- ב) ודעת תשובות מהרי"א הלוי ועוד פוסקים דיש להתיר כדין יבש ביבש ולא שייך כאן התיכה הראויה להתכבד דאין איסורו מחמת עצמו, דלא דמי לבשר בחלב.

שאלה

מקור ההלכה

- א) גמרא (פסחים י"ז) ופוסקים. ג) פרי מגדים.
 ב) מחבר, ושל"ח. ד) חכמת אדם.

כור הלכות בשר בחלב סימן צו המבחן עה 155

ז. שאלה : אפו פת שלוש בחלב והוא מועט בכמות עד כדי שיאכל מיד ולא יסתהזמן מרובה, ^ט אס גם אז חיישין שיסכחו ^י ויאכלו את הפת עם בשר ?

תשובה : א) דעת המחבר דאם הפת הי' דבר מועט כדי אכילה בבת אחת מותר, דכיון שהוא דבר מועט לא חיישינן שישכחו ויאכלו אותו עם בשר.

ב) דעת הפרי מגדים, ולבושי שרד, וחוות דעת בשם ת"ח, דכל שהוא מספיק רק לאכילת יום אחד ויאכל בו ביום ולא ישאר למחרתו הוי דבר מועט.

ג) ולפי"ז, איש שבני ביתו מרובים יכול ללוש ולאפות פת בחלב מה שהוא ובני ביתו צריכים לאכילת יום אחד שהוא מצת לעת. ^י

ח. שאלה : אפו פת שלוש בחלב אס מותר לחלק הפת להרבה בעלי-בתיס ככדי סיה' פת ^ט מועט לכל אחד ?

תשובה : א) דעת הכרתי ופלתי בשם זקנן דמותר, והוא מסיק דאם יש עוד צד להקל כדאי הוא זקנו לסמוך עליו.

ב) ודעת הפרי מגדים, ולבושי שרד, וחוות דעת, דאסור.

ט. שאלה : פת מועט שלוש בחלב ונתערב בפת מרובה, אס מותר לחלק את הפת לבעלי-בתיס ^ט הרבה ככדי סיה' פת מועט לכל אחד ?

תשובה : א) בכהאי גונא שרי לחלק, כיון דגם קודם התערובות הי' מותר פת מועט שנלוש בחלב. ^י

ב) ואם יש בכל התערובות ס' נגד הקלב מותר ואין צריך לחלק. ^י

י. שאלה : אפו פת בתוך חב' תחת הפת שומן של בשר או חלב ?

תשובה : א) דעת החכמת אדם דבהפסד מרובה יש לסמוך ^ט להורות שיהלכו הפת לבעלי-בתיס באופן שיאכל הפת בו ביום, ויעשו ג"כ

סימן בפת, כגון אם זב חלב תחתיו ישימו מעט גבינה על הפת באיזה גומא או ימשחו מלמעלה בגבינה. לסימן, ואם זב שומן בשר תחתיו ישימו בשר על הככר או יתחבו עצם בכל הככר ; ודוקא בזב תחת הפת, אבל לכתחלה לא יסמוך על היתר זה כיון שהוא מפורש בגמ' לאסור.

ב) ודעת היד יהודא דסגי באחד - בהיכר, או בחלוקת הפת לבעלי-בתיס.

יא. שאלה : אפו פת מרובה שלוש בחלב ושינו לורת הפת להיכר, מה דיט של הפת ? ^ט

תשובה

מקור ההלכה

(א) תשובות מהר"א הלוי.
(ב) יד יהודא, ועיין לקמן בתשובה י"ג סימן זה

(א) כן משמע בב"י ממש בשם הגש"ד
(ב) בהלחמים שעושים לשבת.

תשובה: א) אם שינו צורת הפת דוקא בשעת אפיה באופן כזה שיהי

היכר שלא לאכלו עם בשר הרי זה מותר; אבל אם עשו את

השנוי אחר האפיה אינו מועיל דכבר נאסר. (ח)

ב) ושנוי בצורת הפת אינו מועיל רק בבית אבל לא למכור

בשוק דשמא ישכח להודיע לקונים. (ט)

ג) וכן אותם ככרות לחם שמשימים בהם הרבה שומן של בשר

שנראה לכל שהם מצורבים בשומן מותר. (י)

ד) ולכן נוהגים ללוש פת עם חלב בחג השבועות, גם בשומן

לכבוד השבת, כי כל זה מחשב לדבר מועט וגם צורתן

משונה משאר פת, וכ"ש צפיחית הנקראת "פלאדען" או

"פשטידא" דמותר. (יא)

יב. שאלה: אותן גלוקקאות המעורבות עם מיני מתיקה שונים ואין דרך

לאכלן רק לקנות סעודה או עם משקה, אם מותר ללוש אותן עם

חלב?

תשובה: י"ז זה שאנו אוסרים ללוש עיסה בחלב הוא דוקא בפת שיש חשש

שיאכילנו בבשר, אבל היכא דליכא למיחש בהכלי כגון מיני אפיה

שמצורבים עם מיני מתיקה ואין דרך לאכלם רק לקנות סעודה או עם משקה,

מותר ללוש אותם עם חלב או עם גבינה. (יב)

יג. שאלה: אפו פת דחלב ויש ס' בפת כנגד החלב שבו, מה לינו טל הפת?

תשובה: א) דעת י"ח החוות דעת דאם יש י"ח ס' בפת כנגד החלב שבו

אז הוא מותר.

ב) ודעת רחמ"ת אדם דמותר רק לאכול לבדו או עם חלב.

יד. שאלה: אם מותר לכתחלה לערב מעט חלב בפת (כאופו טיה"ס) בפת

(נגד החלב) כדי לאכול הפת עם בשר?

תשובה: א) דעת הפרי מגדים דלערב לכתחלה מעט חלב בפת כדי לאכול

עם בשר, לכולי עלמא אסור, ואפילו לאכול לבדו אסור;

וכן אסור לערב חלב לתוך יין כדי לעשות את היין לבן

וצלול. (יג)

ב) ודעת הרש"י מלאדי, ודגול מרבבה, וחכמת אדם, דמותר,

דמשום הפסד הוי כדיעבד.

טו. שאלה: אפו פת מעיסה שכלושה במי"חלב וכיוצא בו דהוי רק מדרכנן,

וגם יש ס' בפת נגד המי"חלב, אם מותר לאכול הפת הזה עם

בשר?

תשובה

מקור ההלכה

(א) רמ"א

(ב) חכמת אדם

(ג) תשובות צמח צדק

(ח) מבשר, חוות דעת

(ט) חוות דעת

(י) פרי מגדים

תשובה : פת זה מותר לאכול ואפילו לבשל עם בשר. י"ז

זו. שאלה : לכו עיסה בחלב בשוגג ואפו ממנה פת ?

תשובה : אפילו אם י"ז לכו עיסה עם חלב בשוגג, היינו שלא ידעו מהאיסור, או שנפל על העיסה חלב בשוגג, גם כן אסור ולא חלקו חז"ל בזה בין מויד לשוגג. ט"ו

ז. שאלה : מדוכה שדכין בה תמיד בשמים ומשתמשים בהם בין לבשר ובין

לחלב, ודכו בה פעם אחת שום עם שומן אחר, אם מותר להשתמש

בהמדוכה הזאת מהשמן הכחול והלילה בשל בשר או לאסור להשתמש

בה אפילו בשר מטעם דחיישינן שמא ישתמשו בה בשל חלב ?

תשובה : א' דעת הט"ז, וכנסת הגדולה, דהמדוכה אסורה לדוך י"ז בה עוד

בשמים אפילו לאכול עם בשר דגורנין שמא ישכחו וישתמשו

בה בשל חלב, ואין עצה רק להגעיל את המדוכה ולהשיבה

לקדמותה.

ב' דעת הפרי מגדים דהט"ז אינו אוסר רק באופן דרוצים לדוך

בהמדוכה הזאת לפי שעה בשמים בכדי לאכלם בבשר

ולהכשיר אח"כ את המדוכה או להניחה כך, ובאם ירצו לדוך

בשמים לתבשיל של חלב ישאלו משכן ; אבל באם יחדו

את המדוכה הזאת רק לבשר, ויחדו גם מדוכה אחרת לחלב,

באופן זה גם הט"ז מודה דמותר.

ג' ודעת הפרי חדש, ומנחת יצקב, וחוות דעת, וחכמת אדם,

דדוקא בפת גזרו חז"ל ולא על שאר דברים.

ח. שאלה : אם מותר לאפות פת בתנור שאופין עם לפיית הנכחלת, פלאחין

או, פשטידא שמעורב בהם שומן של בשר ?

תשובה : לכתחלה אסור לאפות יחד פת עם, פלאחין או, פשטידא

בתנור אחד דחיישינן שמא יזוב מן השומן אל הפת וזה הוי

ודאי כלישה לכתחלה ; ואפילו אם התנור גדול ואין משופע ג"כ

אסור, ואף דאיכא ס"ס מ"מ אין לעשות ס"ס בידיים. ט"ו

י. שאלה : כדעבד, אם אפו פת בתנור אחד עם, פלאחין או, פשטידא

שמעורב בהם שומן בשר, ולא ראינו שזב מן השומן אל הפת ?

תשובה : א' דעת הש"ך בדעבד אם לא ראינו שזב מן השומן שבפשטידא

אל הפת ואין התנור משופע מותר לאכול הפת עם חלב,

דהוי ס"ס : א', שמא לא זב כלה, וב', שמא לא זב תחת הפת ; אבל אם התנור

משופע והפת מונח בקרקעיתו של התנור למטה, או אם ראינו שזב שומן

מחוץ לפשטידא, אף שלא ראינו שזב תחת הפת עצמו מ"מ יש לאסור דהוי

רק

מקור ההלכה

טו רמ"א וש"ך.

י"ד מהרש"ק.

טו פרי מגדים ועוד פוסקים.

רק ספק אחד: שמא זב תחת הפת ושמא לא זב, ובספק אחד יש לאסור; ועוד דהוי ס"ס לאיסור: א' שמא זב תחת הפת, ואת"ל שלא זב שמא מפעפע השומן בכל התנור. (י)

ב) ודעת הפרי מגדים והחכמת אדם דבהפסד מרובה אם לא ראינו שזב השומן תחת הפת ממש יש להתיר הפת משום דהוי נ"ט בר נ"ט - השומן נותן טעם בתנור והתנור נותן טעם בפת, ומותר לאכול הפת עכ"פ במלח, אבל עם חלב ממש אסור לאכלו דנ"ט בר נ"ט אסור לכתחלה.

ג) ודעת הכו"ם, ותשובות אבן העזר, דאף בחלב ממש נמי מותר לאכלו אם לא ראינו שזב תחת הפת.

כ. שא"ה: אם מותר לאפות פת בתנור שאופין שם לפיחית הנקראת, פלאדין שמטורז זה שומן של בשר אם הלפיחית אינה נאפית על קרקעיתו של התנור, רק היא במחבת?

תשובה: א) אפילו אם ה"פלאדין" נאפית לא על קרקעית התנור רק במחבת, מ"מ אסור לכתחלה, דב' קדרות לכתחלה אסור, ועוד שמא יזוב מאנני המחבת לחוץ. (י)

ב) ונוהגין שלא לשום ה"פשטידא" בתוך התנור אלא בפי התנור, דמשם אין הריח של שומן נכנס כל כך, וגם אין חשש שיזוב תחת הפת; ואפילו אם ה"פשטידא" היא בכלי כמו במחבת או כיוצא בזה נוהגין להחמיר לכתחלה משום חשש זיבה ומשום חשש ריח. (י)

כא. שא"ה: אפו עוגות של גבינה על קרקעית התנור צלי כלי, ואח"כ שמו שם על אותו מקום קדרה כותחת עם בשר, והמקום הי' יבש? תשובה: א) דעת הט"ז דמותר הבשר דהוי כשתי קדרות הנוגעות זו בזו. ב) והנקודות הכסף הניח דין זה ב"צריך עיון".

כב. שא"ה: זב חלב או שומן של בשר בתנור, ואח"כ העמידו על אותו המקום קדרה"ט עם בשר?

תשובה: הקדרה אסורה, דאף שהחלב או השומן נבלע בתנור מ"מ השמנונית היא עדיין בעין, והמאכל שבקדרה מותר אם יש בו ס' כנגד השמנונית; ואם שמו לחם על אותו מקום דינו כאילו נלוש עם השמנונית. (ב)

כג. שא"ה: תנור שטחו אותו בחליה או בשומן של עוף או בחמאה, אם מותר לאפות בו פת?

תשובה: אסרו חכמים לטוח את התנור בא"י ולאפות בו פת, ואם אפו, יין הפת כעיסה שנלושה בחלב, ואין סומכים על קנוח בתנור, שאי

מקור ההלכה

(ט) רמ"א ופוסקים
(כ) חכמת אדם.

(י) עיין שם, דרוק.
(יח) רמ"א ופרי מגדים.

שאי אפשר לתנור להתקנה יפה, ולכן אין אופין בו פת עד שסיקו אותו מבפנים עד שמתלבן ונצוצות נתזין ממנו, ואפילו אם התנור הוא של בוכיא (דהיינו כלי חרס שמסיקין תחתיו ומלמעלה אופין עליו עוגות) אין לו היתר ע"י היסק מבחוץ. (א)

בר. שאלה: תנור שטחו אותו בחליה או בשומן של טוף ואפו בו פת בלי הסקה מבפנים, ויש בפת ס' נגד השמנונית בעין של התנור?
תשובה: (א) דעת הפרי מגדים דהפת צריך גם נטילה במקום שנגע בתנור. (ב) ודעת החוות דעת דאין מועיל ס' מפני שיש בפת בקעים ואין ידוע כמה השמנונית מתפשטת מחמת הבקעים.

בה. שאלה: אפו פת עם נלי של בשר, או דגים שללאו עם בשר בתנור אחד. אם מותר לאכול הפת או הדגים עם חלב?

תשובה: (א) לענין איסור בשר-בחלב (ולא לענין סכנה) הדין הוא דאסור לאכול בחלב את הפת שנאפה בתנור אחד יחד עם צלי של בשר וכן אסור לאכול בחלב את הדגים שנצלו בתנור אחד עם בשר, אם התנור הוא קטן והצלי הי' מגולה, דכיון שאפשר לאכול הפת או הדגים בלא חלב הוי כלכתחלה. (ב)

(ב) ואם התנור הוא גדול, דהיינו שקרקעתו מחזקת י"ב צערוגים שהם ל"ו לוגין (קווארט) והפת עבה טפה, ופיו של התנור פתוח, או אפילו אם התנור הי' צר רק דהצלי הי' מכוסה, יש להתיר. (ג)

(ג) ולענין חשש סכנה של בשר ודגים לא איירינן בסימן זה, ויתבאר בסימן קט"ו בסייעתא דשמיא.

מקור ההלכה

(א) מחבר, פרי חדש מנחת יצחק, פרי מג"ע וחכמת אדם.

(בא) מחבר א"ח.
(בב) מחבר, ושר, עינין בסימן ק"ח.

לוח המפתחות

פרוודור להלכות בשרי-בחלי

שאלה	סימן
איסור בשרי-בחלב בתורה.	א פרוודור
איסור הנאה בשאר איסורין.	ב "
איסור הנאה בבשרי-בחלב.	ג "
איסור הנאה בבשרי-בחלב שאסור מדרבנן.	ד "
אם לוקין על הנאת בשרי-בחלב.	ה "
איסור בשול בבשרי-בחלב.	ו "
שיעור הזמן של הבשול.	ז "
אם צליה וטגון המה כבשול.	ח "
ספק בשול בבשרי-בחלב.	ט "
החדוש של בשרי-בחלב.	י "
"חתיכה נעשית נבלה" בשאר איסורין.	יא "
הכלל ד"אפשר לסוחטו" אסור.	יב "
"חתיכה נעשית נבלה" ו"אפשר לסוחטו".	יג יד "
"איסור דבוק" דאסור.	טו "
איסור דבוק מתולדתו ושאינו מתולדתו.	טז "
סברות הפוסקים בענין "טעם כציקר".	יז "
"טעם כציקר" בבשרי-בחלב.	יח "
"חתיכה הראויה להתכבד".	יט כד "
דין ד"נותן טעם לפגם".	כה "
דין ד"נט"ט בר נ"ט".	כו "
"נט"ט בר נ"ט" בבשרי-בחלב ובשאר איסורין.	כז "
דין ד"דבר חריף".	כח "
"איסור המעמיד".	כט לא "
"אין מבטלין איסור לכתחלה".	לב "
חם וצונן, ועילאה ותתאה.	לג "
חלוק באיסורין בין כחוש לשמן.	לד "
איסור כחוש והיתר שמן.	לה "
אם תלב מקרי כחוש או שמן.	לו "
אם זיעה אוסרת כמו בשול.	לז "
דין ד"משערין לפי המדומע".	לח "
בטול איסורין בששים.	לט "
המנהג לרשום כפות וסכינים של תלב.	מ "
שיעור ששים ב"כדי נטילה", ב"כדי קליפה", ובגרידה.	מא "
	מב "

סימן פז

תערובות בשרי-בחלב אסורה מן התורה רק צ"י בשול.	א "
כבוש או מלוח בבשרי-בחלב.	ב "
כבוש או מלוח שנתבשל אח"כ.	ג "
איסור תורה בבשול בשרי-בחלב פעם שנית.	ד "
בשרי-בחלב שנתבשל למצלה מהאש.	ה "
אם צלי נחשב כבשול.	ו "
אם טיגון נחשב כבשול.	ז "
פרח עוף לתוך יורה של המאה.	ח "
חם לתוך חם וצונן לתוך חם.	ט "
חם לתוך צונן.	י "

שאלה	סימן
חם בהם בלא רוטב.	פז יא
בשר שנפל לחלב וסקלו הבשר מיד.	יב "
בשר שור שנפל לכלי ראשון שהוסר מאכלי שני, אם מקרי דרך בשול.	יג "
ערוי שלא נפסק הקלות.	יד "
בשר שנתבשל עם חלב שנפגם, או איפכא.	טו "
בשר-בחלב שנפגמו מאוכל אדם מצד עצמן.	טז "
בורית שנתבשלה עם חלב.	יז "
מה לעשות עם בשר-בחלב הנאסר בהנאה.	יח "
בשר-בחלב שנשרף, אם האפר מותר.	יט, כ
אם עוברים על בשול, גדי בחלב אמר דוקא.	כא "
בשר בהמה טהורה בחלב של בהמה טמאה.	כב "
בשר נבלה או חלב שנתבשל בחלב.	כג "
בשר טרפה שנתבשל בחלב.	כד "
בשר חיה ועוף שנתבשל בחלב.	כה "
בשר חיה ועוף שנכבש בחלב.	כו "
בשר דגים וחגבים עם חלב.	כז "
בענין סכנה לבשל ולאכול דגים עם חלב.	כח "
בשר בתוך חלב של שקדים.	כט "
בשר שנתבשל בחלב של אשה.	ל
חלב של אשה שנפל לתבשיל של בשר.	לב "
חשש של "מראית-עין" בבשול בשר טמא בחלב.	לג "
בשר חיה ועוף שנתבשלו בחלב של שקדים או של אשה.	לד "
תערובות בשר-בחלב לצורך רפואה.	לה "
ביצים הנמצאים בעופות, אם מותרים להאכל בחלב.	לו-מא "
בשר-בחלב שנתעשן או נתבשל בחמ"טבריא.	מב "
בשר שנתבשל במי-חלב.	מג "
בשר שנתבשל בנטיובי דחלבא.	מד "
בשר שנתבשל בחלב של שחוטא.	מה "
בשר שנתבשל בחלב של נבלה.	מו "
בשר שנתבשל בחלב של זכר דבהמה.	מז "
בשר שנתבשל בחלב של זכר דאדם.	מח "
דם שנתבשל בחלב.	מט "
בשר שנתבשל בחלב של בת-פקועה.	נ
חתי אש תחת קדרה של נכרי.	נא "
בשול אחר בשול בבשר-בחלב.	נב, נג
בשול בשר בשביל נכרי בקדרה חולבת.	נד "
לערב מים שהודחו בהם כלי בשר וחלב, בשביל בהמת.	נה "
להשתמש בכלי שעושים בו מים לחפיפת הראש.	נו "
להשתמש בקדרות של תנורי בית-החורף.	נז "
לבשל שליל בחלב.	נח "
לבשל שליא בחלב.	נט "
לבשל גידין, קרנים, או טלפים בחלב.	ס
לבשל עצמות בחלב.	סא "
לבשל עור בחלב.	סב "
לבשל בשר, בחלב הנמצא בהקיבה.	סג "
להניח החלב הנמצא בהקיבה עד שיצטנן.	סד "
להעמיד גבינה בחלב של קיבה שנמלח או נכבש.	סה-עד "

לוח המפתחות

להעמיד גבינות בבני מעיים שנתיבשו ונמלאו בקֶּבֶב.
 לעמיד גבינות בעור קיבת נבלה, טרפה, וטמאד
 „זה וזה גורם“ אם מותר גם לכתחלה.
 דבר־המעמיד שיאסור, כמה זמן צריך לשהות.
 „צוקער“ שמערבין בו קֶבֶב לאכלו עם בשר.
 שלחופית דג טמא שמיבשין ונותנין לתוך יין.
 תבשיל שנתבשל בקדרה שכבר עירו לתוכה רוטב נבלה חם.
 בשר שנתבשל בכלי שהי' כבוש בתוכו קֶבֶב.
 חתיכה של גִּיט זיתי בשר שנאסרה מכזית קֶבֶב ונפלה
 לבשר אחר.
 להאיר הבית מחמאה שנתבשלה בקדרה של בשר.
 להדליק נרות שנעשו מתערובות חמאה וקֶבֶב

שאלה	סימן
פה, עו	פז
עז	"
עת	"
עט	"
פ	"
פא	"
פב	"
פג, פד	"
פה	"
	"
פו	"
פז	"

סימן פח

להעלות בשר על השלחן שאוכלים גבינה, או איפכא.
 להעלות לחם של איסור על שלחן שאוכלים עליו.
 להעלות בשר נבלה על השלחן שאוכלים עליו בשר כשר.
 להעלות על השלחן דבר שהוא מודר הנאה ממנו.
 להעלות בשר וגבינה על שלחן שמסדרים עליו מאכלים.
 ב' בני אדם שאוכלים על שלחן אחד בשר וגבינה.
 ב' בני אדם שאוכלים בשר וגבינה אם מותרים לשתות
 מכלי אחד.
 קֶבֶב כלים של מלח בשביל בשר בפני עצמו וקֶבֶב בפני עצמו.
 אם מותר לשבת אחרי אכילת בשר זצ"ל אדם האוכל גבינה.
 לשבת אצל נכרי בשעה שאוכל טרפות.
 לעסוק במאכלי גבינה וקֶבֶב אחרי אכילת בשר.
 לעשות נרות מחמאה.

פח	א, ב
"	ג
"	ד
"	ה
"	ו
"	ז, יא
"	יב
"	"
"	יג
"	יד
"	טו
"	טז
"	יז

סימן פט

פרטי דינים של אכילת גבינה אחרי בשר.
 שומן של בשר אם דינו כבשר עצמו.
 רוטב של בשר, אם דינו כבשר עצמו.
 חולה שצריך לשתות קֶבֶב לרפואה אחרי בשר.
 ספק אם המתין שש שעות אחרי הבשר.
 לאכול תבשיל של קֶבֶב אחרי תבשיל של בשר.
 לאכול גבינה אחרי תבשיל של בשר.
 לאכול גבינה אחרי תבשיל שרק נתבשל בקדרה
 של בשר.
 דבר חריף שנתבשל בקדרה חולבת, לאכול אחרי בשר.
 אם צריך להמתין שש שעות גם בימות החורף.
 לאכול בשר אחרי גבינה, חמאה וקֶבֶב.
 לאכול תבשיל של בשר אחרי גבינה קשון.
 לאכול בשר אחרי תבשיל של גבינה וקֶבֶב.
 שמש המשמש בסעודה ונוגע במאכלי גבינה ובשר.
 לאכול גבינה על מפה של בשר, או להיפך.
 לחתוך גבינה צוננת בסכין של בשר, או להיפך.
 לאכול

פט	א-ז
"	ח-י
"	יא, יב
"	יג
"	יד
"	טו
"	טז
"	יז-יט
"	"
"	כ
"	כא
"	כב-כד
"	כה
"	כו, כז
"	כח
"	כט
"	ל

לאכול גבינה עם לחם שנחתך בסכין של בשר, או להיפך.
 לאיזה דבר ישתמשו בסכין שנמצאת ברחוב של יהודים.
 אם מותר להגעיל, בכל פעם שרוצים, כלי של בשר
 בשביל חֶלֶב, או להיפך.
 אם מותר ללבן בכל פעם כלי של בשר לחֶלֶב, או להיפך.

סימן צ

פרטי דינים בבשול וצליית כחל.
 כחל שהניחוחו עם חלבו מעל"ע, אי שייך ב"י כבוש.
 בשר שנשרה בחֶלֶב של שחוטת צונן מעל"ע.
 כחל שהניחוחו עם חלבו מעל"ע לאחר שפירש מעט חֶלֶב
 ממנו.
 לצלות בשר באותו שפוד שצלו בו כחל.
 לבשל את הכחל לבדו בלא בשר אחר.
 כחל שנפל לקדרה אחרת אחרי שנאסר מדינא פעם אחת.
 כחל שנפל לקדרה אחרת אחרי שנאסר רק משום מראית עין.
 נתיבש הכחל.
 לחתוך כחל רותח בסכין שחתכו בה בשר.
 לעשות "פשטידא" מכחל.
 לאפות "פשטידא" מכחל יחד עם מאכל של בשר בתנור קטן.
 לאפות "פשטידא" מכחל עם מאכל של חֶלֶב בתנור אחד.
 אם כחל נחשב כמו "בריה".
 אם כחל נחשב ל"חתיכה הראויה להתכבד".
 לאכול גבינה אחר כחל.
 למלות כחל יחד עם בשר.
 למלוח ולבשל עור הקיבה עם שאר בשר.
 כחל ששהה עם בשר בכלי שאינו מנוקב ויש שם ציר.

סימן	שאלה
פט	לב
"	לג, לד
"	לה
"	ל
א"ה	
ט	
י	
יז	
"	
יב	
יג"ז	
יח	
יט	
כ	
כא	
כב	
כג	
כד	
כה	
כו	
כז	
כח	
כט	
י	
צ.	א"י
ד	
ה	
ו	
ז	
ח	
ט	
י	
יא, יב	
יג, יד	
טו, טז	
יז, יח	
יט-לג	
לד	
לה	
לו-נה	

סימן צא

פרטי דינים של בשר וגבינה שנגעו זה בזה.
 דבר יבש שנפל לאיסור צונן צלול.
 בשר שנגע בחמאה שִׁמְנָה, או היתר שנגע באיסור שִׁמְנָה
 חֶלֶב מהותך צונן שנפל על בשר צונן.
 דם לח שנשפך על הבשר ונקרש.
 איסור והיתר שנגעו זה בזה ואי אפשר להדיחם.
 דבר שצריך הדחה ואי אפשר כלל להדית, כגון מים.
 חֶלֶב שנמחה במים בכלי, אי מהני לכלי הדחה.
 לצור בשר-בחלב במטפחת אחת.
 בשר או גבינה שנגעו בלחם.
 לתת דבר היתר לתוך איסור על סמך שידיחנו אחיכ.
 להניח דבר לח של היתר בכלי של איסור.
 פרטי דינים של כלי שנשתמש בו איסור, ורוצה להשתמש
 בו בהיתר.
 לאכול דגים מלוחים וקשואים מלוחים על כלי נכרים.
 בשר וחֶלֶב רותחין שנתערבו יחד.
 פרטי דינים בכלל ד'תתאה גבר".

לוח המפתחות

במקום שהבשר צריך קליפה, אם נתבשל הבשר בלי קליפה.
 אם יש חלוק בין כחוש לשמן בדין דקליפה.
 ספק אם נפל הם לצונן.
 דבר הם מכלי ראשון שנפל לתוך חום של כלי שני.
 כלי ראשון שעומד על מקום קר, אם נחשב לכלי שני.
 כלי קר שעומד אצל האש ונפל לתוכו דבר הם מכלי ראשון.
 חם שנפל על צונן ע"י ערוי שלא נפסק הקילוח.
 בשר צונן שמונח בכלי מתכות שהוחם באור ונפל על
 הבשר חֲקָב רותח.
 חתיכה שצריכה קליפה במקום א' ואינו ידוע באיזה מקום.
 נפל בשר לתוך חֲקָב, או איפכא, ושניהם צוננים.
 פרטי דינים של הכלל, ד"מלות הרי הוא כרותח"
 אם יש חלוק במליחה בין תתא מלוח לעילאה מלוח,
 פרטי דינים של בשר וגבינה מלוחים שנגעו זה בזה.
 ציר הנוטף מבשר שנפל על גבינה.
 ציר הנוטף מבשר שנפל על כלים.
 נבלע דבר שמן בכלי ע"י מליחה,
 כלי שנתלחלח ע"י שנפל על כלי מנוקב שמוֹלְחִים עליו בשר.
 אם מהני הגעלה ע"י ערוי לכלי הנאסר ע"י מליחה.
 פרטי דינים של בשר צלי או חי שנפלו לחֲקָב.
 בשר צלי שנגע בבשר טרפה.
 בשר אפוי ומבושל, אם דינו כמו צלי
 בשר חי שנכבש מעת לעת, אם דינו כמו צלי.
 בשר שנפל לתוך חֲקָב שהעבירו מהאש, אם דינו כמבושל.

סימן	שאלה
צא	נו
"	נז
"	נח--
"	נט
"	ס
"	סא
"	סב
"	סג
"	סד
"	סה, סו
"	סז-עג
"	עד
"	עה-פו
"	פז, פח
"	פט-צג
"	צד
"	צה
"	צו
"	צז-קז
"	קח
"	קט
"	קי
"	קיא

סימן צב

פרטי דינים של טפת חֲקָב שנפלה לקדרה של בשר.
 פרטי דינים של דבר גוש של חֲקָב שנפל על חתיכת בשר.
 פרטי דינים של איסור משאר איסורין שנפל על חתיכת בשר.
 חתיכה שנאסרה מחמת חֲקָב ונתבשלה עם חתיכות אחרות.
 אם הדין דאוסר עד ששים הוא דוקא בבשר בהמה.
 פרטי דינים של "חתיכה הראויה להתכבד".
 פרטי דינים של "חתיכה נעשית נבלה".
 פרטי דינים של "איסור דבוק" ו"חתיכה נעשית נבלה".
 דין ד"תרי משהו" וחתיכה נעשית נבלה בדבר הנאסר במשהו.
 "חתיכה נעשית נבלה" בכלי הנאסר מבליעת איסור.
 פרטי דינים של טפת חֲקָב שנפלה על דופן הקדרה
 מבוזח או על יד הכלי.
 פרטי דינים בענין ד"משערין בהיתר לפי המדומע".
 טפת חֲקָב שנפלה על הכיסוי של הקדרה.
 כסו תבשיל של בשר בכסוי של חֲקָב, או איפכא.
 פרטי דינים בענין חֲקָב שנספך על גבי קרקע הכירה.
 פרטי דינים בענין חֲקָב שֶׁנָּב תחת קדרה של בשר.
 פרטי דינים בענין זיעה שעולה מחֲקָב לבשר, או איפכא.
 העמידו קדרה של בשר על מקום שדבוק בו חמאה או חֲקָב.
 אפו בתנור עוגות של חֲקָב והושיבו שם קדרה עם בשר

צב	א-יא
"	יב-יז
"	יח-כ
"	כא-כג
"	כד
"	כה, כז
"	כז-לה
"	לז-סד
"	סה, סז
"	סח
"	סט-צב
"	צג-צז
"	צח-ק
"	קא, קב
"	קג-קח
"	קט-קיב
"	קיג-קיד
"	קיס
"	קכ

סימן	שאלה
צב	קכא נבלע איסור בבגד וכרכו בו קדרה כמה של היתר.
"	קכב כסוי של בשר המכסה קדרה של בשר וקדרה עם חלב ומים.
"	קכג לניבש בשר על הכירה שמבשלין קדרות של חלב.
קכד-קכו	פרטי דינים בענין ספת חלב שנטפה על כלי.
"	קכז החזיקו סכין ע"ג אור הנר של חלב עד שהוחם הסכין.
"	קכח להדליק "סיגרטטה" מנר של חלב.
קכט-קלב	עוד בענין ספת חלב מהותך שנפלה על גבי כלי.
"	קלג נפלה ספת איסור על חתיכת בשר.
"	קלד נחל איסור על כירה, ומשם נתוו צורות על כלי.
"	קלה אם מותר למכור לנכרי קדרה הבלועה מבשרי-ב-חלב.
קלו-קלח	דינים בענין כלי ראשון וכלי שני.
"	קלט תבשיל שנאסר מחמת ריח, מה דינה של הקדרה.
"	קמ העלו עם סכין חולבת חתיכה של בשר מקדרה ונתמה לקדרה אחרת.
"	קמא אם אמרינן בתבשיל הנאסר ביותר מס', חתיכה נעשית נבלה.

סימן צג

צג	א-ג בשלו חלב בקדרה של בשר, ואין ידוע כמה בשר נבלע בהקדרה.
"	ד אם ידעינן כמה בלעה הקדרה מהבשר בתוך המעט-לעת.
"	ה בשלו בשר בקדרה שבשלו בה כזית חלב עם מים.
"	ו תחבו כף לתבשיל של ירקות שחי בקדרה חולבת, ומשם לבשר.
"	ז תחבו כף חדשה לרוטב עם בשר ומשם לחלב.
"	ח נשפך רוטב של בשר לתוך קדרה של חלב.
"	ט תחבו כף לקדרה של בשר נבלה, ומשם לבשר כשר.
"	י-יז פרטי דינים בענין "נותן טעם לפגם".
"	יח השהו בכלי חלב, צונן כל הלילה, אם אמרינן שנחשב ככבוש.
"	יט שרו בכלי חלב צונן מעת לעת, אם הוי כמבושל.
"	יך לבשל בשר בקדרה חדשה של חרס שנשתהה בו חלב צונן.
"	יט, כ לבשל חלב בקדרה של מתכות או של חרס שבשלו בה בשר ואח"כ ירקות.
"	כא "נ"ט בר נ"ט" בנצלה או בנצטמק.
"	כב בענין הא דק"ל ד"בכלי חרס אין הבלוע יוצא מדופניו.
"	כג כזית איסור שנחבשל במקצת הכלי, אם צריכין לשער נגד כל הכלי.
"	כד להשתמש בכלי חרס ישנים יותר מי"ב חודש שנקנו מנכרי.
"	כה כלי חרס ישנים שנתערבו ואין ידוע אם הם כלי בשר או כלי חלב.
"	כז פרטי דינים בענין כסוי הקדרה.

סימן צד

צד	כף חולבת בת יומא שנתחבה בקדרה של בשר רותחת, או איפכא.
"	כ"י פרטי דינים בענין "חם מקצתו חם כולו".
"	ז, ח אם אין ידוע כמה מהכף ה" נתחב בקערה, היאך משערין.

אם

לוח המפתחות

סימן	שאלה
צד	ס
"	י
"	יא-טו
"	טז-כא
"	כב
"	כג
"	כד
"	כה
"	כו
"	כז
"	כח
"	כט
"	ל-לד
"	לה
"	לו
"	לז
"	לח, לט
"	מ
"	מא
"	מב
"	מג
"	מד
"	מה, מו
"	מז
"	מח
"	מט
"	נ
"	נא
"	נב
"	נג-נה

אם הכף בלעה ספק איסור או איסור דרבנן.
 אי מהני אמירת „ברי לי“ עד כמה הכף נתחבה.
 כף שנשתמשה במים בתוך מעל"ע מבשו או מאיסור, אם
 חשבינן המעל"ע מתשמיש המים.
 בענין ד"לינת לילה פוגמת".
 היו מונחות הרבה כפות שאינן בני-יומן מבשר, ואחת
 בת-יומא, ותחבו כף אחת מהן לחלב, ואין ידוע איוו.
 ספק אם תחבו כף של איסור בקדרה.
 ספק אם היתה הכף חמה.
 ספק אם היתה היד סולדת בהכף בשעת התחיבה להתבשיל.
 כלי חרס שלא נשתמשו י"ב חודש שנתערבו.
 תחבו כף חולבת בת-יומא בקדרה של בשר ב' פעמים.
 תחבו שתי כפות זו אחר זו.
 תחבו כף חולבת בקדרה של בשר, ואח"כ לקדרה אחרת
 של בשר, ואח"כ לקדרה הראשונה.
 פרטי דינים בענין דהוציאו בכף חולבת מעט תבשיל מקדרה.
 של בשר, או איפכא, והחזירו התבשיל לקדרה זו או לקדרה
 אחרת פעם אחת או כמה פעמים, או שהחזירו הכף ריקנית.
 וכן באיזה איסור משאר איסורין.
 תחבו כף של איסור בב' קדרות של היתר, ובאחת הי' ס'
 ובשניה לא הי' ס'.
 עמדו ג' קדרות : בשתיים הי' בשר, ובשלישית - חלב עם
 מים, ותחבו הכף מהחלב והמים לתוך הבי' קדרות של בשר.
 תחבו כף חולבת בקדרה של בשר, או איפכא, מה דינה
 של הכף.
 אם אפשר לחשוב תחיבת הכף להקדרה בשעת בשול כמר
 הגעלה.
 תחבו כף של בשר לקדרה חולבת ואח"כ לקדרה של
 בשר ונשפך.
 שפתו בכף חולבת כמה קדרות של בשר ובמקצתן הי' ס'
 ובמקצתן לא הי' ס'.
 כף של בשר שנפלה לחלב ושהתה שם כל שעת הבשול,
 אם נחשב כהגעלה.
 תחבו כף של בשר לחלב קודם ערבית והי' ס', ולמחר
 חזרו ותחבוה לחלב ולא הי' ס'.
 כף שנאסרה שתחבוה בבשר או בחלב או בשאר דברים.
 תחבו כף של בשר לחלב ובתוך מעל"ע תחבוה עוד פעם
 לחלב או לבשר.
 תחבו כף חולבת בקדרה של בשר, או איפכא, ואין ס'
 נגד הכף.
 אם מותר לתת בתוך הקדרה שנאסרה בהנאה דברים צוננים.
 בשלו בקדרה שנאסרה בהנאה לאחר מעת-לעת.
 למכור לנכרי קדרה שנאסרה בהנאה.
 כף נאסרת מבשר-בחלב שתחבוה לאיזה מאכל, אם מותר
 המאכל בהנאה.
 בשלו בשר עוף בקדרה חולבת ואח"כ נתנו הבשר לקדרה
 של בשר בהמה, ואין ס' נגד החלב.
 פרטי דינים של כף חולבת שאינה בת-יומא שנתחבה

סימן	שאלה
צא	לבשר, או איפכא
נו	בשלו מים בקדרה חדשה ותחבו בה כף חולבת ביי ואח"כ חזרו ובשלו בה מים ותחבו בה כף בשר ביי
נז-סד	פרטי דינים בענין כף בשר שנתחבה לירקות או מים או מיני ריפות שנתבשלו בקדרה של חֶקֶב, או איפכא.
סה	בשלו מים בקדרה של חֶקֶב תוך מעל"ע מבשול חֶקֶב, ואח"כ בשלו בה בשר.
סו	בשלו מים בקדרה של איסור תוך מעל"ע מבשול האיסור, ואח"כ בשלו בה היתר.
סז-סט	פרטי דינים של ירקות הבלועים מבשר שנתבשלו במים בקדרה חולבת או בחֶקֶב בעין.
ע	ירקות הבלועים מאיסור שנתבשלו בקדרה של היתר.
עא-עה	פרטי דינים של בשר שנחתך בסכין חולבת.
עו	חתכו לחם רותח בסכין של איסור.
עז-פא	פרטי דינים של חום כלי ראשון, כלי שני, וכלי שלישי.
פב-פח	פרטי דינים בענין גבינה שנפלה לקצרה על מאכל של בשר, בשלו דבש במחבת של בשר ועירו לקצרה של חֶקֶב.
פט	אם דנין דין דסכין חולבת בסכינים חולבות שלנו
צ	
סימן צה	
צה	פרטי דינים בענין ג"ט בר גיט", ודגים שנתבשלו, או נצלו, או עלו בקדרה של בשר.
כ	ביצה שנתבשלה במים בקדרה חולבת אם מותר לאכלה עם בשר.
כא	ביצה שנתבשלה בקדרה עם בשר, אם מותר לאכלה עם חֶקֶב.
כב	דגים שנכבשו בקדרה של בשר, אם מותר לאכלם עם כותח.
כג	בדין ד"משערין לפי המדומע".
כד-כח	עוד דינים המסתעפים מג"ט בר גיט"
כט-נב	פרטי דינים בענין של בשר ושל חֶקֶב שהודחו יחד, או בזה אחר זה, בכלי ראשון, או בכלי שני, או ע"י ערוי.
נג	נמצא כלי של חֶקֶב בין כלים של בשר, אם חיישינן שמא הודחו יחד.
נד	כלים של בשר ושל חֶקֶב שהודחו יחד, וספק הוא אם הודחו בכלי ראשון או בכלי שני.
נה	עירו מים רותחין מכלי חולב על כלי רותח של בשר.
נו-נח	פרטי דינים של כלים של איסור שהודחו עם כלים כשרים.
נט	נשפך איסור חם על כלי "פארצליין" בערוי שנפסק הקלות.
ס	נתנו במים אפר קודם שהדחיו בהן הכלים של בשר ושל חֶקֶב.
סא	כף של בשר שהדחתו במים חמים עם אפר, ואח"כ תחבנה לקדרה חולבת.
סב	נתנו במים אפר קודם שהדחיו בהן הכלים של איסור והיתר.
סג	כף של טרפה שהדחתו במים עם אפר, ואח"כ תחבנה לתבשיל כשר.
סד	נפלה לתבשיל בורית העשויה מחֶקֶב וסיד ואפר.
סה	להניח בתוך תבה אחת כלי שיש בו חֶקֶב אצל כלי שיש בו בשר.
סו	לתת כלי שיש בו חֶקֶב אצל כלי שיש בו חומץ.
סז	להניח כלי שיש בו כותח אצל כלי שיש בו מלח.
סח	אם מותר למלוח מאכל של חֶקֶב במלח הנתון בקצרה של בשר.

לוח המפתחות

סימן צו

סימן | שאלה

צו	סימן
מהו נקרא דבר הריף.	א
פרטי דינים בענין אם דינו היתר דגים בר גמ' וגנות טעם לפנס' בדבר הריף.	ב
דבר הריף בכלי שני אם מפליט ומכליט.	ג
פרטי דינים בענין לבשל עם חלב או לכבוש בחלב דבר הריף שנחתך בסכין של בשר, וכן לבשל עם היתר דבר הריף שנחתך בסכין של איסור, או להיפך.	ד
התכו דברים הריפים בסכין של בשר ונתנום כמים ומשם למאכל אחר, ואח"כ לחלב.	ה
תבשיל של בצלים עם בשר שנממן בשביל שכת בקררה חולבת.	ו
ספק אם נחתכו הדברים הריפים בסכין של איסור.	ז
אם מותר לקנות מעכרים צנון או תמכא שחתוכים לצד זנבותיהם.	ח
אם מותר לקנות דברים הריפים אצל עכרים ולהתירם ע"י נשילת מקום טעו והחכו בצלים בסכין של בשר, אם מותר לעשות כהם תבשיל של חלב ע"י זריקת המכוי נשילת מהם.	ט
תמכא שנמללה לתוך קערה של חלב, אם מותר לאכלה עם בשר.	י
תמכא שננרדה במגרת שגררו בה נבינה, אם מותר לאכלה עם בשר.	יא
התכו בצלים על קערה של בשר בסכין של חלב.	יב
התכו דגים מלוחים על קערה של איסור.	יג
התכו בסכין חולבת, מארדינק' עם שמן וית על כלי של בשר.	יד
התכו עלים המוצים (שצאור') בקופיץ של בשר ובשרו השצאור' בחלב.	טו
כף של בשר שנחתכה בדגים שנחבשו בכלי חולב עם בצלים.	טז
אם מותר לתת לתבשיל דבר הריף כזה שנחתכו העלים שזו בסכין של בשר.	טז
אם בצלים קטנים נחשבים לדבר הריף.	יז
דבר הריף יבש ודבר הריף שיש בו לחוחות.	יח
אם טרות המוצים מקרי דבר הריף.	יט
אם מותר לבשל עם בשר דברים שאינם הריפים כל כך שנחתכו בסכין חולבת.	ס
פרטי דינים של משקה הנועשה סמיסובין (כארשמש).	מאמר
פרטי דינים בענין דינים שנמלחו ונחתכו בסכין של איסור.	מוג
דבר הריף שנחבש, אם ספק הורפי'.	נא
דברים הריפים שנדוכו במדוכה של בשר, אם מותר לאכלם בחלב.	נב
בשמים שקבלו טעם בשר ודוכו במדוכה אם מותר לאכלם בחלב.	נג
אם מותר לקנות בשמים שנדכו במכתשת של נכרי.	נד
מלחו בשר במלח שנודך במדוכה חולבת.	נה
דג שנפתח בסכין של נכרי.	נו
אם מותר לאכול בחלב קשואים שנחתכו בסכין של בשר.	נז
מינו מתיקה שנחתכו בסכין של בשר, אם מותר לאכלם בחלב.	נח
בצלים שנחתכו בסכין שחתכו בה מקודם לפת, אם מותרים להבשל בחלב.	נט
התכו לפת בסכין של איסור ואח"כ התכו בה בצלים.	ס
מיץ של ליון או משקה של ליון שמכויים הנכרים בחביות.	סא
כרוב שחתוכים הנכרים בסכינים שלהם אחר שנחתקין.	סב
התכו דבר הריף בסכין של בשר ואח"כ התכו בו בסכין של חלב.	סג
מה דינה של חסכו של חלב.	סד

סימן צא

פרטי דינים בענין פת שנדוש ונאפה בחלב, במי-חלב או בשומן של בשר.	צו
מדוכה שדכין בה בשמים ומשתמשים בהם בין לבשר ובין לחלב.	צז
ופעם אחת דכו בה שום עם שומן און.	צח
לאפות פת בתנור שאופין שם "פשמידא" מעורבת עם שומן של בשר.	צט
אפו עוגות של נבינה על קרקעות התנור ושמו שם קדרה רוחתת עם בשר.	כא
וב חלב עם שומן של בשר בתנור, ואח"כ העמידו שם קדרה עם בשר.	כב
לאפות פת בתנור שמתווה באליה או בשומן של עוף או בחמאה.	כג
אפו בתנור אהר פת עם צלי של בשר, או דגים שצלאן עם בשר.	כד
אם מותר לאכול הפת או הדגים עם חלב.	כה

הודעה

נמצא אתי עוד מספר מצומצם של ספרי:

כור המבחין על הלכות מליחה (שיצא לאור בשנת תר"צ),
מכיל תמ"א (44) שאלות ותשובות על כל הלכות מל
משיע יו"ד וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים בדרך, שאלה וחשו
מחירו א' דולר.

נגמרו ונסדרו לדפוס:

- א) **כור המבחין** על הלכות שחיטה.
- ב) **כור המבחין** על סרפות הריאה (עם ציורים מדעיים).
- ג) **כור המבחין** על הלכות תערובות.

כחבת המחבר

rabbi MEYER J. ROSENBERG

1497 DWIGHT ST.

Springfield Mass. (n. s. a.)